Ngl
P YJ.11

427/545

60-

CODEX TRACTATVVM SS.

ET

LEGENDARVM

VETERO-HVNGARICVS

E BIBLIOTHECA C. R. SCIENT. VNIV.

PESTHINENSIS

NVNC PRIMVM EDITVS.

QVEM

EA OCCASIONE,

DVM

AVGVSTISSIMVS AC POTENTISSIMVS

PRINCEPS

FRANCISCVS IOS. I. IMP. REX AP.

SERENISSIMAQVE EIVS CONIVNX

ELISABETHA IMP. REGINA

PATRIAM EIVSQVE METROPOLIM

AVSPICATA PRAESENTIA SVA ILLVSTRARENT,

INITIO MENSIS MAII A. M.DCCC.LVII.

CVLTVS SVI HOMAGIALIS

MONIMENTVM ESSE VOLVIT

FIDELISSIMA SCIENT. VNIVERSITAS H. PESTHINENSIS.

NÁDOR-CODEX.

A PESTI EGYETEMI KÖNYVTÁR

EREDETIÉBŐL

BEVEZETÉSSEL ÉS SZÓTÁRRAL.

AZON CS. K. EGYETEM MEGBIZÁSÁBÓL

KIADTA

TOLDY FERENC,

A' PESTI EGYETEMI KÖNYVTÁR IGAZGATÓJA.

Budán,
A PESTI CS. K. EGYETEM BETŰIVEL ÉS KÖLTSÉGÉN.
1857.

Z
6605
H8C6

LIBRARY
APR 23 1971
UNIVERSITY OF TORONTO

TARTALOM.

BEVEZETÉS. SZÖVEG.

I. FEJEZET. *A Nádor-codex általános ismertetése* 3
1. §. Annak külső állapotja és kora 3
2. §. Hasonmás 4
II. FEJEZET. *Az első fő rész különös ismertetése* 8
3. §. Az áldozásróli tanítások 8 j — ıx
4. §. A „Bínnek zsoldja“ 10 ıx — xıx
III. FEJEZET. *A második fő rész különös ismertetése* 12
5. §. A Passio 12 xıx — xl
6. §. Kettős elmélkedés a világi dolgok állhatatlanságáról, s a gonoszok veszedelméről 17 xl — xlv
7. §. „Mária Siralma“ 19 xlv — lj
IV. FEJEZET. *A harmadik fő rész ismertetése* 22
8. §. Szent Euphrosina élete 22 lj — lıx
9. §. Szent Orsolya élete 25 lıx — lxıj
10. §. Szent Apalin élete 29 lxıj — lxvıij
11. §. Szent Adviga élete 31 lxvıij — lxx
12. §. Szent Adorján martiromsága 32 lxx — lxxıv
13. §. Szent Elek élete 34 lxxıv — lxxvıj
14. §. Szent Zsófia asszony élete 35 lxxvıj — lxxxıv
15. §. Egyiptomi szent Mária élete 42 lxxxıv — lxxxv
16. §. Szent Forseus püspökről 43 lxxxv — lxxxvıj
V. FEJEZET. *A negyedik fő rész különös ismertetése* 45
17. §. A szizeknek koronája 45 lxxxvıij
18. §. Bűnlajstrom 46 lxxxıx
19. §. Három szent ének 47 xcj — xcıj.
SZÓTÁR. — Elavult szók, formák és beszédmódok tára 3 — 39.

BEVEZETÉS.

ELSŐ FEJEZET.

A NÁDOR-CODEX ÁLTALÁNOS ISMERTETÉSE.

1. §.

Annak külső állapotja és kora.

Azon becses nyelvemlék, mely itt egészben először lát világot, néhai Winkler Mihály pécsi kanonok ajándékából az egyetemi könyvtár egyik dísze. Iratott az finom szövetű, erős, és kellemes fejérségű papirosra, kerekbe átmenő újgot irással, melynek első lapi hasonmása, úgy számjegyei is (a 689. 690. lapok szerint) a tulsó oldalon láthatók; tintája barnás, a címek, nagybetűk, s pont és vesszőféle jelek cinóberrel irvák (a hasonmáson a vörös betük vonalokkal jelölvék). Elül, továbbá a 4. 8. és 454. lapok után egy-egy vagy tán egypár levél hiányzik, a meglevő levelek száma, az üresen maradtakat is ide tudva, 353; ehez képest az ónnali (új) lapozás 706 lapot mutat. Kötése még az eredeti, az úgynevezett lapőrök levágatása dacára, mik oly mélyen irattak a lapok vég sorai alá, hogy megvoltuk nyomai csak helyenként láthatók. Állt pedig táblája fa deszkácskákból, mik tömött, de szinte egészlen lekopott zöld bársonynyal voltak bevonva; az elülső

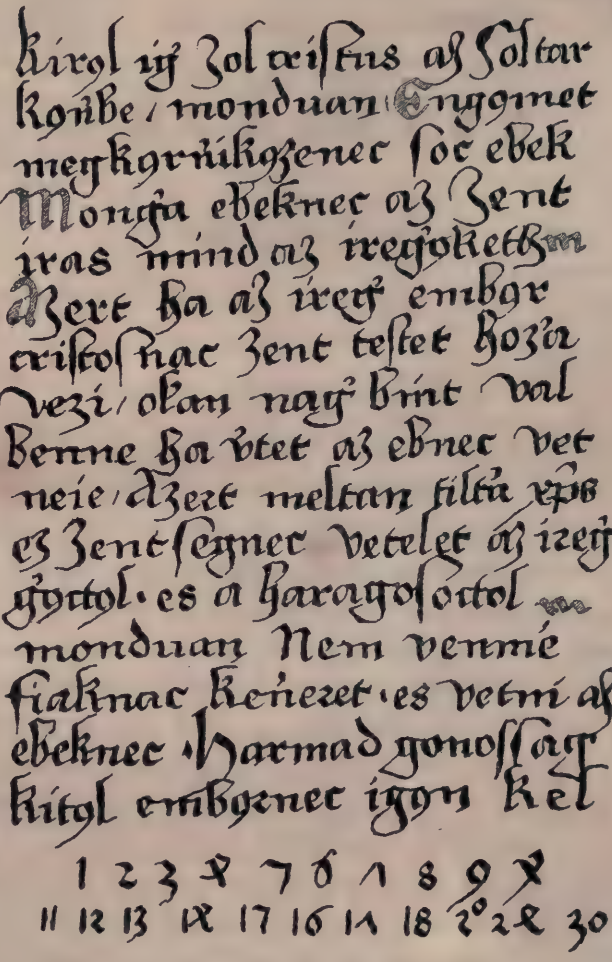

kirøl igÿ zol criſtus az ſoltar
kønybe / mondvan Engemet
megkørnikøzenec ſoc ebek
Mongya ebeknec az zent
iras mind az iregyøketh m
Azert ha az iregÿ embør
criſtoſnac zent teſtet hozia
vezi / olan nagy bint val
benne ha vtet az ebnec vet
neie / Azert meltan filtia xp̄s
es zentſegnec vetelet az iregÿ
gÿøctøl · es a haragoſoctol m
mondvan Nem venme
fiaknac kenerét · es vetni az
ebeknec · Harmad gonoſſag
kitøl embørnec igøn kel

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
11 12 13 14 15 16 17 18 20 24 30

táblán két réz köldök, melybe az elenyészett két szíjkapocs akasztatott; szélei jól meg voltak aranyozva és különféle rajzu vak nyomatokkal ékesítve. A codex, kétség kivül kezdet óta, a sz. Ferenc szerzetebeli klarissza-szűzek óbudai klastromáé volt, kik a mohácsi vészkor Pozsonyba futván, könyvtárukat is oda mentették. Ehez képest az első tábla bellapján a következő beirás olvasható: „*Pro Sorore Conuent. Posonien. Eben az Könuben uagion Sz. Eufrusina Elete*, *Sz. Apoloniaj* (értsd: Apollóniáé), *Sz. Aduigai*, *Sz. Adoriani*, *Sz. Sofiay*, *Sz. Alexiusi*, *Sz. Maria Egipcziakay*“; mely kéz egy azon klarissza fejedelemasszonyéval, kitől az egri érseki lyceum könyvtárában „Az szent Clara szerzetében élő szerzetes szüzek Előljáróinak avagy Abbatissáinak Tisztek szerént való Rendtartások“ című XVII. századbeli kézirat származik [1]; s mely kéznek több más codexben is fenlevő nyoma azok eredeti közös rendeltetését tanusítja.

A Nádor-codex iratási éve annak 658. lapján kétszer jegyeztetett fel, t. i. szókkal és számmal kiírva. Az évszám hasonmása a jelen kiadásban az idézett lapon látható. Az ötösnek alakja összevethető a 689. és 690 lapokról vett ötösökkel, mik e bevezetés 2. lapján láthatók; a zérus kis karika alakban jobbról az ötös felett áll, mint az a régi iratokban gyakran előfordul. A kiírt évszámban egy nevezetes hiba fordul elő. „Irták ez könyvet — mond a 657—8. lap — istennek sziletése után ezer *kilenc* száz nyolc esztendőbe“; s azon kéz, melyet *harmadik*nak fogunk nevezni, jónak látta az oldal szélén ily szócskával eszméltetni a leirót: *erras*, s e hibát „1508“ számjegyekkel megigazítani. Ez évszámot azért is emlékezetben kell tartanunk, mert az nyújt kulcsot a sz. Ferenc élete némi töredékét foglaló Simor-codex [1]), úgy a debreceni codex ötödik része [2]) leiratási korának meghatározására: mely mindkettő azonegy kéztől, a Nádor-codexétől, származik.

---

[1] L. tőlem: *Egri Szünnapok*, az Új M. Muzeum 1853-ki X. füzetben, az 533. s 534. ll.

S ezt értem *első kéz* alatt.

Egy *második*, de kétségkivül egykoru *kéz*, a három első legenda némely helyein (399. 401. 425. 455. 476. 477. ll.) pótlásokat tett, jeléül annak, hogy azokat egy régibb kézirattal öszszevetette.

Egy *harmadik*, minden esetre férfi s jóval későbbi, *kéz* igazította meg a 214. lapon a „Jud*it* könyvében" ejtett hibát Judi*cum*-ra, s a 658. lapon az évszámbeli hibát.

Egy *negyedik*, szinte későbbi (XVII. századbeli) *kéz* a legendákon ment keresztül, s *itt ott* az archaismusokat váltotta fel ujabb formákkal; így: a 402. l. *marhával* és *megjegyözé* helyett írta: *gazdaghsaggal* és *el*jegyözé; 420. l. száz *pénzt* helyébe tette száz *forintot;* 487. l. a helyes *eneim* (ma: enyéim) helyébe tette *enimek* (roszúl!); 491. l. felmagasztass*onk* helyébe szinte roszúl: felmagasztass*ék;* 506. l. meny*belől* h. tette meni*ből;* 510. l. *ingyen* sem helyébe *imi*gyen sem; és *félem* (főnév) helyébe: félelem; 518. l. kitörlötte e formát: érc*belől;* több más helyeken a régi ż, ọ, c betüket *cs*, *ö*, *k*-ra változtatta; a 413. l. e kitételben: „kitől engem szüle" a *tőlt* kitörlötte; ellenben a 418. l. kétségkivül egy régibb kéziratból a következő helyet pótlotta: „leesék őelötte az ifju *konyoroghuēn az Apáturnak hogj fogadná bé eöket az ka-*

---

[1]) V. ö. *Mátray Gábor* jelentését az Akad. Értesítő 1850-ki füzetében.

[2]) L. *M. Irodalmi Történetem* II. kötetében, a 98. §. 21. pontját.

lastromban.“ Ily részenkénti megujító változtatásokon mentek által magok az okoskodó leirók által is régi codexeink, innen bennök azon gyakori egyenetlenség, mely a kor meghatározásában sokszor annyi nehézséget szül.

Ötödik kéz az említett XVII. századbeli klarissza fejedelemasszonyé, ki azt kétségkivül újra iratván le, a 454. l. alján hibásan azt jegyezte meg, hogy ott sz. Eufrosina élete végződik. Még világosb intő utasitásokat az érsekujvári, a Cornides-, s egyéb codexek mutatnak.

Azon névtelen *klarissza szűz*, vagy *ha* férfiu írta, *ferenci barát* — mert több mint hihető, hogy ilyen s nem más szerzetbeli készitette azt a sz. Ferenc reguláján élő klarissza apácák számára — kitől ez és az imént említett két codex származik, nem szerzője, hanem csak le- és összeirója a vegyes és, részben aggrégi, *tartalomnak*, melynek darabjai így következnek:

Az *első fő részben*, mely elülről a 134-dik lapig terjed, több, a *buzgalmi* életre serkentő és oktató, úgy nevezett *tractatus* foglaltatik, ugymint tanítások az áldozás körül s a bünnek jutalmáról. — Több üres levél után, a 143-d. lapon:

A *második fő rész* kezdődik, mely urunk kínszenvedését és halálát (a *passiót*), két elmélkedést, és Mária siralmát tartaltalmazva, a 388-d. lapig terjed. — Ismét több üres levél után

A *harmadik fő rész legendákat* tartalmaz, szám szerint kilencet, a 397. lapról a 681-dikig, hol, s a 682-diken, mintegy lappótlékúl, egy *ima* áll „Isten teste felemelésekoron.“ — Végre

A *negyedik fő részben* 683—706. némi vegyes tárgyak.

Mind ezeket részletesen a következő fejezetek tárgyalják.

MÁSODIK FEJEZET.

AZ ELSŐ FŐ RÉSZ KÜLÖNÖS ISMERTETÉSE.

3. §.

Az áldozásróli tanítások.

Ezek nyítják meg a codexet, és négy összefüggő tractatusból állanak. Az *első*, hiányozván a codex első levele vagy levelei (kezdete: . . . *kiről így szól Krisztus* . .), maga is elül csonka; de zársorai így adják címét (l. a 6. lapot): „*Mind eddig szól ez irás az méltatlan comonicálónak keserüségös mérgéről.*“ A 4–d. lap után is hiányzik egy vagy egypár levél, s így e darab merő töredék. A *második* tractatus, mely így kezdődik: „*Immár kedeg ede alá szól, az méltán comonicálónak édösségös mézéről, és ű szentségös nagy használatjáról*“ a 6. laptól a 33. lapig terjed, s egy levél hián a (8. l. után) egész. A *harmadik* a 34. lapon így kezdődik: „*Immár leszön tanuság arról miképpen esmerheti meg embör azt, ha méltán járul ez szentségnek vételére avagy nem*“, s tart a 41–d. lapig. A *negyedik* végre: „*Úrnak nevébe jelöntetik immár ede alá mene használatosságos gyimölcse legyen ez szentségös kénnak gondolatjának*“ foly a 63-kig, s ily apprecátióval végződik: „Dicsértessék uristen és ő szent anyja.“

Ezen értekezés, melyet tiszta erkölcsi irány, s élénk, nyomos előadás tüntet ki, kétség kivül deákból fordíttatott. Eredetie nem régibb s alig újabb a XIV. századnál *), mert mind azon irók, kik idéztetnek — mint Hilarius és Chrysostomus (IV. száz.), nagy Gergely (VI.), Bernát (XII.), nagy Albert, Bonaventura és Aquinói Tamás (XIII.), s végre Lyrai Miklós — a XIV. század közepe előtt virágoztak, s a mű által van azon mysticus szellemtől hatva, mely a XV. század vége előtt a terjedő classicismustól feloldva, mindinkább világias iránynak hátrált. A magyarság is irályunk fejlődésének azon phasisára mutat, melybe az, irodalmunk harmadik időszaka virágzóbb éveiben, a XV. század utolsó negyedében, lépett. A szép eredeti viszi t. i. s emeli ugyan a magyar irót, de egészben ez mégis annyi önállóságot s oly uralkodást fejt ki az eredeti felett, hogy szabályos szép nyelve, bő és kerek mondatalkotása, nyomos és folyó előadása mellett csak oly latinismus is, milyen péld. a 21. lapon: „kik *jóllehet* az napnak hőségén *fekögyenek*“, vagy a 34. l.: „*jóllehet* ezt senki nyilvánvaló bizonysággal meg ne *esmerhesse*“, igen gyér foltot ejt, s általán azon gondosságot érezteti, mely ama kort bélyegezte. Ide mutat az archaismusok ritkasága is (alig leljük még egypárszor benne a *-belől -balól* ragokat, mint: szádbalól, ezökbelöl, mennybelől).

A figyelmes olvasó kedvéért a *codex némely leirási hibáit* ki kell jelelnem, miután a diplomatikai hűség követelménye a szövegben nem engede javítást. Ilyek: a 13. lapon, hol „am meg*hol* mivelködet“ helyett meghol*t*nak kell állnia; 15. l. arany *száju*, a 23. l. megvel*ágo*sitja olvasandó; a 30. lapon e helyt: „minden jó, kit embörnek kivánnia“ világosan kimaradt a *lehet* ige; a 31. lapon: „itt vagyon Krisztusnak kedves

---

*) Sőt ha Bonaventura, ki itt a 45. lapon már „szent“-nek neveztetik (szentesíttetett pedig, mint megjegyzé *Döbrentei* is a Régi M. Nyelveml. IV. k. bevezetése XXIV. l., 1482-ben), az eredetiben is sanctusnak fordul elő, csakugyan bizonyosságra van emelve e magyar dolgozatnak is újsága.

jelön*volta*“ olvasandó kétségkivül „voltán“ helyett; a 33. l. szentök*et* helyett szentöknek áll; a 40. l. vétel*ének* kell, vétel*ére* helyett; a 46. l. végén: „nem lehet oly nagy háboruság“ kell, háboruság*ot* helyett; a 49. l. elején: „ennálam *nekil*“ olvasandó, mely utóbbi szót a leiró kifelejtette; végre az 58. l. „vigasáról“ áll vigasá*gá*ról helyett.

Megemlitendő itt, hogy a második, harmadik és negyedik tractatus a magyar akademia által kiadott Régi M. Nyelvemlékek IV. kötete I—XXII. lapjain is lenyomatott Nádor-codexünkből.

4. §.

A „Bínnek zsoldja.“

E tractatus, mely a 64. laptól a 142-kig terjed, élénk képzelő tehetséggel és kiáltó színekkel festi azon kínokat, melyek a bűnöst pokolban várják. Aligha mind eredeti szerzője, mind magyar forditója, vagy tán inkább átdolgozója, nem ugyanaz, ki az elébbieké. Az idézett irók közt Seneca (XIII. sz.) és Holcot (XIV.) a legujabbak. A magyarság az elébbi elmélkedésekével igen analóg, szabályos és nyomos; de feltünő, hogy míg amott Chrysostomus *aranyszájú*nak, itt (74. l.) *aranyas beszédű*nek mondatik. Archaismus itt is kevés; a *–belől* rag egypárszor fordul még elő.

Itt is kijegyezem a' *codex leirási* hibáit. A 65. lapon kell vala irnia: *Ez* oly igön nagy stb.; a 69-ken jelönt*et*hetöl; a 73-kon kihagyás van, melyet talán így kell pótolni: hogy mindennemű ként *kell* övelök szenvednie; 74. l. *és* azokat helyett kell: *en;* ugyanott: gyüleségébe *lennie* helyett hihetőleg: *lesznek* olvasandó; 81. l. hideség áll hidegség helyett; 97. l. elviselhetet*nek* áll elviselhetet*len* helyett; így a 98. l. végén is dög*nek* dög*nél* hely.; 105. l. kell: „bolondság*a* ez emböröknek“, bár a régieknél gyakrabban találjuk a birtokragot elhanyagolva; 109. l. kell: szörnyüségös*t*; a 113. l. alján: vége; a 119. és 120. lapokon két rendbeli kihagyás van, miket a Guary-codexből így pótolhatunk: sok irigységgel, *sok gyülöséggel* . . .; és: megösztövérödik, *más embörnek egészségéből megbetegödik* . . .; 124. l. olyék áll ölék hely.; 130. l. vagy „embörnek *lelke*“ olvasandó, vagy pusztán „embör“: e hiba már a Guary-codexben megvan; végre 142. l. az „országl“ hibásan van ly-lyel írva. *)

A „Bínnek zsoldja“ csonkán, és kevés, a leirók önkényétől függő, lényegtelen változattal a magyar akademiai könyvtárban őrzött Guary-codexben is föltalálható, s azért a Régi M. Nyelvemlékek IV. kötetében, *Nádor-codexünkből kiegészítve*, jelent meg.

---

*) Az igazság szeretete kivánja a kiadótól a következő vallomást. Midőn 1846-ban a codex kiadásához fogott, szeme kevesbbé éles volt még régi codexeink graphikai csínjai megérzésére, de bizony a' nyomdai javitéknyomatok rendszerinti tisztátalansága is nem mindig engedte a fínom vonalokkal toldott fractúrbetűket tisztán kivenni. És így az első három íven (a, b, c) maradt hibákat csak akkor vette észre, midőn azokból sajtóban kinyomott tiszta íveket kapott. Ekép figyelmessé levén, gondja volt, hogy a többi ívek hibátlanúl kerüljenek ki; s a mi még is *pár helyen* benmaradt, meg van e bevezetés folytán említve. Az első három íven maradt, *többnyire lényegtelen*, hibák ilyneműek: nagy s kis kezdőbetü felcserélése; *kerek s* és *v* a szók közepén *hosszu* ſ és ʒ helyett; *k* a szók végén *c* helyett; vonásos és vonástalan betűk (péld. ſ̦, l', és l, ſ, t' és t felcserélése; szók össze- vagy szét-irása; végre vesszők v. pontok elmaradása: de nem minden ily hiba a codex irásmódjának szabálya ellen sajtóhiba: sok magáé a leiróé, mint a többi hibátlan ívekből kitünik. Ezek megjegyzése után azonban kötelességemnek tartom *mind* azon hibáknak itt megigazitását, melyek nem ily merő adiaphorok. Ilyen pedig tíz van; 5. l. olv. bancodnioc; 8. l. olv. *Azert*; 20. l. olv. öregületit; 39. l. elején olv. esmerhöd azaz esmerhötd; a 66. lapon Döbrenteivel együtt botlottam (l. R. M. Nyelveml. IV. a szöveg XIII. l.) e szót mag'arſaga (azaz magyarázata, értelme) magasságának olvasván; 77. l. olv. gyojtott; 80. l. olv. es igen bidös; továbbá: velágossága; végre a negyedik íven, 94. l. ſl' áll ql helyett, a 116. l. alján pedig: halálnak *markába* olvasandó.

HARMADIK FEJEZET.

A MÁSODIK FŐ RÉSZ KÜLÖNÖS ISMERTETÉSE.

5. §.

A Passio.

Egyik fénypontja e codexnek a Passio, mely néhány beiratlan levél után a codex 143-ik lapján kezdődik, s a 307-kig tart. Deák ennek is az eredetie kétség kivül, de melyiket követte magyar irónk a számos latin szerkezetek közől, meg nem határozhatom. A benne idézett néhány irók nem nyújtanak az eredeti korának meghatározására támpontokat, csak a mennyiben sz. Bernátra is levén hivatkozás, azt a XII. századnál minden esetre újabbnak hirdetik. A magyar dolgozat korát is csak közelítőleg állapíthatjuk meg a nyelv jelleméből. T. i. dacára azon nem közönséges nyelvbirtoknak, melyet a magyar szerző mind szóbősége, mind választékossága s helyenkénti szép fordulataiban tanusít, nagyon is gyakran elárulja azon küzdést, melybe neki eredetiének kifejezése kerül; melynek békóit sokszor egyáltalán nem birja lerázni: jeléül annak, hogy oly korban dolgozott, midőn azon irályi megállapodás még hiányzott, mely a XV. század második felében már némi egyenlőséget éreztet az irodalmi szüleményeken. De ha egyéninek tekintenők is e biztosság hiányát: megvan szófüzésén s kifejezésmódján azon aggrégi szín, mely a második időszakot, t. i. a régi bibliaforditások korát, bélyegzi; s ha a XV. század közepén már végkép kiavult nyelvtani formák és szók (milyek az utóbbiak közől a *monnó*: mindkét, mindkettő, *ambo;* a *csucsa*, melyet már a Winkler-codex leirója is *lanchá*val cserélt fel; az *am em*-mel képzett igenevek stb.) csak elvétve találtatnak nála, ezt kétségkivül a gyakori leirók változtató, ujító, stilizáló szokásának kell tulajdonítanunk, melytől e darabnál is a Nádor- s a Winkler-codexben előforduló szövegek összehasonlitása minden nyomon tanúskodik. Sőt maga e nádor-codexi szöveg számos megromlott s hol egy hol más helyt kihagyásokkal csonkult helye is a gyakori leirás, s ez viszont a régiség, mellett szól.

Következnek a *codex hibái.* Mindjárt az első (143, 144.) lapon ily csonka helylyel találkozunk: „Mert a sok csodát, kit teszen vala, és jelennen Lázárnak feltámasztásaért.“ Így áll az már a Winkler-codexben is, s hogy itt „csodát“ helyett csodá*k* olvastatik, nem világosítja azt fel. A 145. l. olv. Winkl. szerint: „jövendő*t* mondott vala, és *jól* mondotta vala“ „azt“ helyett; de nyomban ez után, 145, 146. l., mint Winklernél is, esmét csonka hely következik: „de embörnek fiai, kik eloszlottak vala, egybe gyüttené“, talán így pótlandó: de *hogy* embörnek fiai*t*. Pár sorral utóbb teendö Winkl. szerint: *de* gyimölcs nekil; s e phrasis: „mert jegyözi vala zsidó népet csak beszéddel levelestöl tetemény nekil és idvességnek gyimölcse nekil“ ismét a Winkler-codexből felvilágosítható, hol így áll: „kinek jegye ez vala: *mert* az zsidó népek *leveleztek* csak beszéddel, tetemények neköl és idvességnek gyömölcse neköl.“ Alább a 147. l. „*jő* vala oliuetim hegyén“ helyett a Wcodex szerint *öl* (azaz ül) olvasandó. A 148. lapra átmenő phrasis csonka, s a Wcodexből sem pötolható. A 149. l. „*féltik* vala a népet“ helyett világosan „*félik* vala“ olvasandó. A 153, 4. l. utolsó phrasisa a Wcodexben így áll: „*azért* istennek ő személyével *vön* igazat az harmic pénz*ről* magának. A 154. l. alján „néminemű“ után teendő a Wcodexből: *mestör*. A 155. l. „*fia* elhagyván“ ugyanabból így javítandó: „fia*m*“ azaz fiamat. A 159. l. a codexben „bocsátnat“ áll, bocsánat helyett. A 162. l. alján hibásan „bin*ben* fogattal“ (értsd: fogadtal azaz fogadva, a Wcodexben fogadtatott, foganva vagy fogantatott helyett) áll, mit a Wcodexből így kell javítanunk: „bín *nekől*“; és „eladtál“ eladt*ad* helyett. A 164. l. elején mártvá*m* áll a codexben mártvá*n* helyett, s mindjárt utána Wcod. szerint olvasandó „János *nem* monda.“ A 167. l. elején olv.: „Immár megdicsőilt embernek *fia*“ a Wcod. szerint. Ugyanott: „tön nekik oly édös beszédöt, és szóla nekik szeretetről, való barátság*ért* és atyafiuságról“, világosan így olvasandó: való barátság*ról* (e záradék egyébiránt a Wcodexből kimaradt). Ismét ott olvastatik: „*mineször* tanítványinak mondván“, hol némikoron, vagy némikort áll a Wcodexben. A 168. l. *Az*ért helyett a Wcod. szerint olvasandó: *M*ert. L. 169—170. mondo*tt* vala áll mondo*tta* helyett a Wcod. szerint. A 172. l. e helyet: „Mikoron Jézus Krisztus volna . . . a kenyves vérnek *vereeje* és szivének bánatjába“ így gondolom olvasandónak: vere-*é-be* azaz veritékébe (a Wcodexben könvnek vérnek vereeje és szivének bánat*ja*, még hibásabban). L. 173. olv. atyádnak felől*e* a Wcod. szerint. Ugyanott a „vi*gy*ázhatál“ szóban hibásan áll *g* gy helyett. L. 174. elején *feljebb* áll „félök“ helyett (Wcod.). L. 176. elején „*Ni* nem“ helyett a Wcodexxel olvasd *Mi*nem. A 177. l. elején e mondatban: „*és* mind fogságban lesznek és siramban“ az „és“ kihagyandó (Wcod.). A 178. l. elején *hoszjabb* és *földe* helyett a Wcodexxel olvasandó: hoszjab*ban* és föld*re* (hacsak amott nem föld*dé*-t kell olvasnunk). Ugyanitt, névszerint nyomtatványunk XXIII. levele fonákján, alulról a 7. sor végén a *vala* szóból kiesett az *l.* A 180. l. alján hibából kettőzteti meg codexünk az *Eliás*t. A 181. lapon e hely: „esmeg *kéré* a fiu mindön *terömtőnek kéré* atyját“ világosan hibás, mint a hol terömt*és*nek (creatura) kell állnia, s az ige kétszer van ok nélkül. Így u. ott a lap alján *nyerjed* van, szinte hibásan „nézjed“ helyett. A 182. l. is ha*d*nod „ha*l*nod“ s annyána*t* áll *-nak* helyett. Ellenben a modvan felett megvan a codexben a kihagyott n-t pótló vonal, melyet a kiadásban elnéztem. Egyébiránt ez az egész hely a 181. laptól „Harmadszor stb.“ egész a 185-diken e szókig: „és gyorson fegyverökkel“ hiányzik a Wcodexben; viszont a Nádorcodexben a „fegyverökkel“ szó után látszik valami hiányzani, mit a néha szundikáló barát vagy apáca elnézett. A 186. lap elején e hely: „embörnek elárultatik“, mint feljebb is egy párhuzamos helyben a Wcod.

után, így pótlandó: embörnek *fia.* A 188. l. eleje ekép pótlandó ugyanonnan: „Tehát eljövén *a sereg.*“ A 189. l. *apostoknak* áll codexünkben apostoloknak helyett. A következő romlott helyet: „... hetven ezör angyalt teszön, *ki számra* emböri nyelv velágot miá avagy velág szerte oszlott“ a Wcodexből sem igazíthatni meg. A 190. l. elején: fegyvezesöket és Tizen*t*két a cod. könnyen megjavítható hibái; ellenben l. 191. a *midön* felett elmaradt rövidítő vonal (mindön) sajtóhiba. Alább a Wcodex szerint olv.: és *a* setétségnek hatalma; s a kevéssel utóbb következő romlott hely (mind a két codexben) így javítandó: „*nem* szégyönlöd vala“, s a Wcodexből hozzá teendő: *megapolni*, s: velágosság*ot* olvasandó (Wcod.), vagy helyesben tán: velágosság*ét*. Az e szót közvetlen követő „de setétségnek megtartottál“ nincs Winklernél. A 193. l. esmer*őm* esmerő*im* helyett sajtóhiba, úgy az embör*u*ek is embör*n*ek helyett. L. 195. gondol*j* helyett olv. gondol. A 195. lap csonkaságai a Wcodexből pótolhatók, miszerint e hely: „Cedron vize általa hertelenséggel vonván ütet, arcel leesék“ így kiegészítendő: „a Cedron vizére hogy jutottanak volna, úgy ránták őtet által, hogy a vízbe arcel beessék.“ L. 196. is a Wcod. szerint olvasandó: „Én (nem: és) nyilván *szóltam* nektök“; és „egyi*k* az szolgá*k*nak.“ Egyébiránt e birtokragtalan vonatkoztatása a birtoknak a birtokosra gyakori a régieknél. A 203. l. alján olv. a Wcod. szerint: „elmene *és* igön keserven sira.“ L. 207. a *te* felesleges e mondatban: „Ki az, a ki *te* tegödet üte?“ E szavak után egy lényeges hely maradt ki, melyet a Wcodexből irok által: „Ezenképpen étten étszaka (éjten éjtszaka) ő szentségös szakálát kitiparják, ő ékességös hajait kinyövék, és egyébnemő szertelen kénokat rajta tevén, kiket szörnyüségért az evangelisták meg sem mértek írnia.“ A 209. l. elején „tanácsot“ hibásan áll kétszer, és fejedel*n*ck, -*m*ek helyett. A 212. l. első sora is a Wcodexből kiegészitendő így: „Kit *úrnak* jelönvolta stb. A 216. l. ma*g*arul áll a lágyító ék nélkül (magyarul), s a 217-ken a „vádoltatnéjek“ szóban *t* a vég *c* (k) helyett. A 218. l. elején a Wcod. szerint olv.: „*ha* ő elfordító volt volna.“ A 220. lapon: „*Mi*nem zsidó vagyok én“ *Ni*nem helyett. A 224. l. a Wcod. szerint javítandó: *ők* ellenségek“ és: „Elö *oka*, mert...“ L. 226. e mondatban: „miképpen *a* nép-elfordítót“ a Wcod. szerint a névelő kitörlendő; s kevéssel alabb *embört* helyett „embör*höz*“ olvasandó. L. 228. e két szó: „Mondának mind“ egyszerüen kihagyandó. L. 232. „miglen ártatlan vért *sem veret* kiöttetni“ a Wcod. szerint: „*szenvedtök* kiöttetni.“ A 233. l. elején „kit*h*“ helyett ki*k* teendő. L. 234. olvasandó a Wcodexxel: *ál* itést, és fej*e* *al* és fej*ét* helyett. A 235. l. alján álló megromlott hely: „miképpen meheték házamhoz ꝯ alath ütek latni okollel verni...“ a Wcodexből sem javítható, hol így van: „Miképpen mehetek házamhoz *jöheték* mint ötet látám ököllel verni...“ L. 236. e hely: „emböröknek *ellenködőket* lenni“ Wnél valamivel jobban: *ellensége* lenni; s alabb: „*Mi* anyja“ így pótlandó a Wcod. szerint: mi*koron*.. L. 238. is a *nekö* neköd helyett iráshiba. L. 241.: akará meg*hínia*“ olvasandó, azaz viszszahíni, megakadályozni. A 243. lap közepén álló romlott hely a Wcod. után sem javítható, valamint a közvetlenül reá következő is hiányosnak látszik; *binne* (bínné, bűnné, 244. l. elején) helyett Wnél bön*re* áll. E lap alján „*tivisk* koronát“ kell olvasni tivisk*be* helyett. A 246. l. romlott helye: „azután elvivé a' kegyötlen császár *kötelen nyakán* von von“ Wnél is homályos: „császár kötel*e* nya*kában* von*ván*.“ Ugyanott „kereszt*fa*“ és „harangoztat*á*nak“ kell. L. 247. „kapuj*ának kivil*“ helyett Wnél kivel*e* áll, s alabb: verettess*enek*. L. 249. „kopasz*tó* hegy“ áll, Wnél koppasz hegy, bár alább szinte: koppasztó hel (Calvaria). L. 252. „gonoszúl *tevőt*“ áll *tött* helyett a Wcod. szerint. A 252—3. lapok szövege zavaros, hol Mária vezettetik fel abban beszélve, hol az iró szól; s a szigoru összefüggés hiánya Wnél is észrevehető. L. 255. olv. kemény kénzástok *leszen* (Wcod.). A 256. l. végén olv. ruhai*a* (ruhája) helyett (Wcod.), a 257-diken *kezec*, *termerdök* helyett kezét, temerdök; a 259-diken: szaggathat*nék* helyett *-nák* (a Wcod.: szaggathatnájak), s kevéssel alabb a következő hely a Wcod. szerint így pótlandó: ő szent testét megszorítani *kezdék*. A 260. l. elején „akarnáj*at*“ helyett olv. akarnája*k*, „kezde*nek*“ helyett: kez*de*, s l. 261. temerdök*ök*. A 264. lapon a „legristostol“ quidproquót elfelejtette a jámbor leiró kitörleni. A 265. lapon is (mely e szóval: „ellenségének“ kezdődik) neú áll nev (név) helyett. L. 266. az első szó így olvasandó: „feszítött*ék*“; az alján „háromszinő zász*tó*val“ zász*l*óval helyett, az utána vetett „*Avagy a zásztót* egyszerüen kitörlendő, alul pedig: ing*at*ván olvasandó, ing*ant*ván, s a 269. l. alján: hiszön*k* „*hiszön*“ helyett. A 275. lap utolsó mondata a Wcodexből így pótlandó: „fogadjad anyádnak *imádságát, ne légy anyádnak kemén, ki mindönnek mindönkoron voltál kegyelmes*, *fogadjad anyádat* veled öszve a keresztfán“ stb. A 277. l. első pontja is a Wcod. után pótlandó: „mindönöm *valál*“. A 279. l. első szavában hiányozván a röviditési vonal, az így igazítandó: „halattai*m*ból“; a 284. l. elején: kezeim*et*, a 285. lapon velágo*k*, a 286. l. elején: mezitelen*t* s utóbb: se*g*étségnekil. Az utóbbi szó után következő hely: „ily irégységgel binösiltet“ hibás és hiányos egyszersmind, s tán azért hagyatott el a közös eredetiből a Wcod. irója által. L. 287. „ele*gy*ítvén“ olvasandó. A 290. l. elején e hely: „És hogy mindön testével *kénzák es nehezségöt* vallott volna“ Wnél így áll: „*kénnak nehezségét* vallott*a* volna.“ L. 291. e helyet: de a kiáltáshoz könyhullatást ada . . . és a nehezségnek szav*a*, kiért mindön ez velági álla*tot* meg*felelni láttatik*“ (mely Wnél még hibásabb: . . kiért mindönt ez velági állatot meg*fesleni* láttatik) így kisérlem megjavítani: a nehezségnek szav*át*, kiért mindön ez velági áll*at* meg*félemni* láttatik“ (ez ige kevéssel alabb a 293. lapon is előfordul: megfélemének). A 292. l. alján e szó: „*feltamadoknak* utána“ így értendő kétségkivül: feltámadtoknak; Wnél: feltáma*dásoknak* áll. L. 298. olv. ki*t* vött vala; l. 300. *gy*ilének; l. 303. *kol*csolván; 305. keserüség*én*: ezek helyett: *ki*, *gilének*, *csolcsolván*, *keserüségön*. A 306. lap két helye a Wcod. után ekkép megigazitandó: „áldott legyen *a tej* az kit neköd adtam, . . . és a munka kit te*veled töttem*“, s a lap alján: „pusztulván maradott vala *ő fiától*“; a 307. lapon pedig a teljesen megromlott végfohász szinte W. szerint így igazítandó meg: „Azért *ez* anyát, *azaz Krisztusnuk keserves szülejét kérjök*, hogy *minket bíneseket ajánljon ő szerető szent fiának,* ki áldott örökköl örökké Ámen.“

6. §.

Kettős elmélkedés a világi dolgok állhatatlanságáról s a gonoszok veszedelméről.

E darab, mely a 307. lap alján kezdődik, s a 342-nek elején végződik, két egyenetlen terjedelmű részből áll, melynek elseje négy lapon, *feddő beszéd* a kor megfordúlt gondolkozása ellen, miszerint hatalom és gazdagság többre becsülteték mint a keresztyén bölcseség; azért szerző a földi dolgok mulandóságára s a halálra emlékezteti a népet, mely után egészen másképp itéltetik meg az ember, mint e földi életben. S itt átmegyen a második részre, mely, harminc lapon, szent Jeromos szerint (értetik S. Hieronymi liber de vitis SS. Patrum, nálam Lugd. 1509) példázatúl *szent Filibert látását* beszéli el. Ez egy megholt földi hatalmas lelkének kettősbeszédét adja elő a maga testével, hol egyik a másikat vádolja bűneiért, míg végre az ördögök a lelket megragadván, örök kárhozatra viszik. A magyar iróé-e a szerkezet, nem merem meghatározni; de, bár azon ismeretesb egyházi iróknál, kik a világi dolgok hívságáról írtak, mint sz. Ambrus, Ágoston, Izidór, Bernát, III. Ince, Sienai Bernardín, Laurentius Justinianus stb., annak eredetiét nem sikerűlt feltalálnom, hajlandó vagyok a nem eléggé szabadon mozgó nyelvnél fogva is benne deák után készült fordítást tenni fel; a régies színnél pedig, és néha darabos, de még is hathatós tömöttségnél fogva a munka szereztetését a XV. század első felébe tenni, midőn a nyelvi előadást az erő szépsége mellett a kifejlettséghiánynyal járó némi nehezkesség bélyegezte.

A codex irójának hibái: A 308. lapon áll: *csalárság*, csalár*d*ság helyett. A 311. l. elején: gondolkodi*t* i*k* helyett. A 317. l. alján *nássák* és *pénz:* násfák (fülbevalók) és pénz*t* helyett. L. 318. *fé*geknek és *kedves:* fé*r*geknek és *r*edves helyett. L. 319. *szüleidbe* áll világosan szüle*tt*idbe helyett. L. 325. ennekö*n* és *nagokba:* enneke*m* és na*gyobban* helyett, mely utóbbi igehatározó a régieknél gyakrabban, és csak e darabban is l. 327, 331, 336, 337. fordul elő. A 326. l. alján: világ*ra* alája vettetött: világ*nak* helyett. A 329. l. alján olv. nömös *nem*, mely utóbbi szó a leiró által hibából töröltetett ki, tán hogy más hason értelmű szóval cseréltessék fel, nehogy két azonos eredetű szó álljon egymás mellett. A 331. lap alján e romlott helyet: „tudod-e, ha *láttad*, avagy ha szól, valamikoron al lélök *éltet*“ talán így javítandó: tudod-e, ha *lát* (azaz: vajjon lát-e? t. i. a test) avagy ha szól, valamikoron al lélök *nem* éltet*i*. L. 341. *es* áll: *ez* helyett, s a 342-ken: ellen*ek*, ellen*e* helyett.

7. §.

Mária Siralma.

Ezen, a szent anya fájdalmait szintoly lélektani mély és való, mint költői felfogással és égető hévvel festő darab, nem csak codexünknek, de öszves középkori irodalmunknak tán legszebb műve. A praesumtio itt is deák eredeti mellett van, bár a magyar szerző nyelve elég független és könnyen mozog, s ha netán némely párhuzamos helyek rokonsága tekintetéből*) s az irály sajátságos jelleme után itélve, őt a Passio irójával egynek volnánk hajlandók felismerni, azt azon okból későbbi művének kellene tartanunk, mikép a sokkal szabadabb nyelvkezelés hosszabb gyakor-

---

*) Ilyek

a Passióban:	*a Mária Siralmában:*
Kérlek, hallgass meg engömet, és fogadj atte keresztfádra, hogy kik egy testből élnek és egy szerelmmel egymást szereték, egy halállal haljanak. 274. l.	Tehozzád fohászkodom: kérlek, vedd el az anyát a fiuval, ne szenvedjed, uram, meghalni a fiat anyja nekil, hogy kiknek egy volt mindenkoron ez velágba életök, ezenképpen legyön halálok es monnó félnek egy. 349, 50. l.
Immár élök atyám nekil, jegyösöm nekil özvegyül, magzatomtól elpusztúlok. 277. l.	Imma árvája leszek en atyámtól, özvegygyé leszek en jegyösömtől, megpusztúlok en magzatomtól. 364. l.
Olymely váltság neköd, Mária! A János neköd adatik Jézusért, szolga az úrért, tanítván a mestörért, Zebedeus fia az istennek fiaért, tiszta embör az istenért! 280. l.	Jaj enneköm, szerető fiam, minemü váltságot től ez napon! mert íme adaték neköm szolga az úrért, tanejtván a mestörért, Zebedeus fia az istennek fiaért, embör az istenért! 363. l.

latot teszen fel. Van benne hivatkozás szent Bernátra, kinek egy „Lamentatio B. Virginis“ tulajdoníttatik, mely e szentnek kezemnél levő kiadásában nem levén meg, nem tudhatom, mennyi vétetett abból; de ha, mint gyanítom, ez az, mit a jelen mű szerzője felhasznál, akkor Bellarminus itélete, mely szerint az „indigna est, quae Sto Bernardo tribuatur, quippe, *quae ineptias et falsa nonnulla continet*“ *), theologiai tekintetben igaz lehet, de lelkesen felfogva hozzá mindenkép méltó, mint a melyről igen is mondhatni a tudós bíbornokkal, hogy „*ad spiritum* . . . S. Bernardi proxime accedit, ut eius foetus iudicari possit“ **), hacsak azon híres és nagy szépségű éneket is: „Rhythmica Oratio ad unum quodlibet membrum Christi patientis et a cruce pendentis“ Mabillonnal nem vitázzuk el tőle, mely szintoly lángoló kegyeletet s költői avatottságot tanusít, munkáiba felvéve állandó hiedelemmel neki tulajdoníttatott, s melyet mí is, részben csodaszép, átdolgozásban birunk ***). Említtetik még szent Anzelm (XI. száz.), „Ubertinos doctor“ (XII. száz.), és Sienai sz. Bernardín, ki 1380-ban születvén, s 1444-ben halván meg, a XV. század első felében virágzott, s így mind az eredetit, mind a magyar dolgozatot már ez időbe engedné tennünk, ha a neve elibe vetett „szent“ jelző (343. l.) nem látszanék azt tiltani, miután Bernardín csak 1450-ben iktattatott a szentek közzé. De nekünk itt nem autographphal, hanem kései másolattal van dolgunk, s nem kell felednünk, hogy e praedicatumot a későbbi másolók, az idejökbeli megszokásnál fogva régibb szövegekbe is igen könnyen becsusztathatták *). S így én, a régies szókötés és fordulatokon kivül már a darabban előforduló azon igen jellemző archaismusnál, a 350. lapon álló *monnó*-nál, fogva is, melyet az 1456-ban már nem élt Bátori László s minden utódai oly gondosan kerültek, hajlandó vagyok a művet, vagy legalább magyar *irója virágzását*, egy ivadékkal elébbre, tehát a *XV. század első negyedébe* tenni.

---

*) De Scriptoribus Ecclesiasticis Liber unus. Nálam Coloniae, 1684. p. 181.

**) U. ott p. 180.

***) L. azt a Czech-codexben, kiadva a Régi Magyar Nyelvemlékek II. köt. 24—30 ll., s részben Irod. Történetem I. köt. Példatárában; úgy a Thewrewk-codexben is.

A *codex hibái* a következőkre szorítkoznak: L. 351.: „*es* földön“ olv.: ez földön. L. 353. „szentségös keze*t*“ olv. keze*k* (így a Winkler-cod. is). A 362. l. elején olvasd: „E *János*, kit en neköd ajánlék“ János*t* helyett (Wnél is János áll, hibásan). A 363. l. vége felé: „tanejtv*én*“: tanejtv*á*ny helyett. A 364. végén: „O tisz*lendő*“ helyett olv. tisz*tölendő*. Ellenben a 367. l. vörös iratu címsorában az „*i*dején“ szóban nyomtatványunkban kiesett az *i*, s az „e*p*eség“ szóban letört a p lefelé nyúló ága. A 372. l. első szavában a codex másolója írta: „takagatának“ taka*r*gatának helyett, és: keez*d*e keezbe azaz kéz*b*e helyett (Wnél is a kéz*r*e kevesbbé helyes). Így a 373. l. alján is „vele*g*“ hibásan áll vele*d* helyett (bár Wnél is veleg); s végre a 387. lapon e szóban: „ezöképpen“ kimaradt a kihagyó vonal, s így: ezö**n**képpen olvasandó.

E darab előfordúl a *Winkler-codex*ben is, hol a 28—71. lapokon áll.

---

*) Ily eléggé kiáltó példát nyújt, hogy tovább ne menjünk, jelen codexirónk is, ki a 279. lapon *Jézussal* így szólíttatja meg szent anyját, János apostolra mutatva: „Ím te fiad, *szent* János“! mely naív szórakozottság az eredeti szerzőnek bizonyosan be nem tudható.

NEGYEDIK FEJEZET.

A HARMADIK FŐ RÉSZ KÜLÖNÖS ISMERTETÉSE.

8. §.

Szent Euphrosina élete.

Nyolc üres lap után, a 397-diken a legendárium „Sziz szent Euphrosina életével“ kezdődik, mely a 454-diken szakadván meg, ötvennyolc oldalt tölt be. E regényes, és megható bensőséggel és egyszerüséggel írt életrajz eredetie a szent Jeromosnak — csak részben helyesen — tulajdonított „Vitae Patrum“ első részében áll, melynek, kevés kivétellel, s névszerint a mí legendánknak is, igazi szerzője a IV. században virágzott Evagrius Ponticus. A magyar fordító, a prologus hián, mely az Euphrosina név magyarázatát tárgyalja, az egészet nagy hűséggel adja, s bár e mellett, ha ritkábban is, vétkes és nem vétkes latinosságok vegyűlnek beszédébe *), félre nem ismerhetni azon

---

*) Melyek helyenként szépek, mint péld. a *hogy*nak kihagyása az igének határtalan módban ejtésével, mint: kéri vala beteljesedni az ő kevánságát 398. l.; és hogy te hagyj ilyen szépségnek szemérmet vallani 409.: et ut tradas talem pulchritudinem *pati* opprobrium; nem akarlak *tegöd szorgalmaznod* te leányod*ért* 448.: nolo *te* sollicitum relin*quere pro* filia tua, mely egyszersmind a ragozott határtalan időnek gyönyörű példája; ne hagyjad másnak az en testömet megfosztani 449.: corpus *meum nudari* stb.; a regímenekben: miképpen *mented* által ellenségöknek tör*it* 451.: transisti insidias adversariorum stb.; az átvitt értelem visszaadásában: megadatik ő

lelkismeretes gondot, melyet a kifejezésre fordított. Különben e dolgozat nem igen régibb a XV. század közepénél, mit a beszédnek szövése bizonyít leginkább, mely az e tekintetben szabályadó régi bibliától tetemesen eltér; egyes archaismusok, mint a birtokragozott határtalan mód, melyet helyenként igen szépen és hathatósan alkalmaz irónk (mint az *) jegyzet példája is mutatja), az igenévszó multban használása (mint szinte ott), az alanyeset tárgyeset helyett, némely régies formátiók, mint a: bizlaltatik, fejedem, félem, könyöretös (mint szerelmetös), őbennette,

---

szöme 454.: oculus eius ei restitutus est, azaz: szeme világa stb., és számtalan más, különösen a beszéd szövésében észrevehető. — De vannak nem helyeselhető rabi, szó szerinti, helyek is, mint: tanítván ütet irás*ok*ra és olvasás*ok*ra 401.: erudiens eam literis et lectionibus; híre *elteritté* mind az várost, u. ott,: opinio autem eius *peragravit* totam civitatem; hogy ne legyen az akaratnak dagályos nyájaskodása 408.: ut non fiat conversatio contumax voluntatis; de félök en atyám*tól* engedetlennek lennöm 408.: sed timeo inobediens esse *patri meo* (hol a fordító azonfelül ablativusnak vette a dativust); nagy örömmel *hozzád jő* 410.: occurret tibi: „megteszi a mit kivánsz" helyett; úgy hogy mind ne*hezelnének* az apát*ra* 422. (a nehezlik igétől), szószerint a deák után: *molesti* (moles: súly, nehézség) essent abbati, e helyett: úgy hogy mindnyájan sok bajt szereznének vagy alkalmatlankodnának az apátnak; minemű *mélség* fogván viszi a királyi nömös orcát? 427.: quale *pelagus* captivam ducit illam imperialem faciem? itt csak a pelagus (*mély* tenger) egyik, átvitt, értelmét ismerve; ő vala *nemzetségnek* szerzője 428.: illa *generositatis* constitutio, hol a deák szót generatio értelemben vette; mi történék a te leányod*nak* 429. quid accideret fili*ae*; mi *lött* legyen ammi barátonknak leányá*ról* 430.: quid factum sit *de* filia amici nostri; alamizsnálkodás*okhoz igyeközik* vala 433.: eleemosy*nis intentus* erat; el nem viselhetöm az en leányom*ról* való nagy bánatot 434.: dolorem *de* filia mea; ilyen a „*bínéről* kesergeni" is 435., bár e helyt az eredetiben más szó van: compunctum esse; félvén hogy meg *ne* esmertet*nék* 437. *ne* agnosceretur; helyesen magyarúl: *hogy* megesmertet*ik*, vagy: *nehogy* megesmertessék. Több példát hoztam fel, hogy lássuk, miképp nyügözte a latin eredeti néha a vigyázóbb és gondosb irókat is.

méltóltatik, sőt a harmic, holval, az áldomás, nyájaskodás, alkot: benedictio, conversatio, praeparat értelemben stb., átnyúlván a XV. század második felébe, sőt egyeseknél a XVI. századba is, kevesbbé biztos támpontokat nyújtanak.

Fordúlnak elő e darabban is *leirói hibák*, mik itt következnek: a 397—8 lapon „midön“ áll mi*n*dön helyett. L. 399. „ezönkppen „ezönképpen helyett, s legott: „betelesedésé*d*“ *t* helyett. L. 404. „akarok menni*e*“ menni v. mennem helyett. L. 407. „attü szent életökre“ élet*t*ökre helyett (előfordul e forma: élettök azaz életötök a 419. lapon is). L. 409. „ke*r*ván“ keván helyett. A 413. l. alján „keresztyé*m*“ áll keresztyé*n* helyett. A 413-dikon „euött“ eiiött vagyis éjött azaz éjjelt helyett. L. 414. „idvösségejét“ idvösségejé*r*t helyett. A 417. lapon kihagyás van e helyben: „ha en menendök az *apáczhoz*“, mit a deákhoz képest: si ambulavero in *monasterio puellarum*, így kell pótlanunk: az apác*áknak kalastromába*, valamint lejebb a monasterium virorum így adatik: a férfiaknak kalastromába. L. 420. neve*n* áll neve*m* helyett; 421. l. „im*a*“ im*e* helyett; 424. l. kor*o*ban kor*á*ban helyett; 426. l. „siratták vala“ sirat*j*ák vala helyett; s mindjárt ez után: „az ő menyét *miként*“ helyett teendő: az ő menyét *ipa:* socer nurum. A 427. lapon: „ki aszalta meg en er*ő*imet“ áll er*e*met v. er*ei*met helyett: quis meam *venam* exsiccavit? A 429. l. *atte* leányo*d*nak“ helyett: *az en* leányo*m*nak teendő: filiae meae. L. 430: valahonnan *ütet* kérik“ helyett ü*k*et azaz őket. L. 431: „isten akkit szeret, *azt* meg*fegy*“ helyett teendő megfegyi. A 435. lapon áll: „Mikoron kedeg hertelen látta volna ő *atyja*“: vidisset *patrem suum*, mit már a bevezetésünk 6. lapján említett harmadik kéz ekép javított ki: atyj*át*; közvetlenül utána csonka mondatrész van: „és megesmervén ütet, nagy könyhullatással . . . ?“ tota lachrymis *repleta est.* A 439. lapon is e hely: „es jó gyors“ a deák: „*operibus* bonis intentus“ után így pótlandó: es jó *mivelködetekre* gyors. L. 440. „hogy en és (azaz: én is) . . . istent imádná*m*“ olvasandó. A 441. l. alján „sok *beke*lésért“ áll b*ejte*lésért (böjtölésért) helyett. L. 447. „*megvrám*“ helyett teendő: megvárám. A 450. lapon e szók után: „es len miként megholt volna“ t. i. (Pafuncius) hiányzanak az eredetinek következő szavai: „*Accurrens autem Agapitus, vidit quod defunctus esset* Smaragdus“ stb. A 451. l. e*n*észtél és ment*el* áll e*ny*észtél és ment*ed* helyett. Végre a 454. l. e helyett: „es ebből *v*agyon megépülvén . . .“ teendő: *n*agyon, az eredeti így szólván: *multumque* confortati et *aedificati*. E 454. l. után egy levél hiányzik, melyben a legenda utolsó tíz sora állott.

Megjegyzem még, hogy a másolatot átnéző *második* (egykoru) *kéz* (l. Bevez. 6. l.) iktatta be a 399. lapon előforduló e helyet: „ezönképpen az ő ura, könyörökvén keres vala ol istenfélő embört, ki ő imádságával nézhetné az ő kevánságának betelessedését“, valamint az javitotta ki a 401. l. a: *tiz* esztendőst *tizenkét*-re, s írta a lap aljára a 425-diknek elején e szók után: „éjjel látók ötet“ ezen, a leiró által kihagyottakat: „holval kedeg nem láttok ötet“. — Továbbá a *negyedik kéz* néhány ujabbitáson kivül, melyek a Bevez. 6. l. feljegyeztettek, a 418. lapon a szinte feljebb közlött beszúratot tette, mely az eredetiben (legalább nálam, Lugduni, 1509. fol. lj) nincsen meg.

Áll egy igen rövid legendája szent Euphrosinának a Debreceni codexnek 190—2. lapjain is, mely a jelen magyar dolgozattal rokonságban nincsen; Jeromosétól is, melyhez mint száraz kivonat viszonylik, annyiban eltávozik, hogy az apátot nevezi Agapitusnak, s a megholt Euphrosina testét a fráterekkel mosatja meg, mit a jelen legenda igen gyöngéd módon megelőz a szűznek atyjához ez iránt tett kérésével (449. l.).

9. §.

Szent Orsolya élete.

A codex 454. lapja után hiányzó levelen állott „Szent Ursol' asszony“ életének kezdete *), mely aztán a 455-diktől a

---

*) Melyet az elbeszélés kiegészitése végett ide iktatok: „Undecim millium virginum passio hoc ordine celebrata fuit. In Britannia namque rex christia-

482-dikig foly. Eredetie XIII. századbeli Jacobus a Voragine Lombardica Históriája-, vagyis a középkor legkedvesebb legendás könyve s azért ugy nevezett Arany Legendájában találtatik. A fordító egészben szorosan követi azt, de nehezkes, gyakorlatlan tollal; átalában ő a kevesbbé hivatott irók közé tartozik, helyenként félre érti eredetiét, ügyetlenül s rendetlenül alkotja mondatait, néha szükség nélkül kiszélesíti azokat, kötszókat rak, hol nem kellenek, a szükségeseket viszont el is hagyja, s általában darabos és numerustalan. Holmit azonban a gyakori s hibás leirásoknak is kell tulajdonítanunk, mint azt alabb a „codex hibáiból" láthatni, mi, az ódon szín mellett, a darab régiségére is mutat, mely szerint azt nagy hihetőséggel a XV. század első felébe tehetni. Feltünők némely pótlások *), mik sem az évnélküli princeps editióban (1474 előtt), sem, ki ezt szorgalmasan használta új kiadásában, Grässénél (nálam Lipcse 1850.) nem találtatnak.

---

nissimus quidam fuit nomine Nothus vel Maurus, qui quandam filiam nomine Ursulam generavit. Haec mirabili morum honestate, sapientia et pulchritudine pollebat, ita quod eius fama ubique volabat. Rex autem Angliae, cum nimis praepotens esset, et multas nationes suo imperio subiugaret, audita huius virginis fama, beatum se per omnia fatebatur, si praedicta virgo suo unigenito copularetur. Juvenis etiam ad hoc plurimum aestuabat. Mittunt igitur solemnes nuntios *ad patrem virginis* stb.: innen kezdve foly a magyar szöveg.

*) Ilyek példaul a 458. lapon az, mely szerint szent Orsolya vőlegénye „atyjával" együtt keresztelködék meg; a 469. l. alján Maurisius püspökről, Babila és Juliánna nagybátyjokról, mondatik: „*melyekkel együtt is temetközék*", és Folláriusról, hogy „*isteni jelönetöt látott vala*" és „*Colonniában es velök* (a szüzekkel t. i.) *egyenben mártiromságot szenvede*" miknek az eredetiben semmi nyomok. A 472. lapon írja Marculus püspök húgáról, hogy a „*firmidimei kerályné-asszonnak fiának törvény szerént adott* (azaz adatott) *vala* (t. i. eljegyeztetett); míg az Ar. Leg. csak ennyit: nubens *cuidam* adolescenti, filio *cuiusdam regis*.

A *codex hibái* a következők: L. 455. „Krisztusnak hitébe való leányát bálványimádónak ad*nája* méltatlan *lennie*“ : ad*nia* és len*ne* helyett; a szükséges kötszók hiánya e mondatban kétségkivül a szerzőnek tulajdonítandó. L. 458. s több helyen „szent G*a*rasina“ áll Gerasina helyett. L. 459. „*es* Móroc kerály“ áll *ez* helyett. A 463. lapon Tyella olvasandó *tillea* helyett, s mindjárt utána: ur*na*, na*k* helyett, mit a harmadik kéz pótlott is. Ez után áll: *es üket*, hol az ige (*praedixit* eas) közben kimaradt. L. 464. „*es* hogy velök elmenne . . .“ mondatban az *es* felesleges. L. 465. „*mindön* akaratját megmondá“ olvasandó: *midőn*. L. 466. cégéres hibája a leirónak: „A ME*l*TOS*ág*NAK neveztet*it* vala“ e helyett: *Ametosnak* neveztet*ik* vala. L. 467. „vala menyei“ helyett olvasandó: valamenye (valamennyi). Ez után e hely: „Azon időben két álnok fejedelmek“ egyszerüen kitörlendők. E hiba, mely a szerzőé, a mennyiben fogalmazatában e mondatot legott más fordulattal igyekezvén visszaadni, az első kisérletet letörölni elfeledé, elég csodálatosan megmaradt a gyakran nem gondolkodva leiró barátok kezei alatt. L. 468. „követöt bocsátának egy atyjokfiához, kinek neve vala *Julianus*, a magyaroknak fejedelmé*nek*“: *Julius* és fejedelmé*höz* helyett. L. 469.: „*Maiurfiu. es lanicanai érszek*“ áll, hol az eredetiben: „Maurisius Levicanae urbis episcopus“, szinte hibásan „Lecoviorum urbis“ helyett, mely város a Bretagneban van (ma Lisieux); továbbá: „*Formarius*, *es lucensi pipök*“: „Follarius lucai pispök“ helyett; mely hely után ez: „et Sulpicius Ravennensis episcopus“ kimaradt. Ismét a 470. lapon *Jutőrius* és *Eutherius* Ethereus helyett. A 471. lapon is van egy csonka és zavaros hely, u. m.: „*Az szizek, mikoron Romából megtértenek volna*, *megtudá követ által*, *és megizenék neki, hogy ő földéből kimenne*“, hol az eredeti világosan így: „Cum autem sacrae virgines *cum praedictis episcopis* a Roma redirent, *Ethereus a domino admonetur*, *ut protinus surgat*“ stb. E lap végén Floren*cia* áll, Floren*tina* helyett, a 472-ken Maculus Marculus helyett; a 473-dikon „papanak“ *pogánok* (quas *barbari* videntes) helyett. Csonka és hibás e lapon e hely is: „az vára*sokat* a magyaroktól környölvétetött vala“, mely az eredeti szerint: „et ipsam iam ab Hunnis obsessam invenerunt“ körülbelül így javitandó: „*és láták: hogy* az *váras* stb., aminthogy ez utolsó szóban a birtokos tárgyesetet egy jóformán egykoru kéz alá is húzta. A 474. lapon „az sziz*ek*nek“ és: „édesget*nie*“ helyett olvasandó: az sziznek, és: édesget*néje;* a 475. lapon a „fogadá“ után álló vessző kitörlendő, „nyil*va*“ felett pedig a kihagyásjel hiányozván, nyil*ván* olvasandó. L. 477. „hol*t*akelve“ áll hol*r*akelve helyett (a Kazinczy-codexben s az Érsekujváriban e helyt, elég különösen, és szinte hibásan „ho*ta*kelve“ áll, az Érdy-codexben már ujabb formával: másod napra virradván“). Ugyanott ideicbe áll ideiebe azaz ide*jébe* helyett. A 479. lap elején *el* ... mene“ áll *es* (és)—a 481. l. közepén pedig *mivel* és *ez:* mi*nél* s *es* (és) helyett.

A jelen Orsolya-legendán kivül még három, külön korbeli fordítóktól származó, fordítását birjuk az Arany Legenda e darabjának: a Kazinczy-, az Érsekujvári s az Érdy-codexekben, melyek közől a másodiké a legteljesb; s míg azon figyelemre méltó időtani észrevétel, mely többi közt a velencei 1512-ki kiadásban fol. 206. a., Graessénél pedig a 704. lapon áll, s meggyőződésem szerint későbbi közbeszurat *), mindeniknél hiányzik: viszont mindeniknek vannak némely apró részleteik, mik a princeps editióban nincsenek, de kihagyásaik és név-eltéréseik is, mikből bizonyos, hogy mind a négy magyar Orsolya-legenda a Historia

---

*) A martiromság idejéről t. i. Jacobus a Voragine röviden mondja: „*Passae sunt* (virgines) *anno domini CXXXVIII.*“ Ezt követve, de itt is, mint sok egyébben botolva, s részben viszont bővebben, írja a nádorcodexi legenda: 477. l. „ Kénzatának eszszent szizek *Antheros pápának idejébe és Maximianos császár idejében* úrnak sziletésének utánna kétszáz és harmic esztendőben.“ A Princeps Ed. (interpolált, de) több tekintetben emlékezetes jegyzete ez: „Ratio autem temporis, *ut quibusdam placet,* non sustinet, quod haec tali tempore sint peracta. Sicilia enim tunc non erat regnum, nec Constantinopolis, cum hic fuisse dicatur cum virginibus has reginas. Verius creditur, quod diu post Constantinum imp., cum Huni et Gothi saeviebant, tale sit martirium celebratum, *tempore scilicet Marciani imperatoris (ut in quadam chronica legitur),* qui regnavit anno domini CCCCLII“. Ez évet írják a többi magyar Orsolya-legendák is, de e motivatio nélkül.

Lombardica külön, bár eltéréseikben részint rokon, codexéit használták.

Mellesleg megjegyzem, mikép az eredetinek *hunnusait* a *Nádor-* és *Kazinczy-codexek* egyenesen *magyaroknak*, az *Érsekujvári „unusoknak, azaz magyar nemzetnek“*, a *névtelen némabarát* pedig (Érdy-codex) *„szittyai magyaroknak“* nevezik; azonfelül a Kazinczy-codex e helyet: „Duo autem iniqui principes romanae militiae, scilicet Maximus et Africanus . . . miserunt ad Julium cognatum suum *principem gentis Hunnorum*“ ekkép pótolva adja: . . követöket kildének *Attilának főhadnagyához*, kinek Julius neve vala stb.

10. §.

Szent Apalin élete.

Codexünk 483. lapján „Szent Apalin asszonról olvastatik ez *példa*“, melyet a 491-diken maga a legenda követ, s végződik az 523-dikon. Mindkét, együve tartozó, dolgozat a középkori magyar irodalom jó ideje, a XV. század közepe, legjobbjainak egyike a tiszta biztos kifejezés és kerek mondatalkotás tekintetében, és tanulságos a számos szép archaismusoknál fogva szókban, szóképzés és kötésben. Hogy deákból vétetett, az általános erős praesumtión kivül, nem ugyan a latinosság, melytől e darab jóformán ment, hanem azon egy hely is tanusítja az 504. lapon, hol a „*Jovis*nak temploma“ egyenesen a deák „*Jovis* templumra“ vezet vissza. Mindamellett is a legszorgosabb vizsgálat után sem vagyok képes eredetiét kimutatni. T. i. szent Apollonia legendája, melynek egyetlen tulajdonképi forrása a szemtanu sz. Dénes, alexandriai püspök, levele Eusebius egyháztörténetében, bár ennek nyomán bővebben kiképeztetett, még is öszvesen mindenütt igen rövid, a szent szüzet alexandriai nemes nemből származtatja, kínszenvedését fogai kiütésére s máglyára korlátolván, az ebbe önszántábóli beszökésére szorítja, s CCXLIX. évre teszi: míg a mienk őt Alexandriában uralkodott Eusebios görög császár leányává teszi, s több, némileg szent Krisztina legendájára emlékeztető viszontagságok után, saját atyja, — s ez maga a kínzatás áldozatává levén, ennek az országlásban utódai — által kínoztatja, míg végül Obsonor persa király s Alexandria meghóditója által fejét véteti: úgy, hogy a fogkiütésen kivül, de mely itt egyéb tagok kínzásával együtt fordul elő, s a máglyán kivül, de egészen máskép mint a hiteles legendában, ezzel s az ezen alapvó Arany-legendai szerkezettel s különféle breviáriumi lectiókkal, de még a Mantuanus Carmelita Parthenicéjében költőileg kibővített Apollonia-legendával is; így végre a romai Apolloniával, kinél a fogkiütés szinte eléjő, legkisebb rokonságban sincs, s ideje is, váltig eltérőleg, DIII. évre tétetik. Így tehát a jelen magyar dolgozat egy harmadik családját képviseli az Apollonia-legendáknak, melyről sem Surius, sem a romai Martyrologium, és Usuardusé, sem a Bollandisták nem tudnak semmit, mi neki általánosabb egyháztörténeti érdeket kölcsönöz. Egyébiránt mind az ismeretes és historiai hitelű alexandriai sz. Apalin, mind a kétes romai Apalin, mind ez a mienk abban egyeznek, hogy a jámbor hit őket a fog és fejfájdalom, s mindennemű testi s lelki háboruságban szenvedőknek (nálunk 490—1.; Acta SS. Febr. IX. p. 281. 282.), a mienk szerint azonfelül a vajudóknak (523. l.) közbenjárójaként tiszteli.

Codexünknek ezen aránylag igen correct részében is fordul elé néhány csekély *leirói hiba* és kihagyás, miket itt jelelek ki. L. 485. kell: szorgalmatos *szol*... helyett. L. 489. a codexben betűfelváltással tisztösséger*ét* áll tisztösségе*ért* helyett. A 491. l. vegén: hozz*ó*ja, hozz*á*ja helyett. A 494. l. első sorában álló hasonlotos sajtóhiba. L. 497. amm*it* áll amm*int* helyett. A 498. lapon: „her*vattatlan*“ (hervathatlan?) áll, míg a Debreceni codexben e helyt: hervathatatlan. Az 500. l. számna*l* helyett számna*k* teendő. L. 505. „szőnjél meg atte balgatagságod*ból*“ alkalmasint *tól* olvasandó. Az 514. l. elején olvasandó: „kit mikoron meg*vött* volna“; az 517. l. végén: császár*t*; az 518. lap végén pedig a Debrec. cod. szerint: „*a császárság* szálla Numerariosra.“ L. 520. a vége felé c'ohoccal áll, hihetőleg coh*au*al azaz kohával helyett a Debrec. cod. szerint. L. 591. T*o*rquinos áll T*a*rquinius helyett; végre l. 522—3. öbenn*od* helyett ǫ bennǫc azaz öbennök olvasandó.

Az előttünk levő legenda eléfordul a *Debreceni codex* ötödik részében is, vagy helyesben a nevezett debreceni kötetet képző öt codex utolsójában, de mely szinte azon ferenci barát keze, ki a Nádor-codexet másolta össze, s jelen pédányunkkal összehasonlítva, némely csekély változatokon kivül abban különbözik ettől, hogy a „Példát“ a legenda után következteti. Van ugyan még egy Apalin-legendánk a *Debreceni* ötös codex elsejében, a *legendáriumban*, de az, bár valamivel körülményesb az Arany-legenda némely kiadásai toldalékában levőnél (nálam Velence, 1512. fol. 275. b.; Graessénél hiányzik), egy lapon meríti ki a tárgyat, mikép az a külön breviáriumokban, a mienktől eltérőleg, eléfordul.

11. §.

Szent Adviga élete.

Codexünk 525—544. lapjain szent Adviga vagy Hedvig lengyel hercegné, II. András magyar király sógornéja s így szent Erzsébetünk anyai nagynénje örömtelen legendájának összevont, minden historiai hátmög nélküli, ez asszony jótevő, bünbánó és öngyötrő tettei elsorolására szorítkozó, száraz szerkezete áll. Tulajdonképi kútfeje a Hedvig-legendának azon, a trebnici klastromban őrzött szentségvizsgálati okmányokból szerkesztett névtelen életirat, melyet Surius, nem kritikai, tehát nem biztos, és azért nem helyeslendő ismeretes stilizáló módja szerint munkája V. kötetében adott; ennek nyomán készült kivonatilag e magyar legenda is, vagy csak valamely deák szerkezete után, de melyet a sokkal újabb Ribadeneira emlegetései nyomán sem tudok kimutatni. A magyar dolgozat minden érdeme a régies nyelvben van, melyet azonban, ha folyóan is, de báj nélkül kezel szerzője. Névszerint a *vala* segédigés formákkal az unalomig él vissza.

A *codex hibái.* L. 527.: „Ennek utánna, es fölötte“, l. 528. „addeg, es engedsz“ s több hasonló helyeken, hol az *es* előtt (*is* értelemben) vessző (,) áll, ez elgondolandó. Az 527. l. alján e helyet: „*Vámok és adók*, kik ütet illetik vala, nagy hagyomást teszön vala“ kétség kivül így pótlandó: Vámok*ban* és adók*ban*. Surius illető helye általánosságban szól: liberaliter remisit, quae a subditis ei debebantur (V. 878). Az 530. l. végén olvasd alamizsná*t* teszön vala; az 531-diken: eledel*t*; az 532. l. végén *g*ondja ġonġa helyett; 533. „hivon senki*t* nem bocsát vala. Az olyak mint l. 534. *ho*valtól fogva, l. 535. csen*á*takat: h*ol*valtól, csen*ál*takat helyett a rest nyelv utánzásainak vehetni, mint halljuk most is koronként: *hó*nap (cras) csin*á*nyi, v*ó*t stb holnap, csinálni, v*o*lt helyett. L. 535. *seer* áll világos hibával *ser* (sör) helyett. L. 536. cs*o*dálkodnak olvasandó. Végre l. 543. „*Es* az asszony“ helyett: *ez.*

12. §.

Szent Adorján martiromsága.

Az 544-dik laptól az 575-ig álló legenda az Arany-legenda illető cikkjének hű és folyékony forditása, mely, nyelve után itélve a harmadik időszak közepébe, vagyis Mátyás kir. korába tehető.

A *codex hibái:* L. 549. „megtömlöcztetött“ megtömlöc*ez*tetött helyett, mikép egy pár sorral alább áll (az Érsekujvári codexben „megtömlecezett“ van, részesülő múltban). Innen kiegészítendő ugyanitt e hely: „a többi szentöknek *vasait* csókolgatja vala.“ L. 552. „hallotta volna . . . *eljőni*“ olvasandó, eljöve helyett, az Érs. cod. szerint, s a rá következő *es* kitörlendő. (Az 553. l. elején *u*atalia sajtóhiba *n*atalia helyett). L. 554. az Érs. cod. után pótlandó: „elbocsátták *őtet.*“ L. 559. lees*en*ének helyett kell leesének, 560. pedig: „kik*et* . . . köv*et* vala“ az Érsekujv. szerint is. L. 561. végén e helyben: „*es* ő monda“ az *es* nincs az Érs. codexben. Az 568. l. végén ugyan e szerint teendő: „egyháznak békeség*e* lenne“, az 572. l. pedig: azok*nak*, kikkel Natália stb.“ Ismét az 574. lapon e szavak után: „es a több martiromoknak“ az Érsekujv. codexből teendő: „*testek valának.*“ Végre l. 572. olvasandó: Konstan*tin*apolyba, 572. pedig: felserkent és bolcsut.

Megvan ez az Adorján-legenda az *Érsekujvári codexben* is (355—61. l.) csekély és szinte csak irásmódbeli, itt-ott szóelrakási változtatásokkal: többek közt igen tanulságos adatúl szolgálva ez is, mikép szokták a hajdani (és nem hajdani) másolók a régi szövegeket *modernizálni*, s a régiségnek néha eldöntő tanuságait eltávoztatni, de ez eljárásban sem levén következékesek, a külön idők sajátságait vegyíteni, s ekép a munkák korá meghatározását nehezíteni. Így péld. a bár későbbi (1530-ki) Érsekujvári codex e régi névmást: „*néki*“ *némely*-lyel cseréli fel (l. 545); a tárgyeset helyett alkalmazott alanyi esetet többnyire ismét, de nem mindig, tárgyeseti raggal szaporítja (péld. l. 551. és 552.: és *e* megmondván, 573: *ez* hallván, *ez* megmondván; az *Érs.*: ezt megmondván, ezeket hallván, ezeket megmondván, holott ebben is állanak viszont ilyek is: *ez* hallván, egyebeknek kénj*a* látván), a távolító névrag régi teljes formáját (-belől, -balól) az ujabb öszszevonttal (ből, ból) szereti felváltani (igy a Nádor-codexben, mely egyébiránt szinte vegyíti már a két formát, 550. l. van kénbalól, 555: nemzetbelől, 557: ebbelől; az *Érs.:* kénből, ebből stb.), a t-vel végződő igék multjában a régi egyszerü ragozást az újabb bővebbel (Nádor-cod.: 555: futtál, 557: futtam: *Érs.:* futottál, futottam), a *visz* ige régi félmúltját az ujabbal (Nádor-cod. 575: kit . . . mennyországban *vínek*, *Érs.:* vivék) stb: ellenben a határzott alakú feltételes mód toldott formáit viszont többnyire megtartja, melyet ellenben a Nádor-codexbeli példány vált fel állandóan az egyszerü formával (*Érs.:* bátoríttanájak, biztatnájak, vernéjek, látnája stb., *Nád.:* biztatnák, vernék).

13. §.

Szent Elek élete.

Az 575-dik laptól a 601-dikig huszonhat lapot töltő darab hasonlókép az Arany legendából vétetett. Szabályos folyó irály, meglehetős régiség szinével, miszerint azt bizvást a harmadik időszak elejére tehetni.

A codex hibái: Az 576. lapon e szóknak: „szegényöket, árvákat, özvegyöket“ múlhatlanúl tulajdonító esetbe kell tennünk; az 584. l. elsö sora vég szavát pedig így kell kiegészítenünk: „egyház*ba*“. De van néhány sajtóhiba is, u. m.: l. 586. jovén, a 601-diken sérból, jövén és sérből helyett, az 595. l. elsö sorában pedig az „azonképpe*n*“ szó végén *u* maradt *n* helyett.

Ezen, több gyöngéd szép helyekkel biró legenda a középkorban nálunk különösen kedveltetett, s ehez képest *négy*, a jelentől független, fordítása maradt reánk, u. m. egy a *Kazinczy*-

codexben, egy a *Tihanyiban*, s e két dolgozatot réginek tartom; egy más ujabb, elül csonka, a *Peer-codexben* áll, s a legujabb, a névtelen némabaráté, az *Érdy-codexben*. Előadás szépségére a mienk könnyen elsőséget érdemel; nyelvtörténetileg mindeniknek megvan a maga becse.

14. §.

Szent Zsófia asszony élete.

Öt üres lap után a 607-diktől a 658-dikig, tehát ötvenegy lapon szent Zsófia asszony és három leányainak, szűz szent Hit, Reménység és Szeretet életök és martiromságok áll: egy annál fogva már különös figyelemre méltó dolgozat, mert az ezen szentek életének köz keletű szerkezetétől, néhány egyes és csekély érintkezési ponton kivül, váltig eltérő, szinte önálló szerkezetre mutat vissza, melynek akár görög akár deák eredetiét a legszorgalmasb nyomozások után sem vagyok képes meghatározni. Első, mi a vizsgálónak legott feltűnik, a mienknek részletekbeni gazdagsága. T. i. igen kevés az, mit e szentekről a legrégibb irók tudnak. Így Usuardus említi ugyan a maga, nagy Károly kivánságára készült, martyrologiumában e szentek kínszenvedését augustus elsejére, de csak kevés sorban; így Notker is, ki Nikomédiába teszi azok vértanuságát: míg minden egyebek, a görög Menaeák is, Romába, minél fogva külön forrásokból látszanak merítetteni a Bollandisták véleménye szerint is; ösmeri, mint érintém, e szenteket a görög menologium is, de ez is alig tudva rólok kínszenvedésök kevés vonalainál egyebet. Bővebben kidolgozta s felékesítette azt szokása szerint számos részletekkel Simeon Metaphrastes, kit az újabb legendairók, mint Lipomanus, Surius, Dörhoff a Speculum Juventutisban 1615, Lippeloo a Szentek Életeiben (nálam Grasius kiad. 1616) s mások nyomban követtek. A Bollandisták e historiai hitelesség nélküli előadásokat mellőzvén, a legendát, Ferrariust követve, csak kevés részletekre vezették vissza, mik azonban lényegben minden eddig emlitettekkel szépen egyeznek. Csekély eltérése az Baroniusnak, mely szerint Romai Martyrologiumában Zsófia halálát a három szent szűzétől elválasztván, őt september 30-kára teszi, oly actákra hivatkozva *„quae in antiquis codicibus manuscripta habemus; est illorum exordium: Sedenti in senatu* etc.“, de melyeket a Bollandisták sem birtak kifürkészni. És még is, hogy léteztek régente eltérő Zsófia-legendák, mutatja a Baronius hivatkozása, s az általa idézett exordium, mely egy jelenleg ismeretes legendáéval sem egyezik; mutatja a XV. században virágzott sz. Antoninus florenci érsek krónikája, ki egy oly helylyel bír — ott, hol Antiochus romai városnagy vádja alapját (miszerint Zsófia a romai asszonyságokat önmegtartóztatásra csábitotta) beszéli el (nálam Lugd. 1587. fol. 468. l.) — mely, mint látni fogjuk, a mienkkel találkozik, de mással ugyan egygyel sem, miután az Antiochus üldöző dühössége okaul egyezőleg mindenütt az „invidiae stimulus“ állíttatik. De egyebekben e mienk sem Antoninussal nem egyezik, sem a Baronius forrásaival, a mennyiben azokra a Baronius saját emlitéséből vethetni. Ez eltérés pedig nem csak a részletes kifestésben, hanem számos egyes körülményeken túl abban is van, hogy itt Zsófiának egész élete folyásán és leányai martiromságán kivül, az anyáé is adatik, melynek folytán ez nem csak, mint a Bollandisták fejezik ki magokat „eo titulo etiam martyr, quod natarum carnificinae intrepida assistens, eas ad gloriosum certamen animaverit“, hanem azon hétszeres kínhalálnál fogva is, melyből ugyan annyiszor isten által feltámasztatván, fejezte be végre dicső viadalmát.

Az említett egyes körülmények közől, melyek egyébiránt e legenda egyik első, s igen hihetőleg felette régi, szerkesztője történelmi járatlanságát s elbeszélése hitelnélküliségét kiáltólag árulják el, a nevezetesbek: hogy szerzőnk Zsófiát Decius császár idejébe, Nauffredus perzsa király leányává, Demetrius görög császár menyévé, s egy ifjabb Demetrius császár nejévé teszi, kinek férje Romában Anakletus pápával együtt mint vértanu halván meg, maga is, isteni intés következtén, miután az országlást férjének atyjafiára Terquiliosra bízta, és Konstantinápolyban egy Bódog-Asszony egyházát rakata, leányaival Romába ment, ott mint szerzetes nő Krisztus hitét hirdette, egyházakat épített, s a hitves nőket tiszta életre intvén (ez a részlet az, melyben a mi legendánk Antoninus előadásával találkozik) gerjesztette boszúra Antiochust, s vádoltatott el ez által Decius utódjának (!) Hadriánnak, ki Zsófia kínzatásai közben maga is a nép támadásának áldozata lett; hogy, továbbá, halálához közel, Mátyás pápa által az oltári szentséggel láttatott el, s holttetemei a konstantinápolyiak által haza hozatván, azon emlitett B. A. templomába temettettek, hol addig tiszteltettek, míg a törökök Konstantinápolyt bevették stb.

Nem szükséges ez előadásban az anachronismusokat kijelelnem, mikbe minden nyomon ütközünk, de csakugyan nem szemlélhetjük mosolygás nélkül a régi jámbor hagyomány naív buzgóságát, mely Nauffredo perzsa királyt, két Demetrius s egy Terquilius görög császárt, egy Demeter mártirt, Anakletus és Mátyás pápákat, egy B. A. egyházát, mely alatt hihetőleg a Zsófia (helyesben Sophia, vagyis isteni bölcseség) temploma értendő . . . minden képzelhető alap, támpont és egyszersmind tartózkodás nélkül sző össze. Egyébiránt épen ezen historiai képzelődésekből gyaníthatjuk e versiónak aggrégiségét, valamint tartalmából azt, hogy ily eltérő legenda a legrégibb időben forgásban volt; mert a IX. században élt Notker Nikomediába tette e kínszenvedést; mert e szent Zsófia, leányaival együtt különösen Alexandriában és Konstantinápolyban tiszteltetett; mert a görög Menaeákban leányai görög neveket (Pistis, Elpis, Agape), a kopt legendában pedig aethiopiakat (Basenes, Helis és Ghani) viseltek; mikhez ha még azt adjuk, hogy a deákokban nem csak a leányok, de némelyekben az anya is deák néven hívatik, u. m.: Fides, Spes, Charitas és Sapientia (mit, közbevetőleg mondva, magyar forditóink is tettek), s mi már a Bollandistáknak is méltán feltünt: nem lehetünk-e könynyen hajlandók az eltérő, s külön irók által különös szabadsággal tárgyalt legenda alapjául *egy személyesítvényes hagyományt* venni fel, mely végre mind a történelmi összeférhetlenségeket, mind a külön változatokat megfejtené, milyek még némi, különben egyező, görög versiókban is vannak a kínszenvedés korára s a vértanúk halálok-napjára nézve, mely szerint péld. a Menologium Basilianum amazt Hadrián, ezt september 16-kára, más versiók ismét, például az, melyet a budai oláh menologium követ, amazt Diocletián korára, s ezt sept. 17-kére teszik. Bár mikép legyen egyébiránt a dolog, nagy praesumtiót látok a Zsófia-legenda előttünk fekvő alakjának aggrégisége s a közkeletűnél régibbsége mellett, melyből tisztázhatták ki ezt oly jártasabb irók, milyeket Simon Metaphrastes használt, s milyeket Baronius is teszen fel, a Mart. Románumban aug. 1. alatt mondván: „Metaphrastes harum acta ex antiquioribus monumentis descripsit", s hogy bizonyos helyek — mint e mi magyar dolgozatunk 656. lapján az, hol szent Gergely pápa éneke említtetik, ki a VIII. század első felében pápálkodott, vagy épen a 657. lapé, mely szerint e vértanúk testei mind addig dicsőíttettek csodák által „mígnem a törökök Konstantinápolyt megvevék viadallal"—az eredeti szerkezet régiségére nézve semmit sem rontanak, miután azok gyakor példával beszúratok lehetnek.

Egyébiránt mily nyelvü eredeti feküdt a derék magyar barát előtt, ki a jelen szerkezetet tartotta fenn nekünk? Kétségkivül ismét deák, mit egyéb latinosságokon kivül mindjárt a legenda első lapja elárul; mert e hely: „Nauffredo . . . vala *Persarumbeli* kerály; . . . lakozik vala *Medorom* fővárosba" világosan ily deák phrasisoknak: erat *Persarum* Rex, habitabat in metropoli *Medorum*, félreértő, szószerinti forditása. Mikor készült legyen pedig? erre, nagyjában legalább, könnyünek tetszik a felelet, miután a codex maga nyújt határéveket, melyeken innen és túl, ugy látszik, nem készülhetett az; t. i. nem 1453. előtt, mert ekkor hódította meg II. Mohammed Konstantinápolyt, mely esemény a legendában (657. l.) megemlíttetik; s nem 1508 után, miután ez évben másoltatott az, ennek a 658. lapon álló kolophonja szerint (melynek rendes évszámhibájáról a bevezetés 5. l. szóltam). Még is, e legenda nyelve oly régi színt mutat, hogy, ha a Konstantinápoly bevételének emlitését későbbi beszuratnak nem veszszük — mire nagy kísértést érzek minden e szerkezetről mondottak után, s még abból is, hogy *e hely* (valamint a sz. Gergelyről is) a névtelen némabarát dolgozatában (Érdy-cod.) *csakugyan nincsen meg!* — a magyar szerkezetet a harmadik időszaknak legalább is legelejére teszem, dolgozóul már a XV. század első felében virágzott, a régi nyelvben leledzett, irót ismerve fel, és pedig egyet a javából.

Ezek után lássuk már *a codex hibáit:* A 612. l. végén *jezzene* áll jedzene (jegyzene, azaz jelentene) helyett; a *d*-t maga a leiró írta utóbb a szó fölibe. L. 614. a*n*átokkal és koronána*l* áll: a*ny*átokkal és koronána*k* helyett. A 615. lapon *kit* .... fordítá“ *ki* fordítá helyett; a 617-diken „mindazok*at*“ azok*nak* helyett, s e lap alján „ki*vel*“ kik*et* helyett. Ismét a 620-dikon: „Adrianus elejbe vitet*nének*“ vitet*vén* helyett, s ugyanott egy csonka hely így pótlandó: „homlokokat *keresztnek* szent jegyével megerősíttik vala“ (Surius párhuzamos helyén is V. 480. l.: „*crucis* figura muniissent“). A 630. lapon kénodró*d* s a 631-diken a*t*koron áll kénodró*l* és a*k*koron helyett. A 634. l. végén „édösségest“ olvasandó (azaz édösségesen, édesdeden; mint: öröm*est*). L. 636. „orra*r*ól“ áll orrá*b*ól helyett. A 639-diken „vi*u*szszal“ vi*a*szszal helyett. L. 642. „min*t* halálra“ min*d* helyett, egy a régieknél gyakran előforduló pontatlanság. A köv. lapon „ruhád*b*ól“ áll ruhád*t*ól helyett. A 649. lapon áll: „mivelköd*e*gyetök megerősi*l*vén ti szivetöket“ e helyett: mivelködgyetök megerösí*t*vén“; s utóbb: „Te nyavalyás! *bin*ben feköszsz“ világosan *tiz*ben (tüzben) helyett. A 651. lap alaját így kell olvasnunk: „Azért vegyétök ki fogait, es kiterjeszt*vén* kezeit elvágjátok és elme*ssétök* emléit.“ A 653. lap elején álló csonka hely így pótlandó: „Azért elevenülj meg, és uristennek *tégy* áldomást, és azoknak, kik tegödet szeretnek.“ Az Érdy-codexben más fordulattal s ujabbszerűen, egyszersmind kihagyással és pótlással így: „Azért éledj meg, és áldjad meg azokat, kik tégödet szeretnek és dicsérnek.“ L. 657. elején: „helheztetének“ helheztet*vén* vagy helhezteté*k* helyett. A 657-diken „gonosz keresztyénök*nek*“ olvasandó. Végre a 658. lapon, mint feljebb már megjegyeztetett: „*kilenc* száz“ helyett *öt* száz.

Hogy a Zsófia-legenda Magyarországban, épen a jelen versio szerint, jó formán el volt terjedve, bizonyítja a névtelen némabarátnak beszéde és legendája (az *Érdy-codex* 300—306. ll.) „Szent Sophya asszonnak életéről, ő három sziz leánival“, hatán nem épen azonegy forrásból merített is, melyből a Nádor-codexbeli legenda irója; de olyanból, mely csak kevés, lényegtelen eltéréseket *), némely helyt rövid kihagyásokat, másutt rövid pótlásokat, mutat. Egy hosszabb helye van csak, mely neki sajátja, s melyet, miután e legenda hagyományos becséről és történetéről tanúskodik, egészen ide iktatok: „Továbbá meg úgy olvastatik rólok (e szentekről t. i.), hogy valaki ez szentöknek életöket olvassa, azon napon gonosz halállal meg nem hal, ő halálának kedég idein bizon töredelmességnél kil, tiszta gyónásnál kil, oltári szentségnél kil, és hitnél, reménségnél, szent szeretetnél es isteni malasztnál kil **) kive (ki) nem múlhatik, és ez szentök, kik

---

*) Ilyen péld. az, mely szerint Zsófia kétszer ment Romába; a Bódog-asszony egyháza beszenteltetésekor „húsz héján két száz ezer embernél tebbet keresztölének meg“ (a Nádor-codexbeli szerint kétszer negyven ezer); stb.

**) E hely, közbevetőleg legyen mondva, érdekes, s a régiségben épen nem ismeretlen, példáját mutatja fel azon irályi szép compendiumnak, mely ujabb időkben szinte általános divatú lett: mely szerint t. i. a több egymás után álló, azonegy raggal járó, nevek utolsója veszi csak fel a többiekkel közös ragot. Itt a *kil* ragot látjuk négy névhez tartozólag csak az utólsóhoz ragasztva. Igaz, hogy ez a privativum *kil* a középkorban még nem olvadt vala össze segédragjával: nál, nél, honnan lett a *nélkül* (s összerántás által a régieknél is már előforduló nekil, nekül, sőt neköl is — másutt is az i-nek, *ü*-be s *ö*-be átmenetele előfordulván): de épen így voltak hajdan a többi ragok is valóságos önálló utójárók, míg mindig szorosban ragadtak neveikhez, s ekép összeragadva simúltak a kérdéses név hangrendszeréhez. Innen tartotta meg a palóc nyelvjárásban mind maig a *nek*, a *szer*, a *vel* a maga hangzóját; nem pedig azért, mintha maga a hangrendszer, mely szerint mély vagy magas hangzó egyedül saját osztályabelivel egyesül, később fejlett volna ki nyelvünkben. Különben a *képzőknek* is régenten meg kellett volna tartaniok eredeti hangzójokat: holott az egész nyelvben ily példát nem találunk. Mert az ily avult képzések is, mint önekik szolgálnak, halálok idein jelen lésznek, minden gonosztúl megótalmazván. Meg úgy olvastatik, hogy valamel házban ő életök meg lejend (yelend) irván, senki ott gonosz halállal meg nem hal, az ház meg sem éghet tiznek miatta; es annakfelette valaki naponkéd asszonyunk Máriának es ez szentöknek húsz Ave Mariát olvasand, minden háborúságban, szegénségben, fogságban, betegségben őket híván, megsegejtetnek kétségnél kil.“ Hogy a predikátor itt nem új dolgot, hanem irott forrásban foglaltat hirdetett, szavára el kell hinnünk; sőt azt is, hogy csak oly dolgot hozott hallgatói vagy olvasói emlékezetébe, mi a köz tudatban létezett, s azért kész hitelre is talált. Így levén ez, a Zsófia-legendák jelen versióját, mely valamennyi közdivatúaktól oly tetemesen eltér, nem ugyan hazai eredetűnek, mint immár láttuk, deigen szinte hazaivá és nemzetivé lettnek tekinthetjük: minél fogva annak érdeke, regés alkatrészei dacára, ránk nézve külön és saját érdekkel bír.

15. §.

Egyiptomi szent Mária élete.

A 658—669. lapokon álló legenda az Arany-legendából van fordítva, helyenkénti kihagyásokkal, kivált a vége, hol

---

gyertya, szerencsa, leventa, keván, fordejt, tanejt stb, egészen törvényesek, miután a bennök előforduló *e* (ė), mely *i*-hez szít, ezzel együtt a semleges hangzók rendéhez tartozva, szintugy szövetkezik a mély, mint a magas hangzókhoz, és csak akkor assimilálta magához a mélyet, vagy ment át i-be (gyortya, szerencse, levente, kiván), midőn a közép ė különbhangusága épen úgy elhalaványodott, mint az egykor szinte többféle árnyazatu *a*, *o* és *u* hangoké, mik egykor szinte mint az *e* hol nyiltabban, hol zártabban vagy homályosban hangzottak (V. ö. Irod. Történetem I. kötete 48. §. 6. pontját).

Mária Aegyptiacának Zozimas általi eltemettetése beszéltetik, csak száraz kivonatban van adva; még egy hely, t. i. a 664. lapon álló kettősbeszéde szüz Máriának szent fiával, ugy látszik, egy más recensio, vagy épen a fordító sajátja, miután az a sz. Jeromos legendáriumában sincsen meg, hol Mária Aeg. élete bővebben van kidolgozva, s melyet Jacobus de Voragine kétségkivül szemmel tartott. Különben e magyar dolgozat nem régibb a XV. század utóbbi éveinél, s elég gyenge dolgozat. Feltünő benne az „*egy*“ határozatlan névmássali gyakor élés, sőt németes visszaélés.

A *codex hibái* elseje és nevezetesbike azon beszúrat a 662. lapon, hol a szent így kezdi beszélni életét: Mikoron *uronk Krisztusnak halála után* volnék tizenkét esztendei leánzó“ stb. t. i. a dölt betüjü sorok, melyek egy eredetiben sincsenek, a szentnek korával is ellentétben van, világosan ott állván minden többiekben, hogy 270. évben Kr. ut. történt a pusztábani megtaláltatása. A másik a 664. lap elején találtatik, hol e szavak: „ki az ő szent“, kétszer levén írva, az egyik eltudandó.

Megvan Egyiptomi szent Mária élete, szinte az Arany-legenda után, az *Érsekujvári-codex*ben is, a 425—428. lapokon, nem csak teljesen és híven, de szebben is mint itt, és sokkal régibb korra mutatólag.

16. §.

Szent Forseus püspökről.

Szent Forseus püspök *) legendája a 669—81-dik lapig szinte az Arany-legenda szerint készült, és pedig valamely meglehetősen ügyetlen barát által annyira, hogy kénytelen vagyok a

---

*) Némely codexei és kiadásaiban a Hist. Lomb.-nak *Porseüs.*

félreértett helyeket az eredetivel felvilágosítani, s a kihagyásokat innen pótlani. Lehet hogy némelyek az utóbbiak közől a leiró rovását nevelik.

Ezek itt következnek: a 669. lapon e szók után: „kik hozzá közelgetnek vala“ kimaradt: „*ut eius animam deferrent.*“ A lap végén e hely: „Elölvegyök, es háboruságot avagy hadat kezdének vele“ az eredetiben így van: *Praecedamus, et ante faciem eius bella commoveamus.* A 670. l. végén e félreértett hely: „Ha tü bínöket ellene vetendötök...“ a deákból megigazítható: *Nisi principalia vitia contra eum protuleritis.* L. 671. **Bochanat ǵonhatovl vala**: *Indulgentiam in corde habuit*, olv.: bocsánat*ot* gyonh*ában* (l. jonh) val*la*. Ugyanitt a *vindicta* boszuállás helyett győzödelemnek fordíttatott. L. 671—2. e hely: „hogy az angyal háborkodnék, ellenségi *megtöretének*“ így áll az Arany-leg. 1512-ki kiadásában: praeliante angelo adversarii *conterriti* sunt, mely olvasás helyesbnek látszik, mint az, melyet a fordító követett (s Graesse is): t. i. *contriti* sunt. L. 672. „*sok sebökkel veri*“ áll ez értelemben: *vapulabit* plagis multis! Ismét: „*Mit nem teljesítött be ő ura akaratjának*“: Quid enim iste de voluntate domini sui non implevit? Ez után nyomban egészen kimaradt e hely: Et daemon: Dona iniquorum recepit. S majd: *Alejtom hogy mindönökről penitenciát tartott volna*“ eredetiben: Credidit, quod unusquisque eorum penitentiam egisset! „*Elebb kellött volna keresni a penitenciát lakodalmat*“: Antea debuit probare poenitentiae perseverantiam! A 673. lapon áll: „Egy istent alittok vala|igaznak“: a jegynél kimaradt: *usque nunc.* Leebb: *es arról* ingyen sem *kénzatott*“: nec *de hoc* punitus fuit. A 674. lapon: „*mikoron leszen*“: Erit etenim (az 1512-ki kiadásban; Graesse nem tudván megigazítani e töredéket, kihagyta azt — s tán helyesen). Utóbb: „mikoron eleiben vitetött volna“: vitae restitutus! Nyomban e mondat után: „Mindenkoron a vereségnek jele megtetött“ e hely maradt ki: „arripientes enim daemones unum de his, quos in ignibus torquebant, ipsum in eum jactaverunt, qui eius humerum maxillamque incendit, cognovitque hominem, quia ille erat, cuius vestem acceperat. Dixitque angelus: quod incendisti, arsit te; si enim huius viri in peccatis mortui donum non accepisses, nec poena in te arderet. . .“ Ezek után e hely: „Adhuc restat illi *angusta porta*, ubi illum superare poterimus“ így fordíttatott: „Megvagyon *nyomorusága: vidd oda*, hol őt meggyőzhessök!“ A 676. lapon e szó: teljesittő*ſ*e a leiró hibája: teljesittő*j*e helyett; s utóbb olvasandó: . . . az ellen, *mi* megmondván vagyon.“ L. 677.: sed hominibus *indigentibus dispensanda* dilexit, így adatott: „*de szerette elsáfárlani emböröknek*“: mert dispensator: sáfár. Ismét: „másodszor“ áll *rursus* helyett; továbbá: „*azoknak* ő álnokságát“ *iniqui* helyett; és: „te kezedből *keresöm ki*: de manu tua requiram: „tőled kérem számon“ helyett. A 678. lapon: „a tanittónak nyelve-és *megbántatik*“: loqui *praepeditur*. Az erre következő *mert* tisztán felesleges. L. 679.: „ez *nagy* négy tűz“ : az eredetiben csak: hi sunt quatuor ignes. L. 680. kell lenni: rokoni*k*nak. Ugyan itt *cupiditas* kevánatosságnak fordíttatik. A 681. lapon áll: „e tűz mindönt ő mivelködeti szerént *késért*“: examinat helyett, s nyomban ezután kimaradt e hely: „Nam sicut corpus ardet pro voluptate illicita, ita etiam ardebit per debitam poenam.“

Berekeszti e részt, mintegy lappótlékul, a 681—2-d. l. egy imádság vagy inkább ének: *Isten teste felemelésekoron*, melyre semmi más megjegyzésünk nincsen, mint hogy az teljes kötetlenségében nagy régiségre mutat.

ÖTÖDIK FEJEZET.

A NEGYEDIK FŐRÉSZ KÜLÖNÖS ISMERTETÉSE.

17. §.

A szizeknek koronája.

Rövid apostrophe az apácákhoz (683—689) a boldogságos szüz gyermekkori buzgóságáról, mely az istent szolgáló szüzeknek például ajánltatik, hogy, mint ez, az örök boldogságot elnyerjék.

E darab, mely hét lapot tölt be, ügyetlen stilistától származik, ki beszédét csupa kötszókkal (annakokáért, annakutánna, ennekutánna, és továbbá, és ime, tudniamint, és . . .) terheli, s egy pár régi formán túl semmi érdekest nem nyújt.

Van néhány *leirási hiba* is a kis darabban. L. 684. olv. *atta* (azaz: adta) atya helyett. A 685. l. vége felé világosan kimaradt valami ige e mondatban: „a templomnak ő tizenöt garádicsán (*felfuta*?)“, ismét: mely garádicsokon méglen az öreg embörök (nek?) es nagy dolog vala nyugodás nekil felmennie.“ L. 687. „három esztendőʒ“: ő*s* helyett; utána e hely: „oll igön *heyertuul* jár vala“ érthetlen hibát tartalmaz (talán hertelenűl?); majd a leánz*u* is leánz*ó*-ra javitandó.

18. §.

Bűnlajstrom.

Az elébbi darabtól függetlenül találjuk a 689—95 ll. a szívnek, nyelvnek és elhagyásnak bűneit egyszerűen elsorolva. A theologusokra bízom ezek közől a következőknek értelmezését: 689. l. *gonosz gondolat* (delectatio morosa?), *binbe való gyenyerködés* (gaudium...?), *gonosz kevánság* (desiderium?), *vissza való akarat* (renitentia?), *nemzethöz* való kevánság (vérrokonnak tisztátalan megkivánása?); 690. l.: *magának való értés* (önzés? philautia?); 691. l. *igrecség* (sípnak, zenének felettébbi szeretete, űzése, vagy talán épen incantatio?); *szóviselés* (szó- vagy hírhordás? míg az utána következő „hírszólás“ emberszólást jelentene?), *szertelen való vesztegség* (acedia?)

A bűnlajstrom után tárgyfejezetek következnek veres irással, mintegy emlékeztetésül, hogy ezek is (bár másunnan) megtanulandók.

Az elsö s legfeltünőbb *hiba* e cikknek első szavában van, hol *K*ynek áll *Z*ynek (azaz szivnek) helyett, nem a szedésben ejtve vagy javitáskor elnézve, hanem a sajtóban becsempészve. A 690. l. negyedik sorában eredetileg képmuta*l*ás állt (mint a régiségben számtalanszor), mit a többször említett XVII. századbeli kéz változtatott muta*t*ásra. A 691. l. 11. sorában a „maga*s* hányás“ kétségkivül leirói hiba ma*gát* hányás helyett. A 693. l. végelötti sora, ugy vélem, így olvasandó: „*Mit* hamarabb kellene megtartani: tovább halasztani.“ Végre 695. l. a „tiz*e*két“ szóban kifelejtette a leiró a kihagyásjelet.

19. §.

Három szent ének.

Érdekesen fejezi be codexünket három szent ének, egy (695—7. l.) *a szent óstya fölemelésére*, mely forditása a mellette álló deák szövegnek, ily kezdettel: *Ave salutis hostia; Idvözlégy idvösséges hóstia;* négy versszakban; a második (697—700. l.) a *bold. sz. Máriához* szól, ily kezdettel: *Idvözlégy istennek szent anyja*, ennek közbenjárásaért esdeklő, tíz versszakban, deák eredeti nélkül; a harmadik (701—4.) szinte a *szűz Anya* közbenjárásaért könyörög; deák szövege így kezdődik: *Miserorum pia adiutrix*, s öt versszakból áll; magyarja ily kezdettel: *Bínösöknek kegyös segédség*, a harmadik versszakkal megszakad, s vele irott könyvünk. Mind a három ének kotákkal.

Bármi tökéletlenek ez énekek, a deákok úgy mint a magyarok, a kifejezés választékosságára s a versalkotásra nézve; még is nem csekély történeti, de még költői becscsel is bírnak. Történetivel, a mennyiben azok, deákjaikkal együtt, igen valószinűen hazai termékek, miután, eddig legalább, sem a külföldi bővebb énekgyüjteményekben, milyek Daniel Thesaurus hymnologicusa, Moneé: Lateinische Hymnen des Mittelalters stb., sem külföldi régi breviáriumokban, miket a mieink is átvettek rendszerint, nem sikerült azokat feltalálnom; a mennyiben továbbá dallamaik, Mátray Gábor jeles zenetudósunk itélete szerint is, magyar eredetre mutatnak; de belső becstől sem meddők, feltaláltatván bennök azon gyermeteg egyszerüség, bizodalom és bensőség, mely az új kori énekek képes, cifra nyelve által nem pótoltatik. Ki egyébiránt a külföldi vallásos költészetet ismeri, nem fog sem a versbeli szabálytalanságban, sem a vad latinságban nagyon megütközni; a tettleges hibákat tekintve pedig a járatlan leirók többszöri másolataiknak is betudni holmit: mik közől egy párt alabb a codex hibái közt ki is jegyzettem. A magyar énekek elseje és másodika, teljes formátlansága dacára, s nem ügyelve szótagszámra és rímre, legfelebb a dallamra, érezteti azon choriambusos lejtést, mely népi énekeinket bélyegzi; a harmadik is, s már itt kifejezett igyekezettel szabályosabb strophaalkotásra: de azért itt egygyel több vagy kevesebb tag, egy-egy rím elmaradása, nem igen aggasztja a versirót, csak kifejezhesse azt, mit kell. Tekintve azon verses emlékeinket, mik a XV. századból ránk maradtak, sőt egy pár régiebbet is, e három éneket bízvást aggrégieknek tarthatjuk; s azt annál inkább, mert ha egyéni gyarlóság eredményei volnának, aligha a másoltatás, sőt a használtatás tiszteletében részesültek vala, melyre mégis a dallamokkal elláttatás mutatni látszik; mint a régiségtől öröklött s így mintegy az idő által megszentelt hangok azonban kegyeletesen tűrettek, s fenséges dallamaiknál fogva szerettettek is. Nem hallgathatom el egy úttal azt is, hogy e három ének kótái a legrégiebbek, miket magyar szöveggel codexeinkben találunk. Mátray Gábor azokat általírván, s nyilvános hangversenyeken előadatván, a régi magyar zene e megható fenséges hangzatokban fényes diadalmat ünnepelt.

A *codex hibái:* A 695. lapon: cast*a*que áll, a 697-diken a hangjegyek második sora szerint helyesben: cast*e*que. U. ott apprehen*s*o: apprehendo helyett, mint a 696-dikon is: recommen*s*o recommendo helyett. Ismét ott tocius*que* redemptor, hihetőleg: totius *mundi* redemptor helyett, mint a magyarban: „*mind* ez *velágnak* megváltója.“ Ismét: *qui* in cruce expassu*m* est“ passu*s* helyett.

A 699. l. *N*erj, istennek*nek*, szentöl*é*, ajt*át*: *ny*erj, istennek, szentöl*e*, ajta*ját* helyett.

A 702. l. első sorában: Ar*c*us áll ar*t*us helyett. L. 703. magy*a*sága: magy*ar*sága (azaz: értelme); se*ph*esültetik: se*b*esültetik helyett.

NÁDOR-CODEX.

Kirǫl iǵ zol criſtus az Soltar kǫńbe, monduan, Engǫmet megkǫrńikǫzenec ſoc ebek Monǵa ebeknec az zent iras mind az ireǵǫketh Azert ha az ireǵ embǫr cristoſnac zent teſtet hoza vezi, oĺan naǵ bint val benne ha ȯtet az ebnec vetneie, Azert meltan tilka x̅ps ez zentſegnec vetelet az ireǵǵǫctǫl es a haragoſoctol monduan, Nem vennie fiaknac keńeret, es vetni az ebeknec, Harmad gonoſſag kitol embǫrnek igǫn kel | magat otalmaznia, ha meltan akar comonicalnia, a teſti fǫrtelmeſſeg, kĳnec zocot lennie kenanſagaba, Acaratkaba, Illeteſebe, es tetemeńebe, mert valaki ez eĺeten fǫrtelmeſſegnec magat aǵǵa, ez tezi magat haſonlatoſſa addiznohoz, Mert diznanac ez termezetj, hoǵ ǫ ǫrǫmesben lakozic aſſarnac fǫrtelmeſſegebe, honnem a keralnac ekǫſſegǫs palotaiaba. Ez iĺeten embǫr nem melto cristosnac teste vetelere mikeppen addizno. Es ha hozaia veiendi | monduan, Atĳam boꝛaſſadmeg nekic, mert nem tuǵǵac mit teznec Maskeppen megbizonittatic, hoǵ gonozbac az meltatlan comonicaloc ammegfezitǫknel zent iraſnac bizonſagaboles holot vǵmond zent Pal apaſtal Eſmeg mazzor fezeitic meg az istennec fiat ȯnǫmmagogba Ez igeket lirai Miclos doctor iġ maġarazÿa mondvan Mert a meltatlan | comonicaloc menebe v̇ raÿtoc al, eſmeg az megfezeiteſnec okat tezic Az az, a bint, Kinec okaert a criſtus megholt. Es nem ꝫak criſtoſt ez eľeten gonoz kereztenọc megfezittic, de meeg menebe v̇ raÿtoc al az iſtent vġan megolic Kirol zent Bernard doctor iġ zol, monduan, valaki abbinbe lacozic, ez eľeten azt akarÿa hoġ az o bÿneiert megne ġotreſſec. Azert ebbọl ottan azth | nem meltatlan vennie. Jol tezic hoġ nem vezic, mert vġmond vronc Nem io a ſiaknac keṅeret vennie es vetni az ebeknec, De maga kel bantodnioc, es zeġonkọdniọc, mert ebec, kic-nec kellene lennie isteṅec ſiaÿnac Miert kedeg ebec ọrọcke ordeitnac a pocolba v̇ vroknac ellene, Kic-rọl vġmond azzent Jras zent Janoſnac latasarolvalo kọṅbe. Es meg ragac v̇ ṅelụọket a naġh kennac keſeruſegeiert | es megkaromlac meṅṅeknec iſtenet az o ſeboknec naġ faÿdalmaert Mind eddig zol ez iras az meltatlan comonicalonac keſeruſegọs mergerọl Jmmar kedeg ede ala zol az meltan comonicalonac edọſſegọs mezerọl, es v̇ zentſegọs naġ haznalatťarol Mert ez kegọs criſtus mindọnt ketſeg nekil hinot ez naġ ꝫodalatos vendegſegre, mond-van az zent ewangeliomba VEnite ad me omnes. Jọnetoc mind en hozam kik mvnkalcottok, es meg vattoc terhelven, es en megelegeitlec vr isten monġa Ez keṅer kit en adoc en teſtom ez velagnac eleteiert Veġetoc, es eġetọc ez en teſtọm, ki erottetoc el adattatic Ezt teġetok en emlekozetomre, Mert ki en teſtomet ezi es en verọmet izÿa, ez en bennem, es en v̇ benne lacozom Ez igeket meĺeket en nectọk zoltam elet, es elevenſeg, Vram criſtus miert te zent igeid, Mert io kedvel es naġ hÿwſeggel kel fogadnọnc, es vennọnc Te igeid mert te mondottad, eńemes mert en idnọſſegọmert mondottad, Azert igọn ọrọmeſt vezọm te zent zadbalol, hoġ erọſben be oltaſſanac en zivembe Engọmet felſerkentnec eĺen naġ keġọſſegnec igei, de meg rettentnec engọmet en zamtalan bineim es megzeġọneit engọmet en fọrtelmes conſciencCiam eĺen naġ zentſegnec vetelere, Kezerit engọmet ez te

nap'an mind octanaigh mondnan O zentſegọs vendegſeg, kibe hiw kereztḱenoc az edọſſegọs criſtoſt ezic es v̇ keńńa eth emlekọztetic, es allelọc malaztal teĺeſọdic, es ez zent vendegſegbe minekọnc az iọnendọ dixọſegnec zalaga adattatic, Azert mind ezogbelọl adattatic meg eſmernọnc minemű haznalatoſſag es meĺ igọn naġ felſegọs iozag ioÿọn minekonc ez oltari zentſegnec meltanvalo vetelebọl, Mert igaz hit ezt mutaḱa, hoġ ez oltari zentſegbe neġ allat vaġon Tudńamint, teſt, veer, leloc, es iſtenſeg Azert mind ezọketh az meltan comonicalo hozaia vezi igọn naġ haznalattal, Mert mindọnictọl adatic neki kilọmb kilọmb naġ zentsegos aÿandoc, es felſegọs haznalatoſſag, Azert elſo haznalatḱa az meltan valo comonicalaſnac ez Mert micoron ez zentſegọs teſtọt hozaia vezi embọr mene ioth tọth a criſtus v̇ halando teſtebe, mindọnbē az meltan comonicalonac reze lezen, Mind ọ boÿtọleſebe, predicallaſaba, farradſagaba, Imadſagaba, viġazaſaba, es mind ọ keńńanac, es halalanac erdọmebe Ezt megbizonitka zenth Thamas doctor, mondnan Mindon hiw kerezken ki meltan comonical mindọn miſen azon haznalatoſſagot, es malaztot ṅeri kit criſtus naġ pentọkọn az kereztfan embori nemzetnec kereſe Es ennec fọlọtte kerezkenſegbe mene malaztbeli embọrọc vannak | es meṅorzagba mene zentọc vannak mind ezọknec erdọmebe reze vaġon Ezt megbizonitka az zenth kerezken hith, holoth azt monġoc a Credoba hizọm zentọknec eġġeſſeget. Mas haznalatka ez zentſegnec vetelenec ez, mert ennec miatta, hoġ az ọ zent veret hożanc veżoc, bintọl tiztultatonc meg, Kirol vġmond az zent iras Criſtoſnac vere meg tiztitka mú lel- | konket ammeg holt mivelkodetoctol, Ammeg holt mivelkodet ez, hoġ micoron embọr malaztba vaġon, es sok iot tezon Ez io mivelkodet mind addeg eleven mig halalos bint tezon, es e binnec miatta mind meg hal, de ha eſmeg tọredelmeſſeggel megġonic, es aĳetatoſſaggal comonical Iġ ekkeppen tiztul meg allelọc ammeg hol mivelkodettọl, mert mind megelednec ezọk ọroc idvoſſegre | De meeg nem ꞓak ezoctọl tiztul meg, de ennec fọlotte ok aĳetatoſſaggal es zeretettel vehetj embor hozzaia hoġ mindon boꞓanando bine, es elfeledot halalos bine megboꞓattatic, Kit megbizonit az zent iras mondnan, Mert ha o torvenbe coſoknac es bikaknac vere az ſido nepet megtiztitka vala, Naġġal incab criſtoſnac zent vere ki mi bĳnọnkert ki ọttetec mi lelkonket megtiztitka | Erꞓed boꞓanando bĳnọkrọl, es elfeledọt halalos bĳnọkrol, Kirol araṅ zaiaiv zent Janos doctor ekkeppen zol mondnan Criſtoſnac tiztọlendọ vere micoron io acarattal vetetic, lelọknec mindọn corſagat megvigazka Corſagat monġa es nem halalat, mert allelọc a bo≺anando binnel es az elfeledot halalos binnel mrgcornl, de meg nem hal, Azert a corſagbol ezzent ornoſſaggal megvigazic | De ha ez zent ornoſſagot halalos binbe hozzaia veiendi, incab halalt halarra hoz maganac, mikeppen felűl meg vaġon mond-van. Harmad haznalatia ezzentſegnec vetelenec ez, mert ebbe hoġ ez vronc criſtoſnac lelket hozzanc vezoc, adatic nekonc az oroc eletnec zalaga, De ≺ak vġ, hoġ malazdba ez velagbol kimnlandonc Ezt Vronc v̇nọnmaga megbizonitka, monduan Ki engomet ezic ez en erot- | tem el, Az az, Mikeppen en ọrokke eloc v̇es ọrọcke el Maſut meg vġ mond En vaġoc eletnec keṅere ki meṅbelọl lezallottam Valaki e keṅerbọl eiendic ọrọc halalt nem laat Azert Valaki ọrọk eletot ezic, ennec zikſeg ọrọcke elnie. Neġed haznalatka ez zentſegnec vetelenec ez, mert micoron embọr meltan comonical, hozaia vezi a terọmto iſtent ≺odalatos naġ haznalattal, Mert az iſten naġ hatalmaſſag, es ọrok | bọl≺eſeg, es igọn naġ felſegos io, Azert az v̇ hatalmaſſagabol lezon az meltan comonicalo hatalmasb io mivelkodetre, es keremeſoknec megṅereſere, es az v̇ bọl≺eſegebol lezon bol≺eb idnoſſegos iozagnac valaztaſara, es gonoſſagnac eltavoztataſara, es az v̇ io voltabol lezon keġeſb mindọnọkhoz zeretetọsb istenhoz, es attÿaſiahoz, es bekeſegosb habornſagnac zenvedeſebe, es mindon | iamborſagba cazdacb, es iob Mert valaki meltan comonical, ennec ọ lelke betelic malaztal, es elegọdic isteni edoſſeggel, Mert micoron embor meltan comonical ennek lelke iſtembe valtozic vǵ mikeppen az etel ital attestbe Es mikeppen a teſt el borral keńerrel, ezọnkeppen alleloc el ez zentſegnec vetelenel, kit megbizońit Vronc ȯnọmmaga, mondvan, Ki ez keńeret ezi, ez ọrọcke cel. Otọd haznalatḱa ez zentſegnec vetelenec ez, Mert a meltan comonica- | lonak zivet lelket zeretetre gerÿezti, Mert mikeppen a túznec elọtte a hidecſeg eltanozic, ezọnkeppen ez zentſegnec vetelenec miatta iſtentọl elhidegúlt ziw megmelegul, Kit megbizonit zent bernard doctor mondvan, Valaki zeretettel ezi ez zentſegọs keńeret, zeretetnec ọregúlelit erzi Pelda nekod, Micoron a hew keńeret ezọd, a hewseget vele ezod, ezọnkeppen ki vrnac zent teſtet vezi, Vezọn hoziaia túzes zeretetọt, de iai mert nemeḱec kik ez zent- | ſegọt hozaioc vezik, oĺatanoc mint a hideg corsagot zenvedọc, Kik iollehet az napnac hensegen fekoǵenec demaga a napnac henſeget nem erzic, Ezọnkeppen halalos binbeli embọr, Iollehet ez zentſegọt hozaia veǵe De maga az zeretetnec henſegeth nem erzi ammegh zokot gonoſſagnak okaert Kirọl vǵmond az zent iras Ieremias irta, Mikeppen a ȼatorna a vizet meghidegeÿtj, ezonkeppen a zokot gonoſsag elhidegeÿti allelkọt iſtentọl. | Hatod haznalatḱa az meltan comonicalaſnac ez Mert embọrnec elmeiet megvelagoſoiḱa, es az el eńezọt bÿnọket meg ielọnti Ennec meg erteſere tanit minket arań zain zent Ianos mondvan Mikeppen az verọfenbē ki az ablacon be iọ az rọg por meg tetzic, es meg laccic kit embọr az verọfen nekil nem lathat, Ezọnkeppen ez zentſegnec meltan valo vetenel meg eſmertetnec allelọknec foġatkozaſi, Kit | megbizonit derec iraſnakes bizonſaga, Kirọl ekkeppen zol Ÿſaias mondvan, Vaiat, es mezet ezic hoġ el veſſe tọle aggonozt es valazÿa maganak aÿot Ez vaÿon erꝛed vronknac zent teſtet, es ammezọn ȯ iſtenſeget. Es mikeppen ad velagoſſagot, es lataſt embọrnec a teſti etel ital, ezọnkeppen megvelaſitka allelọknec zọmet ez zentſegnec vetele abbinọknec megeſmeretire, hoġ belọle magat ki tiztoÿꝛa, Kit megbizoṅit | Vronc ȯnommaga, mondvan En vaġoc ez velagnac velagoſſaga, valaki engọmet kọnet, ez nem iar ſetetſegbe Heted haznalatka ez ſentſegnec vetelenec ez, mert ellenſegnec ellene igọn eros feġner Tuġġoc kedeg azt hoġ embori nemzetnec harom fo ellenſege vaġon, Tudṅamint, eġ ordog, Mas ez velag, Harmadic ez minnon teſtọnc. Azert ha ordog ez velagnac, es teſtonknec kevanſagat reanc tamaztia, ezọket ez zentſegnec vetele | meg ehṅeitj, es mikeppen a viz attúzet meg olka, es nehezen vetkozettọl megh otalmaz Ezt megbizoṅitkÿa zent Bernard doctor mondvan, Mi bennọnc ket ielọs ioth mivelkodic ez oltari zentſeg, Eġġet ezt tezi mert az ertelmet megkọrṅekozi malaztnac erọs kofalaval, hoġ erọs ellenſeg hozanc ne ferheſſọn, Maſt azt tezi hoġ az naġ halalos bÿnokre valo engedetọt az akaratbol mindọnoſtọl ki vezi, Ezt megbizoṅittÿa | derec zent iraſes, Kirọl iġ mond Danid profeta az ſoltar kọṅbe Vram en elọttem aztalt vettel. azoc-nac ellene kik engọmet ṅomorgatnac, Maſuth meg vġmond, ha en ellenom ſereg tamadant nem fẹl az en zinem, Azert meg eſmere lelogbe ez zent profeta meeg criſtoſnac zúleteſenec elotte mene zamtalan haznalatka leġọn ez meltan valo comonicalaſnac, es iġ monda rola Igon io iſtenhoz eġġeſülnọnc | Az az, ez zent comonicalaſnac miatta, mert ebbọl embọrnec igọn ſoc iozag adatic, kirọl iġ zol zent iraſbeli meſtọr mondnā Criſtuſnac teſte coroknac ornoſſag, zarandocoknac ṅugodalm, Erọtelenọket erọſeit, egeſſegbelieket ġeṅerkọttet, betegọket megvigazt Jamvorokat malaztba tart, ennec miatta lezọn embọr zeledbe, micoron megfeġelmezic bekeſegọsb habornſagba, kezeb idnoſſegọs dologra, buzgo- ¦ ſagoſb zeretetre bọlꝛeb gonoſſagtol magat otalmaznia, kezeb lezen halaadaſra, Alazatoſb engedelmeſſegre, alcolmaſb malaztnec vetelere, es eroſb viaſcodaſra, ọregeit aÿetatoſſagot iſtenhez, es zeretetọt atkaſiahoz, es v̇nọmmagahoz Ez zentſegnec melkan valo vetelerọl tọrneṅben iġ irattatic, Micoron ez zentſegnec vetelere alazatoſſaggal iarnlandaz, erꝛed „zeretetit“ criſtuſnac, ọrọc eletnec | illatkat, lelki iozagoknac oregületit, kọṅhullataſoc-nac benſeget, zünec tọredelmeſſeget, es bÿnọknec megeſmeretit, Mind ezọket iol meg eſmerte vala zent Jeronimos doctor ki micoron halalanac ideÿen comonicalna, elien zentſegọs diꝛerettel diꝛere v̇tet, mondnan, Oọrọk eletnec zentſeges keṅere, kibe tartatic mindọn io allatnac ize, es mindọn edọſſegnec illatia Te benned vaġon min- ¦ dọn geṅerüſeg, es mindọn ornoſſag, mindọn ſegedſeg, mindọn ṅugodalm es mindọn io, Kit embọrnec kevannia. Mert ez zent aztalon vaġon mindọn malaztnac teleſſege, es ọrọc diꝛọſegnec illatia Ith ielọntimeg az idnozitọ v̇ keġelmeſſeget Ith vannak le teven mindon iozagoc Ith zol az criſtus ieſus az ọ zeretọ ieġoſenec, azaz, az aňetatos lelọknec It vaġon |[31] criſtuſnac kedves ielon voltan Ith vaġon mindon egeſſeg es ġenerúſeg Sot meeg azt mondom hoġ mind ammeńńei zentọc, es anġaloc naġob vigaſagot, es diꞔoſegot nem valhatnac mint az aldot criſtuſnac comonicalaſaba Az az, hoz'a eġġeſüleſbe Es mind effoldon valo zentoc, es malaztos iamboroc eroznec teſtnec ġottrelmebe naġ |[32] kúnúſegot, es edoſſegọt micoron comonicalnac teſt zerent, Anaġ lelọc zerent ez mondhatatlan naġ zentſeggel, Azerth valaki orọcke acar elni zükſeg ennec hoġ ọ gonoz elethet iora valtoztaſſa, mert ha ezt nem teiendi, az oroc eletọth maganac nem ọrọc eletere, de incab ọrọc halalara vezi, es iſtent buzzu allaſra kezeriti. Kirol Ilarius nenú doctor ekkeppen zol, mondnan, |[33] Iſtent a meltatlan comonicalo buzzu allaſra indoiťa zentọknec ȯnommagatol eltanoztatťa ellenſeget megvigaztaťa, maganac eletet megriuideitj, ki criſtuſnac teſtet ragvan meltatlan zaggatia, Azert ez zent iraſnac bizonſagabol mindọn hiw kerezťen megtanolhatťa mikeppen keťon iarulnia ez naġ zentſegọs felſegos zentſegnec vetelere, kit nekonc aġġon megtanulnonc aťa fiu, es zentleloc Amen Immar lezon tanuſag |[34] arrol mikeppen eſmerhetimeg embor azt ha meltan iarul ezzenthſegnec vetelere anaġ nem Jollehet ezt ſenki ńilvan valo bizońſaggal meg ne eſmerheſſe hoġ ha meltan iarul ezzentſegnec vetelere, anaġ nem, Demaga doctoroc vetnec neminemȯ ieġọket, kibọl embor velheti ha magaba eňegọket lelendi, hoġ bizvan iſtennec naġ irgalmaſſagaba iọ lelọkkel hoz'a iarulhat Elſọ iege ez, micoron va- | [35] laki magaba azt eſmeri hoġ az el mult binen bancodic, es az ionendọctọl akarĳa magat meg ọtalmaznia, es az neki haġando penitentiat kez leĳend meg tartania, es ha io akaratḱa vaġon iſtennec zolgalnia. Mas ieġ kibọl meg eſmerhed ha melto vaġ ezzentſegnec vetelere ez, micoron azt eſmerod magadba, ha kez vaġ io mivelkọdettre, es iſteni zolgalattra, mert ha ezt magadba lelendọd, tahath | [36] tuġġad azt, hoġ iſteni zeretet vaġon te benned. Kit megbizonit zent gergọr monduan, Vallania iſtennec zeretetit, es iſtennec eſmeretit, ennec tanoia aĳo mivelkodet, ha kedeg ez oth nem leĳend, bizonſag nekọd, hoġ ez eľeten embor iſtent iġen ſem eſmerte, u̇tet ſem zerette, mert a reſtọc, es azoc kik ſokat aloznac, nem lelic u̇mmagogba azt, hoġ u̇k kezoc volnanac aĳo mivelkọdettre, es az iſteni zolgalatra. Azert ha magadba azt | [37] eſmerod, es belol arra kevaňkozol, hoġ ennectona io mivelkodettre akarod magadat foglalnia, es iſtennec akarz zolgalnia, ez igọn io ieġ, mert iſtennec malaztḱa mivelkodic benned es ekkeppen meltan iarulz azzentſegnec vetelere : Harmadic ieġ kibol meg eſmerod ha melto vaġ criſtuſnac teſte vetelere, anaġh nem ez, micoron magadba azt eſmerod, hoġ az iſtennec igeiet ọrọmeſt, es ġoňerkọdeſſel halgatod, Mert em- | [38] bọr akkit zeret annac bezedet oromeſt halgatḱa de ha azt eſmerod hoġ kelletlen, es izetlen, tahat tuġġad hoġ alleloc halalos corſagba vaġon, kirọl zent Bernard doctor ekkeppen zol mondnan Semmibol embor hamarab megnem eſmeri teſtenec corſagat mint ebbọl, micoron neki az etel ital kelletlen, Ezonkeppen ſemmibol końńeben lelkọdnec corſagat meg | [39] nem eſmerhọd, mint ha nekọd az iſtennec igeienec halgataſa izọtlen, es kelletlen, kinel alleloc zokot elni, Kirọl vġmonda Vronc a keſertọ ọrdọgnec Nem ꞓak keńerrel el embọr de mindọn igeueles el, ki zarmazic iſtennec zaiabol Neġedic ieġ kibọl megh eſmerọd ha melto vaġ ez zentſegnec vetelere ez micoron azt eſmerọd magadba, hoġ az ellenọd vetkozonec ellene zinedbe | [40] ſemminemü ġüloſegọt, es haragot nem tartaz, de ha meeg ennel naġobban vetkozot volna ellenọd eztes kez volnal megboꞓatnod, Azert hoġ a keġelmes iſten attennọn binọdet boꞓaſſa meg. Otodic es ńilvabban valo ieġe ez zentſegnec meltan hoz'anc valo vetelere ez, micoron valaki magaba azt eſmeri, hoġ a keġọs criſtuſnac keńńarol, es halalarol oromeſt emlekozic, Kinec oka- | [41] ert hatta nekonc ezzentſegnec vetelet, monduan Ezt valamenezor hoz'atoc vezitọc en kenomnac es halalomnac emlekozetire veġetọc Azert Vrnac neuebe ielontetic immar edeala mene haznalatoſſagos gÿmolꞓe leġen ez zentſegọs kennac gondolatthÿanac. Azert elſọ haznalatka vronc criſtuſnac keńńanac halalanac gondolatkanac ez, mert igon kińńen iſtenhoz terÿt | [42] Es binnel meg kemeńült zinet tọredelmeſſegre, es ġonaſra zerzi, Ennec peldazatkara ez zentſegos kennac ideien kozikclac repedozenec, fọld meg indula, es coporſoc ńilanac, Az kozicclanac repedozeſen erꞓed a kemeń zinec tọredelmeſſeget, A coporſonac ńilaſan erꞓed a ġonaſra valo zanac meg ńilaſat, es a fọldnec meg indulaſan erꞓed az criſtusnac teſte vetelere valo indulaſt,

Mene haznalatoſſagos gÿmolꞓe leǵen

es meltan valo | 43 hoz'a iarulaſt. Maſod haznalatka ez zentſegos kennac gondolattÿanac ez, mert a bÿnos embọrbọl tezon haznalatos iambort, es zent eletu embọrt, Kit igon kel kevanni mindonnec, Mert vǵmond meeg a pogan bölꞓes, hoǵ bodog elet az iamborſagos elet. Azert ha kenek vaǵee, es alazatoſſagot kenanze, tahat gondoliad ez criſtuſnac keńńat, es ọ melſegos alazatoſſagat, es ebbọl valami iot kevanz | 44 nekod mind meg adatic Azert valaki azt akarÿa hoǵ a bintol megzabadulion, es lelki iozagba cazdag leǵon, tahat kel ez iketennec az criſtuſnac keńńat ǵacorta gondolnia, ki nekonc hozta az ọrọc eletnec bodogſagat. Harmad haznalatka, es zentſegos ǵÿmolꞓe ez zentſegos kennac gondolatkanac ez, mert az ọrọc bekeſegọt, kit vronc criſtus zerze ez v̇ keńńanac halalanac miatta embọri nemzet | 45 kozot, es amindọnhato aka iſten kozot, ezt embọrbe megtarka, eshaboruſagot ǵulọſegot, es ireǵſegot embornec zinebol ki v̇z, es o lelket megzentọli, kit megbizońit zent Bonauentura monduan Semmi ol' igon embọrbe kozonſegos megzentoleſt nem mivelkodic mint ez criſtus keńńanac gondolatka. Neǵed haznalatka ez zentſegos kennac gondolakanac ez, mert embọrrel a haboruſagot kińńen elzenvetteti, Mert embọr va- | 46 lamenezor megzomorodic es meg emlekozic criſtuſnac keńńarol, annezor criſtoſtol megvigaztaltatic kit megbizońit v̇nommaga az ſoltár kọńbe, mōd-van Vele vaǵoc a haboruſagba, meg zabaditom v̇tet, es meg diꞓoÿtọm v̇tet, Azert igon jelọs hÿedelm haboruſagot zenvedo embọrnec ez x̄pus keńńanac zent emlekọzetj, Kirol iǵmond zent bernard doctor, Nem lehet ol' naǵ haboruſagot emborbe, hoġ ki edoſſegre nem valtozic | [47] ha az idnozitonec keſerúſeget zinebe ġoÿtendi, es rola iol meg emlekọzendic, Azert ha zinedbe zomorú vaġee, lelkodbe elkeſerọttel, izetlen, es aÿetatlan vaġee, gondoľad a naġ felſegos vrnac zomorúſagat, es ọ naġ keſerúſeget kirol v̇non maga vġmonda. Zomorú en lelkọm mīd en halalọmig. Es oľ igọn naġ len ez artatlan barannac ọ zomorúſaga, es keſerúſege, hoġ mind ez velagba mene embor vaġon es mene volt, es mene lezọn | [48] mind ezọknec zomorúſagat es keſerúſeget fọlul múla Annera hoġ vġan verrel veritozec beleie. Azert ha embor ezt iol meg gondolanġa, az ọ zomorúſaga mind ſemmi lezọn ehoz kepọst. Ọtọd haznalaťa, es gÿmọlꝣe ez zentſegọs kennac gondolatťanac ez, merth ez zentſegọs gondolatnac oľ igọn naġ ereie vaġon, hoġ embornec iſtennec zent acaratťat meg ielontj, es tehetſegot aad, hoġ az iſtennec meg eſmert acaratťat beteľeſithesſe, Kit embọr ez | [49] nekil nem tehetne, Kit Vronc v̇nommaga megbizonit mọnduan, En nalam ſemmit nem tehettọc. Hatod gÿmolꝣe ez zentſegọs kennac gondolatťanac ez Mert a keġọs criſtus ez iľeten embọrnec ọ zinet lelket aÿetatoſſaggal megkọneriti, es bolꝣeſeggel megekọſeitj, vġhoġ v̇mmagat es mind v̇ atťaſiait idnọſſegos iozagra tanitania tuġġa Es ennec fọlọtte ÿmadſagat ọrọmeſben, es hamarab meg halgatťa, Azert meltan, es igazan diꝣeric | [50] minekọnc mindon zent doctorọc ez zentſegos kennac gondolatťat, mert mindon io kit adot, es ad minekọnc az felſegos vr iſten, mind ennec miatta atta, es aġġa. Heted gÿmọlꝣe ez zentſegos kennac gondolatťa-

Mene haznalatoſſagos gÿmọlꞔe leġen

nac ez, mert az edes ieſus ez iľetenọknec kik az ọ zent keńńaba gondolcodnac, es edoſkọdnec az ọ zent teſtenec harom rezebe irta fel, hoġ ọrọcke rola el ne feletkozÿec, Meg irta ez il- | [51] ietenọket az ọ ket kezen Azert, hoġ v́ket mindọn ńanalÿaiogba megſegeľe, Meg irta az ọ ket labannes annac ieġeie, hoġ ọ tọlọc ſoha el ne meheſſọn, Meg irta az ọ zinebees, arra, hoġ v́ket ſoha el nefeletheſſe. Mind ezọketh megbizonitkʼa v́nọnmaga Iſaias profetanac miatta, mondnań, Minemde elfelethethie az ańa v́ kis ġermọkete, hoġ ne kọńọrulne ọ mehenec zúlọttenne, es ha az elfeledendi, en tegọdet | [52] el nem feledlec. Mert en kezeimbe meg irtalac tegọdet. Volczad gÿmọlꞔe ez zentſegọs kennac gondolatkʼanac ez, Mert ez criſtuſnac keńńanac aÿetatos gondolatkʼanac miatta naġob malaztot, es erdomọt ńer iſtentol, hoġnē ha mind egez kerezkʼenſeg imadna erọtte. Okat veti arańzain zent Janos mondnan Semminemú allat eġeb ninꞔen hoġ mi embọrọknec iduọſſegọt zerzọt | [53] volna, hanem ꞔak ez criſtuſnac keńńa halala. Kilenczed gÿmọlꞔe ez zentſegọs kennac gondolatÿanac ez, Mert folúl mul ez zentſegọs gondolat mindọn eġeb test zerent valo io dolgocat, mert ſemmi iſtennec ennel kellemetoſb, es embọrnec ennel erdomọſb, mint ez criſtuſnac keńńanac gondolatkʼa, Kit megbizonit naġ Albert doctor, mondnan, Criſtuſnac keńńarol ꞔak eġ igúſeggel valo meg emlekozet, tọbbet haznal embọrnec hoġnem | [54] eztendeg valo viz keńer bọit anaġ ha mindọn napon magat oſtorozna mind ọ verenec ki ontaſaiglan, anaġ ha mindọn napon eġ egez ſoltarth olvaſna. Tized gÿmǫlce ez zentſegǫs kennac gondolatianac ez, mert ez criſtuſnac keńńanac zǫnetlen valo aÿetatos gondolatťa incab iduǫſſegǫſb embornec honnem ha a bodog ziz maria mind ammeńńei zentokkel, es anġalokkal eſedoznenec erǫtte, es ezt erced azzentſegos kenhoz kepoſt, kÿnec | [55] haznalatťa mind ǫrokkevalo, Mert fokeppen azzenttǫknec ÿmadſagaba nem al embǫrnec iduǫſſege, de az criſtuſnac keńńaba, Kirǫl v́ġmond arańzain zenth Janos Emborǫknec mindǫn iduǫſſege a criſtuſnac halalaba vaġon letenen. Tizeneġġed haznalatťa ez zentſegǫs kennac gondolatťanac ez, merť ha valaki ez velagba mulatta volna ideiet igǫn ſoc heuſagba, es terne ez criſtus keńńanac ġacorta valo aÿetatos gondolatťara ennec miatta oľ naġ erdǫ- | [56] mǫt valhat, mint az oľ embǫr, ki mind ǫ germǫkſegetolfogva iſtennec zolgalt, es iduǫſſeget hinǫn kereſte, demaga ez zentſegǫs kennac gondolatťara ġacorta, es aÿetatoſſaggal nem iġekozoth De miert ez vtol intot ezzentſegǫs kenra igekozic, es ġacorta rola aÿetatoſſaggal emlekozic, haſonlatos lezon, anaġ felúlmuľa annac erdomet ki mind ǫ ġermǫkſegetǫl fogva iſtennec zolgalt, demaga ez zentſegǫs kennac gondolatiara aÿetatos nem volt | [57] Azert valaki ez velagba ideiet heaba mulatta el, ez eľeten embǫr az elhaġot lelki iozagot igǫn hamar, es naġ benǫn meglelheti ez zentſegǫs kennac aÿetatoſſagos gondolatťaba. Kirol iġmond zent Bernard doctor, Tudom hoġ az en erdomom nem eleg ennekom, de ammi foġatkozas ebbe vaġon, ezt en magamnac ki vezom en vramnac ſebeibǫl. Tizenkettod ġimǫlce ez zentſegos kennac gondolatkanac ez, mert a keġǫs x̄pus ez elcten embǫrt | [58] ki ġakorta aÿetatoſſaggal az ǫ keṅṅarol emlekozic, o halalanac ideien ezt megvigaztaľa az ǫrǫc vigaſarol ȯtet bizoṅoſſa tenen, es ǫ halalanac vtanna az ǫrǫk orzagot, es di<oſegot neki ad-van. Azert ez mindon embǫrnec igǫn naġ zükſeg, hoġ az criſtus embǫrnec ȯ halalanac ideien oth leġen, mert accoron az halando embǫrth igon ſoc keſertet haborgatľa Kitǫl az keġǫs x̄pus igǫn hinǫn megotalmaz'a ha ez velagba az ǫ keṅṅanac gon- | [59] dolatkanac miatta vele megeſmerkodǫt, es vele baratſagot zerzǫt. Azert mind ez folúl mondot iraſbol adatec megeſmernǫnk, mibǫl embor veheti ha melto legon ez zentſegnec vetelere auaġ nem, Kit vġan rividen meges meg ielǫntǫc, hoġ embǫrnec elmeie kiṅṅeben foghaſſa, Azert elſǫ ieġe ez len, hoġ ha embor az elmult binen bancodic, es az iǫnendǫtǫl acāia magat otalmaznia. Mas ieġe ez, ha kez vaġ io miuelkodettre, es iſteni zolgalattra Harmad ieġe ez, ha az iſten- | [60] nec igeiet oromeſt halgatod. Neġed ieġe ez, ha az ellenod vetkozonec ellene ġúloſegot, es haragot nem tartaz. Otod ieġe, es ieloſb ez ha az criſtuſnac keṅṅarol orǫmeſt emlekozǫl, Mert ez oľ naġ felſegǫs iozag, hoġ <ak ennec miatta embǫr a criſtuſnac zent teſtet lelǫc zerent hoz'a vezi, Micoron ez zentſegǫs kenrol aÿetatoſſaggal meg emlekozic, ki zentſegǫs emlekozetnec elſo haznalatka ez, mert embǫrt iſtenhoz te'rit, es bintǫl | [61] eltavoztat. Maſod haznalatia ez, mert a bÿnos emborbǫl tezon malaztos embǫrt Harmad haznalatka, mert az ǫrǫc bekeſegot kit zerzǫt

criſtus az ǫ keṅṅanac miatta embǫr kozǫt es iſten kozot, ezt embǫrbe megtarťa. Negėd haznalatťa, mert embǫrrel a haborúſagot kiṅṅen elzenvettetj. Otǫd haznalatťa mert iſtennec zent akaratiat meg ielǫntj. Hatod haznalatťa, mert embǫrnec zivet lelket zent malazttal megkǫneriti, es bǫlȥe- |[62] ſeggel meg ekǫſeiti. Heted haznalatťa, mert a x̄pus ez eľetenǫket kik ǫrǫmeſt gondolcodnac az ǫ keṅṅarol ǫ zent teſtenec harom rezebe fel irta. Nolczad haznalatia, mert embǫr ennec miatta mindǫn iozag tetelnel naġob malaztot, es erdǫmǫt ṅer iſtentǫl. Kilenced haznalatťa ez, mert iſtennec ſemmi ennel kellemetǫſb. Tized haznalatťa, mert mindǫn iozag tetelt fǫlúl mul Tizeneġġed haznalatťa, mert az elhaġot iozagot kit binnec |[63] miatta el veztǫt, ennec miatta hamar megleli. Tizǫnkettǫd haznalatťa ez, mert ennec miatta embǫr azt erdǫmli, hoġ a x̄pus halalanac ideien oth ielǫnnen lezǫn, vtet megvigaztalvan, es ellenſegtǫl meg otalmazvan, es ủtet be vinen az oroc hazaba, kit nekǫnc kereſǫt ez ủ zentſegǫs keṅṅaval, es halálaval, Kirǫl aġġonc naġ halat ủ felſegenec mind ǫrǫckǫl ǫrǫkke Amen.

Diȥerteſſec vr iſten, es ǫ zent aṅṅa |[64]

Binnec Solġa

Vrnac Nevebe kezdetic zolas az pocǫlnac zǫrṅú, es keſerú keṅṅarol, hoġ a bÿnǫs haľa es a bint meg haġġa Malaztba valo embor halÿa es o tǫle magat incab megotalmaz'a, Azert, iġmond rola David profeta a ſoltar kǫṅbe

Zolas az pocolnac zọrńń,

Conuertantur peccatores in Infernum omnes gentes que obliuiscuntur Deum Terÿenec a binọſọc po- | 65 kolba, es mindọn nemzetọc kic iſtent elfelettec Ved iol ezọdbe, hoġ a pocol mondatic lennie bidọs es igọn fọrtelmes helnec kiert neveztetic igọn ondogſagos verọmnec, es a fọldnec alſo rezenec, hona foľ, es takarodic mind ez velagnac ondogſagos genetſege. Vġ mint ez velagnac arńekzekibe, Es oľ igọn naġ melſegọs verọm, hoġ valaki bele eſendic, ọrọcke ſoha belọle ki nem kelhet mikeppen a nehez kọ a | 66 tengọrnec fenekerọl, ki megmutattathec anġalnac miatta, Kit megirt zent Janos latạſanac kọńvebe ekkeppen mondnan Eġ erọs anġal fel vọn eġ malom kọveth, es be vete a tengọrbe mondnan Eľen hertelen vettetic babillon a pokolba holot vaġon gonoſſagnac es keġọtlenſegnec telÿeſſege, Ez babillonnac maġasſaga ġalazat, es ez ġalazat nem eġeb, hanem ≺ak a binnec rutſagos ondog- | 67 ſaga, Azert ez ki vettetic a pocolba, Kit megbizonit profeta az ſoltar kọńbe, monduan, Elmerittetenec mikeppen a nehez on naġ melſegọs vizbe. Kirol ≺odalcodic iras tọrleÿte meſtọr, es iġ mond O ọrọkkevalo naġ iaÿvezic, es ńanaľaſſagos ġọttrelm, holoth ſoha meg nem hal kit a pocolnac túze be ńelend, oth vannac oľ kenzooc kik keġọcnal zọrńúbec, es ſarkannal mergọſbec, ondokoc, feketúc | 68 es ġọttreni serenoc Soha megnem ſarradnac, de mindọncoron erre megvÿiulnac, Mindencoron zomoruc, es mindencoron megmarni, kezok. Es ez ilien keſerúſegọs ken ſoha mind ọrọcke nem inth halalnac hatarara, es ſoha nem tud vegezeſt, de mindencoron lattatic elkezdetni Ezọn el amelcodic zent Jeronimos doctor, es ȯǵmond Zọrńűkọdom az eleuen halalon, elamuloc a mardoſo fergekọn, igọn felọc eſnom | 69 az eleven halalnac kezeben, Kirọl iǵmond arań zain zent Janoſes O ọrọkke valo halal, mondhatatlan zọrńń keen, mit monǵac te rolad nem tudom Mert bezeddel meg nem ielọnthhetọl, meg nem foghat en elmeem, zinem megſem gondolhat, Azert ved iool ezọdben, hoǵ a pokolban poganoknac keńńoc igọn naǵ, es vegezhetetlen, demaga a kerezkenọknec keńńoknal naǵǵal kiſſeb Miert ȯk iduọſſegnec vtat | 70 ńǵan nem eſmertec, es nem hallottac mikeppen a kerezken embọrọc, Azert mindọn kerezken igazan er∠e, es iol ezebe veǵe, Mert iollehet a pocolnac keńńa zamtalan, es megmondhatatlan leǵọn, Demaga mind ez ſoc kozzűl riuiden es jelọſben tizenket keńńarol lezọn maſt ide ala a bezed. Azert Elſọ keńńa a pocolnac ez, mert abbenne valooc iſtentọl annera eltauoznac, hoǵ ọrọcke ȯtet ſoha nem latkac | 71 Maſod keńńa ez, mert oth vaǵon ọrọc túz, ki ſoha megnem alozic. Harmad keńńa ez, mert oth vaǵon elviſelhetetlen hidegſeg. Neǵed keńńa, es ǵọttrelme ez, mert oth vaǵon ńaualgo ehſeg, es kenzo zomÿuſag. Ọtọd keńńa ez, mert oth vaǵon hÿedelm nekil valo halal Hatod keńńa ez, merth oth vaǵon ondogſagos dohoſſag. Heted keńńa ez Mert oth vaǵon naǵh keſerűſegọs ſerelm, es faÿ- | 72 dalm N'olczad keńńa ez, Mert oth vaǵon zọntelen valo iſteni karomlas. Kilenced keńńa ez, mert oth vaǵon tapaztalhato ſetetſeg. Tized keńńa ez, mert oth vaǵon, anaǵ vannac halaltalan fergec. Tizen eǵǵed keńńa ez, mert oth vaǵon rettenetọs

Zolas az pocolnac zọrńú,

zọrńúſeg. Tizenkettọd keńńa a pocolnac ez Mert ọ benne oĺ ken vaǵon kÿnec ſoha vege nin≺en. Azert elſọ keńńa pocolnac ez, mert valaki oda vettetic ọrọkke iſtennec zÿnet ſoha | [73] nem latka, ki mindọn kennal naǵob, mert eleg naǵ ken az, hoǵ ọrdọgnec hatalmanac alatta vannac, de ennel naǵob hoǵ mindennemú kent ọ velọc zenvednie, de naǵǵal naǵob az hoǵ ọ velọc mind ọrọkkọl ọrọkke kenzodnac. De meeg mind ezoknel ſoccal naǵob ken az, hoǵ iſtennec zÿnet nem lattÿac. Mert ha azt latnac, Kent ſemmit nem zenvednenec. Azert ez oka hoǵ naǵob ken nin≺en pocolba mint iſtennec zÿnet | [74] nem latnia. Kirọl v́gmond arańas bezedú zent Janos Ha ennekọm elọmbe ezọrkeppen valo kent vetendez, es azokat oĺan naǵnac nem aleÿtom ſem itelọm mint ezt, hoǵ a gonoz binọſoc kirekeztetnec a di≺ọſegos, es vigaſagos tarſaſag kozzúl, es a terọmtọ iſtennec ọrọc ǵúleſegebe lennie, Mert ki rekeztetnie az ọrọk iotol, es idegọnne lennie azoctol meĺeket az vr iſten az v́tet zeretọknec zerzet, annera nehe- | [75] zitic a kent, hoǵ ha eǵebkent ſemmit nem zenvednenec, ≺ak ezọn es igon ſoc volna. Es kińńeb volna ezọrzer valo túzbe egnie honnem a keǵos criſtuſnac megharagut zÿnet latnia es ọ tọle ọrọkke eltanoznia Es incab akarnac a ſetet pocolnac tomlocebe, es az naǵ zọrńúſegọs kenban lọttoket, honnem az iteletre ki iọtọket, es mind ez egez velagnac az ọ rutſagos ondogſagokcal meg ielọnteſọket, holot mindọn binọk- | [76] nec zidalmaſſagos zeǵenſege ńilvan meglattatic, es mindọnọctọl meg eſmertetic, Kirọl ≺odalcodvan, es elamelkodvan, zent bernard doctor, es iǵmond, Mit aletaz minemú, es mene lezǫn tahat ackoron a keſerúſeg, es az ſiras, az ohaÿtas es az zomoruſag, micoron elvalaztatnac a keġǫtlenǫc az igazaknac tarſaſagatol es az iſtennec lataſatol, es adattatnac erdǫgǫknec hatalmaſſaganac alaia, es mennec ǫ velǫc az ǫrǫc túz- | 77 be. Mas keńńa a pocolnac ez, mert ǫ benne vaġon eġ meg ġǫÿtot ſebǫſſegǫs túz kÿ ǫrǫcke ſoha megnem alozic Es valakic ith ez velagba ġerÿedǫztec gonoz kevanſagnac túzenel veg vethes nekil, Kirǫl uġmond profeta a ſoltar kǫńbe, Vetǫd vram iſten ȯket te zǫmǫdnec elǫtte vġ mikeppen az egǫ kemencebe. Vr iſtenn, ǫ haragÿaba meghaborgatľa ȯket, es túz ńeli be ȯket, es mikeppen ez velagi túz addeg ſoha megnem alozic, mig oľ allatoth leel, kit ǫ zokot | 78 meg egetnie, Ezǫnkeppen az ǫrǫc túz miert neki halaltalan faÿa vaġon, ſoha ǫrǫcke megnem alozic, De mindǫncoron eeg, es mind ǫrǫcke eleuen, es abbele vetǫtteket ſoha megnem emeztj Kit megbizonit azzent iras mondvan, Siratľa a keġǫtlen mind azokat meľeket tǫth, es megnem emeztetic Zent Bernard doctor ezont bizonitľa, mondvan, Mert oth a pocolba a túz vġ emezt meg, hoġ mindǫncoron megtart, es a ken vġ neuekǫdic | 79 hoġ mindenkoron megvÿul Tudacoznac nemeľec azon hoġ ha a pocolbeli túz leġen vġan teſtǫs es velagos mikeppen ez velagi túz, Auaġ nem, Erre zent Gergǫr doctor rea felel, es vġmond, Apocolnac túze teſtǫs, es illethhetǫ es a bele vettetteket teſt zerent egetj, es embǫri zolgalattal nem ġoÿtatic ſem kedeg faval nem eltetic, De eġzǫr megvaġon terǫmtven, es ǫrǫcke megnem alozik, es nem zikſeg eleztesre, Zolas az pocolnac zorńú ,

mert mindencoron eeg, es vaġon neminemú kenes velagoſſaga a benne | 80 valo karhoztaknac naġob keńokra, es az ǫ langa oľan mint a kenkǫnec langa, ſirú ſokorn kǫkǫrn, es igǫnb idǫs es bizon velagoſſaga ninꜩen. Kit ezǫn zent gergǫr megbizonit, mondnan, A binǫkǫn bozzu allo túznec egeteſe vaġon de velageſſaga ninꜩen, Mert a kiket a pokolnac túze be ńel, azokat a bizon velagoſſagtol megvakeÿtťa, hoġ ȯket kinúl az egeteſnec ſerelme ġǫtǫrÿe, es belǫl a kennac vakſaga ſetetiꜩe, hoġ kik ǫ terǫmtǫiǫknec ellene teſtǫc- | 81 kel es lelkǫckel vetkǫztenec Ezǫnkeppen eġetǫmbe teſtǫgbe, es lelkǫcbe kenzattaſſanac Es az iľeten ken legincab azocnac adattatic, Kic ez velagi telhetetlenſegnec kevanſaganal karhoztanac. Harmad ielǫs keńńa a pocolnac ez, merth oth vaġon elviſelhetetlen hideſeeg, hoġ kik ith ez velagba az iſteni zeretettǫl elhidegúltec, es az ǫ zolgalatťaba ellankattanac, es el reſtúltec oth a pokolba rezkeſſenec, es fazÿanac naġ kenzo hidegſegbe, Kikrǫl ȯġmond az | 82 zent iras Mennec honac hidegſegerǫl igǫn naġ hewſegre It vettetic eġ kerdes Mikeppen mehetnec eġġúnnen maſna, mert nam vġmondnac, hoġ a pocolba oľ naġ zoroſſag lezen, mint az ſaÿtoba igǫn megzoretoth zǫlǫ tǫrkǫľ. Abba ninꜩen ketſeg hoġ vġ nem lezǫn de az iteletnec vtanna, De kel ezt keġǫſen ertenǫnc, hoġ ez iľen valtozas, es eġh kenrol maſra menes lezǫn ꜩak addig mig az vtolſo iteleth meg lezǫn. Azert ez mikeppen leġǫn hidegſegrǫl heuſegre menes Beda nevú doctor vġmond rola, hoġ az angliſoknac cornicaiogba vġ olvaſta, hoġ kiſſeb conſtantinos ꜩazarnac ideÿen neminemú vitez meghala, es ennec vtanna azon teſtbe feltamada elettre. Ki oḱ igǫn meg iĳedǫt vala a pocolnac keṅṅatol, meḱet ǫ meglatot vala, hoġ legottan e velag kozzúl kifuta a kietlen puztaba, es oth maganac xenala eġ folĳo viz mellet cellat es ǫ benne eġ kemenceet, es teli idǫn a kemenceeth | 84 iol megfútinala, es ennec vtanna mind ruhaſtol magat a vizbe martĳavala, es ki al vala a naġh hidegre, es a vizes ruhat magahoz haġġa vala faġnia es hoġ megfaġvala be meġǫn vala a naġ heuſegben es ez iḱen dolgot micoron ǫ zǫnetlen tenne, megtudac nemeḱec az zent aḱac kǫzzúl, es kezdeg ȯtet feġelmeznie, es rola tiltania. Ǫ kedeg monda nekic, Vaĳha ti lattatoc volna, es hallottatoc volna azt ammit en lattam, es hallottam, ne | 85 talantan ennel naġobbat es tǫbbet tennetǫc tú mint en tezǫc, es naġ zorgalmazatoſſaggal megkezdec ȯtet mit latoth volna. V̇ kedeg monda En micoron e teſtbǫl kimenec, eġ fenǫſſegǫs embǫr vin engǫmet napkeletfele, es eġ igǫn naġ zelǫs melſegos vǫlġbe, Kĳnec eġġic oldala telĳes vala túzzel, es ammaſic naġ hidegſegos hanas faġġal, es mind e ketfele telĳes vala karhozot lelǫckel, es micoron eġfelǫl meg vnṅa vala valameḱic zenvednie a túznec egeteſeet mennec vala mas fele a | 86 naġ hidegſegbe, es micoron meg vnṅac vala a naġ hidegſegnec zenvedeſet, mennek vala eſmeg a naġ ſebǫſſegǫs túzbe, es mind ezǫnkeppen valtoztatḱak vala az ǫ keṅṅokat, Es ezǫket megmondnán, Monda tovabba, es ezǫket megh latvan, Vin engǫmet ennec vtanna ezǫn fenǫſſegǫs embǫr eġ igon naġ ſúrú ſetetſegǫs helre, es oth elǫlem elenezec, es en latec oth eġ naġ zǫrṅúſegǫs, es melſegǫs vermǫth | 87 kibǫl fellǫnǫldǫznek vala zamtalan tázes oľ meľ goĺobiſoc, es túzzel betǫlt emborǫc, mikeppen ſebǫſſegǫs túznec zikraia felſutatnak vala eſmeg be hǫrpentetnec vala, es naġ ondogſagos dohoſſagot boꭓatnac vala, Es oth en halleec zamtalan ſirocat, es ordetaſſal valo ohaÿtaſokat, es oľ meľ mind ertǫm vala ekkeppen mondnan Jaÿvezic minekǫnc hoġ binnec attok volt magonkat, Kiert ith ǫrǫcke ezǫnkeppen ġǫttretǫnc, es lathec igǫn zǫrńű | 88 ǫrdǫgǫket, es akarnan engǫmet el ragadnia, es bevetni az egǫ kemencebe (verǫmbe), es ielǫnec oth fenǫſſegnec anġala megtiltvan az ǫrdǫgǫket, hoġh engǫmet ne illeſſenec, mondnan, Mert az naġ biro paranꭓolth neki hoġ terÿǫn be teſtebe, es tarꭓon penitenciat ha elakarÿa tanoztatnia ez ilieten zǫrńű kenokat, es ezǫketh megmondnan azoknac zaiokat ennel bekǫte kic u̇tet feġelmezic vala a kemenſegǫs penitencia tartaſrol. Neġed ielǫs keńńa | 89 a pokolnac, ǫrǫc ehſeg, es zomehſag, hoġ kic ith ez velagba torcoſſagba eltenec, es neki veget nem vettenec oth a pokolba ǫrǫc ehſegǫt es zomehſágot zenveġġenec Mikeppen ńilvan megteczic az ewangeliombeli cazdagrol, Kirǫl Vronc ieſus vġmond, Meg hala a kazdag es pokolba temettethec, ki az zegeń lazarnac nem ada a keńer morſalekot ǫ ſem erdǫmle ǫ tǫle eġ ꭓǫppenet vizet Ez iĺeten torkoſokrol u̇gmond az zent iras Az eleſegǫt mit ez iĺeteńǫc | 90 meg ǫttenec valtozic ǫ ġomrogba mergǫs keġonac epeiene, es az ǫ boroc kinel megrezogiltenec, lezen ǫ nekic ſarkannac mergene Azert kik ez velagba torkoſſaggal rezǫgǫſkǫdnec, halgaſſak az ǫ lecceiǫket, es erꭓec egezlen az zent iraſt Kikrǫl vġmond Iſaias profeta iſtennec kepebe az en zolgaim eznec, tá kedeg ehoztǫc, Az en zolgaim iznac, tú kedeg zomehoztoc, Az en zolgaim ǫrúlnec, tú kedeg zidalmaztattoc, es zeġǫnkǫttǫc | 91 Az en zolgaim vigadoznac ti kedeg ordeÿtotoc, es keſergotǫc Soltar końbe es vġ irattatic Ehſegot zenvednec mikeppen az ebec, Ez iľeten keen leg incab adattatic a torkoſoknac, es az rezogosoknec. Otǫd keńńa a pokolnac ez, mert oth vaġon halal, halal nekil, ki mondatic elǫ halalnac, Mert az oth valoc vġ halnac meg hoġ coronked elnec, es vġ elnec, hoġ koronked meghalnac. Ved iol azert ezǫdbe hoġ ez velagba naġob ken | 92 ninꭓen a halalnal, mert mindǫn embǫr tanoztatka es igǫn feel tǫle, De las naġ ꭓodat, hoġ a pocolba oľ igon rettenetǫs, es oľ igǫn felelmes az ǫrǫcke valo keſerú ken hoġ a karhoztac oth a pocolba incab kenannac a halalt honnem eletǫket, Oka ez, hoġ az ǫrǫkkevalo keſerú zǫrńú kentol megzabadulhatnanac Hoġ ez mind ekkeppen leġǫn Zent Janos megbizonitka lataſarol valo końneben monduan, A kennac ideien kereſnec embǫrǫc halalt, es meg nem lelic, kenan- | 93 nanac meghalnia, es el futh ǫ tǫlǫc a halal, Arra monġa neminemú iambor doctor. O halal meľ igǫn edǫs volnal maſt azoknac kiknec neha igon keſerú voltal, ꭓak tegǫdet kevannac, Kic tegǫdet igǫn nem zeretnec vala, es te tǫled igǫn felnek vala. Errǫl iġ zool zent Gergǫr mond-van, Kiknec ith ez velagba adatot ǫrǫc eletǫth kereſniǫc es nem kereſtec, a pocolba kereſnec halalt, es nem lelic Ezǫn zent gergǫr monġa Zǫrńú keppen lezǫn a pocolba | 94 valøknac a halal, halal nekil Vegezet veg nekil, es a foġatkozas ſoha nem tud megfoġatkoznia, mert a halal oth mindencoron eel es a vegezet mindencoron kezdetic, a halal megh oľ de megnem holt a kennac keſerúſege ġọter, de ſoha a felelmet el nem tanoztatia, A túz eget, De ſoha a ſetetſegọt el nem úzi, es ſoha velagoſſagot nem ad. Hatod keṅṅa pọcolnac ez Mert oth vaġøn igọn naġ vndogſagos dohoſſag, mert | 95 valakic ith ez velagba a binben megbizhúttec, azok-nac vġ illic hoġ oth az øndogſagos kenba ọrọkke bizhọġġenec, Kikrọl u̇ġmōd az zent iras Iſaiaſnac kọṅvebe, A pọcolnac halattai kivetteſſenec, es az ọ dọgọcbelọl mindencoron dohoſſag zarmazzec, es az ọ verọc valtozec zurocca, es az ọ nedueſſegọc kenkọue O meľ igon naġ búz oth lezọn, holot enne zamtalan bÿnọſọknec dọghi eġġut zorultanac, Azert nem xoda | 96 ha ez iľetenọknec ſenvedeke bidọs dohos az iſtennec haraġanac vermebe, hona enne ſoc zọrṅú vndogſag eġbe ġúlt. Azert ez iľetenọcnec fúſtj meltan, es igazan bidọs họlot enne zamtalan eretnecọc, parazznac rezogọſec, torkoſoc, es eġeb zamtalan bÿnọſọc egettetnec, Mert menenel a pọcolba tọbben vannac, anneual naġob oth áz øndogſag, es az zọrṅúſeg, es a dohoſſag. Heted keṅṅa a pokol- | 97 nac ez, Mert oth vaġon elviſelhetetnec kennac ſerelme mind ọrọcke, holot azøn teſtben kibe ez velagra zúlettec, es e velagban eltec zenvedic a keſeráſegọs kent, Vġhoġ, mindọn teſtbe tagba lezọn mindọnnemú corſagnac faÿdalma, es keſerúſegnec neme. Kit pphetа az ſoltar kọṅbe ekkeppen bizonit, mondnan, Megkernikezenec engọmet a halalnac keſerúſegọs ſerelmi es a keġọtlenſegnec ſoc keń- | 98 ńai meghaboretanac engọmet. Es lezọn a karhozot embọrnec ọ teſte ol' igọn ġenge a kennac zenvedeſere hoġ eġ kixinded zalmazalnac illeteſe inkab ſertene ȯtet, honnem az egez embort elọs tọrrel valo vagas Pelda melle Illetnie a koor embọrnec ſebeit eġ kis calah zallal incab ſerzic honnem az egez embọrt naġ bottal útnec. Zent Anſelmos ȯgmond, hoġ a karhozot embọr lezon mindọn vndogſagnal, es dọgnec vtalatosb | 99 Es ol' igọn naġ neheſſeggel ńomorittatic meg, es mindọn cormos allatnal zọrńúſegọſb, hoġ ọ ſem kezet labat ſem eġeb teſtenec valaminemű rezet eġ mak zọmne megnem indithhatka. Ez kedeg nem xoda, mert vġ paranxol a hatalmas biro, hoġ kezet labat megkọtọznen vetteſſec iġ be az ọrọc ſetetſegbe, es oth valamit nem akarna, arra mindọnre kezeritteſſec, es valamit akarna, attol mindọntọl megtiltaſſec | 100 Es mind ezọknec fọlọtte mene naġ kent zenveġġọn Peldat veth melle ezon zent doctor mondnan, Ha valakÿnec maſt ez velagban ọ zọmeit, es mindọn tagÿat be vernec zikrazo tizes vaſſal, ez iľeten embọr igọn naġ kent zenvedne, De a po-kolbeli karhoztac zamtalan ezọrzọr naġobbat zenvednec ennel oth, a hova kúldi ȯket a haragos biro, mondnan Meńńetọc el atkoztac az ọrọc túzbe, Ki meg vaġon zerezven ọrdọgnec, es ọ anġalinac. Es | 101 mind ezọknec fọlọtte lezọn kozọttọc naġ haborúſagh, es ọrọc ġúlọſeg, hoġ kic ith e velagba ezt zeretthec es zerzọttec, oth mind ọrọcke zenveġġec. Vġhoġ, a teſt allelkoth ġúlọlni kezdi, azert hoġ iọoth nem akart, es allelọc a teſtọt ġúloli, azert hoġ a gonoz acaratoth, es a gonoz keuanſagot mivelkodettel beteĺeſittọtte. N'olczad keńńa a pocolnac ez, Mert oth vaġon zontelen valo iſteni karomlas, ki meg vaġon iruan zent Janoſnac lataſarol valo konv̇eben | [102] holot v̇ġ mondatic, Meg karomlac ammeńńeknec iſteneet a naġ zọrńű keſerűſegọs kenert, Mert oth oĺ igọn rettenetọs, es faÿdalmas a keen, hoġ annac miatta a teromtọ iſtent, es mind a zentọket, atḱokat, ańńokat a napot, az horat a keńeret, es abbort, es mind-azokat mivel es kickel ez velagba eltenec meg atkozzac. Es oth lezọn zọntelen valo ſiras, es kọńhullathas, lezọn oĺ mint a tiznec temerdọc zikraia, Mert oth ninꞔen iĺen kọńhullatas mint ith ez velagba. Mert | [103] v̇ġmond zent Agoſton doctor hoġ ha a karhoztaknac kọńhullataſoc olÿan volna mint volt ez velagba, ꞔak eġ karhozot embọrnec kọńnezeſe tọb lenne honnem mind a naġ tengọrnec zamtalan vize, az ọrọcſegnec vegezhetetlen voltaert, Mert oth mikeppen monġa zent Bernald doctor Semmi eġeb nem hallattatic hanem ꞔak ſiras, es kọńhullathas, ohaÿtas, keſerges ſinas renas, es fogaknac ꞔiꞔorgataſa. Es oth eġeb ſemmj nem lattatic, hanem ꞔak zọrńűſeg, es mindọn ektelenſeg. | [104] Kilenced keńńa a pocolnac ez, Mert oth vaġon tapaztalhato ſetetſeg, hoġ kik ith ez velagba lakoztanac binnec ſetetſegọs vakſagaba, ottes leġenec a pokolnac ọrọc ſetetſegebe. Es ezt zenvedic igọn meltan, miert ez velagba incab zerettec abbinnec ſetetſeget, honnem a iamborſagnac velagoſſagat, Kic-rọl panazol vronk ieſus v̇nọmmaga azzent ewangeliomba, monduan. Velagoſſag iọne ez velagra, es embọrọc incab zerethec a ſetetſeget, honnem a velagoſ- | 105 ſagot O meľ atkozot bolondſag ez embọrọknec hoġ acarattÿoc zerent eltanoztatľac az eletọth, es a halalt valazt-iac. Aÿot megvtaľac, es a gonozt tezic Iſtent hattra vetic, es az ọrdognec engednec, Kirọl vġmond zenth Agoſton doctor. Naġ bolondſag ọrdọgnec zolgalnia es a teromtọ iſtent elhadnia, Mert az ọrdognec ſenki ſemminemű zolgalattal kedvet nem leli, es valaki neki tọbbet zolgal a binnec miatta, addig na- | 106 ġob, es tọb kennal ſizet neki. Vġan ezen doctor koṅọrűlven a bÿnọs embọrọn vġmōd Zeretọ aľamſia. Mire hoġ tennon tọrọddel vagod el ṅacadath. Mire acarod magadat vas beconal megkotoznọd. Mire tezọd ọrdọgnec gonoz akaratľat. Mire acarz vele elveznọd, es atte ọrọc tiztọſſegọdet elhadnod Vġmond tonabba. Ꝉodaloc azon hoġ embor mindọn terọmtot allatoknal okoſſagoſb volna, es oľ meľ ſemmibe nem kọvetj az okoſſagnac iteletit | 107 Meg vtalvan az idnọſſegọs iozagot, kevannan az vezedelmeſſegọket es artandocat kereſven, es akarnan az halalos gonozokat O meľ igọn bodogtalan valtſag valaztani az ọrọc kent, es elhadni az ọrọc diꭓọſegot. Venni maganac az ọrọc ſetetſegọt es el adni magatol az ọrọc naġ velagoſſagot. Tized keṅṅa a pocolnac ez. Mert oth vannac ġotrọ fergek, kirol ekkeppen vaġon meg irvā Iſaÿas profetanac miatta Te alaad terittetic moľ, es | 108 atte leppled leznec fergec Ezọket ſiratľa vala zent Agoſton doctor, monduan. Jaÿ vezic azoknac kiknec zerezven vaġon fergeknec mardoſaſa, tűznec egeteſe ehſeg, zomeſag, etel ital nekil zọnetlen valo ſiras es fog ꭓiꭓorgatas, zǫmǫknec zikrazo kǫńhullataſa, holot halal kevantatic, es nem adattatic. Zent Bernard doctor el amelcodic ez iĺeten zǫrńúſegǫs kenrol, es vǵmond O túzzel teliĳes pocolnac ektelen tartomańa, holot | 109 azoc kic ǵǫtǫrnec ſoha megnem farradnac, es azoc kiket ǵǫtǫrnec ſoha megnem halhatnac O azert meĺ igǫn nem kellene ez iĺen zǫrńúſegǫs ſietnǫnc, es abinnec miatta hozza kǫzelgetnǫnc, De incab ǫ tǫle igǫn kellene futnonc es eltauoztatnonc, Holot vaǵon koronked egǫ túz dedergǫ, es rezketǫ hidegſeg, halaltalan ferǫg, elviſelhetetlen dohoſſag, Aǵon verǫ vas verǫc, tapaztalhato ſetetſeg, es binǫknec ǵalazatḱa. Ezǫk- | 110 rǫl zola regǫnte Jeremias profeta mondnan, Igǫn meg ǵalaztaſſanac mind azoc, kik megnem eſmerec az ǫrǫcke valo ǵalazatoth ki ſoha el nem moſattatic Tizeneǵǵed keńńa a pocolnac ez, Mert oth vaǵon igǫn rettenetǫs zǫrńúſeg Mert oth lezǫn ǫrdǫgǫknec zǫrńúſegǫs lataſoc, hoǵ kic ith ez velagba nem vtaltac ǫrdǫgnec tarſaſagat, es ǫ hozzaiok valo haſonlatoſſagot, otthes leǵenec velǫc latvan ńilvan az ǫ zǫrńú- | 111 ſegǫs zinǫket mind ǫrǫcke Kirǫl vǵmond Jeremias profeta Jǫnec, es mennec a karhozottakra ǫrdǫgǫknec naǵ zǫrńúſege. Ved iol ezǫdbe, hoǵ igǫn naǵ zǫrńúſeg volna embǫrnec latnia ʒak eǵ ǫrdǫgnec zǫrńúſegethes. De mit aleĳtaz mene zǫrńúſeg lezǫn az holot zǫnetlen, es mindǫncoron latḱac az zamtalań ǫrdǫgnec zǫrńúſeget, es az zamtalan bĳnǫſǫknec kik ǫrdǫghoz mind haſonlatoſoc. Kirǫl vǵmond zent Agoston doctor | 112 Ebben bizońos leǵ, hoǵ ez iĺeten zǫrńú beſtÿenec zÿnenec lataſa ez velagban mene ken vaġon mind felúl mulÿa. Vġmond touabba ezọn doctor Iaÿ iaÿ ha eleten, es elen naġ ken leġọn az vndog ſathannac ẋak a zÿnenec lataſa, ki mind ez velagbeli kennal naġob, tahat vaľon mit aleÿtaz mene naġ iai vezic, es mene naġ zọrńúſegọs ken lezọn az ọ illeteſe fogdoſaſa, kọrme kọzọt zorongataſa, es az ọ naġ mergọs | 113 fogaual valo mardoſaſa. Vaľon mikeppen alhat az ọ zọrńáſegọs zÿnenec elọtte, es az ọ zaianac el viſelhetetlen dohoſſaganac ellene, es az ọ kenkọuel langazo zọmeÿnec elọtte. Val-ion ki az ki mind ezọket megmondhaſſa. — Tizenkettod keńńa a pocolnac ez, mert oth vaġon oľ igọn naġ keſerúſegọs es zọrńúſegọs ken, kÿnec ọrọcke vage ſoha ninẋen, Kit megbizonith zent Janos latasarol valo keńvebe, monduan, G'ọttrettetnec az túzben, es kenkọbe | 114 Itt Immar vettetic eġ kerdes a kennac ọrọcke valo voltarol ekeppen monduan. Vaľon mire vaġon ez hoġ embọr abbint keues ideig tezi, es ọrọcke valo kent kel erọtte zenvedni, tecczic ennekọm hoġ ezt igaſſag nem adnaia, mert az iras vġmond Mene merteckel te merọd anneval meric nekọdees Zent Thamas doctor e kerdeſre rea felel ekkeppen, monduan, Igaſſag aġġa ezt, hoġ ne maraġġon abbinnec ektelenſege igaſſag- | 115 nac ekọſſege nekil. Azert iollehet, hoġ abbin leġọn keues ideiglen, Demaga a keńńa ọrọkke megmarad De ẋak az oľ binnec, kÿnec ez velagban veg nem vettetọt Ennec zent Thamas doctor neġ okat veti, es zent Gergọr doctor elvegezi Elsọ oka ez. Mert abbin lezọn annac ellene, kÿnec ſoha vege ninꭓen. Azert abbinnec keṅṅanackes vġ kel lenni, hoġ ſoha vege ne leġọn, ez nem eġeb hanem ꭓac az vr iſten kÿnec ſem kezdetj, ſem vegezetj ninꭓen. Maſod oka, mert embọr meg ọli ȯnmagaba | [116] az zent iozagot abbinnec miatta, kinel neki orokke kellọt volna elnie. Harmad oka, mert a karhozot embọr ith ez velagba nem tartot penitenciat, Kit oth a pocolba mind ọrọcke ſem tarthat kiert idnozúlni kellene. Neġed oka, mert abbin elvalazt embọrt az ọrọc elettọl Tudṅamint az iſtentọl, Azert meltan, es igazan eſic az ọrọc halalnac, Otod okat vetj zent gergor doctor ekkeppen mondnan Miert a keġọt- | [117] lenọc ọrọmeſt akartac volna ez velagba elniọc mind ọrọcke, arra hoġ ammeg zocot binnec ġeṅerúſegebe mind ọrọcke elhettec volna. Azert az iſtennec igaſſagos iteletj azt aġġa, hoġ ſoha ken nekil ne leġenec, kic-nec acaratťoc mindọncoron ez velagba binben ġonọrkọdot, Azert mind ezọgbelol ṅilvan megteczic, hoġ e kenes ideig valo bin tetelert ọrọcke valo kent zenveġġenec.

It immar vettetic mas kerdes arrol hoġ ha a pocolnac keṅṅa kerestetic naġob mvncaval | [118] Anaġ kedeg a menorzage KIre ekeppen felel maġarazo meſtọr, mondnan, hoġ a gonozoc naġġal nehezeb mvnkaval kereſik magoc-nac a pocolnac orọc keṅnat honnem aÿoc az ọroc meṅorzagot, Kirọl ekeppen zol holgot neuú meſtọr, mōd-van Bÿnoſọknec mvnkaioc naġġal nehezeb az ọroc kennac kereſeſebe, honnem az zentọknec az orọc meṅorzagba meneſọkbe, Mert az zolga menenel tọb vrnac zolgal, anneval tọb mvnkat | 119 kel tenni, Miert kedeg abbinos zolgal ordognec, ez velagnac, es o teſtenec incab honnem iſtennec, Azert valaki e harom vrnac zolgal ellenſegenec zolgal, Azert elſo ellenſege embornec ordog, Azert az ordog vrnac miert o igon gonoz, igon gonoz zolgalattal kel o neki zolgalnia. Tudnamint ſoc iriġſeggel, ſoc ragalmaſſaggal, es ſoc hamis hittel. Elezteb mondateg, hoġ ez ordog vrnac kel zolgalnia ſoc iriġġſeggel, kÿnec haznalatka ez, Mert az iriġ embor | 120 mas embornec iamborſagabol gonozkodic. Mas embornec iozagba valo haznalatkabol foġatkozic, mas embornec bodogſagabol bodogtalan, es geńette lezon. Mas embornec zoldſegebol meg az. Mas embornec lelki konerſegebol elfońńad es meg oztonerodic. Mas embornec zepſegebol megfeketodic, es zorńűe lezon Mas embornec velagoſſagabol megvakul. Mas embornec elenenſegebol meghal | 121 Azert mind ezoc az irigſegnec haznalatka kiert az oroc po-colnac keńńat vezi. Mas zolgalatka ordognec az atkozot ġűloſeg. Kÿnec haznalatkat zent Janos ekkeppen irta meg monduan, Mindon ki attÿaſiat ġűloli, ez eleten embor ġilcos, es az oroc meńorzagot nem vezi, Mire, mert meg olte o lelket az ġűloſegnec miatta, kiert meńorzagot elvezti, es maganac pocclot ńeri, Harmad zolgalatka az oroc vrnac, tor- | 122 coſſag, es rezogſeg. Meľ igon naġ nehez zolgalat leġon ordognec ez, Megielonti iras maġarazo meſtor ekkeppen monduan, A rezogos torkoſokat ordog vġan biria mint embor o barmat Vġhoġ valaminemű binre akarÿa oket haÿtania, zabadon megteheti, Mire Mert a criſtus ezokon ordognec zabadſagot ha-

e

Ha a pocolnac keńńa kereſtetic naġob mvncanal ġọt, Mint megvaġon irvan az ewangeliomba az emborrol, Kibe vala hath zaz, es hatvan hat ordog kiket micoron vronc ọ belole ¦ [123] ki úze, Mondanac, ha minket innet ki vetcz, kerọnc tegod azon hoġ boꝛas be minket ez diznocba, Kik ith velonc vannac, es legottan zabadda haġa v̇ket beleọk mennie. Es e dizno-kat ọrizik vala a paſtoroc a tengor mellet. Es hoġ beleọc menenec az ọrdogoc legottan mind a tengorbe zogdọſenec, es mind bele halanac. Azert a diznokon ertetnec mind a torcoſoc, es a rezogọſọc, kikon a Criſtus ordọgoknec hatalmat adot ¦ [124] Hoġ ha a binbe vegig megmaradnac, mind a tengorbe, Az az, pocolba ọ velọc zogdoſſenec, es mind bele oĺec v̇ket. Azert valaki ọrdọgnec zolgal teſtenec kednenec kereſeſenel, ez o neki zolgal, es ſizeteſe, De halgaſſad immar az zent doctorocat mit zolnac a torcoſſagrol Mert zent Agoſton doctor vġmond rola. Az rezogſeg hizolkodọ ordog, edos merog ġeńerkodo bin. Vetkọzetok-nec ańńa, gonoſſagnac ¦ [125] ġokere, bÿnọknec kezdeti ffọnec meghaboritoÿa Elmenec elforditoÿa, es lelọc-nec vezedelme, kit valaki val, ez ọmmagat nem valia, es valaki nem tezi, ez bint nem tezọn. Seneca neẇ meſtọr vġmond rola vaĺon mi vtalatoſb rezog embọrnel, Kÿnec zaiabol dohoſſag zarmazic, zolaſaba bolondozic, titkoth nem tart, Kÿnec elmeÿe elidegonűlt, eze el veez zÿne elvaltozic Iſtennec | [126] lezon ġűleſegos, Anġaloc-nac vtalatos, es emboroc-nec mọnete Jozagoctol megfoztatic, es mindonoctol megńomottatic. Zent Ambrus doctor es igon zidalmaz'a ez atkozot bint, mondnan Rezogſeg meg ġalaz'a a termezetoth, Ki vezti emborbol iſtennec malaztḱat, es elvezti o diꜩoſeget Ala vetnen ủtet a melſegos tůzes veromben Mert emborbol tezọn beſtiet, Az eroſbol erọtelent Jamborbol tezọn nem iam- | 127 bort Tiztabol fortelmeſt, es bolꜩ emborbol tezọn bolondot, Azert kiki mind iol veġe ezebe, mert a torcoſſag mindọn binnec vtat zerez allelokbe meneſre, mert valaki e binnel meġġozetetendic ſemminemú binnec ellene nem alhat. AZERT ez rezogſeg ſemmi nem eġeb, hanem ꜩak bÿnoknec coporſoÿa vndogſagnac aztaga, es ġoÿteneṅe, fertelmeſſegnec kezdeti. Ocadaſnac aṅṅa Tiztaſagnac ellenſege, es teſti | 128 tůznec ġoÿtaſa. Mind ezoket megbizonitḱa azzent iras monduan bolꜩnec miatta. Bornac itala be meġon hizọlkoduen, es kedueſọn de az vtolſo napon megmar mikeppen azzomac es mikeppen a regulos nenú mergọs keġo mergọt ont allelọcbe. Azert mind ezogbelol megteczic meľ igọn nehez leġon ordognec, es a teſtnec zolgalnia, kiert ordog fizet neki annal ammie vaġon Neki kedeg eġeb iozaga ninꜩ | 129 hanem ꜩak a pokolnac keṅṅa. Azert ezt meghallooc, es megbizonittathek, hoġh ordognec es a pocolnac keṅṅaert naġġal nehezeb zolgalnia honnem iſtennec Immar bizonitaſſec azes meg hoġ naġġal kÿṅṅeb iſtennec zolgalnonc honnem ordognec es naġġal kiṅṅeb meṅorzagot vennọnc honnem a pokolnac keṅṅat. Ezt megbizonitḱa ezon iras maġarazo meſtor, mondnan, Az iſten zereto embọrnec lelke, es o | 130 zine oľan mint az zontelen valo vendegſeg. Mikeppen monġa zent lelọc bolꜩnec miatta, Mert mikeppen zokot embọrnec ġonerkọdni aÿo vendegſegbe etelbe italba, es vigaſagba ezonkeppen az iſten zeretꝋ lelok ġeṅerkodic edoſkodic, es vigadoz az iſteni zent zeretedbe, es a lelki iozagocba. Iġ ekkeppen, Mert ha feltekent, latka az iſtent lelki zomeÿmel, kit ſoha ¦ 131 megnem bantoth, es ha vetkozotthee rola penitenciat tartot, es io remenſege vaġon hoġ az iſten kit ọ zeret, bÿnet neki megboꞓatta, es mind ezoc ọ neki teznec naġ ọrọmet Es ha tekent az iſten zeretꝋ alaa, es latka a pocclot hoġ hona ſemminemű iſten zeretꝋ, es bizon penitencia tarto nem meġon es abba io remenſege vaġon, Hoġ ọ oda nem vettetic | 132 es ebbe neki vaġon naġ orome. Es ha tekent hattra oſmeri az elmult idot, hoġ iſtennec zolgalatkaba koltotte el Es ha eloue tekent, vġ oſmeri, es vġ hizi, hoġ az iouendo idot iſtennec zolgalatkaba akarÿa, es kevaṅṅa elkọltenie mind addig mig ez velagba el, Kibol mind naġ lelki vigaſag adatic ọ neki, Ha kedeg tekent iob fele, tahat azt latka hoġ az anġal ki neki adattatoth zolgalattra, es orizettre, ȯtet ọrizi, es otalmazÿa mind ¦ 133 ọ halalaig ọrdogneс hatalmatol, es ọ ꞓalardſagatol Es halalanac vtannạ vizi ọ lelket ammeṅṅei bodogſagba, holot a criſtoſſal, es a bodog ziz mariaval, es mind ammeṅṅei zamtalan zentockel, es anġaloc-kal orzagolnac mind orockol orȯcke. Azert az iſten zeretoc alazatoſoc, es engedelmeſoc mindoncoron vannac vigaſagba, es idvoſſegokrol naġ batorſagba, es io remenſegbe. Vġ hoġ, Ez iľeten nem fel halaltol ¦ 134 Nem fel ordogtol, es ſemminemű ellenſegtol. Kirol vġmond vers tọrleÿtọ meſter Qui ſervit deo, regnaṭ vt leo. Valaki iſtennec zolgal orzagľ vǵ mint orozlan, Azert mind ezogbol ńilvan megteczic, hoǵ iſtennec kÿńńeb zolgalni honnem mint ordognec, es a meńorzagba naǵǵal kińńeb mennie honnem pocolba. Jo Jeſus otalmazmeg minket a pocolnac keńńatol

(négy tiszta levél)

| 143 Paſſio domini noſtri ihū xpī

MJ Vronknac ieſus criſtuſnac o halala anaǵ keńńa kettotọl tamadot Elozer Sido nepnec ireǵſegetol. Maſttol o el arulọianak feſvenſegetol. Ki meg peldazva vaǵon Sent moÿſeſnec elw końveben Gonoz vad megmarta en ſiamath Joſephet, hoǵ e bezedoc leǵenec a ſiro atÿanac ọ ſiarol. Azert a gonoz vad Sido nepnec irigſege. Mert a ſoc ꜩodat, Kit ¦ 144 tezen vala, es ielennen lazarnac feltamaztaſaert Tahat a nep meǵen uala vtanna, Kiert remúlenec ireǵſegre Sent Janos mondaſa zerent A ſido feÿedelmek, es a zerzetọs ſidoc ǵÿlekozenec tanaꜩba, es ezt monǵac vala. Mith tezonc, mert ez embor ſoc ꜩodat tezon, ha útet ekeppen elhaǵǵoc, mind o benne hiznek. Es el ionek a romaÿac, es el vezic ammi helọnket, es ne- ¦ 145 pọnket. Demaga o kozzúloc kaÿfas neuú ki vala az eztendobeli feÿedelm Jouendoth monda mondvan Jllic nectok hoǵ eǵ embor haľon meg ioob, Honnem mind a ſoc nep elvezzon. Demaga azt ọ tole nem monǵa vala de miert az eztendọbeli piſpec vala Jońendo mondot vala,

Mi Vronknac ọ halala anaġ keṅṅa.

es ezt mondotta vala, mert a nepert meg halando vala, es nem ꞔac a nepert, De embọrnec | 146 ſiai, kik el ozlottac vala eġbe ġüttene Senth Mathe ewangeliſta zerent, hetfen be mene ierusalemben, es az vton lele eġ ſige faath levelenel ọzue gÿmolꞔ nekil meg ehọzven, megatkoza, Ki legottan meg aza. Mert ieġozinala ſido nepeth ꞔak bezeddel leneleſtọl thetemeṅ nekil, es id-veſſegnek gÿmolꞔe nekil, Azert atkoza meg Es iọve a templomba, es mind napot estig predicalla, es ſoc ve- | 117 tekọdeſe vala a ſido papi feÿedelmekkel, es az zerzetọs ſidokcal, es be mene bethaniaba, Kedden reggel iſmeg ierusalembe mene, es iọvala olinetim heġen Es monda a tanitvaṅok-nac Tuġġatoc hoġ e keth nap vtan huſveth lezen es embọrnec ſia el arultatic, hoġ megfezitteſſec. Maga ġakorta predicallotta vala meg nekik, De ma eĺ vegezven Ueġed napon, Az az Seredan nem mene ierusalembe, hoġ ọ nekic adna- | 148 ia halalra, es elarnlaſanac helet megmutata. Mert ha be iotvolna, tahat o vele naġ vetekọdeſek, es ellenkodeſek voltac volna, es hoġ úreſſegoth nem haġot volna ọ nekic tanalcz ġütteni, Demaga micoron ȯtet megnem lelic vala, tahat az o tanaꞔoknac ideie vala. Tahat ọzve ġülenec a papi feÿedelmec, es az ſidoknac veeni az ſido feÿedelmeknec pitvaraba, Ki mondatic vala kaÿfaſnac, es ta- | 149 naꞔoth tartanac, hoġ ieſoſt ꞔalardſaggal megh tartanac, es meg olneiek Es azt monġac vala, Ue ez innep napon, Az az huſveth nap'an, mert ne talantan zendúles lenne a nep kozọth, feltic vala a nepet, mert igon zeretic vala ieſoſt, Es Judaſt feſvenſege ketelenetinala hoġ ieſoſt el arulnaia az nepnec. Tahat ſathanas Az az Pocolbeli ordog hizelkodeek indaſnac Anaġ ÿhle Tudvan kedeg, hogh 150 eġben ġúlekoztenek a ſido papi feÿedelmek, es meggondolni ieſuſnac halalat Es el mene Judas a tanaꝛba es monda nekic Mith acartok nekom adni, en ótet nectọk adom, Kik halvan igon meg ọrúlenec, es fogadanac neki harmicz penzt A vala ſeredan, kit megbizońit zent eġhaz, hoġ az napon olvaſſa ÿſaias profeciaiat Im o intalma elotte vala Mikeppen azt gondola Judas Vġmond rọla zent Janos ewangeliſta, hoġ verag vaſarnap elot valo 151 Zombaton ione Jeſus betaniaba Holot lazart feltamaztotta vala, mert megholtvala, Kit ieſus feltamazta, es oth tonek vaꝛorat, es martha zolgal vala, es lazar eġġicvala az evoknec, Maria vọn eġ fonth nardoſban alkototh nomos kenetoth es meg kene ieſuſnac labait vele, es az ọ haiaval megtorle labait Es a haz be telec a nomos kenethnec illatǩaval, Monda eġ az o tanittvańi kozzúl Judas ki ótet elarnlo vala, Mire a keneth nem 152 adatot el harom zaz penzon, es zegeńọknec adatot volna, de azt nem monġa vala a zegeńọkrol, Demaga vrẇ (lopo) vala, es erzeńe vala, es nekic mit adnac vala abban viſeli vala. Azert Jeſus monda, haddel ótet, A nomọs kenetot tartǩa en temeteſomnek nap'ara. Mert zegeńọk mindoncoron vannac veletọc, de en nem vaġoc mindoncoron túveletọk Zent Mark mondaſa zerent. 153 Bizon mondom tinek-tok Valahol ez ewangeliomoth predicallanġac mīd velagot mia mondatic Hoġ ez ezt totte hirdeti ọ emlekozetire, zent Lucacz ewangeliſta vġmond, Hoġ ez bÿnert ment volna Judasba ſathanas, Azaz Pocolbeli ọrdog, es ezonkeppen eġeb nemẇ be iọvendọbol tizedọth el vroz vala Es a nomos kenetoth kebzọttevala harom zaz penzọn iutonac, mert iſtennec ọ zomeľevel veġọn | 154 igazat a harmicz penzel maganac. Azert zent lucacz mondaſa zerent zola a fọ ſidoknac, es az iras tudoc-nac, hoġ mikeppen vtet nekic adnaia, es meg zegodek velọk, kerven azth ammin a kenetoth el adhattac volna tizedeet ki tezonuala harmicz penzt. Es keres vala vreſſegọt mikeppen adnaia nekic vtet ſokaſſag nekil, ez vala zeredan. Vġmond neminemẇ e felọl bodog azonnak ọ kepeben ith Judas | 155 Mire nem adaad avaġ arulad el aṅṅat ſiaval ozve, hoġ kiknec el valhatatlan, es feſolhetetlen oromok vala, az ſerelm iġenlo lenne monno keṅṅanac O alnac, es hitetlen Judas ki nẹm zeġonled aṅṅanac eġġetlen eġ ſiat iľ kemeṅ kenra el arulni. Azert nem tilovek meg a vezedelmnec ſia o gonoz, es alnoc zandocarol Soth ſia elhaġvan, es eġeb apoſtolocat az ſido feiedelmekhoz mene, es az el- | 156 arulaſt, kit zerzọt vala megteleſitteni. Zent Agoſton bodog azzon kepeben vġmōd O Judas alnoc meſtor, es toſeer O Judas foſven gonoz kerhettel volna ọ aṅṅatol harmicz penzt, Es ha ọ aytonkent iart volna ees, nekọd meglelte volna mi elọth ọ zent ſiat iľ zerṅen el arultad volna. Leterteken iọne betaniabol olivetim heġere, es elboxata petort, es Janoſt, mondvan Meṅṅetọk el alkoſſatoc nekọnc ennọnk, Hoġ | 157 eġọnc. Azok ottan felelenec Hol akarod hoġ alkoſſonc

Monda ieſus ǫ nekic, Im be meneth a varoſban, Feltǫk eǵ embǫrt ki eǵ corſo vizeth vizǫn koneſſetǫc ȯtet a haziglan a meľben meǵen, es monǵatoc a haz vranac, Azt monǵa nekǫd meſtǫr, Hol vaǵon a vaꝫoralo haaz, es oth en tanitvaṅimval meg ezǫm a huſveti barant Es a megmutatťa tÿnektǫc a naǵ vaꝫoralo helth | 158 es oth alkoſſatokmeg ennekǫm a huſveti barant Es elmenven, azonkeppen leleek, mikeppen ieſus mondotta vala nekic, es meghalkothak a vaꝫorat. Veꝫerṅe megleneen micoron ideie volna leűle es a tizenket apaſtaloc vele ǫzveen Jeſus vene a keṅeret, meg zege, es meg alda, es ada ǫ tanitvaṅinac, es monda Veǵetec, es meg eǵetek ez en teſtǫm. Es venen a kelhǫth, Halat ada, es | 159 nekic ada, mondnan, Igiatok ebbǫl mind, mert ez en veerem ki tů ertetǫc es ſokakert ki ǫthletic mindǫn bÿnǫknec boꝫatnatťara. Demaga mondom tÿnectoc, hoǵ matolfogva nem izom a vezzǫnec gÿmǫlꝫeben a napiglan mignem azth izom veletǫc ǫzne en atÿamnac orzagaban, es monda nekic, Kevanva kevanam veletǫk megenni a vaꝫorat mi eloth megkeṇzatom. Azoc vaꝫoralvan bancodec a | 160 Judaſon, keſerűlteben monda, Bizoṅ mondom nektǫc, hoǵ eǵǵitǫk engǫmet el arul Es az eǵebi bankodvan iǵen kezdenec mondani, Nemde en vaǵoke vram. Jeſus felele es monda, Ki en velem a talba marťa a kÿneret az ki engǫm elarul. Embǫrnec ſia el meǵen mikeppen irvan vaǵon ǫ rola, De iai naǵ Oh annac ki miath el adatic. De bizoṅanal iob voltvolna | 161 annac hoǵ e velagra ne ziletǫth volna az embǫr Felele Judas ki elarulta vala ȯtet Meſtǫr Nemde en vaġoc ee. Felele Jeſus, es monda neki, Te mondad Jth neminemẃ alazatos doctor vġmond bodog azonnac kepebe, O vezedelmnec ſia Mire a bĳnọdnec neheſſeget nem nezọd, es nem latod kenodath, binben voltodat ſemmikeppen nem zeġenlọd. Mire nem felod iľen naġ binnec keńńat | [162] Mert tenekọd iob volt volna hoġ e velagra ſe zilettel volna. Mire acarod e penzt el vennọd kit bĳnnekil nem valhacz. Mire hoġ binben teľeſſeggel lattatol, ki tegọdet megvaltani iọth binben fogattal. O gonoz lelọk, meľ keues nekọd iduọſſegọd, hoġ azt ki mindennec iduọzitọĳe iľ igọn keves, es ńauaľas intalmert el attal Es ẃk kezdec kerdezni | [163] ọ kozọttọc, ki ezt akarnaia tenni, Es a tanitvańok kozzúl eġ vala, ki ieſoſnac ọleben letọtte vala feĳet, kit zeret vala ieſus. Zolala neki petọr, es azt monda neki kĳ az kirọl monda, Azkeppen hoġ leſekút volna zent Janos ieſuſnạc terdere Monda ieſuſnac Vram ki az ki tegodet el arul. Felele Jeſus, A kinec maartoth kĳńeret adoc, ẃk vačoralvan | [164] Vene Jeſus a kińeret, es meg mārtvam, ada Judas ſcariotnac, Es tuġġad hoġ zent Janos monda ſemmit petọrnec az el arulaſrol Mert halvan, es lathvan micoron criſtus vene a kĳńeret, es megmaartha, es Judas ſcariothnac ada. Mert legottan o naġh banatľaban vrnac haġaſa miat elaluek vronc criſtoſnac ọ meľen Mert ha ọ megmondotta volna zent petọrnec, es az eġeb tanitvaninac | [165] ọk ottan ẃtet meg ọltecvolna, es tagonkent el zaggattac volna, es a falath kińer vtan be mene indaſba ſathanas, nem eleb, De hoġ tekelletoſben ġottrene, es birnaia ẃtet, es a gondolth alnokſagot hamarban megtǫkelleneie. Es monda neki ieſus, Ted hamar ammit tez. Vġmond zent Anſelmos Vram ez mind te engedelmeſſegǫd vala, hoġ ez keġǫtlent te tanitvańid kozǫt ielǫnteni, es alaztatni nem akartad, De ġorſon ſietni hattad ammit tǫre- | 166 kǫdic vala, Demaga ezt a leúltec nem tuġġacvala mire mondana vaġ nem erticvala. Nekic aleÿtac hoġ erzeńe volna indaſnac miert mondotta volna neki ieſus, Ved azt ammi kel az innep napra, Auaġ zegeńǫknec valamit adni Minth elvene a falatoth, Legottan kimene. Ez helen be teľeſedic a zent iras, Mert en bekeſegǫmnec embǫre ki en kÿńeremet ezinala, Hoġ ki menth volna Monda | 167 ieſus Immar meg diꜩǫilt embǫrnec, es iſten megfenǫſil ǫmbenne. Es tǫn nekic oľ edǫs bezedǫth, es zola nekic zeretettrǫl valo barathſagert, es akaſinſagrol, kit ſoha annac elǫtte nem tǫtvala minezǫr tanitvańinac mondvan, Nemicoron ſiainac, Nemicoron baratinac eenek naġ keſǫ ideiglen. Meg ielǫntven mind kith hallot vala ǫ zent atťatol Es a bezed megvegezven ki bezed edǫs, es hozzuvala Es iſtennec halat adanac Auaġ diꜩeretǫth, es menenec | 168 oliuetim heġere. Tahat monda nekic ieſus Ez eÿel tú mīd meg vetkoztǫk en bennem, Azert irvan vaġon, Megh verǫm a paſtort, Auaġ az ǫrizǫth, es el ozolnac az ꜩordanac iuhai. De minec vtanna feltamadandoc elǫl vezlec galÿleaban Monda Jeſus petornec Sÿmon Im titǫket ſathanas pocolbeli ǫrdoġ megkeert hoġ meg roſtaľon, mikeppen a buzat gabonat, De en ÿmattam, es keertem te erted hoġ megne fogatkoz'ec atte hitọd, es micoron megfordulandaz erọſihedmeg atte | 169 atĳad ſiait. Felele petọr, es monda Es ha mind tevọlgendnec te benned en ſoha nem tevọlgọk. Monda neki ieſus Vizoṅ mondom nekọd hoġ ma ez eĳel miglen tĳk ketzer zolna haromzor tagacz meg engọmeth. Monda` neki petọr Es ha ennekọm meg kellene veled halnom megnem tagadlac Vġmond zent gergọr, Hoġ iſteni zerzeſnec miatta tuġġa vala iſten hoġ ọ eġhazanac iọuendọ paſtora lenne es kemeṅ lenne engedemre mikeppen nemicoron mon- | 170 dothvala vronc criſtoſnac Ha vetend ennekọm aꝁamſia bocsaſſacke ọ neki hetzọr Es felelven neki ieſus monda Nem mondom nekọd hetzọr de hetven hetzer Azert haġa u̇tet eſni hoġ ọ bĳneben tanolna mikeppen eġebeknec megboꝛatna Es iọue ọ cedron vize altal gethſemani nenu̇ faluba, holot vala kerth, kibe be mene o, es tanitvani vele ozue, demaga tuġġa vala Judas ki u̇tet el arulta vala a helt, mert ġakorta ġylekọzicvala ọ tanitvaṅival oda E helen zenth | 171 Iras betelic, mondvan, kik en lelkọmet ọrizicvala tanaꝛoth tartanac eġetọmbe Tahat Jeſus Iſakcal hoġ hamarab meg lelneiec kimene a koz helre, es monda nekic, u̇lĳetọc le ith, es viġaziatoc miglen oda meġọc es ĳmadkoz'atoc, viuen vele petort, es Zebedeoſnac keth ſiait iacabot, es Janoſth, es kezde bancodnia, es zomoru lenni. Es monda nekic, Zomoru az en lelkọm mind halalig, leġetọc ith, es viġaziatoc en velem, ọmmaga kedeg eltavozek eġ hagittaſne foldon o tolọc, es orꝛaiara | 172 eſek ĳmadkozvan, es mondvan, Atĳam ha lehethſegos meṅṅonel en rolam e ken Demaga nem v̇ġ mikeppen en akarom, de mikeppen te. Micoron ieſus criſtus volna keſerúſegnec vonacodaſan, a keṅves vernek vereeie, es zinenec banatiaba ǫ attÿanac monda Zent aḱam Artatlan vaġoc es te paranꜩolatodnac vtaat el nem multam. Leġǫn ottan diꜩǫſegǫs naġſagodnac acarattÿa. Es boꜩata anġalt, ki v̇tet meg | 173 erǫſittene, es monda az anġal O vronc iſtennec ſia te atÿadnac felǫl erǫſúl meg mert iġ kel lenni, hoġ a kenth meg zenveġġed embǫri nemzetnec idúǫſſegeiert. Micoron vronc ieſus felkǫltvolna ÿmadſagarol v̇ tanitvaṅit mind aluvan lele banatnac miatta Es monda petǫrnec Ekeppen nem vigazhatale eġ horaiglan en velem. Ith eġ neminemú doctor iġmond O petǫr hol vaġon atte batorſagod, vaġ engedelmed, ki ennec elǫtte keneſſe | 174 meſtǫrǫdet elǫl vǫttedvala Immar elfeletted fogadaſodath. Viġaz petǫr eġeb keppen felÿeb, hoġ raÿtad keſerteth ne hatalmazzec, Viġazzatoc, es ÿmadkozzatoc, hoġ keſertetbe ne eſſetǫk, Mert a lelǫk keez volna, de a teſt koor. Maſodzor iſmeg elmene, Imadkozec azon bezedǫth, mondvan En atÿam ha lehet hoġ e kennac el nem kel en tǫlem menni hanem azt meg zenveġġem leġǫn te akaratod Iſmeg maſodzor el iǫne az an- | 175 ġal, es monda O Mindǫn nepnec iduozitǫÿe, tegǫdet mind warnac hoġ meghzabadulhatnanac ǫ halalocbol Adam, es ewa ſirnac, es kealtÿac te el iǫvetǫdet hoġ meg zabadohad v̇ket pocolnac keṅṅatol Sÿmeon ki tegǫdet regtǫl fogva kevant, Abraham Dauid es mind kiſdedǫk, Ideſt Parui es naġoc, ferſiak, es azzoṅiallatoc, Zent Janos baptiſta ki tegǫdet megkereztǫlt, es min-

Mi Vronknac ọ halala anaġ keńńa.

dọnnec meg ÿelọntọtte te el iọnetọdet, Minem ha- | [176] ġod ȯket setetsegben de akad boxatot tegọdet embọri nemzetnec valxagara, es fogatta mindọn profetaknac. Ui nem hazug lezon, es mindọn profetac minem hazugoc leznec ha embọri nemzet te miattad elhaġot lezen. Es soha megnem zabadul Mind remenkọdnec te benned Embọri nemzetnec idvọzitọÿe, es ha te meg foġatkozol, mind ọrọc kealtasban leznec. Te kezdọd a haborut, es meg ġozọd sathanast, Az az pokolbeli ọrdọgọt Minem halalt felz, mindọn | [177] zọmọc neznec te segedsegọdre, es ha te megfoġatkozol es mind ez velag nez tegọdeth. Ha megfoġatkozol, es mind fogsagban leznec, es siramban. Azert tiztọs keraľ, es vralcodooknac vra irgalmaz mindọnnec ala vetọtteknec Irgalmaz te nepednec Es meg iọve az apastalokhoz, es lele ȯket aluvan, mert az ọ zọmọc meg nehezúltec vala, es nem tuġġac vala mit felelnenek Es ȯket elhaġvan el mene es jmadcozeec harmadzor azon bezedọt. Jelọnec neki meńbelọl anġal meg- | [178] erọsitven ȯtet. Es lọn elbaġġadvan, es hozÿab ÿmadcozic vala. Es lọn ọ vereÿ mikeppen fọlde foľo xọppeneth veer Ez helen cristus jmadvala, es ọ el aruloÿa elkozelitva a Cristus felkele Iudas vigadvala Cristus tanitvani alom mia megh nehezúltek vala Sido nepec gonossag mia megvacultanac vala Cristus sir vala Iudas azokval mọnet alnoksagaual Cristus verittozic, es atḱat ÿmadġa Iudas el arultatast tezọn Cri- | [179] stusnac tanitvani aluznac Iudas kọteleth zerez, hoġ cristost meg kọtozzec Eben vala ọ halalanac naġ felese, anaġ rezketese, Hoġ magat igaz embọrnec mutatnaia.

Es micoron ÿmadſagba a keent rola elvetni kerinala ÿmadſaga, hoġ
engedelmeſſegeth aÿanlana Veres verǫ kiboꝛataſa hoġ iǫnendǫ mivelkǫ-
deteet mutatnaia meg ielǫnt aṅġalnac vra bizonitanaia. Es e helen be
telec a zent Iras mondvan Nappal, es eÿel kealteec elǫtted meṅṅǫn | 180
te elǫdbe en Imadꝛagom Mert ſegetſeg nekil vaġoc Ithes betǫlic a ieġǫ-
zes Anaġ a peldazas. Mert criſtus ÿmada zent heliaſſal, mikeppen meg
vaġon irua keraľi keṅben, Helÿaſnac ÿmadꝛagara meṅṅekbǫl eſǫk ada-
tanac Criſtus ÿmadꝛagara teſte ada veernec lefoľaſat. Elÿas heġen ÿmada,
Criſtus fǫldǫn el ṅǫÿtozvan Zent Lucas mondaſa zerent le terdepǫlven
Elias Elÿas tanitvaṅat fel hÿva Criſtus tanitvaṅit ÿmad- | 181 kozni
monġavala Elÿas ÿmadꝛaganac vtanna verittǫzic vala, Criſtus jmad-
ꝛaga vtan kǫtǫzteticvala. Harmadzor eſmeg kere a fÿv mindǫn terǫm-
tǫnec kere atťat. Atÿā zabadohmeg minket, es teeġ vegeth ammú puz-
taſagonknac, es keſerúſegǫnknec boꝛaſſad el a zabaditooth kit mi
atÿanknac fogattal. Es az aṅġaloc mondnac vala, zent iſtenſeg ṅeried,
es boꝛaſſad te zekednec hÿedelmet mindǫnnec iduǫſſegeÿert, es | 182
mind kealtnac vala irgalmat mennec, es fǫldnec aṅṅanac, banattyarol
Es az diꝛerendo, es tiztǫlendǫ atÿa iſten akarvan magat leven, atÿa-
ſag zerent o fianal es mondvan. En edes fiam ieſus megkel hadnod
Azert veġed te banatos halalodnac keṅṅat, es iġadmeg Es az aṅġalocat
hivan, es modvan nekic. Te veġed a kereztfath Maſiknac monda, Te
veġed a vas ze- | 183 geket. Es ezǫnkeppen monda az eġebinec, Az eġeb
hozia valo zerekrǫl. Es aġġatok en tǫlem az en fiamnac ieſuſnac,

Mi Vronknac ǫ halala anaġ keṅṅa.

Hoġ en paranƶolatimba meg iġa e kent, es mind terd haÿtvan mondanac, Leġen zent iſtenſegǫdnec zent akaratḱa Es el iǫ-venec mind eġetǫmbe eġmas vtan ez keſſeggel ieſuſhoz Es monda az elſo, Veġed e kereſztfath, kin megfezúltetǫl te mindǫnhato atÿadtol | 184 A mas anġal monda, Veġed e zegeket te kezeid, es labaid altal zegezni. Es a harmad monda, Veġed e tiniſk coronat, ki miath te feÿedeth altal veric Es a neġedic monda Veġed ez epeth, es ez ecetǫth. Ezonkeppen minden zerzaamat, es keſſeget neki adaac ieſuſnac, leterdepǫlven ieſus ǫ zǫmeit, es kezeit meṅbe fel emelven Tahat lǫn mikeppen elbaġġadvan latvan e keſerú halalt | 185 Jeſus monda, leġǫn atÿa iſtennec zent akarattÿa Tahat kozelben lata indaſt es a ieruſalem nepeeth felkeſúlven, es ġorſon fegverǫc-kel. Jǫne tanitvaṅihoz, es lele ǫket el aluvan, es monda nekic O petǫr, Mire haġatok el engǫmet. O Janos, ezǫnkeppen az eġebÿnekees monda Harmadzor iſmeg tanitvaṅihoz iǫne, eſmeg lele ȯket el aluvan. Es monda nekic Aluġatoc immar, es úv-godġatoc, mert elkǫzelgeth | 186 az idǫ, es embǫrnec el arultatic bÿnǫſǫknec kezeibe kelletǫc fel meṅṅǫnc eleibe Ekeppen ieſus tudvan mindǫn iǫuendǫket ǫ reaia valokat, el erede, es monda nekic, Kith kereſtǫk, Ok mondanac A nazarethbeli ieſoſt. Monda nekic, En vaġoc. Azert hoġ ezt monda ǫ nekik en vaġoc, ottan hattra eſenec, es mind a fǫldre hullanac. Es meg kerde ȯket kith kereſtǫk, Legottan azoc mondanac, A nazaretbeli ieſoſt. Felele ieſus, Mondam | 187 nektǫc mert en vaġoc.

Azert ha engọmet kereſtọc bo≺aſſatoc el tanitvaṅimath bekeſeggel, hoġ a bezed kit mondot vala betelnek Kiket ennekọm adal atiam, eġġet ſem veztọttem el kọzzúlọc Judas megkozelitte hoġ v̇tet megapolna, Monda neki ieſus Baratom mire iọttel Judas legottan ieſoſhoz mene, es monda neki Idvozleġ meſtọr Es megapola v̇tet Jeſus monda neki O Judas bekelkọdeſſel, Anaġ | 138 Apalaſſal arulod el embọrnec ſiat. Tahat el iọveen ragadac, es meghtartac v̇tet. Azt latvan zent Petọr kineve tọret Monda haath tọrrel vijionc, es nem vara criſtoſnac feleletith, hanem legottan a piſpec zolgaianac el vaga iob ſilet, kinec neve vala malcus Monda neki ieſus Teġed be tọrọdet hineľebe, Mert mind azoc kik tọrt veiendnec tọr mia veznec, Anaġ | 139 aleytod hoġ nem kerhetnem en atijamat, es adna ennekọm tọbbet tizenketh ſereg anġalnal. Oľha azth mondana, Lehetọc az tizenket apoſtoknac ſegedſege nekil, Ha igaz meg otalmazhatnanac, kinec a meṅṅei anġali ſereg lehet Eġ legio, anaġ ſereg reghi tọrvenbe hat ezọr embọrt tezọn, Azert a tizenketh ſereg anġal Hetven ezor anġalt tezọn, ki zamra embọri ṅeľẇ velagot mia. Anaġ velag zerte | 140 ozloth. Araṅ zain zent Janos vġmond, ha eġ anġal Hetven ọth ezor fegvezeſọket meg verth. Tizentket ſereg anġal tahat minith ġozne meg. Oľha azt mondanaia Zent petọrnec, nem kel hoġ engomet ſegeľ, ſegeľed magadat, mikeppen telnecbe az iraſoc. Mert ekeppen kel lenni. E kent kit adot ennekọm az en atijam nem akarodee hoġ meg iġam azt, legottan hoġ ſilet illete azon idọben megvigazta v̇tet.

Mi Vronknac o halala anaǵ keńńa.

Monda ieſus az ſocaſſag- | 191 nak, Jọttetọk mikeppen tolvaÿra, torọckel, es rudackal megfogni engometh Nam midọn napon veletọc voltam a templomba tanetvan, es engọmet nem tartottatok meg, De ez attú idọtọk es ſetetſegnec hatalma. Jth neminemú doctor vǵmond bodog azzon kepeben O keǵọtlen Judas hoǵ en keǵọs ſiamnac, ki tenekọd meſtọrọdvala orꞓaiat zeǵọnlọdvala, lelkọdben teven ſetetſegnec mivelkọdetith nem velagoſſagat, De ſetet- | 192 ſegnec megtartottal. Tahat ọ tanitvańi v́tet elhaǵvan mind elfutanac. Zent Bernald bodog azzoń kepebe vǵmond O keǵọs ieſus O keǵelmes ieſus O irgalmas ieſus O vigazto ieſus, Hol vannac atte irgalmaſſagid ſenki ninꞓen ki tenekọd irgalmazÿon, Hol vannac az embọrọc, es az azzońiallatoc, kiket az ọth arpa kińerrel meg elegitọttelvala. Ninꞓen ki tegọdeth | 193 meg eſmerÿen. Hol vannac az tiztọſſegọc, kiket az apaſtaloknac attal. Jme bizońaval immar tegọdeth mind elhattanac, es incab te ſiro ańaddal tarſolkodni kellọt volna zent iacab mondaſa zerent En eſmerọm mikeppen idegọnek elmenenec en tọlem Jeſuſnac megfogaſa coron meǵenvala ꞓac eǵ ǵolꞓ ÿmegben neminemẇ ifÿv vtanna Es a ſidoc fogac v́tet. Az kedeg nekik haǵvan a ǵolꞓ ingoth, mezitelen elfuta ọ | 194 tolọc. Nemelʼ doctoroc monǵac, hoǵ az embọr lọt leǵen kiſſeb zent Jacab apaſtal Nekic v́gmondnac hoǵ Zent Janos ewangeliſta Es v́tet elọzer vivek Annas piſpọkhoz. Mert az annas piſpec vala Caÿfaſnac ipa, ki tanaꞓoth adot vala a ſidoknac hoǵ eǵ embọrnec iob meghalni a ſoc nepert O zent atÿa te zent ſiad kotozue vitetic O anġaloc attu̇ keraltoc huztatic O meṅ, es egek, O ꭓillagoc O embọrọc | [195] O lelkoſoc O zent atĳac. Oztan fordohad a bezedoth ieſuſra e baranra, ki a farcaſoc kọzọt vala Es gondolĳad meg, Meľ naġ ſebọſſeggel vizic volt v̇teth kọtellel ṅakon kọtven, es u̇ticvala v̇tet kardfoccal valkozbe, es ezonkeppen o ſoc keṅṅarol gondoľ Es kones vton mezitelen labbal vala, es a kọnec ọ neki eltorikvala kọrmeith es o labait cedron vize altala hertelenſeggel vonvan v̇tet, arcel le eſeek, es ọ orꭓa- | [196] iara mindọnoſtol megveroſüle. Es a piſpek ieſuſt kettọrọl kerde, Elozer az o tanitvaṅitvanirọl, es az o tudomaṅarol. Tanithvanirol ſemmit nem felele. Mert ielọnvala hoġ mind elhattac vala v̇tet. Es az ọ tanoſagarol monda Es ṅilvan nectọc. Mire engọmet kerdez kerdġed azokat kik hallottac, mert azoc tuġġac mith en mondottam, Hoġ ezt mondottavolna, eġġic az zolganac arꭓel ꭓapa ieſoſt, es monda neki | [197] Ekeppen felelzee a piſpọknec, Es mind ezọk ellen ſemmi gonozt nem monda, hanem alazatos, es edọs bezedọket felelven monda, Ha en gonozt zoltam tanu bizonſagot teġ a gonozrol Ha kedeg iooth zoltam, mire veerz arcel engọmeth Oľha azt mondanaia ha en bezedọmbe vetkoztem, monġad, anaġh mutaſſad meľben, Ha kedeg valameľben megnem iegzez mire veerz engọmet. Mert vġmond zent Agoſton doctor, Ki atta | [198] ieſuſnac az arcel ꭓapaſt nem akarnadee hoġ v̇tet meṅṅei tu̇z meg emeztene Anaġ fold el ṅelneie, vaġ ordoggel beṅeletnec, Anaġ eġeb nemu̇ kenokcal kenzatnec Es külde v̇tet annas Caĳfas piſpọkhez, holot az zerzetọs ſidoc, es a venok meg ġúlekọztenek vala. Meġon vala ieſuſſal, es kọuetivala ieſuſt zent petọr, es màs tańitvańais kivala eſmerọie a piſpọknec, es be mene vele a piſpọc pit- | 199 varaba. Zent petọr al vala kiuil az aÿton. Ki mene a mas tanitvań, es monda az aÿto tartonac, es be boxattata zenth petọrt, Es monda zenth petọrnec az aÿto tarto leań, Nemde thees ez embọrnec tanitvańi kọzzúl valo vaġee. Monda zent petọr Nem vaġoc Onnaton hoġ ki mene legottan tik zola Alnak vala a zolgac, es a zolgaloc a tűznel mert hidek vala, es magokat | 200 melegittik vala, es vala zent petọr ọ koztọc, es magat melegittiuala. Mondanac neki Nemde thees ọ tanitvańi kọzzúl valo vaġe Eſmeg megtagada, es monda Nem vaġoc. Vġmond Zent Amburus, Azert tagada meg zent petọr, mert octalan foga halalra, hoġ nem tagadġa meg nem zenth eġhazba, nem ọ hazaba hanem a ſidoknoc pit-varaban oth tagada, Hol ieſus kọtozve vala, Holot | 201 igaſſag ninxen Es kenes vartatva monda eġ az zolgac kọzzúl, annac rokona kÿnec zent petor filet el vagta vala, Nemde latalake en tegọdet ọ vele a kertben, es ọ kọzzúlọcvalo vaġ, ńelvedes azt mutatÿa hoġ ọ kọzzúloc valo leġ. Es kezde megtagadni, es eſkọdni hoġ nem eſmerte volna az embọrt a kith mondana. Eſmeg ottan tik zola. Ittes be telec az iras, ki vġmond, Mezze vetted eſmerọÿmet en hozzam | 202 Vetenek engọmet mikeppen vtalatoſt magok-nac. Ith megtelic a reghi ieġzes, Mert tahat zent petọr ſalamonnal tagadameg iſtent, Mert vġ vaġon az ọ kọńveben megirvan Salamon keraľ azzońoknac zauara, zent petọr leańoknac zauara Salamon balvannac tiztoſſegere, Zent petor a leannak felelmere, Demaga mindọniknec iooth tọth vala, Mert ſalamont keraĺa tọtte vala | 203 ez velagnac orzagaban Zent petọrt piſpọcke lelọknec orzagaban. Jeſus megfordula, es tekente zent petọrre teſti zọmevel, es meg emlekozec vronc ieſus mondaſarol, meĺet mondotvala neki hoġ miglen tik zolna addig haromzor ȯtet megtagadnaia. Es zent petọr elmene igọn keſerven ſira. Es az ọ catrinȥaiat viſelinala kenteſe vĳaban, Kinel końuet megkeni vala, es orȥaiat zar-raztĳavala. A papi feĳedelm | 204 es mind eġebec hamiſtanoſagot kereſnecvala ọ ellene, hoġ ȯtet meg ọlnec es nem lelenec Soc hamis tanok elọue iouenec Elozer keth hamis tano elọ alla, es mondanac, Ez ezt monda hoġ megtọrheti iſtennec templomat, es harmad napon az vtan eſmeg felallathhatĺa Es azoknac nem vala illendẃ tanoſagoc Es felkele a ſido papi feĳedelm monda neki Semmit nem felelze erre mith | 205 ezọk te ellenọd tanulnac. Jeſus kedeg vezteg halgatvala. Es a ſido papi feĳedelm monda neki En kerdlek az elọ iſtenre hoġ megmonġad nekọnc ha te vaġ a criſtus aldot iſtennec ſia, Monda neki ih̄s Te mondad. Vizońaval mondom nektọc hoġ matolfogva latĺatoc embọrnec ſiat úlni aĺa iſtennec ioġafelọl, Es iọni meńńeknec kọdibe. Es megzaggata ruhaiat, mondvan | 206 Megkaromla iſtent. Mith tecztọc meges a tanockal Im iol hallatoc a caromlaſt, mi lattatic tú nectok legottan ọk halalra itelec ȯtet, es hagĳapanac neki orȥaiara, es beſedek ọ neki orȥaiat, Zent Mathe minth monġa, mert nem verheticvala ȯtet, Latvan neki orȥaiat iĺ kevanſagoſnac, Azert ȯtet be fedec, es mind etaltal, es etczaka a ńauaľas | [207] ſidoc ȯtet verek ńakon nekic palmakat orꭓaiahoz veruen, es mondnac vala, Criſtus monġ nekonc iǫuendọọt, Ki az a ki te tegọdet u̇te, Hoġ betelnec Dauid profetalaſa. En hatamon faraganak a bÿnọſọc, meghozzittac ǫ alnalſagokat, es befedec orꭓaiat. Ith betelic az iras, Ki vġmond En ellenọm gonoſſagot zolanac aÿoert, es ġülọſegnec bezedenel megkọrńükọze- | [208] nek engọmet. Ittes megtelic danielnec peldazaſa, mert tahat criſtus daniellel vadọltatic vala, Daniel iriġꭓegmiat, Criſtus azonkeppen, Daniel hamis feÿedelm miat, Criſtus hamis tanoc miat, Daniel darius elọth xp̄us a ſido piſpọc elọth Mert vġmond zent Bernald doctor Jo ieſus atte kevanatos orꭓadat, Kire az anġaloc kevannac nezni ńallal megfertozteteek, Kezọckel verec, es | [209] ruhaval be fedeek Sọth a keſerü ſebeknec ſem engedenec. Reggel az uton tanaꭓot tanaꭓot tartanac mind a ſido papi feÿedelnec, es a ſido nepeknec veeni, Ideſt ſeniọres ieſoſra, hoġ ȯtet halalrꭓ adnac, Kọtozven elhozaak ȯtet, es adac poncio pilatoſnac a feÿedelmek. Tahat latvan Judas ki ieſoſt el arulta vala hoġ karhozot volna, meg ada a harmicz eziſt penzt a ſido papi feÿedelmeknec | [210] es a venoknec, mondvan Vinth vallottam, merth az igaz vert el arultam Ith ȯgmond zent Amburus doctor, Latvan Judas mert karhozot volna, tahat megeſmeruen gonoſſagat legottan mondanac a ſidoc Mith gondolonc vele te laſſad, oľ ha azt mondanac Mi raÿtonc mi aal benne Ha igaz te mivelkọdeſọd megh ielontetic. Nemeľ doctoroc vġmondnac, hoġ vaſarnapon halvan a feltamadaſt, kọtellel ma- ¦ 211 gat az napon akaztameg Tahat latvan Judas, mert ki ötet el arulta hoǵ karhozoth volna, Penitenciara remúlven meg ada a ſido papi feÿedelmeknec a harmicz penzt, es a ven ſidoknac monda, Vetkoztem mert az igaz veerth el arultam, a templomba elhaǵitvan a penzt, es elmene kọtellel magath meg akazta, Kire vǵ kealt zent Gergọr papa monduan O Judas mindọnnel bÿnọſb, es bodog- ¦ 212 talamb te voltal, Kit ielọn volta nem vonth vr iſtenhọz, De a ketſeg vonth kọtelbe, Mert vǵmond eǵ doctor az igaz bọlꭓeſegrọl, Elſo idnoſſeg meg hanni a bint Maſod Nem ketọlkọdni boꭓanatoth, mert magath orọcke meg ọli ki igaz bironal penitenciara nem fordul, Anaǵ nem theer O gonoz tọſeer Judas, hamis bÿnọkben leleteel. Vrſagot tọttel, mert te meſtọrọdet arulas ze- ¦ 213 rent el attad. Nepeknec alamiſnaiat meg vrozuan, az foſvenſeg ki tegọdet keſceritọth vala vrſagra, es elarulaſra, mert te meſtọrọdet arulas zerent el attad, eretnekſegọt tenen, mert a kereztÿen hitoth elhaǵvan, es alnakſagban magad tọkelletoſt vid Es embọr halalban leletel, mert az artatlan vert meg ọlven, es megbantvan, Mert a ver ọtleſnec oka te voltal, legottan mint magat meg akazta, kette zacada ¦ 214 es ọ beli mind ki omla. Mert nem illic vala hoǵ iľen binnel fọrtozott lelocnec zaiarol ki iọne, hoǵ en aldot ſiamat vọtte vala aldozatra, es hoǵ dragalatos zaiat megbekeltevala, es megh ꭓokolta vala. Ith be telic az iras ki vǵmond, Allapanac a fọldi keraľoc, es feÿedelmec eǵbe ǵúlekozenec criſtus ellen. Ith betelic a peldazat. Mert tahat criſtus ſamſonnal ellenſegnec adatic, Ki megvaġon Judit kọńveben irvan Samſon | 215 iazoknac kezeben Criſtus ſido nepeknec, es poganocnac kezeben Samſont megġozven Criſtoſt megkọtozven Samſon dalida nenú parazna miat Criſtus ſidoc ġúlekozeſenec alnacſaga miat Samſont megkaromlac, Criſtoſt meg mọveticvala Samſont acaratka nekil, Criſtoſt vxankeent zerte vinek. A ſido papi feÿedelmec a penzt venen mondanac Nem illic nekonc hoġ ezt az zelencebe, anaġ pọſſọlben tegọc, mert vernec intal- | 216 ma. Azert tanaxoth tartvan a penzen vọnec zarandokoknac valo temetọ fọldeth kÿnec vala nene axeldemac gọrogúl, Magarul mondatic vernek zanto fọldenec mind ez napiglan. Reggel vala, es ọk nem menenek be a pitvarban, hoġ megnefọrtọznenec hanem tiztan enneiek meg a huſvethi barant. Jth vġmond zent Agoſton doctor, O ſidoknac keġọtlen vakſaga, hoġ a pitvarban be nem menenec hoġ megnefọrtọznenek | 217 felnec vala, De attÿok ſianac artatlan veret ki ontani nem felicvala. Mas embọrtọl felnec vala megfọrtọzni, De ọnnọn tulaÿdon bÿnọctọl nem felnekvala Jeſus megh alla a feÿedelm elọth. Es hoġ ọ vadoltatneiet a ſido papi feÿedelmeknec, es a ven ſidoknac, ſemmit nem felele Monda neki pÿlatos, Nem hallodee mit ellenọd mondnac tanoſagokath, Es ſemmit neki nem felele, Hoġ igọn xodalkodneiec raÿta a feÿedelm. Ki mene | 218 azert pÿlatos a ſidọkhoz, es monda, Mit mondotoc ez embọr ellen Es ọk felelenec es mondanac neki, Ha gonoz teno nem volna Anaġ nem volt volna, ȯtet nekọd nem attoc volna. Es kezdec ieſoſt vadolni, mondvan Ezt tọrneńọknec elfordothoÿanac leltoc es ꭓazarnac adoot adni tiltoÿanac, es magat monġa criſtoſnac, es keralnac. Ez haromban vadoľac vala ieſoſt A kettọrọl pÿlatos nem kerde ieſoſt, a nep elforditaſarol, mert ọ elfordito volt- | [219] volna, mikeppen eġebeketh meg ġottrene, A maſikrol ſem kerde a ꭓazar adoÿa meg tiltaſarol, mert hallotta vala mikeppen a ſidoknac felelt vala, De a harmadikrol kerde ieſoſt, Hoġ mikeppē monġavolt magat keralnac Azert monda neki pÿlatos Veġetoc tÿnmagatoc útet, es tú tọrnentọc zerent iteľetọc meg. Mondanac neki a ſido nepek. Nekọnc nem illic valakit meg ọlnọnc ez huſvetban, es ez huſnetnec innepen Pÿlatos eſmeg be mene a pitvarba, es hÿ- | [220] va ieſoſt, monda neki, Te vaġee a ſidoknac keraľa. Felele neki iesus Ten tọled mondode ezt, anaġ eġebec mondottac nekod ezt en felọlem Felele pÿlatos, es monda Ui nem ſido vaġoc en Te nemzetid, es atte piſpekid attanac tegodet en nekom, Mith tottel Felele ieſus En orzagom ninꭓen ez velagbol, mert ha ez velagbol volna bizońaual en zolgaÿm megotalmaznanac hoġ nem | [221] adatnam a ſidoknac, De az en orzagom ninꭓen e velagbol. Monda pÿlatus Azert keraľ vaġe te. Felele ieſus Te mondod, merth keraľ vaġoc en Ebben zúlettem, es erre iọttem ez velagra hoġ bizonſagot teġec az igaſſagrol. Azert valaki igaſſagtol valo, en zomath halgattÿa. Monda neki pilatos. Miꭓoda az igaſſag kÿnec ertelmet nem erdọmle, mert tọruent igazan ġakorta nem tọth vala, De igaſſagba nem | [222] vala. Azert hoġ ezt mondotta volna, legottan kÿmene a ſidokhoz, es monda nekic En ſemmi okot nem lelec hozÿa, Legottan azok mondanac Meg haboritotta mind ſido orzagba a nepet galileatol fogvan mind eddiglen. Pÿlatus halvan galileat, meg kerde ha galileai embor volna, Megeſmere hoġ herodes hatalma ala valo embọr volna Legottan elkúlde u̇tet herodeshoz, mert ackoron ọ es | 225 ieruſalembe vala a napocba, Latvan herodes ieſoſt igọn meg ọrűle, Ideſt gauiſus eſt valde, Arra, mert ſoc ẋodakat hallotvala ọ felọle Es war vala ẋoda teteloketh ọ tọle, es ſoc bezeddel kerdoze u̇tet, Jeſus kedeg ſemmit nem felelvala. Alnac vala a ſido papi feÿedelmec, es a valaztoth ſidoc zọnetlen vadolvan ieſoſt, Herodes megvtala u̇tet mind o ſocaſſaganal, es ſeregenel, es | 224 meg monete u̇tet, es feÿer ruhaba ọltoztetven, es kúlde u̇tet eſmeg pilatoshoz Es a naptolfogva herodes, es pÿlatos baratoſoc lọnec ozne. Mert annak elọtte elleſegọſọc valanac eġben Annac kettọ oka merth ọ ellenſegeſek voltac ozne Elọ, mert pilatos akarÿa volt tÿberius ẋazartol herodes orzaganac eġ rezet ſoc penzọn megvenni. Azert mind a napiglan ellenſegoſọc voltanac ozne. Maas oka az, hoġ teuen magat | 225 iſtennec ſianac, es ſok poganokat elhitetot volna, iọuen ſido orzagban. Azonkeppen acarvan meg ẋalni ſido nepeket. Pÿlatus u̇tet meg itele ſocackal, mert ọ hatalma alath valo embọr vala Pÿlatus ellen megharagveek herodes es mind a napiglan ellenſegoſoc lọnec ozne. Azert herodes, es pÿlatos lọnec baratoſok eġbe, Latvan herodes hoġ pilatus ieſoſt kúldọtte volna hozzaia, mert ackoron pogannac mondaticvala, Es ọ hatalma alat vala, Anaġ | 226 ọ hatalma alath volna, es o orzagabol, Pÿlatos eġben ġátte a ſido papi feÿedelmeketh, es a ven ſidokat, es a valaztottakat, es mind a ſokaſſagot. Ki mene, es monda nekic, Ennekọm vġ hozatoc ez embọrt mikeppen a neep elforditoot, es en mind tú elọttetọc megkerdozven ſemminemú okot ez embọrt nem lelọc, kiben v̇tet vadolÿatoc Sọth ſem herodes nem lelt, mert kúldọtte v̇tet eſmeg reanc. Azert | 227 nem illic neki halal. Azert megverven v̇tet elboꝛatom Mert nektọc ſokaſtoc az hoġ ez husvetba kit akartoc eġġet elboꝛaſſak. Akariatokee azert hoġ az ſidoc keral'at elboꝛaſſam Azert monġa vala, mert tuġġa vala hoġ v̇tet ireġ ſegert arultac el. A ſido papi feiedelmek hizelkedenec, es mondanac a nepnec, es a venọknec hoġ barrabaſt kerneiec meg, Jeſoſt kedeg el vezteneiec. Felele a feÿedelm, es monda nekic, | 228 Mel'et akartoc e kettọ kozzúl elboꝛatni Barrabaſthe avaġ ieſoſt, Ki mondatic criſtoſnac. Mondanac mind a kozọnſegọs ſokaſſag ivọlte, es monda veġed el ezt es boꝛaſſad nekọnc barrabaſt el. A barrabas vala tolvai, Kit neminemú oktalanſag theteÿert a varoſban, es embọrt ọleſeert vetọttenec vala a tọmlọczbe. Monda nekic pilatos Mith teġec a ieſoſrol ki mondatic criſtoſnac | 229 Mondanak mind naÿan Megfeziteſſec. Jth Neminemẇ alazatos doctor vġmond bodog azzonnac kepebe O alnak pÿlatos mel' lehetetlen a zoo kinel elezteb en ſiamnak hizelkodeel, mōdvan Aldoth leġon ki iọth vrnak nevebe. Zent Anſelmos kealtvan vġmond O hamis valtſag O alnak torveń, holot az vr meg vtaltatic, es a zolga meg kerettetic Az igaz kenzatic, es a bÿnọs elzabadultatic, A ba- | 230 rań meg ọletic farkas

Mi Vronknac ǫ halala anaġ keńńa.

kellemetos lezọn. Eleth elhaġatic, halal megtartatic. Esmeg Pÿlatos zola nekic akarnan ieſoſt elboxatni. Monda nekic Mi gonozt tọth, Azoc Inkab ivọltnec vala, mondvan Megfezehed megfezehed v̇tet Harmadczor eſmeg monda nekic Semmi halalra valo okot nem lelọk ǫ benne Azert megveretọm v̇tet, es elboxatom v̇tet a vereſeg vtan, Anaġ az oſtorozas vtan Ith vġmond aranʼ zain zent | 231 Janos, O pÿlatos iol mondad hoġ ſemminemú halalra valo okot nem lelz ǫ benne. Mert mikeppen meńńec fel magaztattac fọltọl, Azonkeppen felmagaztatic criſtoſnac elọtte mi eletọnk, Kettọ annac oca hoġ pÿlatos mondaa meg oſtoroztatni ieſoſt. Elọ oka ez, mert valaki megfezitteticvala, elọzer az megoſtoroztaticvala romaÿ tọrveń zerent. Mert pÿlatos ramaÿ tọrueń zerent iar vala. Mas oka Akarnan v̇tet megzabaditani, es akarvan | 232 az faÿtalan gonoz nep acaratthÿokʼnac eleget tenni meg haġa oſtorozni ieſoſt hoġ az oſtorozas vtan hannaia v̇tet ammeg elegọdọt nepnec. Mert vġmond zent Bernald Meg verọm v̇tet, es elboxatom, olʼha azt mondana, Kemeń oſtorokkal miglen monġatoc addig veretọm miglen artatlan vert ſem veret ki ọttetni Es azoknac zana hatalmazic vala, es naġ fel zonal keric vala hoġ megfezitteneie. Ragada pilatus | 233 Jeſoſt, es meg oſtorozthata Ith vġmond zent Gergor hoġ neġen voltac a kith ieſoſt oſtorozÿak volt. Naġh vas retezzel, mert kettei megfarrad volt, es a kettei megńugnan eſmeg verni kezdicvolt Es a vitezoc vinec v̇tet a pitvarban, es hozza goÿteek mind a kozọnſegos ſocaſſagot, es ki vonac ruhaiabol es zederÿes zÿnọ palaſtal megkọrńikozeek, es haÿtogatanac coronat tiniſkbọl es feÿeben tenek, es eġ naad zalat ọ iob kezebe, es terd haÿt | 234 van v́tet meg mọnetikvala mondnan. Idnozleġ ſidocnac kerała, es v́tet megh hagÿapvan veneek a nad zalat, es vericvala az ọ feÿet vele, Es adnac vala neki al iteſt, es feÿet tiniſknec ġakorſaganal furdaltaticvala. Embọri allat felọtvalo zep orȥaia ſidoknac ńalanal befọrtoztetik vala Ith vġmond zent bernald Pÿlatos kÿmene, es monda nekic Im ki hozom nec-tọk v́tet hoġ meg eſmerietok, mert ſemminemẃ | 235 okot en ọ benne nem lelọc kÿmene ieſus hozvan a coronat, es a barſon ruhat Monda a ſidoknac pÿlatos, Ime az embor Ith vġmond zent Agoſton, Anaġ zent Bernald ziz marianac Monġadmeg ennekọm en ańam ha ieruſalemben valaal, micoron te ſiad megfogatek, Anaġ megfogatoth vala, es kọtozve pÿlatoſhoz vitethek Felele ziz maria, es monda, Jeruſalemben valeek micoron ezt hallam mikeppen meheteek hazamhoz ọ alath v́tek latni | 236 ọkọllel verni, Iteſoket neki adni, Arcel haġapni, tiniſkel coronazni, es emboroknec ellenkọdoket lenni. Meg haborola en ionhom, es megfoġatkozec az en lelkom, es en bennem ſemminemẃ erzekenſeg nem vala. Velem valanac en hugaim, es eġebec ſokak velem ſirook es engomet tamogatook. Mi-ańńa lata v́tet ki iọni tiniſkel hoġ meg coronaztac, oſtoroztaak, legottan foldre eſeek mint latha v́tet, Az piſpọk, es a feÿedelm ivoltven | 237 mondnacvala, Fezidmegh fezidmeg v́tet. Monda pilatos, Veġetok ten magatoc fezihetok meg v́tet, mert en ſemminemú okot ọ benne nem leloc. Felelenec a ſidoc, es mondanac, Nekonc tọrveńọnc vaǵon, es mi tọrveńꝯnc zerent meg kel halni. Mert iſten ſia tọtte magat. Hoǵ hallotta volna pÿlatus e bezedọket, incab megfelelmek, bemene a pitvarba eſmeg, es monda ieſuſnac Te vaǵee a ſidoc keraľa Jeſus ſemmit nem | 238 felele neki. Azert monda neki pÿlatos Ennekọm nem zolaz, nem tudodee hoǵ hatalmam vaǵon elboꜩatnom tegodet, es hatalmam vaǵon megfezitni tegodet. Felele Jeſus es monda Nem volna ſemminemú hatalmad en raÿtam ha nekꝯ felül nem adatot volna. Azert ki engọmet nekọd adoth naǵob bine vaǵon. Azert iÿen adoth hatalmal gonozul ne eeľ tọrnen ellen valamit teven, mert bint vallaz Jth Vǵmond Abakuk propheta | 239 Jſtentọl vọth vala hatalmat embọr el enezọth iſtent itelne ielọn valo embọr, mert oth el eneſtetọtvolt az erọſſeg Es Jnnetọn kereſinala pilatos elboꜩatni ȯtet. Es a ſidok ivọltnek vala, es vǵ mondnacvala, Ha ȯtet elboꜩatod nem lez ꜩazarnac baratia, mert mindọn ki ꝯmmagat keraľa tezi, az ellene mond ꜩazarnac, Hoǵ hallottavolna pÿlatos e bezedọketh, ki viue ieſuſt, es le úle itelọ zikibe itelni. Jth vǵmōd Arań zain Zent Janos, Hoǵ | 240 kúńeben elhaÿol az igaſſagtol ki iǵekben incab feel embọrt honnem iſtent. Naǵ penteken hatod idọ koron a likoſtratos neuú helen úle itelni zekiben, es monda a ſidoknac Jme attú keraltok. Azok ivọltnekvala Vedfel vedfel fezihedmeg ȯteth. Monda nekic pÿlatos Attú keraltokat fezihеme megh Felelenec a ſido feÿedelmec, es mondanac, Nekọnc ninꜩen keraľonc hanem ꜩazaronc vaǵon ꜩak. Es úl- | 211 ven zekiben, Kálde hozza feleſege, mondnan Semmi iǵed te nekọd ne leġọn az igaz embọrhoz, mert en ez eĳel lathas miat ſokat zenvettem ọ erte. Ith vġmond Rabanus, Hoġ az ọrdọg latvan criſtoſnac engedelmeſſegeet, azzońallat miaa acara meg criſtus keńńanac zeret, mikeppen azzońnallat mia zerze embọri nemzetnec karhozatḱat. Azonkeppen akarĳavala a megvaltaſtes Eſmeg ki mene | [242] hozzaioc, es monda nekic En ſemminemẃ okot nem lelọc ez embọrben halarra valoot. Azok ivọltven mondanac, Fog’ad fog’ad fezihedmeg ȯtet, es meg erọſittek zanokat, mert ſocaſſag zana iſten zana, es iſten zana ſocaſſag zana. Pĳlatos latvan hoġ ſemmit nem haznalna De incab naġob zendúles lenne a nep kozot, Vizet veneen megmoſa kezeeth a nep eloth, monduan, Artatlan vaġoc en ez igaznac veretọl, tú laſſatoc. ffelele | [243] a ſocaſſag, es monda, Az ọ veere mi raĳtonc, es mi ſionkon leġọn. Ith vġmond neminemú alazatos doctor ziz marianac, O balgatacſagra adattac tú bĳntọket, es tú gonoſſagtokat vtannatoc valokra kúldetọk, eleg vala nectọk attú bintọk De ith ſiatokat akarĳatoc rezeſitteni az artatlan ieſus criſtoſnac ġezedelmet kemenben kereſni akarĳatoc tú ſiatokon lenni. Azert vġan lezen mikeppen lenni acariatoc, anaġ keertetok Meg | [214] halgattatoth attú Imadſagtoc, es kereſtec binne Pilatos akara a nepnec elegeth tenni, nekic elboxata barrabaſt, Ki embor halalert es haboroſagert vettetọtvala a tọmlọczbe. Kit kernecvala. Jeſoſt kedeg meg oſtorozvan ada ọ acaratḱoknac hoġ megfezitteneieek. Venec ȯtet, es ki vinek Ith eſmeg a ſidoknac hizelkọdeſere eſmeg levonvan neki ruhaiat, es zederĳes palastot rea advan, tiniſkbe coronat haÿtvan feÿere theveen, es | 245 nad zalat ǫ iob kezeben terd haÿtvan .v́tet meg mǫneticvala, mikkeppen orzaglani akart, es nem lehetǫth, mōdvan, Iduezleġ ſidoknac keraľa, es rea haġapvan a nadat feÿehǫz vericvala Es mind meg mǫuetec, Anaġ meg karomlac v́tet, Le vonac rola a zederÿes palaſtoth, es ǫltoztetek ǫnnǫn ruhaiaba, es elvinec hoġ meg fezittenec v́tet Es veven ǫ vallara a keresztfat, es vineek a helre, Ki mondatic copaz helnec Sidoul | 246 golgata. Harmad idǫ vtan ekeppen zerezteteek ſentenciara, es karhozattra Elezteb pÿlatos úle itelni, az vtan el vine a keġǫtlen ꝉazar kǫtelen ńakan von von, es magat latatlannac tėzi az itelǫ zek elǫth, Harmadzor kǫzel iǫue hozza a kereztfat Neġedzǫr iǫuenek a tolvaioc, harangoc harangoztatnac, kúrtǫk kúrtǫltetenec remúleſǫk mindǫn felúl lǫnec, es az ǫ ańńa vala haatmegál mindǫnnec vtanna. Latvan ezt megh- | 247 habornlt vola ǫ iønha, es pÿlatos kezenec elterÿezteſemiath vetuen veztegſegǫt mindǫnnec, es fordula ieſuſhoz, mondvan En ieſoſt karhoztatom halarra marianac fiath, ekeppen hoġ eleſetol meg vaľiec, es viteſſec az heġre, ki mondatic calvaria helnec, anaġ copaz helnec a varos capuianac kiuil, es ottogon megfezitteſſec, es legǫn mind ǫ ruhaÿtol megfoztatoth, es naġ vas zegek ǫ labaÿban altal veretteſſec, es monno | 248 keze vas zeggel altal vereſſeek, es tiniſk coronaval meg coronaztaſſec, es ǫmmaganal a kereztfa kiviteſſeek, es ſenki ǫ raÿta ne kǫńǫrúľen, es hozza ſenki ne hÿvattaſſeek, es ſenki neki ne zolÿon Ezkeppen v́tet itelǫm, es karhoztatom hoġ mindǫnǫſtǫlfogna megvaľek ettol. Ezt mondvan tekente ieſuſt, es oľ igon kezde keġoſt eroſſen ſirńa, es a nepnec ġúlekozeſe kezde lenni Az indulaſra, es a zendúlesre, Mondvan, Meghal- | 249 ion Es tahat monda o ańńa zent Janosnac, es zent maria magdalenanac Oh meľ igon megfoġatkozec az en lelkom, es o kezeuel vnokaÿanac vallara tamazcodeek. Es tahat a vitezoc vallara tenek a kereztfath ieſuſnac, es forditac v́teth a copazto heġ fele, es o elotte lonagos vitezok, es ġalogoc feġverockel, es kúrtockel ekeppen zerezuen ionek vala a hamiſſagnac heľere. Zent Janos ezth latvan, monda ziz marianac O banatos ańa, te ſiad meġen immar 250 halalra. Kÿnek felele az ziz ańa, ffiam tarċ engometh mert megfogatkozom, es vig oda hoġ laſſam minec elotte meghaloc, mert mindonoſtolfogvan erzom magamat meghalni Es el vive v́tet eġeb vton, es o el elove ſuthamek, es az ziz ańa maria fogvan ſiath, es ńakon olele ſoroſſan hoġ azok ſemmikeppen fel nem emelheticvala, meľ ſorittaſſal meg betegúltvala ieſus, es nem vihetivala tovabba a kereztfath, De a tor | 251 feÿeuel itik vala v́tet. Jeſus [illegible]elt ton hoġ tonabba nem mehetne hanem ha v́tet vinneiek. Es v́k ragadanac eġ Sÿmon nevú embort zent Alexander, es zent Rufus atkat, es azt kelelenitec ieſuſnac, vtol vinni kereztfaiat. Jth vġmond neminemú alazatos doctor ziz maria nemes azzońonc kepeben En kevanom vala kereztfaiat el vinnom hoġ o neki megkiſſebitenem keńńat. De oľ kozel nem meheteek hozÿa, hoġ neki | 252 zolhaſſac, Az ſoc nepnec megkorńúkozeſoktol. Annac folotte viteticvala ſoc nepnec vtalatoſſagaval mint gonozul teuoth, es binbin leletoth kevanvan o hozzaia zolnom eġ ġaloc vton elol venni, Mint a helre ȯtet a kin el menọ vala. Az ọ zent ańńa tekentven o zent ſianac kepere tahat el valtozot, es ſemmikeppen neki nem zolhateek en banatomtol , hanem a foldre le eſeem mikeppen holt elenen, O kedeg latvan | 253 engọmet ekkeppen megbuſulvan, ſinÿ zerelmel legottan meg kezde foġatkozni , touabba nem akarvan magat ſegethhetni Uimikoron eſmeg az en hugọmtol mint tehetſegọm vala kezdek velọc ọzue ſiam vtan ſÿetnọm, Ki immar banat mia , es ńanaľa mia nem mehet vala el , Mint ọ hozza kọzeliteek , es az azzońallatoknac ſiraſath , es kealtaſath hallottavolna , Azochoz fordula , es ekeppen monda, Keſerinala ȯtet | 254 ferfyvnac, es azzońiállatoknac ſerege, es ọ ańńa, es o ańńanac hugaÿ galileatol fogvan zolgalvan ſiratľacvala ȯtet, Hozÿaioc fordulvan ieſus monda nekic Jeruſalemnec leańi ne ſiriatoc en raÿtam, De ten magatokon ſirÿatoc, es tÿ ſiatokon, mert im iọnec oľ napoc hoġ kikben monġatoc Bodogoc az oľ mehọc kik nem ziltenec, es bodogoc az emlọc kik nem emlettenec. Es tahat kezdnec mondani a heġeknec Eſſetọc mi- | 255 reanc, es a vọlgeknec feġġetọkbe, mert ha a ńers zọld fan ezt tezic ki mindọn malaztal telÿes vaġoc iľ kemeń iteletọth teznec Mit teznec tahat az azin faan, Az az Tú raÿtatoc, Kic malaztnekil vattoc , es mindọn gonoſſaggal teľes vattoc , Bizon nem egÿeb hanem kemeń kenzaſtoc Vitetnek vala a keth bÿnos embọroc es ọ vele, Hoġ megọlettetnenec , Mint intanak a helre, Ki mondatic copaz helnec , oth megfezitek | 256 ieſuſt ezonkeppen mikeppen ith meg ieġezven latiatoc mint intottak volna a copaz heġre, A porozloc kúrtǫlenec, es a vitezoc vd-vart ütenek, A feġverǫſoc es mind az ſocaſſagoc eġben ġülenec, Es ieſus kozǫttok leenen, Megfoztac mezitelen mindonoſtǫl verrel megverheztet, mert o neki ackoron megviÿtac ſerelmet Mert az oſtorozaſert o neki ruhai teſtehoz, es a ſebokkoz faġot- [257] vala, es ragadotvala Es el ṅoytac ȯtet a kereztfan, es a fǫldǫn fekven venen eġġic kezet, es a naġh temerdoc vas zeggel zeghezek a kereztfahoz. Es venen maſic kezec vonzÿac mint vonhatkacvala, es azonkeppen naġ termerdoc kemeṅ vas zeggel zegezek a kereztfahoz. Mas felǫl annac vtanna vonac az o labait eroſſen minth vonhatkac vala, es azonkeppen huzac eġbe a ma- [258] ſikra teneen termerdoc, es hozzu vas zeggel altal zegezeek Mind ezokben mikeppen engedelmes baraṅ nem panazola, hanē naġ keġǫs bezedot boꜩatvan, es monduan, Atÿam boꜩas nekic mert nem tuġġac mith teznec. Zent Bernald vġmond hoġ a zegek nem voltac elǫſec hanem temerdokoc valanac neġ zegü volt ſemmi elǫſſeghe nem volt, es nem ꜩak a huſt hatta vala meg De meeg a huſth a faba be [259] vizic vala naġob faÿdalmert. Ith vġmond zent Gergor doctor hoġ A ſidoc elozer a kereztfat vetek a foldre Es mi vronc ieſus criſtus mezitelen kezei ki ṅutvan rea feküteek, es teſtenec merteke zerent harom furaſth tǫnec a kereztfan, es a kereztfa igǫn kemeṅ vala, es a vas zegeknec ſemmi elÿ nem vala hoġ az artatlan teſteet kemenben zaggathhatnec. Elozor o kezenec felzegezeſeiert mind o zenth teſtet megzoritani, hoġ az [260] bal kezet akarnaiat zegezni, nem eriuala a furatoth, tahat huzÿacvala zoretvan ketelvel ǵenge teſtet, es a naǵ huzas miath kezdenec o teſte eǵmaſtol el ozlani, es elzakadozni, hoǵ meg lattatnac vala mind ọ tetemi. Azonkeppen labait huzvan a furattra kọtellel, ezọnkeppen naǵ kemenſeggel altal zegezec. Nemeľec labbal ṅomodvan, Nekic kezzel u̇tet veruen, mert [261] a kereztfa zeltelen vala. Azert eǵǵic labat maſic ala tenek, es kemeṅọn ozue zegezec, es a zegek oľ temerdok valanac, hoǵ a ſebọket mind betelicvala, es veer ſemmi ki nem iohet vala Es az o buus aṅṅa halvan a verọknek ƶergeſet, mert a ſocaſſag kozot vala, es a ſocaſſagtol nem lathhatia vala ieſuſt, Micoron elezteb a veronec ƶergeſe be mene a ziznec zineben tahat meg zorolanac a ziznec teſteÿ, es monda, O ennekom [262] zereto ſiam meghaloc. Es micoron halla a vas veronec maſod ƶerdůleet eſmeg azonkeppen monda, en labaim, es kezeim, es az zokat kiboƶatvan a fọldre eſeek mikeppen holt eleuen ƶak zine aleg leheth vala. Es a vas vellackal fel emelec a kereztfat Miglen a kereztfa a foldbe menth volna, addiglan a teſtnec neheſſegeÿert meg ṅilanac a ſebọk, es az o vere tahat ki ioue. Azert gondoliatok criſtuſnac zerelmet [263] es faÿdalmat, es aṅṅanac Micoron lata az o zent ſiat ruhaiabol megfoztani mezitelen a kereztfara felfezitteni, kezeit vero miat zegekkel altal zegezni Es a toluaiokat eǵǵiket iob felọl, Maſicat bal felọl fezitven, kozebben ieſuſt. Ith betelic az iras gonozokhoz haſonlatoth, es be telic az iras, Ki vǵmond, Megfurac en kezeÿmet, es en labaÿmat, es megzamlalac mind en tetemeÿmet Jeſus zola, es monda, Aťam boχas nekic mert nem tuġġac mit teznec. Azert | 264 kerezken embọr tanoľ legriſtoſtol criſtoſtol bekeſegọt Anaġ zenvedeſọket, mert palmakcal megveretoth, oſtorokcal megh oſtoroztatoth Tinisk coronanal coronaztatoth Vas zegekkel zegeztetọth, N'alakcal megfortọztetoth, es meg karomlatoth, es halalra karhoztatot De maga mind ezoketh el feledven, Monda, Aťam boχas nekic, mert nem tuġġac mith teznec. Azert ne monġa valaki kerezken embọrnec magat ha criſtoſt ellenſegenec zerelmeben nem kọuetendi. Es pÿlatos a kereztfara neuet ekeppen ira. Nazarethbeli ieſus ſidoknac keraľa. Es vala ez neu̇ ſidoul, geregůl, es deacul megirvan, mert a varoſhoz kozel vala a hel holot megfezittottecvala. Mondanac a feÿedelmec pylatoſnac, Ne ird ſidoc keraľanac Felele nekic pÿlatos, Ammit meg irtam meg irtam, Hoġ ez ielen valo iras betelneiec E mith irtam meghiuatatlan irtam. A vitezọc hoġ meg | 266 fezittọtte volna u̇tet, venek ọ ruhaiat, es tenek neġ felee, es a neġ viteznec inta eġ eġ rez benne Azert mezitelen a kereztfan fůgh vala, es mind verrel megverọſilth es megfeketůlt. Azert Jeſus harom zinű vala. Azert o alazatos lelọk neziÿed atte zeretodet ieſuſt vereſegnec keṅṅaval, es laſſad u̇tet zarandocſagoddal harom zinọ zazſtoual, Anaġ a zaztooth, Mert ziz teſtenec feÿerſegű, es oſtoraknac feketű hele, es | 267 a veres vėrnec ki ọtleſe u̇tet mutatÿac harom zinọnec. Es a kọntọs vala varratlan folůl kọtoth Azert mondanac eġmaſnac Ne meteľiocmeg u̇tet, Hanem veſſọnc ṅilat raÿta kie leġon, Hoġ az iras betelneÿek monduan, Meg oztaak en ruhaymat, es raĳta vetenec ńilat. Alvala a nep varnan el mulvan ȯtet megh karomľacvala, feioket ingantvan, es mondnac vala, Wan ki megtorod iſten- ¦ 268 nec templomat, es harmad napon eſmeg fel allatod ha iſtennec ſia vaǵ zabadohadmeg tenmagadat, es zalle maſtan a kereztfarol es hĳſonc nekọd. Azonkeppen a papi ſido feĳedelmek meg moneticvala ȯtet A bọlꭓ es ven ſidockal, mondvan, Eǵebeket megzabaditoth ȯmmagat nem zabadithhatia meg, Ha ſidoknac keraľa zaľĳon a kereztfarol, es hĳzọn ọ neki Iſtembe hĳt. Zabadohameg ȯtet maſtan ha akarĳa. Monda Jeſus Mert ¦ 269 iſtennec ſia vaǵoc. A tolvaĳ eǵǵic bal felọl ki vala kinec geſtas vala neve, meg karomla ieſuſt, mondvan Ha te vaǵ criſtus zabadohadmeg magadat, es minket Felele a maſic ki iob felọl felọl vala, kinec diſmas vala neve, es feddivala ȯtet monduan Te iſtent nem felọd ki azon karhozatba vaǵ, mert mű igazan tetemenọnkert vaľoc ez kent, De ọ ſemmi gonozt nem toth Es monda ieſuſnac, Vram emlekozĳel- ¦ 270 meg en rolam micoron intandaz atte orzagodba Vǵmond zent Agoſton, Ki taneĳtḱa volt ȯtet, ꭓak az ki mellette fúgh volt Monda neki ieſus, Vizoń mondom tenekod hoǵ ma velem lez paradiꭓomba A ſiramrol Vǵmond zent Bernald bodog azzon kepeben, Latvan az ziz maria ọ zent ſiat hoǵ immar mindonoſtọl fogva megfoǵatkozicvala, es ſemmit nem mondvala neki nehezelven hoǵ ¦ 271 a toluaĳnak zolna, igọn megkezde nehezúlni, es mondani En edọs ſiam hallatic atte zood en ſilemben, mire nem kọńọrulz en raĳtam ionhodnac keſerúſegenel hĳedemnekil engọmet meg azni, es meghacz foġatkozni Es ala foľvala a veer neġ felọl az zaiarol, kezeÿrol, es labairol ki megzegeztetọt vala, es o orχaiabol minden zepſeg ki foġotvala. Mert mindọn 272 embọri allatnal diχoſb lattaticvala diztelembnec. Es latom vala en magamat el valni tọle, kith ziltem vala Mert eġeb ſem vala hanem nekọm χak eġġetlen eġh vala, Azert fogotvala engọmet banath, es nem vala honnan valami keves vigaſagot vennek O en zeretọ ſiam, te el meneſod altal iara en lelkomet, te zauid megkeſeritnec engọmet, De mondom en ſiam ki aġġa ennekom, hoġ en meghaľac erted en zeretọ 273 edos ſiam. O en ṅanaľas mit teġec, mert meghal az en zeretọ ſiam. Mire nem hal vele ozve megh ith o banatos aṅṅa en ſiam O eġ eġọtlen eġ edos ſiam, ne akar' engometh el hadni. Voṅġ, anaġ huz vtannad te hozÿad, hoġ haliac veled ozve meg O halal ne akar' ennekọm engedni, ten magad ennekọm mindọnnec fọlotte kellez zaggasdmeg erọmeth, Anaġ aġ kennac, Anaġ ſiamval ozve eľec zeretọ 274 eġġetlen eġ ſiam, eġġetlen eġ ọrọmem, en lelkomnec elọtte mindọn vigaſagom teġed hoġ en halÿak megh maſtan ith, Nam tegọdet halalra zúltelec volt O en zeretọ ſiam, eſmerÿedmeg te ṅanaľas aṅadat, halgaſdmeg en ÿmadſagomat. Illic hoġ a fÿv meghalgaſſa el haġot aṅṅat. Kerlec halgasmeg engọmet, es fogad' atte kereztfadra, hoġ kik eġteſtbọl elnec, es eġ zerelmel eġmaſt zerettec, eġ halallal haľanac. Monda a ſidoc- 275 nak O keġọtlen ſidooc, O ṅanalÿas ſidooc, Ne akariatoc ennekom engedni Mert eġġetlen eġ ſiamat megfeʒittottetok Aṅṅathes megfeʒihetok, Auaġ akar minemů halallal meg ọlÿetọc O ennekọm, mert eleth meghal es aʒ idnọſſeg meg ọletic, es fọldbol ki vetetik aṅṅanac mindon kenꝫe, mire aʒ ọ aṅṅa vtanna banatban eel. Veġetọk aṅṅat ſiaual oʒue O dragalatos ſiam O keġelmes ʒálọttem, irgalmaʒ, es fogaġġad aṅadnac | 276 veled oʒue a kereʒtfan, hoġ eſen veled halalanac vtanna mindọncoron Semmi edoſb ennekom, hoġ tegọdet a kereʒtfan ọlelven meghaliac Semmi nekom keſerúb, mint halalod vtan valo eletom. O ennekọm ʒereto ieſus Im meghaloc hÿedem nekil, es ſÿmeonnac tọre en ʒinemet altal verÿ. Oh ennekọm meľ banatos atte elmeneſọd en tọlem O en ʒereto ſiam megſeketúle nekom annap, es | 277 e velag megſoġa O iaÿ ennekom, mert te nekom atÿam, ieġoſem ſiam vram es mindonọm. Immar eloc atÿam nekil, ieġoſọm nekil oʒuegúl, magʒatomtol megpuʒtuloc, Vrtol el valaʒtatom, mindont elveʒtọc O en edọs ſiam mindon tehetọ. De nem akarod hoġ en veled oʒue meghalÿac Nekom haġ valameľ keġọs tanaꝫoth, Kÿnec felele ieſus ʒent Janoſrol mōdvan Aʒʒoṅembor. Im te ſiad. Es vala ʒent ianos ʒo- | 278 moru orꝫanal mindọncoron ſirvan Oľha aʒth mondana O en edes aṅam ki laġ vaġ ſtraſra, te tudod hoġ arra iọttem, es arra ʒúlettem, te tọled embọri teſtot arra fogattam hoġ a kereʒtfan valtanam en meg embọri nemʒetot Mikeppen telnecbe aʒ iraſoc, A kent kit adot nekọm en atÿam, nem akarodee hoġ meg ʒenveġġem aʒt Harmad napon nekod diꝫoúlven ielọnom, halat- | 279 taibol feltamadoc. Azert ne akar' ſirṅa Monda neki Im te ſiad ʒent Janos, Es zent ianoſnac monda Im te aṅad O Janos en atiam ſia, v̇tet nekọd haġom banṅal vele, es ſoha el ne haġġad, neki zolgaľ. Azert ǫleľedmegv̇tet, es vigaztaľadmeg v̇tet. Mert latom v̇tet bankodni, Naġ banat, es naġ neheſſeg zalla en keſerú zinembe Im halalomhoz kozel vaġoc, es megfoġatkoztam tọbbet ſem elhetọc, zent | 280 Janos meg ọlele v̇tet, mōdvan O banatos aṅa irgalmaz ennekọm, es veġ valami keñes keroſſegoth Chriſtus latvan, es gondolvan eġmaſt megh olelven a kereztfa alath Sirvala az ǫ zent aṅṅa ziz maria a fọlden, es zent Janos vele ozne oľ meľvaltſag nekọd maria a Janos nekọd adatic ieſuſert, Zolga az vrert, tanetvan a meſtorert, Zebedeus fia az iſtennec fiaert Tizta embọr az iſtenert. Mikeppen te ke- | 281 vanatos, es aÿetatos lelkodet altal nem menthe ez hallas mi zinọnket mint kọnet vaġ vaſath megh engeztel ez hallas. Ezt zent bernald monǵa ziz marianac. Az idotol fogvan az taneÿtvan vene v̇tet aṅṅana Mert vġmond zent Agoſton dọctor, hoġ bodog azzonnac megheruatvolt banat mia orꭓaia es zaia megverṅſilt volna criſtoſnac veretọl, Anaġ zerelmmetọl, mert megh zop'avala ǫ fenos verenec | 282 ꭓọpegeſet. Tahat criſtus aṅṅanac mondhatta volna Minem adatic ioert gonoz, mert vermọt aſanac en lelkọmnec Ime en dragalatos aṅam mit valloc te nemzetidtọl. En adek te nepednec keraľi coronat. V́k kedeg nekọm adanac feÿemben tiuiſk coronat. En adek ǫ kezokbe keraľi vezzọt, V́k nekọm adanac meg avolt nad zalath. En ruhazam te nepedeth neġven eztendeig V́k engọmet megfoztanac | 283 es en ruhamon ṅilath vetenec Es a kiÿetlemben mennaval eltetem v́keth,

Mi Vronknac o halala avaġ keṅṅa.

V́k nekọm az etọkert epet es ecetọth adanac En a kọziklabol vizet adeek nekic v́k engọmet ecettel itatanac En ki zabaditam v́ket egiptom nepenec kezeibọl, V́k engọmet helhọztetenec keth tolvaÿ kọzibe, en ki zabaditam ſarahonac hatalmabol, V́k kedeg engọmeth poncio pÿlatoſnac adanac. Jme en zent aṅam meľeket ennekọm io tetọ- | [284] meert adanak, Mert megh likaztaak en kezeymert labaÿmat, es ruhamon ṅilat vetenec. Vġmond zent Agoſton doctor, Hoġ Criſtus a kereztfan fágven teſtamentomoth tọth volna mindọnnec, Keġọſegnec mivelkọdeſet oztvan, Az apoſtoloknac haboruſagot, Az ſidoknac teſteet, Attÿanac lelkeeth, Aṅnat zent Janoſnac, A tolvaÿnac paradixomot, Bÿnọſọknec pokloth, Penitencia tarto ke- | [285] reztǩenọknec a kereztfaath hag'a. Hatod idọtọlſogva kilenced ideiglen megſetetúle a nap mind velagot mia. Es kilenced idọn kealta ieſus naġ zonal es monda, Heli heli lamazabatani Ennec ez ertelme En iſtenọm en iſtenọm, mirx hattal el engọmet. Vġmond nemeľ doctor, Mert monġa v́nmaga ieſus Mire aǩam engọmet elhattal en ſerelmemben, Avaġ en ṅanaľamban mint zamkivetọttet hÿedem- | [286] nekil, mezitelen fọdọzet nekil iľ ſocaſſaghoz zerkoztet tanalx nekil vadoltat iľ kemeṅ itelettel karhoztath en magamat ſetetſegnekil, iľ ireġſeggel binọſiltet Nekic az oth allokban halvan ieſus kealtaſat vġmondnacvala Jlÿeſth hÿia ez. Nekic mondnakvala, Vezteg laſſoc ha iľes el iọ megzabaditani v́tet Annac vtanna tudvan ieſus hoġ mindọnọc megtọkellettek volna hoġ az iras megtọkelletneiec, Monda | [287] Bomihozom. Vġmond zent bernald. Bizonnal ha zomiozol nem vizet, ſem eġebnemú venerekọth, hanem bÿnoſoknec idnọſſeget. Kic-nec idnoſſegekert magadat iľ kemeńọn kenzataad. Az edenben vala eceth, es iſopval eġbe elegitec, es adac zaiahoz, es adnac vala neki ińńa bort merọggel, es epeeth elegitven, hoġ betelneiec a profeta mondaſa. En itelọmre adanac epeeth, es en zomÿoſagomra ecetoth. Es hoġ zaÿaba ¦ [288] vọtte volna, nem akara meg ińńa. A vitezoc megmọneticvala eleiben menven, es az ecetọth neki advan mondnac vala neki Ha te vaġ a criſtus ſidoc-nac valaztoth keraľa, zabadiχ meg magadat. Es az eġebi mondnac vala, Vezteg laſſoc ha el iọ iľes, es megzabaditľa ótet Azonkeppen a papi feÿedelmec a ven ſidokcal megmọnetic vala ótet, mondnan, Van ki megtọrọd iſtennec templo- ¦ [289] mat, es harmad napig eſmeg fel allatod, Ha iſtennec ſia vaġ zalle maſtan a kereztfarol, es hizọnc nekod. Hoġ Jeſus vọttevolna az ecetoth nem akara meg ińńa Monda, Betọlt a profetaknac mondaſi. Tuġġa vala ieſus hoġ az ọ keńńarol mindọn iraſoc, mindọn peldazaſoc mindọn mondaſoc iſtēnec mindon mondaſa, es paranχolatľa megtọkellettecvolna ọ teſten mindon neheſſegọk mindọnnemú teſtoc mindọn vtalatoſſagoc, es mindọn ¦ [290] zarandokſagoc, mindọn lankatſagoc, ehſegọc, es zomeſagoc. Es hoġ mindọn teſtenel kenzac, es neheſſegot vallotvolna, ńélve ſem marada artatlan, mert vtalatos venerekkel itathak Ezọnkeppen meg emeztethek ọ teſte Eſmeg kealta ieſus naġ fel zonal, es monda, Atÿam te kezeidbe aÿanlom en lelkọmet. Vġmonda beda doctor, hoġ criſtus az ọrdọgot a kereztfanac iob agan lattavolna. Azert monda, Akam | 291 te kezeidbe aÿanlom en lelkömet. Mert vǵmond zent Bernard, Magaſra haga, es eroſſen kealta hoǵ mezzeb hallanec, es ſenki magath megne menthetneie, de a kealtaſhoz kọńhullataſt ada hoǵ embọr vele ozve túrne es a neheſſegnek zaua kiert mindon ez velaghi allatoth megfelelni lattatic. Foldec remúlenec, Coporſoc megńilanac, A templomnac ſoporlaÿa kette zacada, es meń egek ọ velagoſſagoc-ban megſetetúlenec, ∠ak | 292 embọr nem kúńúrúl, kiert a criſtus meg oletic Es azt mondvan, es feÿe haÿtvan elbo∠ata o zent lelket. Im templomnac ſoporlaha le zacada felil mind foldic, es fọld meg indula, es a kọ ziklac mind le zacadozanac, es coporſoc megh ńilanac es ſoc halattaknac teſtok kik meg holtacvala feltamadanac, es az coporſobol ki iouen ọ feltamadoknac vtanna iọuenek az zent | 293 varoſba, es meg ielonenec ſokaknac Es centurio, ki oth al vala, es kik ọ vele oth valanac orizic vala ieſoſt latvan a fọldnec indulaſath, es eǵeb ∠odakat, Kik leznec vala, Es hoǵ ilÿen kealtaſſal megholtvȯolna, Igon megfelemenec, es di∠erec iſtent, mondvan, Vizoń iſten ſia vala ez, es igaz embor. Es mind a ſokaſſagh kik valanac oth, es varÿacvola lattacvala a ∠odakat, kik leznecvala, Meľoket, Ideſt pectora verik vala, es a varoſban | 294 be ternek vala. Es ọ eſmeroi alnacvala mezze tole, es az azzon nepek, kik ȯtet keſeertek vala galileatol fogvan zolgalvan neki ozne eǵenbe menenec marianal ieruſalembe, mert az ſidoknac naǵ innepọc vala hoǵ ne maradna az o teſtok zombattra, mert naǵ innep vala az zombath, Kerek pÿlatoſt hoġ megtọrneiek zarokat, es eltemetneiek hoġ az innepre ne maradnanak. Es el iọuenek | [295] az vitezọk, es a tolvaioknac meg tọrec zarokat, es hoġ mentek volna ieſoſhoz, es latvan hoġ megholtvolna nē torekmeg neki zarait, hanem eġġik a vitezoknec Kÿnec Longinos vala neue oldalat meg ọklele ƶuƶaval, es zọnetlen iọvala ki a ſebbọl veer, es viz, es a viteznec vala vak zọme Hoġ meg ọklele ieſoſt. Az ƶuƶarol ƶọppene eġ ƶọp veer zomere, Legottan meg ṅilec zome. Es neki vġ tetczic- | [296] vala, hoġ oĺan zọme lezen mint ġermok voltaban, es oĺan iol latna, es azert benne hÿn. Annac vtanna martiromſagot vallot capadociaban Ceſarea neuú varoſba. Ez naġh ƶoda hoġ a holt teſtbọl veer, es viz ioÿon ki. Ezt ki latta, bizonſagot mondot rola, es igaz ọ neki tanobizonſaga, Es ọ tuġġa mert bizon ammit mond hoġ tÿes hiġġetọk. Ezọk arra lọttec hoġ az iras | [297] betelneieek Tetemeth megne tọrÿetọk. Es mas iras vġmond, Meg latḱac kit meg gÿacdoſtac, hoġ eſtve lọtvolna, mert naġ pentocvala. El iọue neminemú kazdag embọr aromathiabeli, Kÿnec Ioſeff vala neue ki vala io iambor embọr es igaz. Vala Ieſoſnac titkon valo tanetvaṅa a ſidoknac felelmeÿert, es iſtennec orzagat varando vala Nem engedveen o tanaƶoknac, es mivelkodeſọknec | [298] Es bemene pÿlatoſhoz, es bizvan meg kere u̇tet, Es kere ieſuſnac teſteet. Pÿlatos legottan neki ada, mert tuġġa vala, hoġ meg holt Ioſeff vọn ġolƶoth, es el iove le venni ieſuſnac zent teſtet, es iọue Nicodemos ki ieſoſhoz elọzer eÿel iothvala, Hozvan nemọs kenetoth, oľ mint zaz fontvolna ki vọth vala ieſus teſtenec, es betakarac tizta ġolxba, es bekọtozec nọmọs kenetọkkel, mikeppen ſidoknac ſokaſoc vaġon temeteſre, | 299 Es a heľọn holot ieſuſt megfezittec kert vala, es a kertben vĳ coporſo, Kiben ſenkit nem tottenecvala. Azert oth a ſidoc innepeert eltemetek ieſoſt Es Joſeff teve ieſoſnac teſttet ọn vĳ coporſoĳaba, Kith ki faractatothvala erọs kọbọl. Es a temetọ helnec aĳtoiara naġ kọneth tamaztvan, es elmene. Valanac oth tanoľ nezven kik kozọt vala maria kiſſeb zent iacab ańńa, es Joſeff ańńa, es ſalomee ilven a coporſo ellenebe, es nezic vala holot ten- | 300 neiek. A pentọk el mulvan zombattra verradvan elmenenec, es alkotanac kenetọket họġ minth a zombat elmulnec iọnenec megkenni ieſoſt, es zombaton vezteglenec a paranxolat zerent. Maſod napon a papi feĳedelmec, es az iras eſmerọ ſidoc gilenec pĳlatoſhoz, es mondanac neki. Vram megemlekoztọnc, mert a hitetọ vġmondvala elven es eleuen voltaba harmad | 301 napon feltamadoc. Azert ọrizteſſed a coporſot harmad napiglan, mert netalantan el iọnec ọ tanitvańi, es el vrozzac ȯtet, es a nepnec azt monġac hoġ feltamadot halottaibol. Es az vtolſo tevọlges gonozb lezọn az elo binnel. Monda nekic pĳlatos Vaġon ọrizọtek, es minth iobban tuġġatoc vġ ọrizzetọc Azok elmenenec meg ọrizni a coporſot, es pexettel meg pexetlec a kọ coporſot. Lat- | 302 van a ziz maria hoġ elakarnaiac temetni az ọ zent fiat ieſuſt. Monda nekic micoron a kereztfarol le akarĳacvala venni laſſan teġetọc iſtennec nevebe hoġ maſzor ki ne ọtľek en ſiamnac vere. Mint levọttecvolna, Legottan vene v́tet ọlebe a fọldọn ilven hol vele bekelicvala, Hol neki zol vala, Hol feÿet, hol orꜩaiat, hol kezeit, Hol labait, es ọ derekat megkemeńeÿtven ꜩokolyavala | 303 Es ezt mongǵa vala O en zeretọ ſiam mire nem felelz ennekọm. Nemde ezee atte aldot zaad, Ki a ſidoknac ꜩodakat edeſen predical vala, kezeth eǵbe ꜩolꜩolvan, es mondnan O en edes ſiam Nemde ezọkee atte kezeid kik a ſidoknac ꜩodakat teznecvala, es labait bekelven vǵmond vala Nemde ezọkee a labac, kiket a ſidoc gÿakorta ÿmadnacvala Nemde ezee az oldal, es derekad, kit iľ igọn zeretnecvala. Es iľ kemeń ke- | 304 nokat teveen eǵeb nemú teſtọdọn, Es mindon taghira kilọmb kilọmb ſiralmakat tezọn vala, Es anni vala ọ kọńvenec hullataſa, hoǵ mind ọ teſttet megmoſſa vala, ki verrel megverúſúltvala Immar hoǵ v́tet el akarnaiac temetni Nicodemos, es Joſeff Semmikeppen az ọ keǵọs ańńa nem haǵǵa vala, hanem vǵmondvala, Meeg eǵ keneſſe haǵǵatoc ennekọm hoǵ ſiraſſam, anaǵ ſirathhaſſam v́tet Anaǵ ọ orꜩaiat | 305 ǵolꜩal be fọǵǵem O en baratim, Ne akarÿatoc v́tet eltemetni, haǵǵatoc v́tet ọ ńanaľas ańńanac hoǵ immar tarthhaſſam v́tet meghalvan Es ha v́tet el akarÿatoc temetni, temeſſetoc ańńathes el ſiaval. Es mind a kọrńúl allook ſirnakvala incab ańńanac banatÿan, es keſerúſegon họnnem az ọ zent ſianac ſerelmen Jollehet aleg zolnacvala a banatert, es a ſiraſert akik oth alnacvala, Demaga v́gmondnac O azzoń e halotnac ańńa, Kerọnc tegọdet | 306 hoǵ haǵǵad el temetni v́tet, Es el temetek completanac ideÿen. Eltemetven immar ańńa keze elteritven vǵ mondvala, Aldot leǵ en zeretọ ſiam, es aldot leǵọn az kit nekǫd attam, es aldot az ġÿmolꭓ, es a munka kit te beled, es erted zenvettem en zeretǫ fiam Tahat zent Janos keſerú ſiraſſal fel emele ańńat, es haza vive, es ſok azzoń nepec kǫuetic vala v̇tet ſirvan Azert gondolÿatoc mindmeg ezt mikeppen az ziz maria puztulvan maradotvala | 307 Hizǫm hoġ micoron zent Janos ańńanac hiÿa vala Tahat azzońonc ziz maria naġ keſerú ſiraſokat tezǫnvala, mondnan Nem en fiam zava ez, Nem en eġġetlen eġġem zava ez. Azert es ańńat hoġ bÿnǫſǫknec aÿanlom, Ki vaġon aldoth ǫrǫckǫl ǫrǫcke Amen.

Vrnac Neuebe kezdetic ez velagnac alhatatlanſagarol valo iras es a gonozoknac vezǫdelmǫkrǫl eġ ꭓodalatos latas.

Ime ez velagi embǫr meg hal bÿnǫkbe eltemettetic | 308 pocolba vettetic, Mert az okoſſag nem birtatic. Allatoknac zeri el fordul Criſtus zolgalatťa megzǫnic. Az igaſſag el alozic, A bǫlꭓ meg bolondul Ez velag vezedelǫmbe teert ez maſtani idǫben, Mert a kÿnec ſockeppen penze vaġon, es marhaual benǫs, ez tiztǫltetic mikent iſten ſeregǫckel meg kǫrńikoztetven, Zent iraſi iozagoc nem gondoltattatnac, Hÿth, remenſeg zent zeretet megfoÿtatnac ꭓalarſag, es foſvenſeg incab | 309 tiztǫltet$^{ne}_{ic}$, Ha nemzetſeggel nomǫs vaġ vidam orꭓain ha keġelmes ulcolmas, es erkolꭓel teĺes, ezǫk nekod ſemmit nem haznalnac, ha zegeń leÿendez, Mert ꭓak a penz ad zepſegǫt, es nemzetſegǫt, Miert hoġ leġek maſtan io ruhakcal fenlǫ, es ekǫs, es ſok ꭓaladval leġec meg kǫrńúkoztetǫth, erǫs vaġoc, es bǫlꭓ, es io erkül≾ü, ſoc baratim vannac ezt a penz teven De ha a zeren≾e elfordulandꞌ ≾ak eġes aleg marad O ≾odalatos hiwſag O keſerü 310 merog ſiralmas zerelm cazdagſagoknac bo'ſege Mire dogle≾z meg enne emboroket teven keduesse kik hamarab el mulnac honnem mint a ≾üpünec langa, Ha a kazdagoknac a ſoc penzoc ez harmat adhatnac zepon veragozo ÿfÿvſagot, es a halalt eltanoztathhatnac, zep es ſokaig elo magzatoth tahat meltan gütenenec ken≾oth a kazdagoc O ńanaľas embor gondoľadmeg, hoġ a halal mindonoket le eÿtoth Vaľon ki volt mind kezdet- 311 tolfogva, Ki a halalnac nem engedotvolna, A ki a halalrol gondolcodit, ≾oda hoġ vigadhat, mert embornec ketſege vaġon rola hova a halalnac vtanna meġon. Azert eġbol≾ önommagarol vġmond Micoron a halalrol gondolcodom ottan megzomorodom. Azth tudom hoġ meghaloc, de ideiet nem tudom, es kiknec tarſaſagaba helhoztetom Micoron az en hazam teteÿe az orromat kezdi erni ez velaghi oromek mint gane vġ kezdnec kelleni, Merth oth 312 ≾ak az igaſſag zol. Az ≾alardſag vezteghalgat Oth az alnakſag nem alittatic bol≾eſegnec Mikeppen monġa zent Jeronimos Vegonte eġ puztaba lacozo remote vala, kÿnec ſilbertus vala neve francia orzagbol valo vala, Kÿnec ilien elete vala mig ez velagba ele, es magat ekeppen viſele, micoron zol vala bol≾en eÿtinala, es keraľ ſiu vala, mind o eletebe magat gonoztol meg otal- 313 maza mig ez velagba lon es micoron ereiebe volna Imiľen lataſt lata, minth ommaga monġa Kezdetic immar ith a latas zünec veztegſegeben teli idon Oľmint lelki alom

Ez velagnac alhatatlanſagarol

ere latec eġ holt teſtọt, kirọl ennekọm iľen latas ielonec el zuńadvan keueſſe az ertelmem vigadvala, es ime neminemú lelȯc el ione, ki ez megmondot teſtbol bÿnokkel rakva ki ment vala naġ ohaÿtaſſal, es zopọ- [314] geſſel a teſtnec bineit ekkeppen ſiratťavala, A leloc alla a teſt melle, es imiľen bezeddel kezde ȯtet kemeńọn feġelmezni, es dorgalni Ith zol a lelọc a teſtnec, es vġmond O U'analaſſagos teſt, ki eÿte ekkeppen le tegọdet kit ez velag tegetlen megkazdagittotṿala naġ hertelen, Nemde mind ez egez tartomań fel vala te tọled, Nemde tegetlen te alad vettetọtvala, hova lọth maſtan a naġ ꭓalad, ki [315] tegọd kọnetvala. Oľha atte farcad immar mindọnoſtọl fogva el zakath Nam nem vaġ maſt a neġ zeġú ko tọromba, ſem a naġ zelọs palotaba, De fekoz maſt a keſerú coporſoba es a ſerbe vitetọl a zoros verọmbe. Mith haznalnac a naġ palotac, mit a naġ hazac, micoron atte ſerọd ꭓak aleg foglal heth lab ńomdekot, Innen tona hamiſſan itelven valakit megnem bantaz. Te miat- [316] tad ńanaľas teſt pocolba vaġon zekod En ki naġh nomọſſen terọmtọttemvala, es iſtennec haſonlatoſſagara zerzettettem vala te miattad o ńanaľas teſt ime mint feketúltem megh Bizonaual meltan mondhatom Jai ennekọm hoġ zulettem volt, iob ańamnac mehebọl a ſerbe vitettem volna legottan, es ekkeppen megzabadultam volna ez zorńú kentol, Kit immar zenvedọc mig elel mindọncoron binre [317] vonal. Azert mindọncoron lezonc naġ keſerú kenban Mind ez velagh ńelve ſem ielọnthhetne meg ꭓak mintál kiſſeb keńńathes kit kel zenvednom, De mind ennel incab ġọtọr, họġ ſoha hÿedelmeth nem varoc. No hol vannac a naġ telkọc, kiket ġọÿtọttel, A zeles palotac, es a magas torńoc kiket rakatal, A ġọnġọc, A ſiriſọk A koſọntọc, A naſſac, A gúrúc kiket vÿodba viſeltel A ſoc penz incab zeretted honnem mint iſtent, A ÿo | [518] izń ſines etkeket, es kenetọketh, Aÿo zÿnú feÿer eziſt edeneket, A zin valtoztato kilọmb kilọmb io ruhacat houa lọttec a naġ ekọs aġh lezplọc lepọdec. Ninꜩen immar vad, es madar huſọd, ſem ielos vaꜩorad ſem io ſines boraid, De ten magad vaġ fegeknec etke, ezt aġġa iſtennec torveńe, hoġ a bÿnọſec inſſanac iḱen vezodelọmbe Atte hazad mikezpen kel maſtan te nekod kÿnec ọ ked-ves teteÿe az orrodat eri | [519] zọmeid meg vaculthac, orrod meg dohoſult, valamit ſok ideig ġútọttel, eġ horaba tọle mind meg valtal. Nem korńúkoztettel immar baratidnac ſereghivel, mert atte zepſegodnec veraga lehulluth a halallal. Matolfogva atte zúleidbe ne bizzal ꜩak eġ kenes ideig ſiratiac atte halalod atte magzatid, mert ọ nekic maradot aſſok kencz a haaz, es az ọrokſegh kiuel banatḱokat el mu- | [520] latḱac, nem hizọm hoġh atte baratid, es mind te ſiaid adnanac ỏth zanto fọldet, anaġ retet, hoġ minket kik ỏ kozzúlọk el vitettọnc, hoġ meg valtananac a kenocbol, kiket kel zenvednọnc O te navaḱaſſagos teſt, Vaġ im maſtan bizodalmas dragalatos ruhakban nem vaġ ọltoztetven, Atte palaſtod ꜩak aleg erne ket garaſt, kiꜩin lepọdọbe fekúz tacartatvan, A zegeńek | [521] maſtan nekọd adot nem ſizetnec, mert a zegeńọknec atḱa nem voltal, De incab foztoÿa. Azert tegọd ragnac a ſerbe fergek, es rothhadatoſſag. Ith immar touabba nem alhatoc de immar el meġoc. Immar a teſt zol allelọk ellen Minec vtanna allelok ilieket mondotvolna, A teſt feÿet fel emele oľmint megelenenült volna, es minec vtanna ſoc zepọgeſọketh toth volna, es hoġ ki ọ vele zolt volna, es ki ọ ellene iľ | 322 kemeṅon panazlotvolna ezt meg kèrte volna Monda a teſt allelọknec Uo en lelkom vaġe te ki iľ kemeṅon zolz vala, nem mind igazak a kiketh mondal. Im ezt ṅilvan valo bizonſagokkal bizoṅetom, hoġ felig igazac, es felig nem, ezt vallom hoġ ſokzor tevolgettettelec tegọd, es io mivelkọdetọctọl meg vontalac, de ha valamicoron a teſt allelọkkel bint thetetọth, ez nem | 323 xoda. Halgaſza im megh mondom mire az ordog, es e velag kiki mind o zocaſa zerent vonza a teſtot mind o tehetſege zerenth. De mikent immar megmondaad, iſten tegod zepon teromtọth volt, es iol, es nemes ertelmvel meg aiandekozot volt, es ọ kepere zerzọt, hoġ zolgalo leaṅod lennec, engom nekod adoth. Azert ha te en azzoṅom voltal, es ocoſſagod volt, engom ez velagba | 324 Mire nem birtal, es ennekom mire kedneztel alcolmatlan dolgogba, ellenọm mire nem allottal, nem a teſt, de a lelok bÿnos. Mert a teſtnec a lelọknec miatta kel meg enheÿtetni ha akar vralkodni. A teſt allelok nekil ſemmit nem tezon. Azert ha alleloknec miatta a teſt nem birtatic ez velagnac hizolkọdeſenec miatta, legottan megbolondultatic, Micoron a teſtnec meg ielonic mit | 325 kevan allelọk. Abbin illeti allelkọt, kit gondol a teſtnec miatta, A ġarlo teſt eleuen, valamit tezon allelọknec miatta tezi.

Azert mondom nekọd, hiġ ennekọn, hoġ nagokba vetkoztel, konetven a ġarlo es dohos teſtnec akaratḱat raġac en oldalamat fergek e ſerbe. Immar nem zoloc tovabba lelọk meṅṅel innen Allelọk felel a teſtnec ellene. Kinec monda allelọk, Megis ith akaroc maradni, es mig idọm 326 vaġon veled vetekọdni Mire zolz ennekom te teſt iḱ kemenoṅ, akarvan en ream abbint mindọnọſtọlfọgva vetni O ṅanaḱas teſt, kitol tanultad ez kemeṅ igeket, kiket maſtan mondaz, es mondal. Jollehet ſokakba igazan felelel, ezt igaznac tudom lenni, hogh akaratodnac ellene kelloth volna allanom, De atte ġarloſagod, ki hiwſagra kÿz, es ez velagra alaÿa vettetọt nem akara ezt 327 zenvedni e velagi hizọlkọdeſnec miatta, mindoncorọn engọm vtannad vonal, es ez velagnac kutaba merittel, tudom hoġ bÿnos vaġoc, mert ebben tenọlgọttem, hoġ micorọn azzoṅod volnec, megnem enhetelec, de miert engọm meg ꭓalal edọs bezeddel, hizọm hoġ ennalam naġobban vetkoztel, micoron tenekọd tegetlen moſoḱogvala ez velagi ꭓalardſag, es hozzu eletoth erọſſen fọgadvala, nem aleÿtọd vala 328 hoġ meg halnal, De a halal tegọd le eÿte micorọn a palotabol a ſerbe boꭓata ez velagnac hazug embọrọcvel eġ erkolꭓe vaġon, kiket incab hozaia ọlel, kiknec tiztọſſegọt ad, azokat hamarab meg ꭓalÿa a halalnac ereinel. Es a ġeṅerůſegoknec vtanna fergeket aad es dohoſſagot, Kik nekod mig elel baratid valanac Immar a coporſoba feknen latni nem akarnac. A teſt ezeket meg ertven, legottan ſirṅa kezde, es zomoru | 329 igenel ekkeppen felelni Ith felel a teſt alleloknec ellene, mondnan. Micoron elven ſokaknac paranꝣolhattam, Arańat, ġonġot, telekọt, es kenꝣọth ġüÿtottem, varakat rakattam Nepet itelhettem, Vaĺon aleÿtode hoġ hittem hoġh a ſerbe ioneek, De immar im latom, mert ennekọm ńilvan vaġon, hoġ ſem erọ, ſem hatalm, ſem nọmos a halalnac keſernes ọztọnit elnem ta-voztathhatḱa, Azt mondom hoġ mind ketten binhọt- | 350 tethhetonc iſtentọl te nekod naġob bin tulaÿdonittatic Ez ſok okokcal bizonittatic ezt mindọn bolꝣ iol tuġġa hoġ iobban megh eſmeried iras bizońitḱa, hoġh valakinec iozagoknac naġob malaztḱa adatic, okoſſag azt aġġa, hoġ naġobban, es tọbbel tartozic, eletọt emlekozetọth, es ertelmeth, adoth vr iſten tenekọd, es ezt te mind erdọmnekil el mulattad, es valami ioth tuttal, ezt te mind el hattad Miert kediglen hoġ enne | 351 ſok iozagokkal megh ekoſiltetven, es az en hizolkọdeſomnec ſoha ellenth nem tartottal, N'ilvan vaġon mindọnnec, hoġ naġobban vetkoztel. Monda eſmeg a teſt Naġ keſerú zonal alleloknec Mondmeg ennekọm ha ńilvan megtuttad a lelọk ki menven mi lezon a teſtnec. Jngatḱae om magat hamar ennec vtanna. Anaġ ꝣak nemicoron tudode ha lattad, anaġ ha zol valamicoron allelọk eltet A teſt keneſet haznal, ha allelọk | 352 iſtenet tọkelletoſon zeretne A teſt allelọknec ereit ſoha megnem ġozne mig eltel iſtent ha zeretted volna, es zegeńoknec iġet igazan itelted volna, Ha gonoz embọroknec vtat nem kọvettedvolna, ez velagi hiwſag engọm, ſem tegọd megnem ꭓaltvolna. Azert a kiket maſtan lacz, ezoc mi biÿneink, rothhadatoſſag, es e fergec, es ez zoros haaz, kikvel zonetlen ġotretom, Azert adattanac, tudom hoġ az vtolſo napon [333] feltamadando vaġoc, es veled eġetọmbe kenzodom mind orọcke. O kemenſegọs halal O vegezhetetlen zernú halal, mire fogacz be engomet. Ith alleloc zol a teſtnec ellene, Meges kealt allelọk naġh rekedot zoual, mondnan, O iai ennekọm iob inġen ſe zúlettem volna. Mire hatta vr iſten hoġ en terọmteſſem micoron ọ meg eſmerte volt Hoġ en el vezendọ volnec a ioknac ġúlekozetibọl, es iſtennec gonġatol, mert iſten a karhoztaccal nem gondol [334] O octalan allatoknac, es barmoknac bodog termezeti, mert azon ọ teſtọkvel el veez az o lelkọc. Akar ꭓak iliÿen volna a gonozoknac vegezeti, es ekeppen megmenekọdnenec a naġ ġottremtol A teſt zol meges alleloknec mondvan, Felọk ha pokolnal voltal, kerlec tegọd mondmeg ennekom mith oth lattal Ha vaġon remenſegọknec a ńauaľaſoknac criſtoſnac irgalmaſſagarol, mondmeg, ha keduez nec valamit a nomọs zomeľoknec, Kik mig elnec [335] vala zekọkben úlnec vala ha vaġon valami kednezes es ha meg valtozhatnac kenꭓel, Anaġ ez velagi aiandekokcal. Alleloc monda a teſtnec Teſth ez okoſſag nekil valo kerdes, mert pocolba valameľ zomeľec mennec, touabba ninꭓen o nekic valtſagnac remēſege, ſem alamiſnanac, ſem iÿmadꭓagoknac miatta, Ha mind kereztiÿenſeg erte boiÿtọlne, es ha mind ez velag ọ kenꭓet erotte adna, eġh pocolbeli lelkot megnem zabadithhatnanac. [336] Mert ezọk iſtennec ergalmaſſaga nekil vannac. Arra hoġ megzabadulnanac, nem adna a fene, es keġetlen ọrdog eġ lelkot ki az ọ fogſagabol mind ez velagon eġetomben ọ kenꜩe erthes, ſem kedeglen hadna hoġ valamicoron ken nekil lenne. Arra kedeglen a kit kerdez, hoġh ha valamit kedneznec a nọmoſoknec, Annac imez torneṅe, hoġ valaki menevel naġobban ez velagban felmagaztatik, anneual 337 naġobban eſic ha vetkozendic. Minec vtanna alleloc ilÿen dolgocat mondotvolna. Ime keth ọrdọg corommal fetetibbek, Kiknec ektelenſegọket mind ez velagnac iro deaki megnem irhatnac, ſem kep iroi megnem ieġọzhetnec, Vas koſart kezọkbe viſelven, kenkọnes langat zaÿokon kiboꜩatvan, kapahoz haſonlatos fogok vala, es orrokbol keġok ki zarmaznacvala, zọmọc vala mikent az zicrazo tọr, es a ſilọkon geṅetſeg 338 foľ vala ki, homlokocon zarvok vala, es a zarnoc vegen merog for vala ki, ezok a vaſ gorſanal a lelkot elragadac, Kit legottan naġ hertelenſeggel pokolba vonanac, Kiknec ọrdogi ſeregec eleicbe iọnenec, es ez ilÿen tarſrol naġon ọrúlenec, es vas lanꜩokval ȯtet megkotọzec Nemeľec vas vezzọuel veric vala, Nemeľec homlocat foghval raġġac vala. Minec vtanna kedeglen az ọrdogọc 339 megfarrattanacvolna Imiľen bezeddel illetec ȯtet mondnan, Akkic minekonc zolgalnac ekkeppen tiztoltetnec ọrọckọl orọcke ekkeppen ġọttrettetnec. Ezọketh halvan alleloc, igọn naġon megkeſerọdec, es ſiralmas zoual ekkeppen felkealta, Dauid keralnac ſia tekenꜩ atte teromtọth allatodra kit a kereztfan meg halvan verọddel megmoſal, fel reazkodanac ez ellen az ọrdogok, es 340 mondanac neki, Igọn keſen hiuod atte iſtenọdnec neuet Ne monġad innectona valamicoron azt hoġ irgalmaz ennekom, mert nem illic ide az, mert ninꭓen ſoha boꭓanatnac remenſege Innectona nap fent ſoha nem lacz. Atte orczadnac ekoſſege elvaltozic, es ammi keponkhoz haſonlattatic. Ime mikeppen vigaztaltatnac a bÿnọſoc pocolba, Kitol minket zabadiꭓmeg vram ieſus criſtus elo iſtennec | 341 zent ſia. Ez zent iambor immar ȯ magarol zool es vġmond hoġ alonnec micoron ilÿeket latnec, Igọn meg rettenec, es naġon el ꭓodalcodam es hoġ felſerkenec, Legottan kezeÿmet iſtenhoz emelem ȯ zent felſeget ÿmadvan hoġ engọm megmenꭓen es ilÿen naġ kentol, ez velagot mind ọ veragaval, es ekoſſegenel meg-vtalam. Araṅat, ezüſtọt heuſagnac itelem, elmulando marhanac ellenec mondec, es en magamat | 342 mindọnoſtọl fogva criſtoſnac markaba aianlam Am̄

Vrnac Neuebe kezdetic a bodog ziz anÿa marianac ſiralmarolvalo emlekozet ekeppen

Kirol emlekoznonc gondolcodnonc, es zolnonc hoz ziuọnkbe, es lelkonc-be naġ edoſſegos aÿetatoſſagot, es iſteni malaztnac velagoſſagat. Mert ha az octalan allatoc megſirattac ọ vroknac halalat, Mith monġonc a keſernes aṅarol, es mind vṭanna | 343 valo zent azzoṅokrol, mikeppen ſirattac leġon meg ez velagnac vranac keṅṅat es halalat. Kirọl zent bernardinos atÿanc, es zent Anſelmos doctor vġmondnac, Keġeſſeggel hizÿoc, hoġ micoron halla e keſernes aṅa a vas veronec ꭓengeſet Kinel a vas zegeket verec o zent fianac kezeibe, es labaiba, az ọ ġengeſegọs zinet ſÿmeonnac megh igert elọs tọre altal hata, es nem zenvethhete. De vġ mikeppen holt eleuen | 344 a fọldre magat leboxata De minec vtanna a fezitọc a kereztfanac alola eltavoztacvolna, e keſernes aṅa felemeltetec a fọldrol az ọ hugaÿtol, es fel emele o zomeit es lata harom kereztfaat fel igazitvan, es kozebbe lata az o zent ſiat ſigven, es a ſidoctol mindọnoſtol megvtalvan, es immar halalra valtozuan, es hoġ lata a verrel ki foľo neġ ſebọket, Jarula, es feiere kulxola az o zent kezeit, monda, Jaÿ ennekom | 545 iľen nemi lataſrol. Mire ziltem volt en iľ ſiat, Kit ekkeppen latoc megzagatvan lennie Es terite magat az azzoṅiallatokhoz monda O mind tü ſiu zilt azzoṅiallatoc Imaġġatoc a terọmtọ iſtent, hoġ attú ſiatokert iľeten keſerúſegọt ne zenveġġetọc Es fogdoſſavala palaſtÿaval az ala hullo zentſegos veert, nem akarnan hoġ a fọldet illetneie, es annera hoġ nem keneſbe vala meg vereſilven, mint a kereztfan az ọ zent ſia | 346 Azert ſir vala az aṅa o zent ſiaual eġetọmbe, mert az ọ ſia nem ſegelhetinala A ſiu mert az o attÿa ótet elhatta vala. Oth ſirnac vala a bekeſegnec anġali, Minth ÿſaias profeta monġa, De termezetnec ellene. Kirol zent Bernard doctor iġmond Ki volna vaľon a bekeſegnec anġala ki termezet ellen nem ſirna, Holot az iſtennec ſia termezet ellen kenth zenved. Oth ſira a nap ſetetſeggel, A hold verrel, es ſirvala mind fold meṅ Sirvala magdalombeli maria | 517 mind ọ baratinal, De mind ezoknec fọlọtte ſir vala az keſernes ziz aṅa maria, Kinec keſerúſeget megh ielọnti Ÿſaias profeta mond-van, Keſerúſeg fogothmeg engomet mikeppen zúle azzoṅiallatnac keſerúſege Mert mikeppen nem tuġġa a zúlọ azzoṅiallat mit teġen a naġ keſerúſegert kezet edeſtoua haṅṅa veti, kereſven maganac hÿedelmet, ezonkeppen tezen vala a bodog ziz aṅa maria Mert niha vetinala magat az atÿa iſtenhoz | 348 Niha az ọ zent ſiahoz, Niha a kereztfahoz, Niha a halalhoz, Neha kedeg az azzoṅiallatokhoz. Mert oľ igọn naġ vala az o keſerúſege, Kirọl vgmond vbertinos doctor, Hoġ xak annera gondolhatḱa embọrnec elmeie mene eġ kis haṅġanac ṅoma ez foldnec mind o zeloſſegen Latvan kedeg a keſernes ziz aṅa maria hoġ az ọ zent ſia immar mindọnọſtolfogva elfoġatkozotvolna, Kezde leaṅi koṅọrgeſt | 349 a mindọnhato aḱa iſtenhez tenni, mondnan En meṅṅei zent aḱam, es vram te valaztal engomet ielos zolgalo leaṅodda, en hozam anġalt kúldven. Azert mire haczel engọmet imma en zikſegọmbe, es en zikſegọmnec ideien. Mire ſegedelmet ennekọm nem tez, Te hozad kealtoc vram teľes elmemmel, es teľes zinemmel, te hozzad fohazcodom, Kerlec veddel az aṅat a ſinval, ne zenveġġed vram meghalni a ſiat aṅṅa nekil, Hoġh kiknec eġ volt mindenco- | 350 ron ez velagba eletoc Ezọnkeppen leġon halalokes monno felnec eġh. Es latvan hoġ a mindenhato atÿatol megnem halgattatnec, teritte magat az o zent ſiahoz, mondnan, O ennekom zeretọ ſiam, Hol vaġon a vigaſag, Kit nekọm hirdete gabriel, mondnan Idvezleġ malaztal teľes, ez vigaſag telÿeſſeggel eltavọzoth en tọlem, Merth nem malaztal, De keſerúſeggel teliĵes az en lelkom. Nezinala az o tiniſkelt zentſegọs feĵet, es ſir vala | 351 es ezt monġa vala O orok iſten, mikeppen ez, hogh á mindọn zentọknec zentſegọs feĵe, Ki meńbe dragalatos ġonġel coronaztatic es foldon tiniſkel altal vernen coronaztatic O tú kemenſegos tiniſkec, nem arra valatoc teromtven hoġ attú vratoknac feiet altal vernetọc. Mire hoġ attú kemenſegtoket el nem hattatoc ti teremtetoknec felelmeiert. Nem latkatoke hoġ a nap, es a fọld attj keġotlen kenzaſtocat elnem zenvethetic, es a ko 352 ziklac kik nalatoknal termezet zerent kemembec, De az o keſerú keńńan keńerúlven meg haſadoznac Es nezinala az ọ zent orꝫaiat o zinenec keſerúſegenel, es ezt monġavala O en zereto fiam En tegodeth adalac mindon embọr fiaĵnac folọtte zepſegoſben, Maſt kedeg latom te zeni orczadat ki vala zep piros zĵnnel megekeſilven halalos ſargaſaggal meghernatnac | 353 lennie, es kivala mindonoknel zeb, Imma latom mindọnoknel ektelembnec lenni, Es az zentſegos zaad ki ennekom adot ſoc apolgataſocat, es bekelkodeſoket, imma latom hoġ engomet vigaztalnia es nekom zolnia megtagad Es ime a zentſegos kezet kik foldet meńńet birĵac latom hoġ a vas zegekkel altal vernen tartatnac, es ime az zentſegos ziu, kiben az iſtennec mindon 354 bolꝫeſegenec es tudomańanac kenꝫe el vaġon reĵtven Immar eġebet nem tud hanem ꝫak halalnac keſerúſeget. Es ime a zentſegos labac kiknec a tenger raĵta iarvan hataat vete Immar latom hoġ ezokethes a kemeń vas zegek birĵac Valĵon mikeppen zenvethhet ańai ziẇ enne ſebọket ọ ſian latnia hoġ ọ zúne megnem haſad Es ennec vtanna teritte magat a kereztfahoz, es ọ zinenec keſerúſegenel | [355] ekkeppen zol vala, mond-van, O kemenſegọs kereztfa ki lọttel ez napon en ſiamnac aṅṅa, mire vọtted el en tolem ȯtet. En ȯtet ọlelgetọmvala en karaimmal, te kedeg zoretottad hozzad ȯtet a kemeṅ vas zegeckel. En ȯtet takargatam laġ ruhaban, te kedeg oltoztetted onnon verenec ruhaiaban En ȯtet eltetem en emlọmnec teienel, te kedeg itatad ȯtet ecettel es epenel O kemenſegọs kereztfa Judas bijnọſnec valla magat, mondvan, | [356] Vetkoztem el arulvan az artatlan vert, te kedeg e verrel zenvedọd magadath meg verọſitteni O kemenſegọs kereztfa Mith tọttel, bizoṅ naġra batorkottal vr criſtoſt te read elterittven, ki mindọnọket terọmtọth Ennek vtanna teritte magat eſmeg az ọ zent ſiahoz, monda neki naġ kọṅorúletos zinel Immar en zeretọ ſiam latom hoġ halalodnac vtolſo horaian ideien vertengez. Monġadmeg nekom ki- | [357] nec haġod atte aṅadath Nemde iol latodee hoġ ez napon mindọn remenſegtöl, es mindon vigaſagtol megfoztatom Monġad meg azert zeretọ ſiam mit teġen immar atte aṅad. Nekọm ſem atÿam, ſem aṅam, es oĺ meĺ ſenki ninχen ki enentọna en gondomat viſeĺe Es ennec fọlotte iol latod hoġ mind ez neptol meg vaġoc movetven, es vtalvan. Azert immar irgalmazo ſiam monġad acar χak azt hoġ haĺacmegh | [358] te veled, Mert nekom nalad nekil halal, es te veled meghalnom eleth. No zeretọ ſiam mith halgacz? mire nekom nem zolaz Nemde iol tudode, hoġ en tegodet en zinemnec alatta hor-

A bodog ziz anÿa marianac ſiralma.

doztalac, es naġ zegeńſegben neueltelec, zorgalmatoſſaggal oriztelec, naġ edoſdon zolgaltalac, es en ziuem zerent zerettelec. Imma kedeg a naġ keſerúſeg en erọmet el vọtte, es en labamon immar allanom nem | [359] haġ, Mert ſÿmeonnac elọs tọre en zivemet mindonoſtel meg hatta. es ezoket mondnan, a foldre magat leboẋata. Eġ kiẋinded ńvgodalmnak vtanna eſmeg eġ kiẋinded eroth velleÿthe Es latvan hoġ az o fiatol megnem halgattatnec, Hertelenkọdec naġ keſerú końhullataſſal a halalhoz. es monda O zemerọmtelen halal, Nam te mind ez napeg oriaſokat, es naġ eros vitezeket meg ġoztel, es imma kelle tegọd meg- | [360] ġozni eġ erọtelen leannakee? Soc ziueket te megtọrtel zeġedmeg imma az en ziuemethes, ki teľes naġ keſerúſeggel, Azert ezọnkeppen ſirvan, es konọrọgven, es latvan hoġ a halaltol megnem vigaztaltatnec Teritte magat eſmeg az ọ zent fiahoz, monda Immar en zereto fiam en bezedọmnec vege vaġon hoġ ſem tenekod nem zolhatoc, ſem ennekọm te nem felelhecz O edeſſegọs ańa, Valÿon mith zolhat- | [361] vala az edọſſegọs fiad, ki immar ẋak aleg vezọn vala lelogzetothes, Micoron kedeg e keġos criſtus hallotta volna ọ annat ſirvan, es neki kọnorogven, es Janoſt mellette alvan Jollehet telÿeſſeggel nem lathhat vala, De maga o zemeit kik a verrel, es a ſiraſſal meg howaľoſottakvala megnita es vÿonnan ọ edes ańńaval ſira, Annera hoġ megọtoze ọ zent orczaiat, es meľet a końọrúletọs kọńhullataſſal, es korńúl tekentven monda, Azzońial- | [362] lath Ime nekọd fiu Janos Ime nekọd ańa Ezt akara mondani, Minth Janos doctor magaraza En edes aṅam e Janoſt kit en nekod aianlec Peldazÿa mind e velagbeli emboroket, mert ezok kikert en imma meghaloc ezok mind te ſiaid, es micoron az en meṅṅei aḱam o igaſſaga zerent a bÿnoſoc ellen hertelenkodendic akarvan ȯket el vezteni, te vġ mikeppen keġes aṅṅoc aṅai olelettel hozzad zorehad, es atÿamnak harag'anac ellene ſiaÿdert maga- | 365 dath veſſed, hoġ ez en halalomnac erdọme ọ bennọc heaba ne eſſec Micoron kedeg hallotta volna e keſernes ziz aṅa maria ọ ſiat zolnia es Janoſt neki aÿanlania monda ziuenec naġ keſerúſegeuel Jaÿ ennekọm zereto ſiam, minemá valtſagot tọl ez napon, mert ime adatec nekom zolga az vrert, taneÿtven a meſtọrert, Zebedeus ſia az iſtennec ſiaert, embor az iſtenert Jaÿ ennekọm zeretọ ſiam Mert ſoha nem akartalac en tegodet eġeb ſion el val- | 364 tanom, es eġeb aṅat en nalamnal nekod adnom Jaÿ ennekọm, mert imma arnaia lezec en aḱamtol, ozveġġe lezek en ieġọſomtol, Megpuztuloc en magzatomtol, es mindonoſtọl megſoztatom O en zeretọ ſiam, mit teġec, es houa meṅṅec, kihoz ſoġam feÿemet edoſſegọs ſiam, ki tezen ennekọm ennectoua ſegedelmet, es ki ad tanaxoth, es tanoſagot Es mind ezoknec vtanna teritte magat az azzoṅiallatochoz, es monda neki O ti tizlendọ | 365 azzoṅoc veġetọc ezotokbe es laſſatoc ha ez az en ſiam ki ſúgh mikeppen a tolvai az akaztoſan. Az en ſiam dixọſegnec keraḱa, mire hoġ imma embọrọknec taknanal, es ṅalaual vaġon megfọrtoznen, es a tiniskel coronazvan. Az en ſiam anġaloknac zepſege, ọrọk velagoſſagnac fenoſſege, es zeplọtelen tikọr, mire hoġ imma meg ektelenúlt mikeppen a poklos. Az en ſiam mindọn tiztaſagnak tọkelletọſſege, es ſoha ọ zaiaban artandoſag nem lelettetot. | 366 Mire vaġon ez, hoġ imma vġ mint igọn geṅet lator fel akaztatoth Es mind ez iľieten kerdeſọkre az azzoṅiallatoc ſemmit nem felelhetnekvala, mert keſerúſeggel teľeſoc valanac. Azert iol ezongbe veġọc, mene naġ keſerúſeggel vala telÿes az anġaloknac azzoṅa, es a diꭓọſegnec keraľa, ki fúghvala a magas kereztfan Mert nem ꭓak u̇tet nehezitinala a kennac ġọttrelme, De meeg az ọ zileienec-kes keſerúſege ọregeÿtivala az ọ keṅṅat. Azert | 367 a ſiunac keṅṅa, vala az aṅanac keſerúſege, es az aṅanac keſerúſege, vala a ſiunac keṅṅa mind addeg miglen ọ zent lelket ki boꭓata. Es e keſernes aṅaba marada meg mind az ſiunac mind ọmmaganac keſerúſege mind addeg mignem naġ diꭓọſeggel feltamadvan zọmevel lata u̇tet Ith kezdetic a temeteſnec ideienvalo epelege. Mert minec vtanna Joſeph, es Nicodemos ez zent teſtọt a kereztfarol ala veneec, es a ter helen le tevek, Es e keſernes aṅa | 368 legottan rea hertelenkọdec, es ọ zent ſianac teſtere le eſec es u̇tet meg ọlelven naġ keſerú ſiraſſal monda O en zeretọ ziuem lelkọm, meľ diꭓọſeggel, es meľ keſernen megọleteel O en zeretọ ſiam, en tegọdet adalac e velagnac naġ vigaſaggal, es nekọm ada meg ez velag naġ keſerú zomoruſaggal O edọſſegọs zilọttem, en tegọdeth adalac ez velagnac naġh egeſſegben, es nekọm ada meg ez velag teſtọdben mindọnoſtọl megſebọſilven O en | 369 lelkọmnec, es mind ez velagnac idneſſege, en tegọdet adalac embọrọknec elevenſegbe, es ók adanac tegọd meg ennokom megọlven O dixoſegnec felſegọs keraľa, te zileteſodnec ideien az eÿnec ſetetſege nap velagra valtozeec, es ma the halalodnac ideien annap velag ſetetſegre fordnla O en feÿemnec ekoſſegọs coronaia, es anġaloknac keraľa, Kik te zileteſodnec ideien meńńei vigaſagot eneklenec, es foldre embọrọk- | 370 nek naġ ọrọmet hirdetenec, meeg ezokes te halalodat keſerúſeggel megſirataac Es mind ezọnkozbe apolgattavala o zent ſianac teſten valo zent ſebọket Niha a tiniſkel altal vert zent feÿet, kibọl zedeghetinala a bele túth tiniſkeket, es ezọnkeppen apolgatľavala az o keth kezein, es oldalan valo zent ſebọket ọ zinenec naġ keſerúſegenel Annera hoġ mind a korńúl allooc latvan e keſernes ańanac o naġ keſerúſeget, teznecvala oľ naġ | 371 keſerúſegọs ſiraſt hoġh ſem a zent azzońoc ſem Janos evangeliſta, ſem kedeg a ket ven iambor Joſeff, es Nicodemos eġmaſ-nac nem zolhatnac vala Demaga miert Janos vala a keſerues ańanac gond viſelọÿe, zọmet, zaiat meg tọrle azzońonknac eleibe alla, es monda, Azzońom tagohadmeg a ſiraſt, es haġġad eltemetnonc vrọnc-nac zent teſteet, mert annap eſtvelere kozelget, Legottan e zora mint tiztọſſeg eſmerọ ziz nekic boxata ọ zenth ſianac zent teſtet, kit be ta- | 372 kagatanac tiztaſagos ġolxba zinọknec naġ końorúletos ſiraſanal. Es keezde veuen vinec a coporſohoz, es oth le teveen, A keſernes ańa magat rea boxata, es orczaia orczaiara téue, es monda O en zereto ſiam mikeppen haġad el magadat embori nemzetert, Kit ilÿen zeretettel acaral meg valtanod O en edọs ſiam, Jme eǵmaſtol elvalonc, tegọd eltemetnec, es en keſernes aṅa ez vtan hova meṅec O ha megh halhatnec, en te veleg eǵetọmbe magamat eltemetteth- | 373 nem, hoǵ hol te volnal, enes teveled lennec. Es ezọket monduan, anne koṅhullataſt tọọn, hoǵ incab megmoſa ọ zent ſianac orczaiat vele, mint nehz magdalombeli maria moſtavala meg ọ zent labait Ennec vtanna meg tọrle es meg apolgata mind ọ zomeit, zaiat, es eǵ kezkonọvel ọ zent feÿet betacargata, es hozza bekelkodven a coporſoba helheztetec naǵ keſeru̇ ſiraſſal Es mikeppen ez lọth leǵen haǵǵoc gondolnia az ayeta- | 374 tos lelọknec Es micoron a naǵ koṅet a coporſo zaiara es aÿtoiara emelneiec, ez keſernes aṅa a fọldre magat leerezte mikeppen holt eleven Es hoǵ eltemettec volna, Monda zent ianos az zent azzoṅoknac, Veǵetoc fel a keſernes aṅat, es terÿoncbe a varoſba, mert az eÿnec ſetetſege elkozelget, es felemelven a fọldrol az ọ koṅves zomeit fel vethe menbe es monda O Gabriel Annac vaǵon harmicz harom | 375 eztendeie hoǵ ennekom ezth mọndad Idvozleǵ malazttal telÿes vr vaǵon teveled Jme ez idọben nem malaztal, De mindon naǵ keſeru̇ſeggel en ziuem lelkom telÿes, es en vramtol a halal engomet megfozta es ọ tole a ko coporſo ki rekezte Es az zent azzoṅoc e keſernes aṅat keth felọl fogvan be indulanac a varosba Joſeff, es Nicodemos elọl menven, zent Janos vtannoc az azzoṅoknac elọtte, Es ezonkeppen e ǵazba ọltozot proceſſio laſſu lepeſ- | 376 ſel mendegelnecvala a varos fele. Ez keſernes ańa nem felethhetinala el az ǫ zent ſiat, De hatra fordula, es monda O en zeretǫ ſiam hol haġalac tegǫdet, es nem mondadmeg ennekǫm hol vaġon az ǫrǫkſeg hol az iozag kit te ańadnac hattal, Kibǫl en eletǫmnec zikſege megzolgaltaſſec, hol a haaz, es a hel en zeretǫ ſiam, kiben en feÿemet lehayꝛam, Hova meńec edǫſſegǫs ſiam nalad nekil, Kihoz foġam en arna fe- | 377 iemet, es kihoz haÿꝛam magamat, ime nem tudom. Ezǫket halvan a kiꝛinded ſereg, teznec vala naġ keſerü ſiraſt Onneth eſmeg el indulanac, es hoġ intanac a kereztfanac ellenebe. Ottes e keſernes ańa meg alla, es kezde nezni a kereztfara, Kit latvan hoġ az ǫ zent ſianac verevel megverǫſilt, legottan ǫ terdeet a fǫdre lehaÿta, es monda, Idvozleġ te dragalatos zent kereztfa, ki mind eddiglen embǫrǫknec vtalatos | 378 voltal, es immar ammegvalto teſtenec, es verenec illeteſevel feÿeben ekǫſiltelmeg, mint ha nǫmǫs ġonġel arańal, es eziſtel ekǫſültettel volna meg Es mikeppen az ǫ zent ſiat e velagra zilven mindǫnnec elǫtte ÿmada, ezonkeppen az zent kereztfat mindonnec elǫtte tiztǫle es ÿmada Es onnet felkelven menenec a varoſſele, es e keſer-ves ziz ańa maria ġacorta hattra fordul vala, es kǫńves zǫmmel a kereztfath | 379 nezinala. Es hoġ intanac a varoſnac capuÿara, e keġos ańa maria otthes megalla, es o zǫmeit a fǫldre ſiggezte, es kezde gondolcodnia, Kit Joſeph lath-van, es rola meg ertekozven, monda, Tiztǫlendẇ azzońom ne gondol ſemmit mennǫnc be, az en hazam te hazad, es ſemmibe tenekǫd mig ez velagba elǫk megnem fogatcozic, es en mind en hozzam tartozoval ozne zolgallac mint azzoṅomat. Monda Nicodemos Atÿam fÿa Joſeff az | 380 nem illic hoġ atte hazadnal megmaraġġon, miert e maſtani ido felelmes, es atte hazad vendeg fogado haaz, es oda ſoc iọnọ iaro vaġon, De miert en torvenbe doctor vaġoc, es a nepnek biraia, Azerth engọmet tiztolnec, es tọlem felelmok vaġon. Azert vġ illic hoġ en hazamhoz iọi-iọn Holot naġob tiztoſſeggel, es batorſaggal marathath meg. Azert azzoṅom ter' be, mert az en hazam te hazad, es nekọd ſemmibe megnem foġatkozic. Ezọ- | 381 keth hoġ halla magdalombeli maria, monda, En tiztolendo vraim nectọc az vr iſten meghalalÿa ez tú io acarattokat, De ennekọm vġ teczic, hoġ incab illic az o zokot zallaſara ternie az en hazamhoz, es mikeppen e coraig en neki zolgalo leaṅa voltam, es mindọmbe en neki zeretettel, es tiztoſſeggel zolgaltam, ezonkeppen matolfogva incab erọkọdọm en magamath mig eloc neki zolgalattra adnom. Azert en zeretọ azzoṅom ne vtalÿadmegh | 382 te zólgalo leaṅodat, ter' be hazadhoz, mert az en hazam te hazad, es en tÿed vaġoc, es valahova kikelendez mindonút vtannad, es veled lezọc mindọn tiztọſſeggel, es zolgalattal. Es mind ezọkre e keſernes aṅa ſemmit nem felele, ſem kedeg Joſephnec, es Nicodemoſnac kereſokre, De ꭓak koṅves zọmmel nez vala zent Janoſra, Varvan ọ akaratkat e dologba, Janos kedeg monda, Iſtennec valaztottai, Kel ennekọm mind attú io acarattoc, es mondaſtoc, De ennekọm vġ | 383 teczic, es alkolmaſbnac vġ lattatic, hoġ menṅọnc azon helre, Holot vronc tegnap eſtve velọnc a vaꭓorat teve, es vġan oth varÿoc vronc-nac zent akaratkat, mith tovabba akar velọnc | tennie E keſerues ańa mind addeg ſemmit nem felele, De Janoſ-nac ez akaratkara monda, Kel ennekọm zeretọ ſiam te io akaratod, Es e mondvan el indula, es hoġ a capura iutanac, Az ọ keſerüſeggel betọlt zine vÿonnan meghkeſeredeek, es monda O Jeſus en edọſſegos ſiam, Ki vaġh | 584 ſetetſegben iaroknac velagoſſaga, es mindọnọknec bizoń vta, es mindọn tenọlgoknec bizoń vezere, micoron en e capvn te vtannad ki mentem, es be iọttem, iarvan minden tenọlges nekil batorſaggal, es zinemnec mindọn naġ vigaſaganal. Miert kedeg immar nem latlac, es velem nem vaġ, Azert imma budoſom, es tenọlgok, minth a mezoben a paſtor nekil valo barań, ki feel a fene farcaſnac zaiatol. Azert zeretọ ſiam hova mennec nalad nekil, es kÿhez fogÿam | 585 en arna feÿemet Jme nem tudom. Mind ezọket, es ezọkhez haſọnlo igeket ol naġ kọnọrületọſſeggel, es ol naġ keſerüſegos ſiraſſal mongÿa valạ, hoġ az vꞇanac kethfelen kik halÿac vala, Nemelÿec a palotanac ablakara Nemelec a capura ki alnacvala, es kinül kik latkacvala nem ꞇak a kọńọrületọs zinü azzońiallatoc, De meeg a kemeń zinü ferſiakes hoza kepọſt teznecvala naġ keſerüſegọs ſiraſt. Es az aÿetatos azzońiallatoc ragaġġavala pa- | 586 laſtÿokat, es hozÿa eġġeſülnecvala, es ekeppen naġh ſereggel, es keſerü ſiraſſal kọuetec ȯtet mind a vaꞇoralo haziglan, es be menven a haazba, Kethfele tekente, es monda Janos zeretọ ſiam, melÿc az zeek kin üle meſtọrọd az aztal mellet ez eſtve, Kit neki megmutatvan, nem üle reaia de altal eſec raÿta, es lọn minth holt eleuen, Kith zent Janos latvan, eleibe alla, es monda En tiztọlendọ azzoñom Ime nekod vaġọc advan ſia vizeth. Ki | 387 nem vaġoc melto hiuattatnom zolgadnac. Kerlec tagohadmeg a keſerúſegọt, es zerezÿọnc valamith ennọd valoot, hoġ mindonoſtọl a keſeráſegbe el ne foġatkozÿal. Ezọkeppen mind az aÿetatos azzoñiallatok vigaztalÿacvala útet. De mind ezọkbe e keſerues ziz aña maria ſemmit ezebe nem vezọn vala, mert a keſerúſegos ſiraſba elbaġġadotvala, Hoġ beteleſoġec az zent iras, Kit Jeremias profeta iġ irt, mondvā, Sirvan ſira mind etczaka | 388 es az ọ kọñve orꝛzaian ala folÿa, es nem lọn ki meghvigaztalhaſſa útet mind ọ rokonſagi kọzzúl, es ſirtaba iġmondvala O Jeſus ieſus kit fọld, meñ, eg, es a tengọr nem foghatvala, azt ez napon a kọ copọrſo magaba rekezte O Jeſus ieſus, Kith a mindọnhato atÿa vr iſten ada ennekom, es en adam e velagnac, ez velag ada a kennac, A ken ada a halalnac, es az ọ halala ada minekọnc embọrọknec ọrọk eletọth Amen Diꝛerteſſec vr iſten ọrọcke.

(389—396 lapok üresek).

397 Vrnak Neuebe kezdetic ziz zent Eufroſina azzonnac eleti Amen.

VAla alexandriaba Paſuncius neuú embọr, tiztọletọs mindeneknec, es iſtennek tọrueñenek ọrizọie. Ez vọn maganac feleſegọt ọ nemzetihez alkolmaſt, es az azzon tiztoſſegọs erkelꝛeckel vala telies, De meddű vala, es o neki magzatka nem lezenvala. Az ọ vra kedeg igen banatos vala, hoġ ọ neki ſia nem volna. Kÿnec mi- | 398 dọn kazdagſagit hadna hoġ o halalanac vtanna iol, es alkolmaſon az kazdagſagot birna, Az ọ feleſege kedeg nem zenik vala az zeġenọknec zolgalni eÿel es nappal iſtennec eġhazahoz eġġeſilven aÿetatos ÿmadſagokval, kọńọrọgven, hoġ iſten neki ſiat adna, Azert ielọſül, mert latka vala az ọ vrat igọn bankodni Uaġ ſok penzeket is zegeńọknec, es iſten ÿmadoknac oztogatvan keri vala be telieſednj | 399 az ọ kevanſagat es ezọnkppen az ọ vra, kọnọrokven kereſ vala ọl ÿſten felọ embọrt kÿ ọ imadxagaval nezhetne az ọ kevanſaganac be teleſſedeſed Ezonkeppen mene neminemű monoſtorba, Holot a feÿedelm iſten elọt naġ zent vala. Es oda be menven ſok penzt ada nekic. Oth kedeg a feÿedemtọl, es a koz baratoktol meg bizlaltateek. Sok idọ elmulvan megmonda az apatnac ọ kevanſaganac okat Az apat kedeg ọ rayta keńerülven, Kere iſtentọl hoġ neki adna magzatoth Es mindeniknec meghalgatvan iſten ÿmadſagat | 400 es eġ lean ġermokot ada ọ neki, Latvan kedeg Paſuncius az apatnac io eleteet, ſoha a monoſtorbol el nem meġen vala. Azert be vine az ọ feleſeget ÿs hoġ az apattol, es az atÿaſiactol meg aldatnec. El valaztvan kedeg a ġermokot a xextọl, Anaġ az emlọtọl, es het eztendọ corba meg kereztelkodec, es ewfroſinanac nenezteteek, es úrúlnek vala o raÿta az ọ zilei, mert kellemetọsvala iſtennek. Es vala | 401 orczaiaba zepſegos. Micoron kedeg volna tiz(zenket)eztendos koraban ọ ańńa kimulec ez velagbol Marada kedeg o attya, tanithvan ȯtet iraſokra, es olvaſaſokra, es ez velaghi bolꜩeſegokre. Az leaṅ kedeg ol naġ bọlꜩeſegọt vezọn vala, hoġ ꜩodalkodicvala o raĳta az ọ atka. O neki kedeg hire neve, es bọlꜩeſege, es tudomaṅa elteritte mind a varoſt, mert igọn zep vala, es orczaiaban igọn ekọs Sokan ke- | 402 rik vala, de ſenki a dolognac veget nem erhetivala Az vtan monda az ọ attĳa, Leġen vrnac akarattĳa Eġ kedeg felůl mulvan mindeneket tiztoſſeggel, es marhaval, Jarula o atkahoz, es a leant ſianac kere hazas tarſul, es ọ attia erre haĳolvan zokas zerent meg ieġọze ȯtet. Nem ſok idọ elmulvan fel vene ȯtet Pafuncius micoron volna tizen nolcz eztendei embor, es elmene ọ vele a monoſtorba a hova zokta vala menteth | 403 Oth eſ meg ſok penzt ada a baratoknac zikſegọkre es monda a feĳedemnek Atte ĳmadſagodnac gĳmọlꜩet hoztam tenekọd, hogh ĳmaġ erọtte, mert immar ȯtet hazaſſagra akarom adni. Az apath kedeg Paranꜩola ȯtet be vinni az vendeg fogado hazba, es zola vele, es meg aldvan ȯtet inte tiztaſagra, es iſteni felemnec bekeſegere Harmad napeg kedeg oth maradvan, mindọn napon az iſteni diꜩeretọket halgatia vala. Es latvan minde- | 404 niknec ṅaĳaskodaſat, es lelki io zandokat, ꜩodalia vala o eletọket, mondvan, Bodogoc ez embọrọc kic e velagon es haſonlatoſoc anġalokhoz, es ez vtan ok ọrock elettre mennec, es kezde az o zĳve buzgani az iſteni felemnec zeretetire, Harmad nap vtan kedeg monda Pafuncius az apatnac, Atĳam iọttē hoġ kozenṅon nekọd atte leaṅod, es imaġ erọtte, mert el a varoſba acaroc mennie Es micoron | 405 el iọtvolna az apat, terdre eſec elọtte a lean, es monda kerlec tegod is atÿam ÿmaġ en ertem hoġ ṅerÿe megh iſten az en lelkomet, es kÿ ṅọÿta kezet, es meg alda v̇tet, mondvan, Vram iſten ki eſmered az embọrt minek elọtte ziletnec Te ez leannac gonġat viſelied, Hoġ erdọmlÿen rezth, es tarſaſagot meṅorzagban, es a vennec magokat aÿanvan be menenec a varoſba. A leannac kedeg ọ attÿa micoron va- | 406 lameľ baratot lel vala be vizinala hazaba, Kerven hoġ ÿmadna a leaṅert. Eztendọnec kedegh forgaſaba a nap eliouen micoron az apatot feÿedelme tọttecvala, A baratoc kọzzúl eġġet elkúlde pafunciosert, hoġ v̇tet hina az ọ tiztọſſegere, ki el menven ọ hazahoz megkereſe v̇tet Az ọ zolgai kedeg megmondac hoġ hazol elmentvolna. Meghalvan kedeg Euffroſina, es behinan a baratot, kezde tọle kerdez- | 407 kọdni, Monġadmeg nekọm atÿam zent zeretetert haṅan lakoztọc a monoſtorban Es monda a barat, Haromzazan, es v̇thven ketten. Monda neki a leaṅ, A ki akar menni attú zent eletọkre, be vezÿe v̇tet attú feÿedelmetoc Felele neki, es monda, Ọromeſt, es naġ vigan, ieleſol vrnac bezedeiert, meľ bezedben azt monġa, Ki en hozÿam is, azt nem vetọmki. Monda neki euffroſina, Mind eġ zenth eġhazban enekcletoke, es | 408 mikeppen boÿtoltọc Monda neki a barat, Mind eġenbe eneccloncl, Demaga mindọn vġ boÿtọl mint ọ akaria, es menet tehet, hoġ ne leġen az akaratnac dagaľos naÿaſcodaſa, De tulaÿdon acaratťanac zabadſagabol. Azert a baratoknac minden eletokrel megtudakozvan Monda a fraternec, Enes akarocvala elmennem, es intnom

ọ

az tiztǫletǫs eletnec regulaiara, De felǫc en atÿamtol engedetlennec lennom, Mert ez velaghi | 409 henſagos, es elmulando marhaert engem kervan feernec adni. Monda neki a barat, Leaṅom ne haġġad hoġ ember megronxa atte teſtodet, es hoġ te haġ iḱen zepſegnec zemermet vallani, De igerÿed criſtoſnac magadat, ki nekod athhath mind ez elmulandokerth ǫrǫcke valokat, es aṅġali tarſaſagot. Titkon kedeg meṅṅel a monoſtorban, ez velaghi ruhadat elvaltoztatvan, es ǫltozÿel capaba hoġ megne eſmerÿenec. Ki | 410 mikoron hallotta volna, Kelle o neki, es monda Ki ṅiri el a haÿamat, Mert nem akarÿa vala hoġ parazt ṅirne el o haÿat, mert nem tart titkot Monda neki a barat Im atte aḱad el iǫ en velem a monoſtorba, es oth marad harmad Auaġ neġed napig. Te kedeg a baratoc kozzil hiuas eġġet te hozzad, es mikeppen akarod naġ ǫrōmel hozzad iǫ. Micoron ezoket bezellene a barat euffroſtnanac, Hozza ione paſuncius, es latvan a baratot | 411 Monda neki, Vram mire munkalottal en hozÿam Es monda neki a barat, Az apatnac, es a monoſtornac tiztoſſege napia vaġon, es elkúlde engom te hozzad az apat hoġ oda ioÿ, es aldomaſt veeġ. Megorúle kedeg paſuncius az euffroſinanac atḱa, es be ilven eġ haÿoba, elmenenec a monoſtorba Mikoron kedeg oth volna, elboxata eġ hiw zolgaiat euffroſina, mōdvan, Meṅṅel teodoſioſnac monoſtoraba, es be menven az zent eġhazba, ammeḱ baratoth oth lelz, hozzad el te veled. | 412 Iſtennec kedeg irgalmaſſagabol ime nemeḱ barat iǫ vala a monoſtorbol elacarvan adni a marhath kit a varoſra, Auaġ a vaſarra zerzot vala, es latvan v̇tet a zolga, Kere hoǵ iọne euffroſinahoz, Ki micoron el iotvolna, Lata ȯtet a lean kozone neki, es monda Atÿam ÿmaǵ en ertem, es ÿmadkozvan meg alda ȯtet es le úle. Monda kedeg neki eufroſina, Vram ennekom kerezkem atÿam vaǵon, es iſten zolgaia, es igon 413 cazdag, es vala neki feleſege, Kitol engom zúle, ki elmulec ez velagbol. Akar kedeg az en atÿam mind az ọ marhaiaert ez alnac velagnac adni, es en nem akaroc megfortọztetnom ọ benne, Azert nem tudom mit teǵec, mert mind ez enọt, auaǵ eÿelt alom nekil multam el Kerven iſtent hoǵ megmutatna en zegeń lelkomnec o irgalmaſſagat Es holval leuen kelle nekom hoǵ elkúldenec az eǵhazban, es az atÿaſiac kozzúl eǵǵet |414 hozzam hiuatnec, auaǵ hivattatnec, hoǵ ọ tọle halgatnam iſtennec igeÿeeth, es mit keľen tennom. Kerlec kedeg atÿam lelkodnec idnọſſegeiet, hoǵ taniꝁ meg engomet azokra kik iſtene, mert tegọdet iſten hozot ide. Monda neki a ven, Vr iſten monǵa Valaki el nem haǵǵa atkat, es ańńat, es atÿaſiat meeg ennec folọtte ọ akarattÿathes, nem lehet en tanitvańom, es nem tudom tobbet mit monǵac |415 Demaga ha elhaǵhatod ez velagot, es ez velagiacat es el viſelhetod teſtnec keſertetit haddel mind, es fuſſel mert atte atÿadnac cazdagſaghi ſok vrat lelnec Ime vannac zegeń monoſtoroc, ozveǵec, arvac, kooroc fogľoc, es ha akarÿa atte atÿad, es neki kellend, hagia ezọknec. Te kedeg ne vezeſſed el atte lelkodeth. Monda neki a leań Bizom iſtemben, es te ÿmadſagodban, hoǵ mvnkalodhatom en lelkọmert iſten ſegedelmevel, Monda neki |416 a ven, Ez iľen kevanſagoc az erọſſegtọl el ne haÿoľanac Mert tud az idọ penitenciat tartani Monda neki evffroſina, Azert hittalac ide hoġ be tolꞓed en kevanſagomat Es ÿmadſag teuen megalġ engọmet, el ńirÿed en haÿamat. Es felkelven a barat ÿmadcozec, es elńire az ọ haÿat, es fel ọltoztete ȯtet monoſtori ruhaba, es ÿmadvan o erte, monda, Iſten ki mind az zentọket meg zabadittottad, ọ tegọdet ọrizen mindọn gonoztol, Es a ven ezọket megmondvan, el me- | 417 ne ọ tọle naġ ọrọmmel, es iſteni diꞓerettel, Eufroſina kedeg on bennette Ideſt intra ſe, monda, Ha en menendọc az apaczhoz, az en aḱam megleel engọmet, es erovel engom onnat ki vezen az en ieġeſomert. Azert el meġec a ferfÿaknac kalaſtromaba holot ſenki nem veel engọmet lenni leannac. Es ezọket megmondnan el hagitta leańi ruhaiat, es ferſiu ruhat vọn rea, es eſtve kÿmene o hazabol, Veuen ọ vele oth zaz penzt, es el reÿte onmagat nemeľ heľen mind az | 418 eÿel, Holval kedeg leven inta ọ attÿa a varoſba es iſteni zerzeſbol ottan az eġhazhoz mene. Azert eufroſina inta a monoſtorba, Holot ọ atta eſmeretos vala, es az aÿto tartotol meg izene az apatnac mondnan Ioth neminemú hof meſter eġ felſegnec polotaiabol, es al az aÿto eloth kevanuan zolni te veled ki menven kedeg az apat, Le eſec o elotte az ifÿv ÿmadſagot teven, le úlenec. Monda neki a ven, Mith iarz fiam, Monda neki euffro- | 419 ſina En valec naġ nembeli, es igon kevanom vala a baratoknac eletọket, es ammi varoſonkba ninꞓen ez fele elet Meg ielọntetec kedeg nekọm attú io elettọc, Azert enes kevanoc veletọc lacoznom ha kel tÿnectọc Vaġon kedeg ennekom ſok orọkſegọm Es ha iſten nekom ńvgodalmat adand azokates ide ictatom, Monda neki a ven Iſten meg alġon fÿam Ime a monoſtor ha nekod kel lakozÿal mi velonc Monda neki az apat tonab- | 420 ba, Ki neued, Monda az apatnac Smaragdus neven, Monda neki a ven Iffÿv vaġ nem lakhatol ten magad, Azert zikſeg hoġ meſtorọd leġen ki tanohon tegod a barati regulara, es ńaiaſcodaſra, Monda az apatnac, Mikent paranꝣolod atÿam es vram iġen tezec, es neki ada az ọth zaz penzt, monduan, Atÿam veddel ezọket moſtan, Ha kedeg latom hoġ en ith megh | 421 alhatoc a tọbbitis ide hozom Hiua kedeg az apat eġ baratoth agapitus neuọt zent embort, es kọńọretoſt, es ada ọ kezebe a Smaragdoſt, es monda neki Ima ma ez leġen te ſiad, es the tanitvańod Ilenne teġed v́tet hoġ meg halaġa meſteret, es terdre eſven, es ÿmadſag teven hozza vene v́tet, es mind a baratoc felelven mondanac, Amen, Es be vine v́tet agapitus o cellaiaba Miert kedeg Smaragdoſnac orꝣaia igon zep Vala, micoron | 422 az eġhazba iovala, hoġ o ÿmadcoznec iſtenhoz, a baratoc kozzúl ſokacath ọrdog feltamaztvala o zinenec zepſege ellen gonoz gondolatoc mia, vġhoġh mind nehezelnenec az apatra, Ki ilÿen zep ifÿat hozot volna a monoſtorba Ezoket halvan az apath zolaÿta Smaragdoſt, es monda neki, Fiam igon zep atte orczad, azert en felọc hoġ ne leġen a garlo baratoknac romlaſokra, Azert kel nekonc hoġ ten- | 423 magad il' a ꝣellaba, es oth eġel, es ÿmadkozzal, es ſoha innen ki ne meń. Es paranꝣola agapitoſnac, hoġ alcoſſon ọnmaganac valo cellat hoġ kiben ꝣak ommaga lacnec Smaragdus, megte-ve kedeg agapitus mind ezoket, Kiket neki az apat paranꭓolt vala, es be vive ſmaragdoſt a maganacvalo cellaba, es oth ÿmadcozvā boÿtol vala, es vigaz vala eÿel, es nappal, es zolgalvala vrnak aÿetatoſſaggal Vġhoġ ꭓodalcodicvala | 424 a barat ki ọ vele banicvala, es mindọn baratnac megmonda az ọ alhatatoſſagat, es mind diꭓericvala iſtent, Ki ilen coroban ezoket zerzinala Azoutan kedeg Pafuncius micoron megtert volna a monoſtorbol, es o hazahoz ſietven be mene a terọmbe hol a leań zokotvala lakni, Es megnem lelven, megzomorodec, es meg rettene, es kezde kerdozni zol- | 425 gait, es zolgalo leańit hona lọtvolna az ọ leańa eufroſina, Es mondanac az zolgac, eÿel latoc ọtet mert azt alitooc hoġ az ọ ipa ieth volna, es ọ vittevolna el ȯtet. Boꭓata azert az o naznaġat hazahoz, es nem lelekmeg ȯtet, Halvan kedeg ọ ieġoſe, es o ipa, igen megzomorodanac, es iọuen pafuncioſhoz, lelec ȯtet igọn megġottretven a fọldọn fekọnni, es mondanac neki, Ne talantal valaki meg- | 426 ꭓalta ȯtet, es elfutot ọ vele Es legottan lonagokat elboꭓatvan mind az egez alexandria, es egÿptom zerte. Valanac kedeg oth haÿoc, es be menven azocba, kereſic vala vtakon es apaꭓꭓaknac monoſtoriba, puztacban, barlangocban baratinac, es zomzedinac haziban, es ſohol megnem lelec Sirattacvala ȯtet mikent megholtat az ọ meńet mikent volegeń iegoſet, es az ọ atka ſiratka vala leańat, mond- | 427 van, Jaÿ iai en edes leańom, O ennekom en zọmọmnec velaga, es en eletomnec vigaſaga, ki puztitotta el az en kazdagſagomat, ki thekozlotta el az en ọrọkſegomet Ki azalta meg en eroimeth Ki oltottameg az en velagomat, ki ꭓaltameg en remenſegomet, ki zepploſitotte meg en leańomnac zepſegeth O minemů farkas martameg az en barańomat Minemů heľ reĳti el iľen zep zint, Minemů melſeg fogvan vizi a keraľi nomos ¦ 428 orꭓat ọ vala nemzetſegnec zerzoĳe, ọ vala zomorultaknac vigaztaloĳa ọ vala monkalcodoknac ńvgodalma, es fohazkodocnac partĳa. Ezọket, es ezọkhez haſonlatoſokat micoron mondana paſuncius, mind kik ielon valanac, Fel emelec zauokat, es ſirnac vala, Vġhoġ, mind a varos ſiratka vala ůtet Nem zenveduen kedeg Pafuncius, ſem lelven vigaſagot, es elmene a ¦ 429 folůl megmondot venhoz es le eſec o labai eloth mondnan, Kerlec ne zọnńel meg az ĳmadſagtol Hoġ meg leletteſſec te ĳmadſagodnac monkaia, mert nem tudom mi tọrtenec atte leańodnac euffroſinanac. Halvan kedeg a tiztoletos ven, igon meg zomorodec, es paranꭓola hoġ a' baratoc mind beġůlnenec, es monda nekic Atĳamſiai mutaſſatokmeg az zeretetot, es ker- ¦ 450 ietok vr iſtentol, hoġ meltoltaſſec megmutatni, mi lọth leġen ammi baratoncnac panfuncinſnac leańarol. Es mind a baratoc boĳtolven, es ĳmadkozvan mind az egez hetọn ſemmi nem ielọnec nekic enfroſinarol mint zokotvala lenni micoron valahonnan ůtet keric, hoġ eſedeznenec vrhoz, mert eufroſinanac ĳmadſaga zonet- ¦ 451 len meġen vala vr iſtenhoz eĳel, es nappal, hoġ ůtet megne ielonꭓe o elteben Micoron kedeg ſem a vennec ſem valameľ baratnac megnem ielọnt volna Kezde az apat ůtet vigaztalni, mondnan, Fiam ne akar' megzọnni vrnac zolgalatľatol, mert iſten akkit zeret, azt meg feeġ, es ezt tuġġad hoġ iſteni akarat nekil ꝣak eġ ve-|[432]reb ſem eſic a foldre, menevel incab o akaratƙanekil atte leańodnac ſemmi nem tọrtent. Azt tudom hoġ io rezt valaztot maganac, Azert nem ielọnec meg nekọnc valami o rola, mert ki tauoľ leġen, ha valami gonoſſagba ọ eſọt volna, ſoha iſten a baratoknac iľ naġh mvnkaiocat megnem vtalta volna En meghis bizom vr iſtemben hoġ eltodben megmutattÿa v́tet tenekọd. Halvan ezt |[433] Pafuncius megvigaztaltatec, es meg ꝣokolvan a vent, es az atÿaſiakat, el hazahoz mene, halat advan iſtennec, es ÿmadkozvan mindọn nap io mivelkọdetekhọz, es alamiſnalkodaſọkhoz iġekozicvala **Kenes napnac kedeg vtanna** be mene iſmeg a monoſtorba aÿanlvan ọm magat a baratoknac ÿmadſagaban Eġ napon kedeg iọnen az apathoz, es le eſec a labai elọt, mondvan, Akam |[434] Imaġ ertem, mert el nem viſelhetọm az en leańomrol valo naġ banatoth, De naprol napra nọ, es nevekọdic, es buſkodic az en lelkọm, Latvan kedeg a ven v́tet hoġ igọn meg ġottretọt Monda neki Akarze zolnod eġ lelki fraterrel, Ki iọth theodoſtoſnac palotaiabol nem tudvan, hoġ az volna az ọ leańa eufroſina Monda Pafuncius, Akaroc, es hina agapitoſt a ven, es monda neki, Meńńel pa-|[435]funcinſſal, es viged v́tet Smaragdoſnac cellaiaba, es bevine v́tet a cellaba, ſemmit ebbe elozer megnem ielọntven. Micoron kedeg hertelen latta volna ọ atƙya, es meg eſmerven v́tet, naġ koń hullataſſal, Pafuncius kedeg aleÿtƙa vala binerọl keſergeni, Nem eſmere kedeg v́tet pafuncius, mert ọ orꝣaianac zÿne meghernatvala a naǵ bọÿtọleſtọl. Eufroſina kedeg be fede ꝍ orxaiat a kukclaual, hoǵ vala- | 436 mikeppen ótet megne eſmerneÿe. Es ÿmadſag teven le úlenec. Kezde kedeg neki zolni a meńorzagnac iꝍuendꝍ bodogſagarol, es az ꝍrꝍc dixọſegrọl mikeppen alamiſnanac miatta, es tizta eletnec miatta, es io ńaÿaſcodaſnac, es alazatoſſagnac, es zeretetnec miatta inthhat kiki mind ezoc-re, Es ez velagnac megvtalaſarol, es hoǵ iſtennec fọlọtte ſionkat nem kel zeretnọnc akancat ſem ꝍ neki fọlọtte. Ez kezde haſogatni | 437 neki azzent Palnac mondaſat, mikeppen a haboruſag bekeſegọt zerez A bekeſeg kedeg megbizońitaſt. Latvan kedeg az ꝍ atkat naǵ keſerúſegben megńomorodni, Kọńꝍrúk vala raÿta, De felven, hoǵ megne eſmertetnec, es ꝍ atka megne bantana ótet, Akarvan kedeg ótet meg vigaztalni, monda Hig ennekọm, mert nem vtal tegọdet meg iſten, es ha vezedelembe volna atte leańod meg ielọntene hoǵ ꝍ ọrdꝍgtọl tartatvan nekọd | 438 ọrọk ſtraſt ne hozna. De hiǵ iſtembe, mert io tanaxot valaztot, mint mondam az zent ewangeliom zerent, hol vǵ mondatic Valaki zereti ꝍ atkat, auaǵ ańńat en fọlọttem, nem melto en ream. Es ha ki el nem haǵand mindọnꝍket, kiket bÿr, nem lehet en tanitvańom, Megmutathatka ótet iſten meeg ezọn velagon, zọnnÿelmeg azert zeńńel meg | 439 mire veztọd el ten magadat banat mia. Aǵ halat iſtennec, Semmit nem ketọlkọdven, Mert az en meſtọrọmis agapitos ſokzor naǵ banattal mondotta ennekọm, mert ide iọth neminemú embọr Pafuncius nenú, es io ǵors, ki ſtratka ꝍ leanat mikent halottat, nem tudvan mi tọrtent ǫ neki, es naġ ſtras mia ġottretic, Jeloſben azert, mert az eġnel tob nem volt, es naġ | 440 ſtraſſal le eſec az apatnac labaÿnal, hoġ ǫ ÿmad≤aganac, es a baratoknac erdomǫknec miatta meglelhetne leańat, es ǫ raÿta kǫńǫrúlven, Hoġ enees mikent a tǫb baratoc iſtent ÿmadnac erǫtte, es en mikent meltatlan, es bÿneÿmnec tudoÿa ġacorta kerǫm vala vr iſtent, Hoġ meltoltatnec nekod bekeſeg adni, es alhatatoſſagot, es ammi tenekod, es te leańodnac alcolmas | 441 azt engedne. Annac okaert gÿacorta acartalac tegod latnom, es veled zolnom hoġ ne talam valami vigaztalaſt en miattam lelhetnel, Hoġ kedeg a ſoc bezedbǫl ȯtet megne eſmerne, Monda Pafunciuſnac, Vram menńel immar, es micoron el akarna menni, a leannac lelke kǫńǫrúl vala raÿta, Ǫ or≤aia kedeg meghernad vala, es zomei kǫńvel betelnec vala Euffroſina kedeg a ſoc bekeleſert, es minden- | 442 napi ehezeſert vert pocvala. Pafuncius kedeg az ǫ inteſebǫl igǫnmegh erǫſilven el mene ǫ tǫle, es iǫnen az apathoz, monda, Meg epúle en lelkǫm a barat mia, es oľ vig vaġoc iſtennec malaztľaba es ǫ vigaztalaſaban, mint ha meg leltem voltam en leańomat, es aÿanlvan om magat az apatnac, es az atÿaſiaknac imad≤agaban, megtere ǫ hazahoz iſtent di≤eruen Smaragdus kedeg az cellaban | 443 harmicz ńolcz eztendǫ be telven corſagban eſec, Kiben megis hala Nemeľ napon kedeg pafuncius az ǫ zocaſa zerent iǫne a monoſtort meglatogatni, es ÿmadſagnac vtanna, es a baratoknac kozeneſeknec vtanna monda az apatnac, Atÿam ha akarod laſſammeg ſmaragdoſt mert igǫn kenanńa ȯtet az en lelkom

Az apath kedeg hina agapitoſt Es paranꭓola hoġ hozza vinne pafunciuſt. Be- | 444 menven kedeg Pafuncius az cellaba, Hol a coor fekzicvala, es kezde u̇teth ꭓokolgatni naġ ſiraſſal, mondnan, Jai ennekom hol vannac atte igeretid hol atte edes bezedid, kic-kel en zemeimnec lataſara igerọdvala az en leańomat. Ime ꭓak azt ſem latom. De ime theis elhacz engomet ki miat meg vigaztaltatom vala O ennekom, Ki vigaztaĺa meg az en venſegọmet hova terĳec, es kihoz for- | 445 dnĺac. Immar ki lezen nekọm ſegedelmem. Ketkeppen valo ńanaĺan ſiroc en ma. Harmicz ńolcz eztendeie vaġon hoġ elveztọttem leańomat, es ſemmi rola nekom nem ielọnec Maga eĳel, es nappal imadcozȯm vala erọtte, es a hoz haſonlatos naġ banat tart engọmet. Miben bizom tonabba, Hol lelọc magamnac vigaſagot Immar le zalloc naġ ſiraſſal pocolra. Lat- | 446 van kedeg Smaragdus ọ atǩat igọn naġon ſirni, es ſemmi vigaztalaſſal megnem zonni Monda neki, Mith haborogz. es mire olọd meg magadat. Nemde erọtlene iſtennec keze, Anaġ neheze iſtennec valamit tenni. Ves veget immar atte zomornſagodnac, es emlekọzel meg mikeppen iſten iacob patriarchanac megielọnte az ọ ſiat Joſeffeth kit mikent holtat ſiratia vala, De kerlec tegod | 447 hoġ harmad napig engọm el ne haġ, Velekọdven kedeg pafuncius ọnnọm magaban, monda, Netalam iſten ielọntoth neki valamit en rolam Harmad napon monda Smaragdoſnac, En vram es aǩamſia megv(a)ram az harmad napot kire kerel engọmet, es attol fogvan ſoha nem mentem. Megeſmernen kedeg

Biz zent Eufroſtina azzonnak eleti.

Smaragdus ki vala bizonnal eufroſtina hoġ ielen volna az ọ halalanac napÿa, hiva pafunciuſt, es monda | 448 neki, Miert ammindenhato iſten iọl bira az en ġarloſagomat, es beteliesitte en kevanſagomat, es engọmet mind vegiglen erọſſen viaſkodvan viſele nem en erọmmel de ọ ſegedſegevel, Ki engọmet orizọt ellenſegnec ꭓalardſagatol Immar en eletomnec foľaſa betelven ielọn vaġon nekọm az igaſſagnac coronaia Azert nem akarlac tegọd zorgalmaznod te leańodert euffroſtinaert, en vaġoc | 449 a ġarlo leań, es te vaġ az en atÿam Pafuncius Ime immar latal engomet, es ez eleg tenekod, De ſenki ezt ne tuġġa, es ne haġġad maſnac az en teſtomet megfoztani, es meg moſni, De tennọnmagad teġed ezt, mọndottam vala kedeg az apatnac, Hoġ ſoc marham vaġon nekọm, es ide hoznam azokat kik ha elhetecvala, betelieſeÿttec vala. Kerlec azert zeretọ atÿam, hoġ tọlꭓ be az igeretọmet, es tuġġad | 450 hoġ zent hel ez, es ÿmaġ erọttem, es ezọket megh monduan Iſtennec meg ada az ọ lelket Micoron hallottavolna Pafuncius ez igeket, es latta volna hoġ meg hala, megremúle az ọ zine, es le eſec a fọldre, es len mikent megholtvolna Smaragdus, es pafuncius a folden fekzic holt eleuenil, meghimte vizzel ọ orꭓaiat, es fel emele ȯtet monduan Mi lele vram, Pafuncius kedeg monda neki, Haġġel engometh | 451 hoġ haľac meg ith, mert naġ ꭓodakat latec ma ffelkelven kedeg, es eſec a leannac orꭓaiara naġ ſokſagu kọńveket hullatvan, es felkealta, monduan. Iai en edes leańom mire ezt nekọm ennek elọtte megnem ielọntotted, hoġ enes veled ọzne acaratom zerent meg halnec Jai ennekọm mikeppen eneztel el, es mikeppen mentel altal ellenſegọknec tọrit, es ez velagnac lelki alnokſagit, es be menel az ọrọc eletbe | 452 Ezọket halvan agapitus es meg eſmerven ọ ſiraſanac naġ ꭓodalatos okat, el amelcodec, es el foĺamvan, megmonda mind ezoket az apatnac El iọnen kedeg az apat eſec ọ reaia, es ohaÿtvan mondvala, Eufroſina criſtuſnac ieġọſe, es zentọknec leańa ne feledkozÿel el te zolgaidrol, es ez monoſtorrol, De ÿmaġ mi ertọnc ieſus criſtoſt, hoġ erọſſen viaſcodvan inthhaſſonc az id- | 453 veſſegnec partÿara, es aġġon rezt ọ vele, es mind azzentọkkel Es paranꭓola az apat, hoġ mind a baratoc be ġiĺnenec, es alcolmas tiztọſſeggel az zent teſtọt eltemetnec. Micoron kedeg oth ielen volnanac, es lattacvolna ez ꭓodalatos dolgot, diꭓericvala az vr iſtent az ġarlo azzońiallaton, hoġ iĺ naġ ꭓodat tọtvolna. Nemeĺ baratnac kedeg ꭓak eġ zọme vala, es meg apola | 454 naġ ſiraſſal ọ orczaiat, es ottan hoġ illete, megadatec ọ zọme. Ideſt Oculus ſuus. Es ezt latvan a baratoc, Diꭓerec iſtent Halat advan neki kie minden ioc kic vannac, es ebbol vaġon meg epúlven eltemetec u̇tet naġ aÿetatoſſaggal az atÿaknac coporſoiaba. Az ọ atia kedeg mindon iozagit eġhazacba, es monoſtorocba ada, es ọmmaga be ọltozek azon monoſtorba

(Itt rögtön megszakad a szöveg, és utána későbbi kéz helytelenül ezt jegyzette meg: It végezödik Szt Eufrosinanak élete. A 455. lapon már más tárgy találtatik, melynek kezdete szinte hiányzik, jeléül, hogy a kézirat e helyt hézagos.)

¦ [455] azzonnac atÿahoz, naġ igeretọket igere, Edọs bezedot ſokat fogada Naġ feňegeteſeketes izene ha az ỏ kọneti hozaia io valaz nekil megternenec, Az moroꜩ keraľ ezen igon megzomorodot vala, mert ỏ kereztien vala Criſtuſnac hitebe valo leaňat balnaň ÿmadonac adnaia meltatlan lennie. Alaÿtÿa vala hoġ az ỏ leaňa eznec nem | [456] engedne, De maga mind ezoc folọt a pogan keraľ haraġatol igon fel valạ Demaga vrſola iſtentọl ezen megtanittatec, hoġh e keralnac akarattÿath megteľeſetene, Iľen zerzes alat, hoġ a keraľſia ỏ atľaual neki tiz zŭz leaňokat kůldene, es ỏ maganac es, es ez zizeknec is ėzọr zizeket zerzene, es ỏ nekic haÿot venne, es az ỏ ziz̄eſegọknec vigaſagara harmad enig- ¦ [457] valo zabadſagot adna Es a keraľ. ſia addig megkereztelkọdnec, es a kereztien hitben megtanoÿtanac Bolꜩ tanalꜩ zerent mivelkọdek ez diꜩọſegos ziz, Vġhoġ, Anaġ ez nehez zerzeſt az keraľſi meg nem teľeſitteneie, anaġ ewel az ọ lelket zerelmetọl el zakaztana, Anaġ az zizẹket criſtuſnac maganal ọzne adna De az ÿſÿv ez zerzeſt ọromeſọn halla, es hoġ mind ezọk meg zereztetnenec | [458] Atľat rea kere meeg ọmmaga atľaual megkereztolkọdec, es az ziz mikent paranꜩoltvala mind meg zerzek, Vrſolanac atia mindọnt, mivel ỏ leaňa, es ỏ tarſaſagabeli vitezọc zizekis zikkoſọk valanac meg zerze, foľamanac ferſiac mindọn foldnec zegeletibọl, es azzoňoc, zizec, es leaňoc ez iľen hallatlan ꜩodara, Mert ſoc piſpọkoc v̇ hozzaioc iǫnecvala. Azert hoġ ǫ velǫc elmenĳe akarnac vala, Zent garaſina ſiciliai keralne | 459 azzoń, meľ az ǫ vrat kemenſegǫs embǫrt oľ meľ mint az farkaſbol barant tǫtvala, Matriſius piſpoc-nec huga, es daria azzoń zent vrſülazzonnac ańńa levelben e dolgot meghizente volna, es moroꭓ keraľ legottan ez zent garaſina azzoń iſteni ihleſnec miatta neġ leańaual kiknec neuǫc vala babilla, Iuliana, victoria, es aurea es eġ kiſded fiaꭓkaiaual kĳnec adorĳan vala neve Meľ ġermoꭓke v̇ neńneĳ zerelmeiert ańńat. es neńet | 460 kǫnete, es v̇mmagat az zarandokſagra zabadon ada, Az orzagot a kiſſebic fianac kezeben haġa, es haÿon ez zent azzoń britaniaba iǫue, Meľ zenth azzonnoc tanalꭓara ſoc orzagocbol zizec iǫnecvala Melĳeknec zent garaſina feĳedelmǫk vala, Meľĳekvel az vtan martiromſagot is valla, Az paranꭓolatoth azert minth vrſola hatta vala a keraľ a haÿokat az zizeknec mindon epúleſǫckel, es eledelǫckel meg alkottat- | 461 ta vala, Az zent garaſina azzoń a vitezǫknec, Kic vele valanac titkon akarattÿat megmonda, es v̇ket mind vĳonnan vĳ vitezſegre e(ſ)kǫte. Tahat akkoron mindon hadi ekoſſegnec ielǫnſegit mutatÿak vala, mert maſt futamaſt ielǫntnecvala, maſtan viadalhoz kezúlnec vala, Neha oľ meľ mint veretǫt had futaſt zereznec vala, es mindǫn vigſagot zereznec vala, es valami v̇ | 462 elmeĳǫkben iǫ vala, Nemeľ koron delben, neha kedig eſtve koron ternecvala hazokhoz, Júnek vala naġ vrac, es iobbaġok ez ꭓodalatos dologra, es v̇k mind ꭓodalkoznak vala es naġ vigaſaggal be teliesǫdnecvala. Azert micoron zent vrſolazzoń az zizeket mind kerezken hittre fordittottavolna Eġ napon micoron zep laſſu zel lēgedozne francia | [463] orzag (revere) Meĺ mondatic tilleanac Innen iọuenec colonńara, Meĺ helen zent vrſolazzonnac vrna(k) anġala ielọnec. es ȯket mind menen valanac zamoc zerent mind meg ternenec, es vġan ottan martiromſagnac coronaiaval coronaztatnanac. Innen azert az anġalnac inteſere romaban indulanac Meĺ vton baſilea varoſban iọuenec, es. oth haioiokat el haġac, es ro- | [464] maban ġalog menenec kiknec iọuetọkre ciriacus papa igọn meghúrűle, mert ȯ is britaniabol valo vala, es az zizek kozọt ſok roconſagi valanac, Azert ȯket naġ tiztọſſeggel fogada Eÿel papanac anġal ielọnec, es hoġ velọc el menne, es martiromſagot eġetọmbe az zizekkel vallana. Ezt az zent papa ȯnọn magaban tuġġa vala, De meeg az zizek kozzúl | [465] nemeĺec kerezkenọk nem valanac, Azokatis megkereztọlte vala, De micoron az idọ be tọl vala, a papaſagnac ellene monda zent Petor apaſtal vtan tizenkilenced papa vala, es romai zent eġhazat eġ eztendeg, es tizen eġ hetiglen birta vala, Az cardinaloc kozọt mindọn akarattÿat megmonda, es ọ a papaſagot tartania nem akarna, De micoron ez dolognac mind ellene mondana- | [466] nac, Mindọnnec fọlotte az cardinalok meĺek ȯtet bolondnac mongiak vala, Azert hoġ az papai meltoſagot el hadna es nemÿheth azzonallatok vtan indulńa akarna, De ez papa ȯ zanoknac ſemmi modon nem engede, Hanem eġ zenth embọrt, mel a meltoſagnac neneztetit vala papaia, es heleben zentọle De miert hoġ ez papa az eġhazi embọrọknec akarattẏok nekil a pa- | 467 paſagot elhaġa. Az o nenet a tọb papak kozzúl ki vakarac, es attolfogvan vala meṅei malaztot romai eġhaznal ez zent zizecnec ſerege vallotvala nem valhata. Azọn idoben ket alnoc feẏedelmec, Lọn azert micoron romaban volnanac ket alnoc feẏedelmec. Maximus, es Affricanus romai vitezọknec hadnagi, Latak a zizeknac ſokaſſagit, es hoġ naġ ſokac ȯ hozzaioc foľamna-|468 nac megfelemlenec, Hoġ ez zizektọl kerezľen tọrnen el ne ſokaſulna, ȯket megkemlec, es meľ vton mennenec meg tudac, kọnetot boẋatanac eġ atľok fiahoz kinec neve vala Julianus A maġaroknac feẏedelmenec Izenenec neki, hoġ hadat zerezne ọ ellenọk Es micoron colonẏaban mennenec, ȯket ottan levagatnac Micoron demaga Ciriacus papa a varoſbol, Az az, romabol a zizekkel el mene, vele vince |469 pap cardinalis, es Jacab Meľ heth eztendeig tartotta vala anthioẋiabeli erſọkſegọt, es az idọben papahoz iọtvala, Halla az zizeknec iọnetit, velọc elmene, es ọ velọc keent zenvede, Mainrſiu. es lanicunai erzek ki es britaniabol valo vala keth zizeknec atľaſia babilianac, es Juliananac, meľekkel eġút is temetkọzek Formarius, es lucenſi pipọk, Ki az idọben romaba iotvala iſteni ielọ- | 470 netọt latotvala, az zizekkel elmene. es colonnẏaba es velọc eġenben martiromſagot zenvede. Jutọrius. es bodog zent vrſolazzonnac ieġọſe, lakozic vala britaniaban. es anġali ielọnetot lata hoġ aṅnat inteneie, hoġ meg kereztọlkọdnec, mert attẏa a meľ eztendoben kerezľenne lọth vala, azon eztendọben megholtvala, es ȯ vtanna fia kẏnec eutherius vala neve | [471] vtanna az orzagban keraľ vala, es ez is zent vrſulanac inteſere kerezťenne lot vala. Az zizek micoron romabol megtertenec volna. Megtuda konet altal es meg izenec neki hoǵ ọ foldebol ki menne, es zent vrſulazzonnac eleiben menne, es vele eǵenben martiromſagnac palmaiat venne. Ki legottan az iſteni akaratnac engede, anńat megkerezteltethe, es v̇ anńanal, es huganal melnec florencia | [472] vala neve, meľet megkereztelteto̩tvala, a zizeknec eleibe mene, es veloc martiromſagot zenvede De az maculus is eǵ gorọg piſpọk v̇ huganal dorotheus keraľ leańa-val, meľ a piſpeknec huga vala, meľ conſtantinapolban lakik vala ſirmidimei keraľne azzonnac ſianac tọrueń zerent adot vala, Demaga a meńekozọ teľeſſüleſenec elọtte megholtvala, ez | [473] ziz iſtennec ọrọk tiztaſagot fogadotvala. Es e felül megmondot piſpockel az zizeknec eleibe iọne iſteni ielonetbol veloc tarſolkodec, es martiromſagot zenvede eǵenbe mind ezok ozne tarſolkodvan terenec colońa fele az varoſokat a maǵaroctol kọrńọl vetetoth vala. Legottan a papanac az zizeketh meg kemletec, es hertelenſeggel reaioc rohananac naǵ kealtaſſal, es ivọlteſſel, mint a farkaſoc az | [474] iohokra fogoc ꭓikorgat-van eſenec mind az zamtalan ſoc zizeketh meg olec. De micoron bodȯg zent vrſolazzonra vtolzor inttanac volna ꭓodalnac vala neki mōdhatatlan zepſegen, kemenſegọket, es kezọket tọle megtartĳakvala. es az feĳedelm meľ vala a binnec kezdoie, az zizeknec zerelmeben meggerĳedọtvala, Aleĳta hoǵ az zizet edoſgethnie, | [475] es az zizeknec halalarol batoretanaia fogada, es hoġ v̇tet hozĳa venneie De micoron kedeg bodog zent vrſolazzoṅ ez dolgot nem akarnaia, es v̇tet ṅilva megvtalnaia, az feĳedelm on vtalaſat el nem viſelneie. Akara eġ ṅillal zinet altal loni, es ekkeppen v̇teth martiromma zentọle Vala demaga kozottok eġ ziz, meľnec cordula vala neve, meľ az tọb | 476 zizek micoron olettetnecvala, feltebe magat el eneztette vala a haĳonac eġ reĳtọkeben, es az eĳel oth lappagotvala, De reggel onnonmagat zabadon meg ĳelonte, es a martiromſagra ada, meľ annac vtāna ſok ido elmulvan eġ zent azzoṅiallatnac megielọnec, miert hoġ az eġh eĳel megmaradoth vala neki az tob zizeckel innepe nem illetik vala, Paranxola, Hoġ mint az elſo | 477 napon azzizeknec napĳok illetnec, vġan azon zerrel Holtakelve nekĳs tiztoſſeggel innep lenne, kenzatanac ezzent zizek antheros papanac ideicbe, es maximianos xazar ideĳeben Vrnak ziletesenec vtanna keth zaz, es harmicz eztendọben. Neminemú apatur kọnetinala az apaxak feĳedelmeth, meľek ez ziznec thetemit(oſſa)tartĳak vala colọṅaban hoġ eġġet az zizeknec tetemi kozzül nekĳe adna. | 478 Fogada hoġ ezth az ọ eghazaban helhetneie. De ezth micoron eġ eztendeig tartotta volna az oltaron eġ fabol alkototh zekrenben Eġzer hoġ az apatur, es mind a baratoc veterṅen volnanac, es a veterṅet enọklenec, mindonọknec lataſara az oltarrol le zalla, es nekik feĳet haĳta es az eġhazbol elkimene Meg remúle az apatur az oltarhoz futa, es az | 479 zekrent hivon lele. El az apaxa feĳedelmhoz mene, es ez dolgot minth lọth vala neki megmonda, es az zizeknec tetemit meľ coporſobol kinettek vala, vġan azonban meglelek, es iſmeg azont megkere, hoġ a fogadaſt beteľeſetteneie, fogada hoġ annal dragalatoſbat alkotna, ſoka kere, Demaga ſemmi ok alat megnem nezhete Eġ nemi nemú zerzetọs ez zizeket naġ aÿetatoſon tiztoli vala, es | 480 naġ edọſſeggel zeretinala Eġ napon latha eġ mondhatatlan naġ zep zizet mert az idọben betegvala ielọnnen, Es ha ỏtet eſmerne kerdinala e frater ꝛodalÿanala ez ziznec ọ naġ diꝛoſeget, es azth monġavala hoġ ỏtet nē eſmerne, Monda. En vaġok eġ az zizek kozzül, melieket te iľen igọn naġh zeretettel tiztelz, Es hoġ te nekọd naġ erdọm adaſſec, nekod ielọnem, es ha mi tiztọſſegọnkert napon- | 481 keent tizen eġ ezorzọr valo Idvezleġ mariat, es Mi atÿankat olvaſandaz, te halalodnac ideÿen minket vigaztalodnac, es ſegọdelmednec ọſmerz. Tahat az frater mivel hamarab ez ÿmadſagot beteľeſete, ez izene az apatur vtan, hoġ az kozſegọth ọzne ġotene Ime micoron az apatur ỏtet mend az conventhvel ọzne zent kenettel kenethnee A coor frater kealtanÿa foga, mondvā Fuſſatoc el inneton, es az | 482 zizeknec aġġatok helt. Ten zoth az apatur kerdinala mith zolna, Az frater megielọnte neki az dolognac zeret. Es micoron ọ neki az zizeknec igeretit megmonda, mind elkitakarodanac, es eġ kenes elmulvan be iọnenec, ỏtet vrban el nÿogotnac lelek. Ez iraſnac ez vege Diꝛerteſſec vr iſten es az ziz aṅa Maria

| 483 Zent Apalin azzonrol olvaſtatic ez pelda

BVrgondiaba vala eġ kazdag nọmọs embọr, Kinec ọ feleſegenel, es hazabelieckel eġetǫmbe naġh aijetatoſſaga vala a zent apalin azzonhoz, Vġ hoġ mindǫn eztendǫben naġ vendegſegǫt tenne az ǫ napijan Ez nǫmǫs embǫr feleſegenec micoron eliǫtvolna az ǫ zileſe Naġ kent zenved vala, Vġ hoġ ket fogat neki ki kel vala vontatni. Jmmar neġed | 484 vttal, No micoron immar zúlnj kellene, el iǫne az zent apalin azzoṅ napia, meĺ napot eſmeg naġ aijetatoſſaggal iġekozikvala zolgalni, Hivogatvan zegeṅǫket idnǫzitenc ieſus criſtoſnac, es az ǫ keġǫſſegǫs zileienec, es zent apalin azzonnac zerelmeiert Micoron el intotvolna a vendegſegnec napija Az azzoṅ allat v́nǫnmaga zolgal vala a zegeṅǫknec. Vala ǫ neki eġh | 485 úſte a táz fǫlǫt felfúggeztven telijes huſſal. Tǫrtenec hoġ az ag' ellenſeg ǫrdog eġ zarandoc kepebe eliǫne, es be keredzec, Micoron be boꝫattacvolna a tázhoz úle, oĺ meĺ magat melegittene, Demaga az azzoṅiallat miert igǫn zolgalmatos vala a zegeṅǫknec etelt zerezni, Feleijtte eztendǫs ġermǫkꝫeiet a túznel ǫrizetnekil, hoġ az ǫrdog azt latta volna ragada a ġermǫket, es az | 486 úſtben vethe, holot legottan apronked zakadoza, es elozla. Aṅṅa kedeglen a ſoc dolog kozǫt elfeletkozec a ġermokrǫl, Annera hoġ micoron a huſt fel adna az áſtbǫl, meglele a ġermǫkꝫenek ǫ tagait, Hol vijat, hol kezet, hol labat, Ezt latvan meg rettene, es ezebe intvan a ġermok, el valtozeek mint felholt Annac vtanna iſmeg erǫt vǫn, Ki zedegete a ġermǫknec tagait eġ tizta ruhaba, es a miſe micoron megh- | 487 vegeztetǫthvolna, felmene titoc hazaban naġ ſirva kealtvan vr iſtenhoz, es zent apalin azzonhoz, mondnan,

Zent Apalin azzonrol pelda

O ọrọk iſten Immar latom, Hoġ mind ammit tottem atte zerelmedert vtalatos tenekọd Maga ġakorta hallottam predicacioba, Valamit az eneim kozzúl leg kiſſebnec tottetọc nekọm tottetoc Azert mire nem latod az en mivelkọdetọmet, Kiket en tottem atte tiztoſſegodre es zent apalin azzoṅera O zent Apalin azzoṅ, Im | 488 en ſok eztendotọlfogva atte innepodet illottem, zegeṅoket hittam, es nekik zolgaltam Nemde ezee az en intalmam Micoron ezt mondana az azzoṅiallat el alwek, es lata latas zerent zent Apalin azzont iọuen anġaloccal naġ zepſeggel megh ekoſülven, mondnan ọneki Ne akar' ketſegbe eſnod Mert ſemminemú io nem marad megſizetetlen Tugġad hoġ valamit tọttel iſtennec bodog azzonnac, es | 489 ennekom zegeṅoknec zolgalvan nekọm igen kellemetos, Azert valamit kevanz adna vaġon, es a germoc meg lezen nekọd egeſſeggel. Az fog ſereſt kit zenvettel ſüleſedcoron fogat kivontatvan, touabba nē zenvedod, ſem te, ſem eġeb, ſem azoc kik iſtennec zeretetiert, Aṅṅanac tiztọſſegeert es en halalomnac emlekọzetiert en vigiliamat boÿtọli, es en napomat ȯdlj Iſtent bodog azzont, es engọmet foga, Auaġ feÿe | 490 faÿaſabu hamarſaggal valo ſegedſegnec eſmerÿen Ez meg leven fel ſerkene, es o ġermeket egeſſegbe lele es ȯnọmmagat mindọn faÿdalm nekil Meľ dolgot mindọnnec hirdetenec, es ȯ vranal hazabeliekkel eġetọmbe o innepet mig ele megȯdle, Es kik acartac illeni meg ielọnte Azert zolgalÿonc zent apalin azzonnac, hoġ ọ erdemenec miatta fog ſereſtọl, fọ ſereſtọl, es min- | 491 dọn haboruſagtol teſtitọl, es lelkitol megzabaduľonc es az orok orọmbe felmagaztaſſonc. Meľ bodogſagba minket viǵen atĳa fĳv, es zentleloc Amen Ith kezdetic zent Apalin azzonnac o eleti Sent Apalin azzon vala ꭓazari nemzetbol, kĳnec attĳa mondaticvala Euſebioſnac, gọrọgọknec ꭓazara Es birĳa vala ꭓazari zekit Alexandria neẇ varoſba ki vene ieruſalembeli keraľ leańat hozzoĳa, kĳ- | 492 nec vala neue leonia. Kitọl zúle zent apalin azzont, ki micoron zúletọtvolna Adatek eǵ kerezťen nomọs azzonnac, ki ọ vele daĳcalkodnec, es o vele bannec, ki ȯtet nem ꭓak teſt zerent de meeg io erkọlꭓben, es kerezťen hitben ȯtet neuelinala. No micoron immar nenekọdnec e zent azzon, Zepſeggel felúlmul-iavala mind az orzagbeli zizeket. Latvan attĳa az o zepſeget, hoǵ mindon zọmọknec kellemetọs, es | 493 ǵeńerúſegos az ọ leańanac tekentetj, es zepſege, Vegeze arra az ọ gondolatťat, hoǵ ȯtet tartana eǵ magas torọmban. No micoron ez meglọtvolna, Ada o neki ki ȯtet orizne eǵ ven embert Collidrian neuút, ki iamborſaggal, es bolꭓeſeggel eǵebeket felúl mulvala, es kezde tanittani zent apalin azzont filoſofiara Azaz, bolꭓeſegre, es level zerzeſre, Meľ tanoſagba hamar idọn annera haznala, Hoǵ gorog orzagba | 494 nem vala hozzaia haſonlotos, Demaga o iǵekozik vala incab a hittre kit votvala a daĳcatol, ki nekil lehetetlen iſtennec kellemetos leni, Annac okaert, el haǵa a felúl mondot tudomańokat, Mert e velagj tudomanban ꭓak hitſag leletic, Mikeppen Jeremias profeta tanit, monduan Ne akarĳatoc a poganoknac vtait megtanulni Mert az ǫ tọrnenọk hitſagoc Annac okaert ez velagj | 495 tudomańokat meghaġa Es kezde olvaſni a kerezt-ieńọknec kọńńọket, kikbelọl a hitọt mindọn megtanulhatka, Mert tuġġavala, hoġ iſtennec orzaga volna az igaz hitben, nem ez velagi tudomanocba, ſem vetekọdeſọkben leletnec, Mikeppen a tọrneń kọń tart-ia. No azert mikoron ọ lelkeben felmagaztatot volna kerezken hitben, es iozagos mivelkodetnec miatta, Kinúl teſt zerent, es ńelvenel kọńọrge ǫ meſtọ- | 496 renek, hoġ hadna v̇tet a kereztÿen hitben elni Meg engedven Ez bodogſagos ziz legottan ọ arańas aztalat, ki vala dragalatos koneckel meg ekọſitven, Arańas ruhait dragalatos ġọngọckel fúzven Feÿenec dragalatos coronaiat, ọ naġ dragalatos ọuit, es eġeb dragalatos ọltozetit el tọre, es zegeńọknec ozta, V̇nọmmaga kedeglen ọltozec ala valo ruhaba, Mert olvaſtavala vronknac mondaſat | 497 Ki vġmond, Ne akarÿatoc kenxezni magatọknac kenxeth fọldọn, Holot az vrnoc ki aſſaac, es el vrozzaac, De kenxezÿetọc magatoknac kenxọt meńorzagba Soc idọ el mulvan meg hallac ǫ attÿaſiai hoġ elhanta volna ruhait, es megmondac ọ ańńoknac Ennec vtanna akara ańńa meglatnj v̇tet, es vġlele ammith hallottavala alazatos ruhaba, Micoron errọl āńa igọn feddene, monda ọ ańńanac Ammirọl te en- | 498 gomet feddez io helre tọttem Azert hoġ elÿec velọc micoron ideie lezọn, Annac vtāna monda ǫ ańńanac Ańa, Ha az vr ieſus criſtoſban hÿendez kÿnek nem enimet de ọnet attam az zegeńọknec, Kiben enes hizọc, meg hernattatlan coronaval coronaztatol az ọrọk eletben, Hoġ ezt hallotta volna az ọ ańńa, kimene ọ tọle Annac vtanna az o zolgai tiz nọmọs ziz, Kiket zerzọtvala neki ọ atťa labaihoz eſenec, ſir- | 499 van, es kernen útet hoġ ez igeket eſmeg megmondana ọ elọttec. Micoron megmondotta volna o elọttoc, Legottan mind criſtoſba húnec Es ez megleven hoġ kiment volna ọ ańńa, meg hozza iọne hinolkodo leańockal, es kilọmb kilọmb vicſag tenọckel, Aleÿtvan hoġ ezọrkel meg engeztelne az ọ leańat De azocat mind megvtala zent Apalin azzon, es le terdepọlven, es meńbe kezeit fel emelven ÿmadſagot tezọn vala, monduan Vram | 500 Jeſus criſtus zabadiꞔ meg engọmet ez idọben, kiben diꞔerọm atte zent neuedeth en zinemnec bodogſagaual, es zamnal orgonalaſaval, hoġ ezt latta volna az ọ ańńa, eſmeg igọn kezde útet feddeni Es az ellen ezt monda o neki Ańa heaba mvnkalkodol, mert atte bezedọd nem haznalatoſb az zelnel, es feńeÿtekọd az eſọnel, De az en elmem meg vaġon erọſúlven | 501 az erọs ko ziklan, Ki a criſtus ieſus, es en iſtenom Latvan ańńa az ọ leańanac kemenſeget, Atianac megielọnte, ki ellenſeginel, Az az Ermeńọkkel tiz eztendeig hadakozotvala, es accoron iot vala haza, hozza mene, es hoġ latta volna ọ orꞔaiat meghervadvan, es hitvan rnhaba ọltoznen, monda ọ neki O en zinemnec eġġetlen eġ vigaſaga, Anaġ nem | 502 tudod, hoġ a ieſoſt kit te iſtennec ÿmacz, a ſidoc ọ gonoſſagaert megfezittọtteek Ez ellen monda zent Apalin azzoń, Ha iſtennec malaztÿat eſmerned, ſemmikeppen iľeth nem mernel mondanod, mert tudnad hoġ a ieſus iſtennec igaz ſia, Ki nem az ọ bÿneiert, De ammú bÿnonkert zenvede a kereztfan a kent, hoġ ezt hallottavolna az ọ attÿa Haragra indultateek, es | 503 leańat megtọmlọczọztete Hoġ ȯtet a rettenetọſſeggel incab megterithhetne, De zent Apalin azzoń criſtosnac ieġọſe a rettenetọſſegtol megnem felelmec, ſem hizọlkodọ bezed miath megnem ꭓalateek, Holvalra intvan kezọn ragada ȯtet, es a hitvan ruhat ọ rola le zaggata, es ȯtet arańas ruhaba ọltoztethe, es feÿere draga nọmọs coronat tọn, es ekkeppen | 504 fel ọltoztetven Jouiſnac templomaba vine, Hol micoron a templom kozepọt volna, Iſtennec anġala meg ielọnec ọ neki eġ ÿfÿvnac zọmeľeben, Kinec iob kezeben vala zent kereztnec ieġe, es a bal kezeben eġ zọld palma aag·ki monda o neki, Bator leġ es erọs, mert tuġġad hoġ e kereztnec ieġe alat ẹkeſúltetolmeg a martiromſagnac palmaiaval. De az anġalt ſenki nem lata hanem ꭓak ȯnọmmaga | 505 Annak vtanna monda attÿa o neki, En ziuemnek eġ vigaſaga aldozal az iſtenoknec. Ez ellen felele, es monda, Elọ aldozattal attam magamat iſtenuꭓk en vram ieſus criſtoſnac kevạnvan hoġ thees megh zonnel atte balgatagſagodbol, es meg eſmerned az igaz iſtent, es az igaz hitre ternel. Uo micoron ezt mondotta volna, A fọldre le eſeek, es ekkeppenvalo ÿmadſagot ton, monduā, O en vram iſten, te benned | 506 hinoknec iduọſſege, es remenſege, ted ſemmie e balvant, hoġ eſmerÿekmeg kik azt ÿmadġac, hoġ tennọnmagad vaġ a bizoń iſten, es nalad nekil eġeb ninꭓen, Meľ Imadſag elvegezuen, meńbelọl vellamas zalla, es a balvant eltọre, Anaġ ſemmie teve es a kik kiúúl alnak vala hamna lǫnec. Micoron ezt latta volna az ǫ atka, haragÿaban haġa, hoġ ez zzzet a varos kǫzepǫt ozlophoz kǫtoznec, es vezzǫkkel, es oſtorokkal vernec. Tagÿat | [507] vas gerebennel zaggatnac Demaga micoron e kenokat zenvedne, Vronc ieſus meg ielǫnec ǫ neki naġ ſokſagu anġalokcal es zizekkel, mondvan, Eſmerÿedmeg ziz atte terǫmtǫdet, Kiert viaskodol, Alhatatos leġ mert meeg tobbet kel en nevembe zenvednǫd A hoherok ez zo halvan hoġ ſenkit nem latnanac, mīd elfutanac. Az vtan iſtennec anġalj iǫuenek ǫ hozza, es meg vigaztac ȯtet, es meg oldozuan, zabadon elboꞓatac iarni. Uo hoġ | [508] ezt atka hallottavolna, hozza hinata a dolgoſokat es paranꞓola nekic, hoġ ńelvet ki meſſec hoġ criſtoſt touabba ſemmikeppen ne valhaſſa, fúleth forro onnal be tolꞓeek zǫmeit aġabol ki vaÿaak fogait verǫnel ki verÿek Uo micoron e kenokat zenvedne Iſteni zozat ioneki ez ziznek zaiabol Mond-van vram ieſus criſtus ez aÿandekockal aÿandecozom te felſegǫdet. Zǫmeimmel fogaimmal, es | [509] fúleÿmmel, kit mind zerzǫt en bennem atte zent iogod, Es kerlek hoġ ha valaki en kenvallaſomrol meg emlekoznec, ǫrvenġenec en tagomban egeſſegnec miatta Es zozat ioue o hoza, mond-van, Tuġġad en zeretǫm hoġ valamit kertel, megvaġon advan, Ez zo beteliesǫdven. Iǫuenec anġaloc, es megvigaztac ȯtet Ez megleven az ǫ attÿa eſmeg a ſetet tomlǫczbe vettete ȯtet Inꞓelkǫdven | [510] minemẃ keġǫtlenſegǫckel megterithetne leańat Uo maſnapon monda neki, Auaġ az en iſtenǭ-nec aġ tǫmÿent Auaġ ol' naġ kent zenveġ, Kith inġen ſem velhetnel Ez ellen monda batorſaggal, es felem nekil Az en vram ieſus criſtoſnac attam ennọm magamat regọn, Hoġ ezt hallottavolna az ọ attĳa, mikeppen meg dühút, Kezde haĳat zaggatni, es a | 511 varos kozepọt thetete naġ túzet, es az ọ leaṅat megkotozuen mind ruhaſtol a túzbe vettethee Es a táz legottan meg alveek, honnan ſerelm nekil kiiọne Latvan ezt az ọ atka vĳonnan megkọtoztethe ȯtet es a varos zerte tanittatlan lovackal hordoztatia vala, Paranꞓolvan azoknac kik a lọvon valanac hoġ ṅomottatnac ȯtet, Demaga nem keſek az iſteni bozzu allas Eġ- | 512 ġik a louac kozzül kik zent Apalin azzont hordozĳac vala vġ ruga az ọ atkat hoġ ottan meghala Demaga, az ọ aṅṅa ſianal eġetọmben e zent zïznec eleibe mene, es ſirna kerikvala, hoġ atkanac feltamadaſaert criſtoſnac ĳmadſagot tenne. Es zent apalin azzoṅ affọldre le eſek, Le terdeppọlven ĳmada vr iſtent, es az ọ ĳmadſaganal az ọ atkat feltamazta, Ki legottan hirdetni kezde criſtoſnac ọ hitit. Es ez halvan | 513 kik oth valanac, Legottan mind iſtenhoz terenec, Es naġ ſoc ezọr embọrọc zent leoninos paptol kereztſegot vọnec. Az lo kedeglen, ki zent Apalin azzonnac atkat meg ọlte vala embọri keppen zolvala monduan Bodog vaġ Apalin, es bodogoc mind azoc, kik te miattad criſtoſba hittec. No micoron Decius ꞓazar meghallotta volna, họġ euſebius ꞓazar kereztĳenne lọtvol- | 514 na Jọne romabol alexandriaba, Kit micoron meg volna. euſebioſon naġ kenokat thetete es annac vtanna feiet vethethe. Annac vtanna zent Apalin azzont keth kerek kozze elọs zegekkel rakva, kiket viz haÿtvala naġ ſebǫſſeggel vettethe, es igọn ġottrete, Demaga e bodog ziz ſerelm nekil marada. Ezt latvan mind azoc kic oth valanac criſtoſba hünec | 515 Decius kedeglen az ſoc zentọk megọleſeiert ammeṅgọrgǫ meg üte, es meghala Az vtan a gọrǫgọknec elottec iaro lǫn talior, ki kereſivala zent Apalin azzont. Uo micoron a varoſnac hoſtatǩa eloth alexandriaba elọl talalta volna, Legottan meguacula mind ſeregenel ozue. Ez leven kealtani kezdenec az zizhez, kikert le terdepọlven ÿmadſagot tǫn vr iſtenhez, es legottan zọmọc | 516 velaga meg adateek. De ezọc elfeleÿteek aÿo tetelt halalatlanſagoknac miatta, es az ọ talpat elọs vas zegekkel be verek, es az ȯ ṅakara eġ naġ ſaag fǫventh kọtenec, es a varos zerte ekkeppen haram oraiglan tazigalac, es iartatac. Uo micoron immar neġed horara fordultvolna, A varos kozepọth meg nilec a fold, es talior ꭓazar el ṅele mind az ọ | 517 ſereghinel. Annac vtanna iſtennec anġala iọne eġ ifÿv zemeľbe, megzabadita ȯtet a fọnennec ọ neheſſegetọl, es a vas zegeket ki zede ǫ talpaibol, es meg vigazta ọ ſebeit Ezt latvan a ſeregọk mind criſtoſba hünec. Tovabba micoron talior elſilÿetvolna, zalla Unmerarioſra, Ki akara buzznt allani taliornac halala- | 518 rol, ki vala ȯ neki atǩaſia anaġ rokonſaga, erc'belọl harom tüzes ọkrọt ꭓenaltata, es zent Apalin azzont bele vettete, De legottan mindọn hewſege el alveek, es a harmad ọkọr kibe vala ez zent ziz, ꭓodakeppen ingani kezde, es kette repedven ȯ neki caputh ada ki iọni Ez ꭓoda latvan tiz ezọr embọr hǘn criſtosba Annac vtanna Unmerarios ꜩazar feÿe beſaggat- | 519 van zorṅú halallal hala Az vtan emeltetheek az ꜩazarſagba Torquinos ki criſtoſnac ọ ieġọſet ṿas lanczokkal megkotoztethee es eġ magas ſara labbal felfúggeztethe, es fọvel ala hoġ túznec miatta v̇tet el vegezne, De iſtennec anġala ezọkbọl v̇tet meghzabadita. Ezt latvan torquinos, mind nepevel fel vene az igaz hitọt Micoron ezt hallottavolna Obſo- | 520 nor Perſaÿ kerak, Oda iọne naġ erọvel, es Alexandriat meg zalla, es megvene mind nepevel eġetọmbe, es megkọtozven torquinoſt, es a tọmlọczbe vettete, Paranꜩolvan hoġ v̇tet eroſſen tartanac Zent Apalin azzont kedeglen micoron tázzel vizzel vaſſal c'ohoccal kọveckel, onnal, feṅọ zvrokcal, ſa eṅọvel, Kenkọvel, Olaÿal. es vas | 521 gerebeṅel igọn ġọttrettevolna Iſtennec anġala ezọcbọl mind ki mente v̇tet Vġhoġ, ſemminemú ken vallaſnac miatta megnem ġozteteek, Annac ocaert paranꜩola hoġ el vagiac ṅakat, Annac vtanna micoron intotvolna o ken vallaſanac helere, Kọnete eġ kenes idọt, anaġ haladekot, Es ekkeppen valo ÿmadſagot tọn O zizeknec ekọſſege, es keġọſſege | 522 Vram ieſus criſtus, ki engọmet meltataal, Iollehet meltatlant atte zent nenednec eſmeretire hinod, hoġ engọmet tennel tizta aldozatta, Ma nekọd aÿanlom en lelkọmet kọṅọrọgven alazatoſſaggal, hoġ valakic az en kenomrol megh emlekọznec Azokat mindọnnemú teſti es lelki vezedemtọl megh ọrizzed. Bÿnọket keġelmeſſeggel megboꜩaſſad, bnÿaſagnac indulaſaath ọ ben- | 523 nod meg olꜩad, Vtolſo zegenſegọt, es hertelen halalt nekiọc latni ne aġ Azzoṅiallatokat, kik

ġermọk zileſben ġọttrọdnenec a magzat advan v̇ket megvigaztalÿad,
es halaloknac ideÿen keġọſſeggel nekic meg ieloṅṅeel, es velọc leeġ,
Es halaloknac vtanna teġ irgalmat ọ velọc, Hoġ te veled vigadozza-
nac ọrọcke. Ez ÿmadſag megvegezuen, zozat iọne meṅbọl ọ hozzaia
| 524 Monduan Jọÿel en zeretom veġed a coronat ki tenekọd ọrọc-
ke megvaġon zẹrezuen, Tudvan bizonſaggal hoġ te mindon kereſod-
ben meghalgattattaal, Ez megleven a fọldre le haÿla, es a ṅak va-
go fel veue az ọ tọret, es eġ vagaſſal el vaga ṅakath, Annac vtanna
az ọ teſte oľ nọmọs illatu lọn hoġ mindọncoron betegọc vakoc, es ſi-
ketọc, ſantac, es nemac mindọn ṅaua- | 525 ľaiocbol megzabadulnac-
vala. Ez zent azzoṅ zenvede martiromſagoth ọth zaz harom eztendọbe
Amen. It kezdetic zent Aduiga azzon elete HAduiga,
Vala Sleſianac Craconac, es mind lenġel orzagnac hercegne azzoṅa
Es oľ keġes es irgalmas azzoṅ vala hoġ valahol iar vala acar varoſ-
ba, akar faluba mindenúth betegot, es koort kerdoz vala, Leg- | 525
ottan mint halÿa vala zeretetọſt meglatogatľavala es v̇tet meg vigaz-
talÿavala, mikent aṅa ſiat, auaġ leaṅat. Ennec folotte mindenút
tomlọczbe fekú fogľocat naġh zeretettel latogatvala Minth aÿo
azzonrol iras olvaſtatic iġ, hoġ ielọs koṅhaiavala eleſegot ruhazatot,
ġortÿacat a tọmloczbeliekhez zolgaltat vala, Hoġ hidegſeg- | 527 tọl
v̇ket eltauoztatna Ennec vtanna, es fọlọtte halalra valokat kiket
erọz vala micorọn vra herczeg miſerọl, auaġ vexerṅerọl ki iovala,
terdre eſven ruhaiat megfogÿauala, es ọ eſedozeſenec miatta v̇ket ki-

zabaditka vala, Vamok, es adoc kik ȯtet illeticvala, naġ haġomaſt tezon vala, Kit eġġic Caplana latvan naġ fel zoval ọ neki azt | 528 monda, Te azzoṅom addeg, es engecz e poroknac hoġ mi kic te zolgaid vaġọnc ſemmi nē kezd lenni, Es aÿo azzoṅ naġ keġọſen neki felele es iġ monda Oh vram meľet te mondaz Iſten ọ ianival minket meglatando lezen, Alamiſnakhoz oľ igọn iġekozik vala Hoġ micoron eġzer ielọs oltara eloth ki Camoraiaba vala rakvan, Imad | 529 kozni kezdọtvolna, es az ÿmadſagoknac aÿetatoſſagatol naġ ideig el nem tauozneec, Az alamiſnara zoctatot zegeṅi kik valanac, naġ zoval kealthnak vala, mondvan ezt, Ammú azzoṅonc el eṅezọt mi elọttọnc, naġ idọ vaġon, megſem adot alamiſnat, Ezt halvan eġh Apaczÿa azzoṅ hoza bemene, Es micoron az zegeṅọcnec zauokat neki megmondotta volna, Legottan | 530 monda, ved fel a pohart ki neki zokot vala mindencoron penzel telÿes allani Viġed ki, es ozÿad a zegenọknec mikent iſten malaztÿat atta, Ezt tezinala micoron aÿetatoſſagban foglaltaticvala, es ọm maga ki nem mehetvala Micoron kedeglen ọmmaga ki meġọn vala, ọnnọn kezenel naġ bewſegọs alamiſnac tezọn vala Es oľ naġ keġọs azzoṅ vala hoġ ha ∠ak eġ keṅere Anaġ eġ tik moṅa volthes | 531 ottan a zegeṅọkkel kozlivala, es a meľ zegeṅọket nala tart vala, tulaÿdon ọ kezeÿuel le terdepolven eledeld nekik zolgaltathvala, es az ọ labokath mind megmoſſa vala, es oztan megbekelgetinala Ennec fọlọtte poccloſoknac ſocaſſagat eztendọnckeenth eledellel ſegitiuala Ehſegnec ideÿen naġ alamiſnat tezǫn vala. Eǵ falnĳaba neki naǵ ſoc zantaſa vala, es mind az ſokſagu gabnat ze- | 532 geńǫknec oztǩa vala. Vǵ es mondatic hoǵ varoſokon megkealttatǩa vala hoǵ valakĳnec zikſege volna, oda menne, es maganac zikſege zerent eleſth venne, Micoron a gabona megfoǵatkozotvolna huſth ſaĳtoth, es haĳt oztvala Ozneǵǫknec es arnaknac ańńoc vala es herczeg elǫt iǵeket viſelinala Soc zizeket ǵonǵa ala vezǫn vala, es nemeǩeket apaꭓ'aſagra, nemelĳeket | 533 hazaſſagra advala, Huſth es halath ǵeńerűſeggel fozeth vala, es zegeńǫknec ańńokkeppen tarttĳak vala es ǒtet kenetic vala, Mert valaki tǫle mit keer vala, Hiuon ſenki nem boꭓatvala, Mind mene iǫnedelme neki vala claſtrombelieknec, es zegeńǫc-nec oztǩa vala, ꭓak ruhazattra, es eledelre valoot nala benne megtartvala, Es iǩ naǵ aĳetatos az- | 534 zoń vala, hoǵ hovaltol fogva deliglen az zent eǵhaztol el nem tauozicvala A zent aĳetatoſſaghoz oǩ igon zerkozot vala, es vrat annera engezteltevala, Hoǵ harmicz eztendeiglen a hazaſſagnac aǵatol valaztvan voltanac, Es ereſb eletǫth viſel vala mindǫn clauſtrombelieknel, Elozer ebben, hoǵ mindǫn napon boĳtol vala, ielos innepǫctol megvalvan, Kikre | 535 Confeſſori, es vra herceg inticvala kethzer ennie Jollehet huſth, es halath ǵeńerűſeggel ꭓenatakat aztalara zolgaltathnacvala, Demaga azokat megnem ezinala hanem zegeńǫknec kűldinala, es maganac koz halath, es kapoztath fozettetvala, Itala fǫth viz vala es ſeer, Bort ꭓac ielǫs innepeken izicvala, Vigiliakat nem ꭓak apoſtolokeet, De mindǫn | 536 zentọknec, kiknec fọlden napoc illọ vizzel, es kinerrel boÿtọlinala. Ezt tezinala mindọn cantorokon, Mindọn aduentbe, es mindọn boÿtben, Annac vtannac eǵeb ſoc napokon es, Vǵhoǵh Mindọnọk ꭓadalcodnacvala raÿta, Eleǵ keṅeret ezik vala, es a feÿeret zegeṅọknec kúldinala Nem ꭓak boÿtọkkel, De eǵeb ġọttrelmekel ees teſtet ozthọneritinala. Lo zọrbọl | 557 ꭓenalt ciliciomot ol' ſokaig el viſel vala, hoǵ ọ raÿta lọth ſebọc vǵan meg eveſodnec vala, es evel folnacvala, Zolgalo leaṅanal magat annera oſtoroztatiavala, hoǵ a lean magat igọn ſiratkavala Jeſus Aduiga azzoṅ kerdinala miert ọ ſirna, es a lean felelt vala, mondnan, hoǵne ſirÿac, Ha ennekọm annera kel embọrt vernọm, hoǵ a veer teſteth kọrṅúl folÿa, Miert az | 558 hoǵ raÿta tọbbet nem latoc ꭓonthnal, es bornel, Veterne coron capolnaiaban meǵen vala, es ol' erọſſen magat oſtorozÿa vala hoǵ az ọ vėre a fọldre ꭓorogvala, es a fọldọn megtettetic vala, zọnetlen, es mezitelen labbal mind telben, mind ṅarba, es mindon erọs idọkben ekkeppen iar vala, Labi ọltọzetọth ꭓak accoron vezọnvala fel, micoron piſpọkọknec, papoknac, es ba- | 559 ratoknac eleÿcben meǵenvala, es a laba ṅoma tọreſ mia verrel tetteticvala Soha ſubat, es eǵebnemú bọrrel ꭓenalt ruhath nem viſelt akar meľ naǵ hidegvolt, es ꭓak eǵ zokṅaba, es eǵh koz palaſtba iar vala, Es mind enne monkara teſtenec ſemmi ġeṅerúſegọt nē tezọn vala, Jollehet ọ aǵa nọmoſſen meg ꭓenaltaticvala, Demaga mezitelen dezkan ṅugozicva- | 540 la, Soha ſemmi korſagaba pipparnara nem fekzicvala, Mindọn miſet vegig hal vala, es azokat igǫn zeretiuala kik miſet halgatnac vala, Soha az zent eġhazba le nem úlvala, Hanem mindencoron terdǫn, es labon ÿmadkozikvala, Sonha ſem hoba ſem eſǫben, ſem ſaarba megnem tarthhatkac vala, hoġ mezit lab zenteġhazhoz eÿel nappal nem fokamot volna, Ok |541 naġ aÿetatos vala, Hoġ micoron zent miſet halgatvala, magat nem thúrhetinala naġ ſiraſtol, es a ſiraſba valo zepegeſt, es fohazkodaſokat tezen vala, Oltari zenthſeghez annera ſebhetic vala, Hoġ micoron iſtennec teſtenel eġġeſil vala, naġ ſiraſſal megh ǫtletikvala Soha ÿmadſagtol ſiramnekil el nem meġen vala Oh ki naġ bodog azzoṅvala ez, Hoġ ki eġebeknekes |542 idueſſegǫkrǫl ielǫs gondot viſelvala, Neki ielǫs zerzǫth zolgaloÿa vala, hoġ ki embǫrǫket ġonaſra intvala. Eġ neminemú azzoṅallatoth ki ÿmadſagot nem tud vala, tiz hetben naġ zeretettel iſteni ÿmadſagra taneÿtha Embǫri allatnak erei fǫlǫt viġazvala, Mindǫn eÿel ṅugomnekil ÿmadcozicvala Ammek azzoṅoc nala valanac valamicoron felkelnecvala mindencoron ÿmadkozuan |543 latkacvala, Veterne vtan ſoha nem alozicvala, Hanem mind naddeligh ÿmadkozic vala, Vġhoġ, Naġ terdepleſenec miatta vǫlgec leznec vala, es delnec vtanna eledelt vezenvala, Es az zent azzoṅ, hoġ kÿnec zentſeget es aÿtatoſſagat iſtenſeg halalanac ideÿen meg ielǫnte, Mert micoron az zent zizek ǫ teſtenec mellette ſoltarth olvaſnanac, Ok naġ ġeṅerúſegǫs illath ǫthletec oth |544 a helen, Kit ſoha nem erzǫtvolt embǫri allat annac elǫtte Es ekkeppen criſtoſba ez nǫmǫs azzoṅ el ṅugoneek, Ki maſth vralkodic ọrọkkọl ọrọkke meńorzagnac bodogſagaban Amen. Vrnac Nevebe kezdetic zent adorian martirnac martirōſaga. ADorĳan vr iſtennec zeretọ zenti martiromſagot zenvede maximianos ꞓ̇azar miat | 545 Ezkeppen, micoron e fọlil megmondot maximianos, Nicomedia nenú varoſba balvańoknac aldoznec ọ paranꞓolatkabol mindọnút kereſtetnec vala a kerezkenọc Nikik ȯket kereſic vala kentol valo feltọgbe Nikic penznec valo ọrúltọgben, Vġhoġ, zomzed ọ zomzeġġat Gazda hazabelieket a kenra vonz'a vala, kik kozọt | 546 ezọk miat harmicz harman megfogattanac es a keral eleibe vitetenec, Kiknec a keraľ monda, Nem hallottatokeẹ minemú ken a kereztienọk ellen zerzettetọt Kĳnec ȯk mondanac Hallottoc, De atte balgatagſagos paranꞓolatod megmọnettọc Ezọn a keraľ igọn megharagveek, es paranꞓ̣ola hoġ ȯket ńers inakkal vernec, es zaiokat | 547 konekkel, es meghalgatvan mindọniknec mondaſat, ȯket megvaſaztatha, es a tọmlọczbe rekeztethee, Kiknec adorĳan alhatatoſſagokat ezebe vene ki vala a vitezọc kozọth naġob, Monda nekic kezeritlec titọket attú iſtentokre, hoġ megmonġatoc ennekọm mi leġọn az erdọm meľet tú az kenokert vartoc. Erre megfelelenec a zentọc Hoġ zọm nem latta, ſem | 548 fúl nem hallotta, ſem embọrnec zineben nem zallot mit vr iſten megzerzọt az ọ zeretọĳnec. Ezt halvan Adorĳan kozicbe mene, es monda az vtanna valoknac, zamlaľatoc engọmethes ezọkhez, mert enes kerezken vaġoc, Hoġ ezt hallotta volna a ꞓazar, es latna hoġ nem akarna aldozni a balvanoknac Meg vaſaſtata ȯtet, es a tọmlọczbe vettete Ennec vtanna az ọ feleſege Na- |[549] talia meg halla, Hoġ vra megtọmlọcztetọtvolna Meg zakazta ruhaiat ſirvan, es naġ ohaĳtvan De micoron megtutta volna hoġ hiteiert tọmlọceztetọtvolna meg, Naġh ọrọmmel a tọmlọczbe futa es az ọ vranac vaſait, es a tọb zentọknec xokolgatꝁa vala, mert u̇es kerezꝁen vala, De a habornſagnac okaert magat megnem ielọntinala Annac vtanna monda |[550] az ọ vranac Bodog vaġ te en vram adorĳan, Mert meglelted a kazdagſagokat kiket atte zůleid elhattac kinekil vaĳonni kezdnec azok kik maſt ſokat birnac Micoron nem lezen a kereſkọdeſnec ideie, ſem a kůlxen vetelnec, Micoron ſenki a kenbalol maſt megnem zabadithhat Sem atĳa fiat, ſem aṅa leaṅat ſem zolga vrat, ſem barat ọ barattĳat Sem a kazdagſag ọ vrat Ennec vtan- |[551] na micoron u̇tet intọttevolna arra, Hoġ mindennemů e velagi dixọſegọt meg vtalna, baratit, es zůleit megvtalna, es mindọnha ọ zineben meṅben iġekoznec, Monda ọneki zent Adorĳan Ereġġel hugom, mert ammi kenvallaſonknac ideĳen elhĳlac tegọdet, hoġ laſſad ammů halalonkat Ez megmondnan Natalia az ọ vrat aĳanla az zentọknec hoġ u̇tet erọſittenec Anaġ |[552] biztatnac Es e megmond-van el hazahoz mene Annac vtanna micoron zent Adorĳan hallotta volna az ọ ken vallaſoknac nap'at, el iọne, es aĳandekot ada az ọrizọknec, es az zentọket kik ọ vele valanac kezeſſegọn haġa es u̇nom maga elmene hazahoz nataliat el hĳnia Mikeppen ọ neki hit zerent fogatta vala hoġ ọ kenvallaſoknac ideĳen oth lenne, No |[553] micoron immar haza menne, Lata ὑtet eġ zemeľ Ki legottan elfuta, es natalianac meg izene mondnan, Adorÿan elzabadult, es im hol io, Hoġ ezt Natalia hallotta volna Nem hine mondnan, De ki zabaditotta volna ὑtet ki a fogſagbol, Ne aġġa iſten ennekǫm azt, Hoġh ǫ a fogſagbol kizabadulion, es a zentǫktǫl elzakaġion, Micoron ezt mondana, Iǫne eġ ġermǫk azon | [554] haztol valo, Ki monda neki, Bizoṅ im hol iǫ vram elboꝛattac, Natalia azth aleÿtta, hoġ a martiromſagtol valo felteben futotvolna el, Igǫn keſernen ſira, Es micorǫn latta volna ὑtet felkele hamar, es ǫ elǫtte az aÿtoot be zarla, es monda Eltanozzec en tǫlem akki iſtentǫl el eſǫth, es ne tǫrtenṅec nekǫm zolni ǫ zaianal, Kinel ǫ vrat megtagatta, Ennec vtanna tekente ǫ vrara, mondnā O te iſtentelen ṅanalÿas | [555] Ki kezeritte tegǫdet megfogni ammit el nem tekelhecz, Ki valazta el tegǫdet az zentǫctǫl, Anaġ ki hitete el tegǫdet, hoġ ki ternel a bekeſegnec ġúlekozetibǫl Mondmeg ennekǫm mire futtal el minec elǫtte a viadal lenne, es minec elǫtte a kenth lathnad, Mikeppen ſebeſeÿtettelmeg, Hoġ meeg a ṅil el ſem zalaztatot Im en ꝛodalcodom vala ha iſtentelen nembǫl, es e gonoz nemzetbelǫl valaki iſtennec adatneec O ennekǫm bodog- | [556] talannac, es ṅanaľaſnac Mit teġec, Ki zerkoztem e gonoz nembelihoz, Nem lǫn engedven nekǫm hoġ en eġ horaiglan valo ideben hinattatnam martir feleſegenec, De incab mondatom hite zegǫt feleſegenec Eġ keneſſe lǫn nekǫm vigaſagom, De Ime immar holtig valo keſerúſegǫm es zeġenſegǫm vaġon Ezt halgatvan zent Adorÿan igǫn ọrúl vala, Ꝛodalcodvan ez nǫmǫs zepſegǫs ifÿv azzoṅiallatnac ǫ beze- | [557] den, Kit vǫtvala hazaſſagra annac elǫtte ꞓak tizen neġ honal, hōnan tudna e keppen zolni Orǫmeſt halgatḱa vala ǫ bezedet, mert ebbelǫl geriedetǫs lezǫn vala a martiromſagra, De micoron latna v̇tet hoġ igǫn keſergene, monda ǫ neki Niſdmeg nekǫm azzoṅom natalia az aÿtot, Mert nem a martiromſag elǫl futtam el, ammint te aleÿtod, De hoġ tegǫdet ammikeppen fogadam elhÿalac | [558] Natalia megſem hizenvala ǫ neki, mondnan, Laſſatoc mikeppen ꞓalogath engǫmet e hite zegǫt Mikeppen hazudoz ammas Judas. Fuſſel te ṅavalÿas en tǫlem, mert en magamat maÿd meg ǫlǫm, hoġ meg elegǫggel immar, No micoron keſneek natalia neki meghnitni az aÿtoot, Monda Syes niſdmeg, mert el meġǫc, es touabba engǫmet nem lacz, es annac vtanna ſirz, hoġ engǫmet | [559] en vegezetǫmnec elǫtte nem lattal, Mert a zentǫket hattam kezeſül en ertem, Azert ha a zolgac kereſven engǫmet megnē lelendnec, az ǫ keṅokat, es az enemeth eġetombe kezdic zenvedni Ezt halvan Natalia Megnita, es eġmas elǫth le eſenenec a fǫldre Annac vtanna a tǫmlǫczben eġetǫmbe menenec Holot Natalia heth napeg a zentǫknec v̇ ſebǫket nǫmǫs ġolꞓval kenegetiuala Annac vtanna a zerzǫt | [560] napra a ꞓazar v̇tet eleibe hozata, Kic micoron a kennac miatta nem iarhatnanac vitetnec vala mint a barmoc, Kic zent Adorÿan kezeit hata mege kǫtven kǫueti vala, Ennec vtanna zent Adorÿan ezterän vitetec a ꞓazar eleibe. No micoron vitetnec Natalia e keppen zolvala ǫ neki, laſſad en zeretǫ vram Hoġ megne retteń micoron a kent latod, mert kenes ammit maſt zenvecz, De a lezon naġ vigaſag tenekọd | 561 hoġ legottan az zent anġalokcal kezdez ọrvendenọd No micoron zent Adorian nem akarna aldozni Naġ nehez vereſegọt zenvede, Ezt latvan Natalia naġ ọrommel elfuta az zentọkhez kik a tọmlọczben valanac, mondnan Im az en vram elkezdọtte a martiromſagot, Kit micoron a ẋazar intene, hoġ az ọ iſtenit ne karomlana, es ọ monda, Ha en ġọttretọm mert azokat kic nem iſtenọc karomlom, mikep- | 562 pen te ġọttretol iọnendọre ki az igaz iſtent megkaromlod, Monda neki a ẋazar Ez igekre tegọdet a ẋalardoc tanittottanac, Zent Adorÿan ez ellen monda Mire mondod v̇ket ẋalardoknac ha az ọrọc eletnec vtara tanitnac, Ez halvan megenth elfuta natalia, es az ọ vranac feleletit az zentọknec naġ orommel megmōda Ennec vtanna a ẋazar naġ erọs embọrọkkel v̇tet eſmeg igọn verethe Tonabba natalia mind | 563 a kenokat a kerdeſọket es vranac feleletit a zent martiromoknac kic a tọmlọczbe valanac legottan meg ielọntinala. No annera verec v̇tet, hoġ a beli ki iọ vala immar Annac vtanna meg vaſazac v̇tet, es a tọb zentockel a tọmlọczbe vettetec Vala zent Adorÿan ġenge ifÿu, es igon zep abrazu huzon ńolcz eztendos, Natalia tekentven ọ vrat hatra fekven a naġ kennac, es taglaſnac miatta | 564 feÿe ala teve ọ kezeth, es monda, Bodog vaġ te en zerelmes vram, ki melto loọl a zentọc kọzibe zamlaltatnod, Bodog vaġ te en zomọm velaga, hoġ te zenvedel, Azert ki te ėrted zenvede, eregġel en edọſọm ereġgel, Laſſad annac diẋọſeget kẏnec zerelmeiert e kent zenvetted. Meg halla a ꭓazar Hoġ ſok azzoṅiallatoc zolgalnanac az zentoknec a tomloczbe, Paranꭓola Hoġ tovabba be ne boꭓat- | 565 nak v̇ket, Meghalla ezth natalia, Hoġ azzoṅ nepet oda nem boꭓatnanac, el vethete haẏat, es ferfẏv ruhaban oltozec, Vġ zolgal vala a zentoknec a tomloczbe, eġeb azzoṅiallatockales ezt thetetinala io pelda adaſanac miatta, Ennec vtanna kere az o vrat, hoġ micoron az oroc diꭓoſegbe lenne, ẏmadna ọ erọtte, Hoġ vr iſten v̇tet e velagon meg ọrizne zeplotelenſegben, es hamar | 566 v̇tet ez velagbol ki venne Ezt halvan a ꭓazar, hoġ az azzoṅiallatoc ekeppen tottec volna, Hozata ůlo vaſath, kin mindoniknec labait eltoretne, es ekeppen v̇k meghalnanac Fel vala zent natalia hoġ az ọ vra eġebeknec keṅṅa latvan megrettenne, De kere a dolgoſocat kik ezt zerzik vala, Hoġ az ọ vran kezdenec el, No micoron immar o neki labait elmetůttek volna, es zarait | 567 el tortek volna, Kere v̇tet natalia, hoġ az ọ kezethes elhanna methni, Minel az o zent tarſaſagihoz kik tobbet zenvettek vala eġenlo lenne Ez megleven zent Adorẏan elboꭓata ọ lelket vr iſtenhoz, es a tob zentoc v̇n kẏeken az ůlore tarkak vala labocat, es ekkeppen mind vr iſtenhoz menenec, Annac vtanna Paranꭓola a ꭓázar, hoġ teſtọket mindmeg egetnec Natalia addig ọ vranac | 568 kezet kebelebe elreẏte. No micoron immar az zentoknec teſtọc a tázbe vettetnenec, akara natalia es v̇nommagat a tůzbe vettetni, De hertelenſeggel naġ harmath eſeek, Ki a tázet el olta, es az zent teſtọket bantas nekil meghaġa A kereztkenọc errọl tanaꞓoth tartanac, es az zent teſtọket conſtantinapoľba vineek miglen aṅa zent eġhaznac bekeſeg lenne, hoġ az vtan eſmeg tiztoſſeggel megh hoznac. Ez zentọc zen- | [569] vedenec martiromſagot vronc ieſuſnac ziletese vtan huz hean harom zaz eztendobe No azert Natalia marada hazaban, es zent Adorĳannac fel kezeet maganac megtarta, Meľ kezeth ọ eletinec vigaztalaſara mindoncoron tiztoſſeggel feĳehez tezen vala Ennec vtanna lata eġ fọ tizt tarto, anaġ ado zedo hoġ Natalia igọn zep igọn kazdag, es igon nọmos volna, A ꞓazarnac akaratťabol tiztoſ- | [570] ſegbeli azzoṅiallatokat kůlde ọ hozza, Hoġ ha hazaſſagra acaratos volna, kiknec natalia felele, Ki ṅerhetne nekọm azt, Hoġ en iľen embọrhez birnam, Demaga kerọc harom napi idọth hoġ magamat hozza zerezheſſem. Ezt monġa vala azert hoġ el zalathatna. Annac vtanna ĳmada vr iſtent hoġ ůtet tiztan megtartanaia. Ez megleven legottan el alvek. Jme hoġ el aluth volna, eġ a martiromọc kọzzál neki meg ielọnec | [571] es ůtet naġ edọſſeggel megvigaztala, Paranꞓolvan ọ neki, hoġ a helre menne holot a martiromoknac, es az vranac teſtọc volna. No micoron felſerkenth volna, Vene ꞓak zent Adorĳannac kezeth, es naġ ſoc kereztťenọckel haĳora zalla, Hoġ ezt meghallotta volna a fọ tizttarto ſoc vitezọkkel haĳon ůket ůzni kezde, Demaga ellenọcvalo zel tamada, ki ọ bennọc ſokacath elsiľeztven kezerite ůket megterni No micoron immar effel | [572] volna, Pokolbeli ọrdọg nekic meg ielọnec egh haĳon iaro embọrnec kepeben, tettetven hoġ a haĳoban volna, es azokat kickel natalia vala, Monda ọ nekic, honnan iọtek es hova mentoc, Mondanac Nicomediabol iovonc es conſtaniapoľba meġonc Monda nekic Eltenettetoc de balfele tarꜩatoc ha io helre akartoc menni Ezt monġa vala azert, hoġ a tengọrre mennenec, es ȯket elveztene, es hoġ meg- | 573 halnanac Ez halvan micoron ọ vitorlaiocat megfordittanac, Legottan megielọnec zent Adorÿan ọnekic eġ kis haÿoba ůlven, es monda nekic hoġ azonkeppen mennenec minth elozer Meg ielọntven hoġ akki elozọr zoltvolna ọrdọg volt volna Ez megmondnan a haÿo elot meġen vala, es vtath mutath vala ọ nekic Natalia lathvan hoġ zent Adorÿan elọttọc menne | 574 igon naġ orọmmel betelec Es e keppen minec elọtte megvillamodnec conſtantinapoľba iutanac. No micoron oth natalia a hazba mentvolna, holot zent Adorÿannac teſte, es a tob martiromoknac, Es zent Adorÿannac kezet ọ teſtehoz totte volna, ọ imadſaga vtan el alvek, es megielọnec ọ neki zenth adorian, neki kozonven paranꜩola hoġ ọ vele az ọrọc bekeſegbe menne Annac vtanna micoron | 575 almabol felſekentvolna, es aalmath megh ielọntọtte volna azoknac kic oth valanac, Bọlꜩut von ọ tọlọc, es lelket legottan elboꜩatha, Kit az zent anġaloc naġ vigaſaggal meńorzagban vinec. Legottan veneek a kereztkenoc ọ teſtet, es tevek az zent martiromoknac teſtọchez Amen Vrnac Venebe kezdetic zent Elek confeſſornac eleti SEnt elek, Ki ez velagot vÿonnan valo meſtọrſegenel megh ꜩala | 576 es embọri nemzetnec ellenſeget meg ġoze, Vala nomọs nembelọl romaſagba euffemianoſnac fia ki vala ꝛazar vdnaraba elſọ, Ki vtan iarvala harom ezor zolga, kic mind arańas ọuel ọvedoznecvala, es ọltoznecvala camv-caba Ennec fọlọtte euffemianos vala igọn irgalmas, Vǵhoǵ, Uaponked zegeńọket, arnakat, ọzveǵọket, es zarandokoknac harom aztalt advala | 577 Kiknec tiztọſſeggel zolgalvala, Es ennec vtanna ọ kilenc horan etelt vezen vala zerzetọs nepekkel iſteni felelmel, kÿnec feleſege Aglaes azzon es ez zerrel iamborſaggal el vala, Micoron ọ nekic magzatkoc nem volna, Imadꝛagockal ńerenec vr iſtentọl eǵ fÿat, es attolfogwa elenec naǵ tiztaſaggal Uo micoron immar a ǵermoc ezọs volna, adac ȯtet tanuſagra, Annac vtanna micoron a tanuſagban | 578 tudomańanac miatta veragoznec, es embọrſegọt ertvolna, Valaztanac neki ꝛazar vdnarabol eǵ zizet, es neki adac feleſegül Annac vtanna micoron a ńugodalomnac ideÿe el iọtvolna, Bemene az zent iſiw az ọ mathkaiaval agias hazaba, holot kezde ȯtet tanithani iſteni felemre, es zizeſegnec tartaſara. Meľ tanuſagnac vtanna arań ǵürüÿet es vitezi ọnenec ꝛattÿat, kinel ọnedozicvala neki ada tartani, mond- | 579 van, Ved hozzad ezọket, es tarꝛ nalad ammig vr iſtennec kellemetos, es kozọttonc vr iſten leǵon, Annac vtanna venen ọ iozagaba es a tengọrre mene, es titkon be zalla eǵ haÿoban Meľ haÿon ȯtet vetec laodiciaba. es onnan elmene ediſſa neuú varoſba ſiria orzagban, hol vala mű Vronc ieſus criſtuſnac kepe, ki nem embọri kez miath vala alkotvan ǵolꝛba zerezven. Uo micoron oda intoth volna, mind valamit | 580 vele hozoth vala zegeńọknec ozta, es hitvan ruhaban oltozven a tọb zegeńọc-kel eġetọmbe azzońonc marianac eġhaza elọt kezde úlni, Holot alamiſnaval el vala, es abban tobbeth megnem tartvala, hanem ꭓak kinel ọ zegendọn megerne, es a tobbit â tob zegenọknec oztÿavala, Demaga az ọ attÿa micoron meghesmerte volna hoġ az ọ fia elment, ọ raÿta naġ ſiraſt tọn, es zolgakat mindọn fele boꭓata, hoġ az ọ fiat | [581] megkereſnec naġ zorgalmatoſſaggal, es zeretettel kik kozzúl nekic iọuenec edịſſaba, Hoġ latta volna zent elek az zolgacath u̇ket meg eſmere, De u̇tet az zolgac ſemmikeppen megnem eſmereec, es oth a tọb zegeńọkkel eġetọmben zolgai neki alamiſnat adanac, Mel alamiſnat vọn iſtennec valo hala adaſſal, monduan Halat adoc tenekọd en vram iſten, mert zolgaÿmtol alamiſnat vetethel | [582] en velem, Annac vtanna megterenec az zolgac, es megmondac o atkanac hoġ ſohol megnem leltecvolna u̇tet, Tonabba az ọ ańńa fianac elmeneſenec vtanna ọ aġas hazanac paġimentomara ſakot teritte, Holot naġ ohaÿtaſſal, es ſiraſſal valo iaÿgataſokat tezẹnvala, monduan, Ith ſiratom az en fiamat mind addiglan mig u̇tet meglelọm, es meglatom, Az ọ | [583] ieġọſe kediglen vġmondvala ọ napanac En addiglan migh az en edeſſegọs vram felọl hirt nem halloc mikeppen a gerlice eġedúl veletọc megmaradoc, es veletọc lakozom, Uo micoron zent elec a fọlúl megmondot hẹlen, Az az, Azzońonc ziz marianac eġhaza elọth tizenheth eztendeiglen lacozotvolna vr iſtennec zolgalatiaba, Azzońonc Marianac | [584] kepe ki oth vala az eġha Monda az eġhaz ọrizọnec, Hozd az eġhazba iſtennec embọret, mert melto meṅorzagra, es iſtēnec zent lelke ṅugozic ọ raÿta Ime az ọ ÿmadſaga fel meġen vr iſtennec eleibe mikeppen a tọmÿennec ọ fúſtj, Micoron az eġhaz ọrizọ nem tudna, Kirol mondana, Monda eſmeg ọ neki, Akki az eġhazhoz lato vala ottan ki mene es v̇tet az eġhazba be hoza naġ tiztọſſeggel. Uo | 585 Hoġ e dolgot mindon ember megtuttavolna, es mind tiztọlnec v̇tet, nem akara hoġ e velagon tiztọltetnẹk annac okaert eſmeg elmene laodiciaba, Holot be zalla eġ haÿoba, es micoron acarna menni tarſiaba, Vr iſtennec akaratka zerenth a haÿo zel miat vettetecki romanal, Hoġ ezt latta volna zent elec, monda v̇nnọmbenne Az en atÿam hazanal eſmeretlen laco- | 586 zom, es nem tezọc eġebec-nec neheſſegọt Ez leven el indula, es azonkozben tortenek, Hoġ az ọ attÿa ꜩazar vdnarabol ki ioven naġ ſoc zolgackal meghkọrṅikozven, es v̇tet kọvetven elọl talala, es ọ vtan kezde kealtani, mōd-van, Iſtennec zolgaia kerlec tegọdet, hoġ fogaġ engọmet zegeṅ zarandocot hazadba, es elteſſel engọmet aztalodrol valo hulladekokcal, es maradekokcal, hoġ az vr iſten | 587 leġen melto atte zarandekoddales irgalmaſſagoth tenni, Hoġ ezt hallottavolna az ọ atka, ọ ſianac zerelmeiert be haġa fogadni, es ọ neki kúlọn hazat zereztethe az ọ aÿtoia eloth Hoġ v̇tet ġacortab latna es neki zolgalot zerze, es v̇nọn aztalarol valo etket ad vala ọ neki, De zenth elec incab gondol vala az lelki etelre honnem a teſtire, Annac okaert ÿmadſagba foglalatos vala ko- | 588 rọnked teſteet boÿtel viġazaſſal megh ọztoneriti vala, Annac fọlọtte a hazbeliek miat naġ ſoc ṅomornſagot, es bozzuſagot zenved vala, Nekiktọl mọnetſegot, Nekiktọl tal moſadeccal valo ọtọzeſt ọ feÿere ġakorlatoſt, Demaga zent elek ezọketh mind bekeſeggel zenvedivala az ọ erdemenec ọregbúleſeÿert, No micoron immar tizenhet eztendeiglen lakozot volna atkanac hazanal eſmeretlen | 589 Megeſmere iſtennec malazttyabol hoġ elkozelgetne az ọ eletinec vegezetj, Kere papiroſt, es tenthaat, es az ọ eletith mindọn zerent megira, Minec vtanna eġvaſarnapon miſe megleven a ſanctuariomba meńbelọl zozat iọne, mondnan, Joÿetọc en hozzam mind kik mvnkalcottatoc, es megfarrattatoc, es en meg ńvgotlac titọket, hoġ ezt hallottac volna iÿettokbe arcel mind a fọldre le eſenec, No megmaſodzoŕ zozat | 590 iọne, mondnan, Kereſſetọk meg iſtennec embọret hoġ ÿmaġġon romaſagert Kereſni kezdec v́tet legottan, de nem lelhetec ſemmikeppen Eſmeg monda az zozat, Euffemianos hazaba kereſſetok, Euffemianoſth errol kerdozni kezdek, es ọ azt monda, hoġ e dologba ſemmit nem tudna. No legottan a ꜩazaroc Archadius, es Onorius Innocencius papanal eġetọmben | 591 el indulanac euffemianoſnac hazahoz, es zent eleknec zolgaloÿa iọnala vra eleibe, mondnan laſdmeg vram talam ammú zarandokonc, mert naġ zenth eletú, es bekeſegọs embervala Euffemianos ezt halvan, elọl el ſÿethe, es v́teth halva lele, kÿnec orꜩaÿat latha hoġ fenlenec minth iſtennec anġala. Es akara a leveleth ki venni ọ kezebọl, de nem vehete, No | 592 micoron immar ki iọtvolna ọ tole a ꜩazaroknac, es a papanac meg ielontọttevolna, v́kes bemenenec, es ezt mondac Jolleheth hoġ bÿnọſọc vaġonc Demaga ez orzagnac terhet viſeloc, es a papa kozonſegnec paſtorſagat Azert aġġad nekonc a leueleth, hoġ tuġġoc mi vaġon benne megh irva Es a papa hozÿa mene es a levelet kezebọl ki vene, Kit legottan neki | [593] boꭓata, es el olvaſtata mind az ſokſagu nep elọth. No hoġ ezt hallottavolná euſſemianos zent eleknec atťa, ọ naġ keſerúſegeben ereie elzacadoza, es a fọldre le eſeec, mint holt eleven. Annac vtāna micoron keveſſe meg vꭓodotvolna, zaggatni kezde ruhaiat, es ńúni kezde az ọ ven feÿen valo haÿat huzni kezde zakalat, es ṓnonmagat ġọttreni, es az ọ fianac teſtere eſedozni, kealtvan, O ennekọm | [594] en zeretọ fiam, Mire hoġ engọmet ez zerent megzomorittottal, es enne eztendeiglen valo banatoth es ſiraſt ennekọm zerzel Jaÿ ennekom ńauaľaſnac mert tegọdet latlac en venſegọmnec iſtap'at, es az aġan halva fekven, es ennekọm nem zolvan Jaÿ ennekọm minemú vigaſagom lezen immar Touabba az ọ aṅṅaes hoġ ezt meghallotta volna, Mikeppen a fÿas orozlan a halot zagattÿa micoron | [595] megh akad, Azonkeppen naġ ſiraſſal ruhaiath zaggatťa ńái haÿat, es zọmeit meńben felemeli Es micoron a naġ ſocſagtol a teſthoz nem mehetne, Kealtvan vġmondvala, Aġġatoc nekọm vtath, Hoġ lathhaſſam az en fiamath az en lelkọmnec vigaſagat. Kit emlettem az en emleÿmvel, No micoron intotvolna a teſthoz reaia eſec kealtvan Jaÿ ennekọm en zeretọ fÿam en zọmeÿmnec velaga, Mire minekọnc ekeppen | [596] es iġ keġọtlen tọttel, Latodvala atÿadat, es engọmet naġ keſerú ſiralomba, es tennọm magadat megnē ielọntọtted, es atte zolgaid te raÿtad bozzuſagot tottec, es el zenvetted. Ezonkeppen ottan ottan eſedozicvala a teſtre Viha kezei elterÿeztven Viha kezenel ọ anġali orꜩaiat illetven, es ꜩocolgatvan ivoltvala Siriatoc en velem mind kic ith vattoc, mert tizenhet eztendeiglen volt en ha- 597 zamban, es nem eſmertem hoġ en eġġetlen eġ ſiam leġen, Ki ọ zolgaitol naġ ſoc ṅomoruſagot, es arcel vereſt türt Jaÿ ennekom, ki ad az en zomeÿmnec ſiralmas kutfeieth, Hoġ ſiraſſam eÿel es nappal en lelkomnec keſerúſeget. Az ọ feleſegees ġaz ruhaban ọltozven oda futa, es ſiratǩa vala ȯtet mondvan Jaÿ ennekọm Mert ez maÿ napon naġ ġazba, es ozveġſegben ma- | 598 rattam, es immar ninꜩ ennekom kire neznọm, ſem zọmeÿmet kire vetnom Jmmar el romlot en tọlem, en túkọrọm es el vezoth nekom remenſegọm Ez mai napon elkezdetic nekọm zomoruſagom, kinec veghe ſoha nem lezon Halvan annep ezt, nagh ſiraſt teznec vala. Annac vtanna a papa, es a ꜩazaroc teuek ȯtet tiztọs halot viſelore, es vinec a varoſnac kọzepire, es annepnec megh izenec, Hoġ meg- | 599 leltecvolna az iſtennec embọret, Kith mind az egez varos keres vala, es mind eleibe iovenec az zentnec Tonabba vr iſten ꜩoda tetellel megh ielọnte ọ zolgaianac zentſeget, mert valakic ọ teſtet illeticvala legottan mindọn betegſegocbọl, velagtalanſagocbol, es gonoz zellettol megzabadulnac vala. No e naġ ꜩoda latvan a ꜩazaroc papanal ȯnọmmagoc Kezdec az zent teſtọt viſelni, Hoġ ȯkes megzentoltet- | 600 nenec tole, Annac vtanna a ꜩazaroc haġac, hoġh bewſeggel araṅat, es ezúſtọth himtenenec el a piaꜩon hoġ az zent teſtoth vihetnec a zent eġhazhoz De annep nem gondola a penzel, hanem inkab naġobban naġobban ſietnec vala az zent teſtnec illeteſere, Vġhoġ, Naġ dologgal viheteek zent bonifacius martirnac templomaba, Es oth iſteni diꝣerettel tartac heted napig miglen ọ neki zerzenec coporſot | 601 aranbol, ġenġekbọl, es draga kọnecbọl, kiben az ọ teſteet naġ tiztọſſeggel helhoteec Es a coporſobol Anaġ a ſerbọl iọ vala ki oľ edọſſegọs illat, Hoġ ha rakvavolna nọmọs tomÿennel. Ez velagbol mulecki zent elek criſtoſnac ziletеſe vtan harom zaz harmicz ńolczad eztendọben, Ki moſt vigadoz ọrọckọn ọrọcke vr iſtennec elotte a diꝣọſegọs zentọckel, Amen Diꝣerteſſec az vr iſten

(602—606 üresek.)

| 607 Vrnac Nenebe ith kezdetic zent Sofia azzon elethi NAuffredo zent Sofia atka. Vala perſarom beli keraľ. Ańńa neneztetic vala Srandalianac Az Nauffredus keraľ lacozik vala medorom few varoſba, Kibọl maganac vọn het orzagot, Medorom, Affricat, zereꝣen orzagot Caldeoſokat, Arabiat, Alexandriat es egÿptom fọldet mind meg bira. Az idọben pogan nep kozot ſenki nem vala ọ hozza foghato, Mert | 608 valahona fog vala mindeneket o meg ġozvala. Minth romaÿaknac tartia kornicaÿa, Az idọben Anacletus neuń papa zentſegbe veragozec, Zent ſilneſter papa vtan huzon hatod eztendọben romaba Decius ꝣazar ideiebe, Az idọbe gọrog orzag vala mindọnfelọl naġ io bekeſegben, mert Decius ꝣazar kereztÿenọket igọn

haborgat vala Ez Anacletus papa ki futa romabol, es elmene gorog orzagba Micoron ezt Dọmotọr ꝣazar latta, | [609] es hallotta volna, naġh ọrommel, es naġ tiztoſſeggel fogada az Anacletus papat, es ọ orzagabeli vrakat, Jelonnen ieruſalembeli Janos patriarchat kikvel tanaꝣot erre vegeze hoġ o fianac Domotornec miert a ꝣazar v̇nọmmaga igọn venhọt vala Sophia azzont igọn dragalatos zep zizet Nanffredus keralnac leańat megkerne, De miert hoġ eġġic vala kerezken Maſic pogan Anacletus papa engede, Hoġ Nanffredus keral dọmọtọr ꝣazarral meg eġġeſülhen, es hoġ decinſnac | [610] ellene leheſſen, es megh ǵozheſſe decioſt, Mert a Decius iſtennec zent eġhazat igọn naġon haborgatia vala, Ez meg leven meg ſoc idọ el mulvan, meg hala ez ven dọmọtọr ꝣazar, es az ọ orzaga marada fiara domotọrre Sofia azzontol lon harom leańa hith, remenſeg, es Iſteni zereteth naġ zepſeggel, Kiket tanittata zent iraſnac bolꝣeſegere Sofia azzoń vala iſtembe igọn aňetatos, es ọ zolgalatia iſtennel igọn foganatos | [611] vala, ǵakorta valo kiztethnec miatta ọ vra dọmọtọr ꝣazar Anacletus papanal ozne romaba mene, A hith mellet vitezſegọt teni, nem tọrrel, ſem feġverrel, Hanem ꝣak hittel, es ¦ enzenvedeſſel iſtennec orzagat venni, es az ọ leańit, hitoth, remenſegọth es iſteni zeretetọth az ọ ańńockal feleſegenel haġa orzagaban naġ kenꝣel, es naġ kazdagſaggal, Annac vtanna dọmotọr ꝣazar Anacletus papanal ozne Adrianus romai ꝣazar mia kit Decius | [612] ꝣazar halala vtan emelenec venen martiromſagnac coronaiat, Azon idọben micoron zent dọmọtọrnec lelket anġaloc vinnec menorzagba, Zent Soſia azzoṅ halla az anġali enekọth kinel az ọ vrat iſtennec eleibe vizicvala, mert imadſagnac helen vala, felkọlte az ọ leaṅit, es ọ velọc ozne ÿmadkozec āmindọnhato iſtenhoz, Hoġ meltolna ọ neki meg ielọnteni mi leġọn az anġali enek, es mit iezzene, mert nem tuġġava- | 615 la, hanem ꞔak az enekọt halÿa vala. Tahat mind az harom leaṅa lata harom anġalt, es ez harom anġal mindenic feÿe folọt tartvala eġ eġ zepſegos coronat kezebe, Zent ſoſia azzoṅ feÿe folot heeth anġal tartvala heth coronat. Az anġaloc mondanac ez zizeknec, hallatoke emmú enekonket, attú atÿatoc lelket kit Adrianus ꞔazar meg ọlete, ez enek zoval vinọc iſten eleibe, es iſten ỏtet martiromſagnac coronaiaual orọcke megco- | 614 ronaza. Tÿnectokes alcothvan vaġon az ọrọc corona rinid napocba vr iſten meg laath, Kÿnec erdomet vezitọc, De attű aṅatoc titoketh zent Petor es zenth Pal eġhazahoz vizọn bee romaba, Holot Adrianos ꞔazar miat mind anatoc-cal ozne diꞔọſegos coronanal tiztoſſeget ṅeritok, De attű aṅatoc hetczer halmeg, es mind hetczer iſten feltamaztǩa, es heth coronanal megcoronazÿa Azert criſtoſnac melto lea- | 615 ṅa Soſia zerezdmeg zivednec hazat, kith hoġ hallotvolna zent ſoſia azzoṅ vig, es tizta orꞔanal fogada ez naġ iambort iernſalembeḷi Janos patriarchat, Kit ỏtet kerezǩenſegre fordita, es meg kereztọle mind ọ leaṅival ozue hozza hinata mizerrel orzagat haġġa ọ tọle tanaꞔot kerde. Es ez Janos patriarcha tanaꞔoza hoġ zent eġhazat rakatna, Azert zent Soſia azzoṅ eǵ igon naǵ, es zep eǵhazat rakata | [616] bodog azzoń neuen, Kinel zebbet naǵobbat, ſọth meg oľant ſemminemú embọr zome nem latoth. Es zent eǵhazi zerrel mindon nemável naǵ beuſeggel zerze arańal ezúſtel kilọmb kilọmb nọmọs kọueckel mondhatlan naǵ zent eǵhazi zerrel, es a folúl mondot Janos patriarchat teue piſpokke Mert az iambor tanaꞓaval bodog azzoń neuen rakatni kezdethe, Holot ǵermọctọl megualuan ez | [617] iambor megkereztele keth neǵuen ezor embọrt. Zent ſoſiazzoń terquilioſnac ọ vranac atḱaſianac haǵa es ualla az orzagot, es iſtennec ọ igeiet akara kọuetni, Holot ezt monǵa Hanemha ualaki mind azokat kiket bÿr ellene nem mondand, nem lehet en tanituańom Es felueue az ọ harom leańat annac vtanna hoǵ o vra meg holt uolna ńolczad eztendọ vtan, es mene romaba ſocſagu arańat ezúſtọth vún ọ uele, kinel roma- | [618] ſagbeli zegeń kereztḱenọknek el oztuan meg vigaztala huzon neǵ eǵhazat romaba rakata, Holot meeg ez napighes iſten az ọ zentinel diꞓertetic, Az idọben zent ſoſiazzoń zent zerzetnec zomeľe alat lacozicuala romaba, Naǵ vraknac, es nọmoſoknec feleſegit criſtuſnac hitire fordittÿauala, es ſokſagu nọmọs azzońokat kereztḱen hittre tanitḱauala, Kik ọ ferÿoctol mindọmbe el kilen leznecuala ọ feriọc aǵanac, ſem engednec- | [619] uala, Holot a uaroſnac fọ nepe kozzúl eǵ fọ embọr Anthiocus meg haraguec Adrianus ꞓazarnac monda, Eǵ neminemú azzoń allat harom leańival ioth e uaroſba, feleſegonket tọlonc el ualaztotta, kit mōdnac az eǵ iſtennec ieſus criſtuſnac a tọrueńere, es hitire tanitḱa, feľeb ualo tanitaſa ez, Hoġ mi hazaſſagonknac zerelmetǫl mindǫnǫſtǫlfogvan magokat megzenvetteſſec, es ez zerent ǫ kiztethenec engedven van- | 620 nac mú tǫlǫnc elkilǫmlǫttec, Annera hoġ az aztalhoz ſem iǫnec velǫnc eġbe enni Tahat a ꭓazar az vdnarbironac paranꭓola az azzont eleibe ǫ palotaiaba vinnie. Ez megleven, es zent ſoſia azzoṅ o leaṅival ǫzue Adrianus eleibe vitetnenec, ǫ meľǫket, es homlokocat zent ieġenel megerǫſittikvala, ez leaṅoc, Mert igon zepǫc valanac, Vġhoġ ezǫn elꭓodalcodnan adrianos meg iẏedǫtvala, es iẏettebe ſoc ideig eġ zoth | 621 ſem zolhatotvala Eġ keues ideiglen fel vꭓodnan zolitta zent ſoſiazzont, es megkerdven minemú meltoſagbeli embǫr ġermǫke volna, ees honnen valo, auaġ honneg iotvolna kerduen romai vraknac feleſegit ǫ vrocval mire haborgattatna eġmaſtol el valaztvan, es ǫ iſtenǫket kik ez velagot terǫmtǫttec valamiokert ez azzoṅokcal megtagattatna, De elozer hoġ volna neue, Ezt halvan zent ſoſiazzon, Felele, es monda En neuem kerezken. Monda | 622 Adrianos, Uenedet kerdǫm nem hitǫdet kit tartaz Felele zent ſoſiazzoṅ, Mi leġǫn tiztoſb, es nemoſb minth a kerezken, Maſod neuem ſoſia perſarom beli keralnac zilǫtte, es gǫrǫgorzag beli ꭓazarne azzoṅ, Azert iǫttem be romaba leaṅimmal elǫ iſtennec aldozatoth adnom Tahat a ꭓazar ez azzont leaṅival ozue ada ǫrizni Peladius fǫ tanaꭓ hazaba, De micoron volna ǫrizeth alath zenth ſoſia azzoṅ tanitka vala az ǫ leaṅit e velagot | 623 megvtalni, es kenokat zenvednie, mondnan, Leaṅim vattoc zent iraſba tanulvan, es iol tuġġatoc hoġ meg vaġon irnan Hoġ ez velaghi haboruſagnac ideien viġaz'atoc, ġermokſegtoctọl fogva ki remenſegọt tanultatoc ha a mellet ieſus criſtuſnac hitith vallanġatoc kenokath zenvednen, Vr iſten tú nectọc a koronakat meg aġġa, es en velem ozne meg coronazvan meṅorzagba helhozteth. Kÿnec ez leaṅoc felelven | [624] mondanac, Tiztọlendọ azzononc, es zeretọ aṅanc boꭓas mikent ꭓàzarnac keṅṅaba, es ez fọldi feṅiteknec haboruſaghiba, meg eſmerọd mi viadalonknac erọs vallaſaath, Mi idnozitenc ieſus criſtus mīket ṃeg ọriz, es meg otalmaz Aṅṅa zola eſmeg azt monda, Vr iſten tÿ nectọc teġọn ſegọdelmet abba mit fogattoc, Meg maradni enes vigan titọket kọnetlec harmad nap be iọnen A ꭓazar vitethe ez zizeket eleibe zent ſofia azzoṅ az ọ an- | [625] ṅoc vtannoc menven Tahat Adrianos ꭓazar latvan e zizeket, monda O ifÿv leaṅoc keṅerülietọc attú ifÿvſagtokon es attú aṅatoknac venſegen, Halgaſſatoc engometh Aldozÿatoc romaſagon vralkodo iſtenọknec, En zamlallac titọket lelki leaṅim koziben, es vdnarombeli fọ tanaꭓ kellemes vitezim hazocban zerezlec, A hith azzoṅ zent ſofia azzonnac ọregb leaṅa felele, es monda, hitnec ieġeth kereſọm, kit ſemmikeppen nem lelhetọc, Hanem ꭓak awal, Hoġ en criſtóſert | [626] meghaloc, Adrianos criſtus hininec haborgatoÿa naġ hamarſaggal vas roſtelt ſebọs túzbe meg túzeſittete, es ez ġenge zizet reaia thetethe, De az zent hith azzoṅ egetlen ọ raÿta ṅvgoneek minth viznec hababa iaro kis haÿo Naġ zonal kealta mondnan, Vram ieſus criſtus tekenꭓ en ream te zolgalo leaṅodra. Criſtus legottan naġ mondhatathlan naġ velagoſſaggal neki ielonec, es ȯtet megh erọſitven, es mondnan | 627 Leg' alhatatos hith, mert en te hitọdbe ielonom naġ velagoſſaggal Ezt halvan Adrianos hitnec ńakat vagata, De minec elotte az ńakvago helere vitetneiec az ọ ańńa, es az ọ hugai elọt ÿmadſagot ton monduan vram ieſus xp̄s ki vaġ hitnec kezdetj, es epittoÿe, tekenꝣ te zolgalo leańodra, es ÿmadſagara Es kerlec hoġ mindon aki en kenomnac nap'arol meg emlekozendic, es te neuedert tiztọſſegọt tezon | 628 ez velagbol ki multanac elotte igaz hitbe meltoltaſſec te miattad meg erọſúlni, Kÿnec vr iſten felele, En valaztottam iọÿ en hozzam a ſetetſegọkbelọl az en naġ ꝣodalatos velagoſſagomban, es ammit en tọlem kertel az advan vaġon te nekọd, feÿet le haÿtvan a tọrnec illeteſe feÿet teſtetọl el valazta. Tahat az ọ teſtebọl naġ illat ọtlec ki mint nọmọs balſamommal be rekeztọth korſot megtortecvolna, Es e naġ edọs illat mindọnọketh | 629 meghata, hoġ ꝣodalcodvan monġacvala, Hoġ minemú dolog lọn ez naġ illat, Legottan neminemú ọrdọngọs megzolala kealtvan, Ne acarÿatoc ꝣodalni ezọn, Mert zent hith azzoń vitetic criſtnſnac eleibe, es meńńei roſaknac veraghi kozzọt helhoztetic, Ennec vtanna venec a remenſegot, es be vetec eġ egọ tÿzes hordoba ieltelenne meg egnie, De ez hordonac lanġa ki ọtleec pogan nepnec ſocſagara, ho | 630 loth a lang ọth ezọr embort egete meg, Zent remenſeg mọnda, En zúlem mith ÿmaġġac, Anaġ mit keriec, Ha im latom en ieġoſọmet tartvan iraſt en zọmọm elọth, ker' mit acarz mert valamit keerzs mīd megvaġon nekọd advan

Kÿnec aṅṅa felele, Leaṅom kerÿed azt, hoġ valaminemú embọr te ieġọſọdnec neve diꝫeretiert te kenodrod meg emlọkozendic, igaz remenſegbe ọrọcke megmaradġon, es micoron lel- | 531 ke teſtetọl elfog tavozni, Tahat atkoron minemú binbe vetkozọt embọr leġọn, ſemmikeppen karhozattra ne vetteſſec. Ez zerrel tọn ÿmadſagot az zent remenſeg, Kÿnec felele criſtus, En zereto hugom meghalvan vaġon atte ÿmadſagod. es ez zerrel ṅakat vagac, es helheztetec ọ neṅṅe melle. Annac vtanna Ziz zent zeretet igọn naġon oſtoroztatec, Kÿnec keſerúſege ziuet altal iara, es el amula ọ aṅṅa erọſit- | 632 ven bizlaľa vala, monduā En io leaṅem batorſagoſt mivelkoġġel, mert iſten iľenọknec otalma kik ọ benne hiznec, Ez vtan az ọ keth kezet tọbe el metec Tahat zent zeretet monda, En apaſtalom zent Pal Engọm tanitoth monduan Az iſteni zerelm mindọn nauaľat, es vezedelmeth bekeſeggel elviſel es el túr Es hoġ ez zenth zeretet naġ vig keduel allana Adrianos paranꝫo- | 633 la ṅakat vagni Jmadcozec zent zeretet, es monda, Vram ieſus criſtus ki vaġ ez zent zeretetnec feÿe, es túze, engedġed hoġ valaminemú embọr te neved tiztoſſegeiert en kenomrol meg emlekọzendic, aÿandocozvan leġọn o halalanac elọtte zent zeretetnec mivelkọdetinel, Kÿnec vr iſten meg halla ÿmadſagat, es fel vitetec meṅorzagban anġaloc miat Es o ziz veraghi teſtet | 634 temetec az ọ keeth neṅṅe mellet, Mindenic leaṅa etzor ſ mind zent ſofiazzonnac ielọnenec, monduan O zeretọ aṅanc meṅṅecbe meľ naġ diꝫọſeg tegọdet war, De zent ſofia azzonnac ez lathas miat nap zinbe valtozec ọ orczaia, Vġhoġ Adrianos, es mind az ọ vele valo nepec vġ alittÿakvala hoġ azzon iſten volna, zolvan Adrianos kerdi·vala edọſſeget hoġ mi volna ez latas, ki felele, monduan, Ez lathas meṅṅei | 655 Mert latam az en harom leaṅomāk erdọmit, Kiket te meg kenzatal, Es innecto-va coronakcal varnac engomet, Es a keraľoknac keraľat onzolvan, Ki naġġal erọſb, es nọmoſb te tọled, es mind romai vraſagnal hatalmaſb az keral Atte ſocſagu kenzaſodnac vtanna engọm meg coronaz Tegọdet kediglen ọrọc karhozattra veeth, Adrianos ezt hoġ hallotta volna Igọn meg haraguec, Paranꭓola az ọ ruhaiabol mezitelen | 656 foztania, es tizenket maroc vezzọnel ȯtet verni miglen mind elzakadoznanac, es az ọ teſte meg haſadozÿon. Annac vtanna elọs vaſocbol alcotot zert ꭓenaltata, es raÿta iartata mind addig mignem az ọ labaÿnac ÿna, es ere elzakadoza, Annac fọlọtte vas verọnel ọ feÿet verethee hoġ az ọ aġa velọie orrarol ki iarvala, De zenth Soſia azzoṅ enne naġ kennac keſerúſegeben indulatlan vezteg alla, Monda | 657 Adrianoſnac O te zegeṅ, ez kenoc engọmet en iſtenọmnec igọn kellemetọſſe teznec, Mert profeta mongia, Vram iſten akaratommal aldozom tenekọd, es vallom te zent nenedeth Mert io vaġ en vram iſten ieſus Ez monduan a tọmlọczben rekeztetheec, holot mi vronkat ieſuſt criſtuſt lata naġ fenọſſegben meg erọſitven ȯtet, es meg monda neki vronc ieſus hoġ meeg naġ ſoc kenokat, es keſerúſegọket | 658 o neneiert kel zenvedni Az vtan micoron a tọmlọcz tartoc a tọmlọczbe lattanak volna, tahat az ọ teſtet halva megleleec, és hoġ Adrianos ezt hallottavolna be vettethe az arńek zekben, Maſod napon hoġ Adrianos zekiben iltvolna, Zent Sofiazzoń anġaloknac miatta feltamada es legottan elmene, es allapec Adrianos ꭓazarnac eleibe, es hoġ latta volna ỏtet megh iÿede, es monda Minemú ọrdọngọs azzoń vaġ | [639] thee, hoġ meg holtal vala, Im eſmeg meg elenenúlthel Zent ſofiazzoń monda Az en feltamaztom iduesſeg es eleth ieſus criſtus kiben en hizec, Tahat vettete ỏtet eġ feńọ vinzzal forro egọ kemencebe, es túzet naġh benſeggel vettete alaÿa, De vrnac anġala le zalla, es a kemenꭓe kọzepit meghiveſitte, mint az zel a harmatoth le a fọldre fuÿa, Adrianos hoġ halla ỏtet a kemenceben vigadni, es Hoġ a túz neki nem artana | [640] Onnag ki vetethe, es neġe vagatha, es az ebeknec vettethe, De harom ziz leań az ọ teſtet eġben ġüÿte, es ozue zerze, es anġaloc iọ-venec, es zent ſofiazzonnac teſtet feltamaztac, Legottan vr iſtennec halath ada hoġ mivel ọ neki maſodczor eletọth adot volna Az idọben Adrianos iarvala, es mulatvala az olazcapu vꭓaiaba zent Janos es zent pal martiromoc zent eġhaza mellett, Holot | [641] elọl lele Adrianoſt zenth eġhaza mellet zent ſofia azzon, Kit hoġ lata, Vġ iÿede, hoġ egez hath oraiglan eġ zot ſem zolhatot vala Ol'ha holt elenen voltvolna De hoġ elmeie hoz'a iọtvolna Adrianos ỏtet meg kereſtete, De minec elọtte eſmeg megfoctac volna ez criſtus hitire fordult azzońokat a hitnec alhatatos voltarol meg erọſitte, es naġ ſokacat meg bezelle minemú dolgokat az anġal meg ielọnte ỏteth | [642] megfogvan vinec adrianoſnac eleiben, Holot a kenzoc mereggel mint halalra itatac, zent ſofia azzoń vene a mergǫth mint nǫmǫs venerekǫt, es meg iva mindǫn ſerelm nekil, es ſemmit neki nem arta Mÿg holvalra kelnenec tǫmlǫczbe vetek Holot idnǫzitenc az eÿel naǵ velagoſſaggal neki ielǫnec naǵ iſteni edǫs bezedǫckel ỏtet meg vigaztala, es megmonda neki, Hoǵ ſokacat ǫ erte | 643 lezǫn zenvedǫ, Holvalra kelven vitetec adrianos eleiben, Kÿnec monda adrianos O bodogtalan azzoń allat emmit te thez ǫrdǫngoſſeggel tezǫd, mert ez ninꭓen embǫri allatnac advan, De iſteni hatalm Nem tudde hoǵ atte elmednec vakſaga megfozt ǫrǫc elctodbǫl, O romai vitezoc ez velagnac kellemetǫſi, es iob reze, meľ naǵ zemerǫm tÿnectǫc Hoǵ eǵ ǫrdǫngǫs gǫrǫg azzonńiallat tÿtǫketh | 644 mind meg ǵoz, es megzeǵenit, Halvan ezt palladius neuń fǫ embǫr adrianoſnac fǫ tanaꭓozoÿa, ki zent ſofia azzōt ǫ fogſagaba hazanal tartotta vala, monda O ꭓazar te, es atte tanachid vattoc mind elmetǫc nekil, Ki tehetne mind ezǫket kiket ez azzoń predical Immar ſokan a romaÿac iol megeſmertec, Te kediglen nem akarod hinnǫd, tuǵǵad azt hoǵ valamit ſofia | 645 mond az mind bizoń, es tekelletǫs, legottan a ꭓazar fordulvan reaÿa naǵ haraggal, es ǫ neki ńakat vagata, es zent ſofiazzont a tÿberis vizebe vettethe, es a holt teſt fel labadvan Kÿ vza a papanac, es eǵebeknec ſokaknac lattara, De vrnac anǵala le zalla, es zent ſofiazzonnac a iob kezet foga, es fel emelven monda. Sofia zent haromſagnac neneben keľ fel, Ki legottan zǫmeit | 646 fel nita, es zentharomſagnac neneben mint elǫzer predical vala criſtuſnac ǫ hitit, Latvan ezt a ꭓazar vtan romaſagnac feĳedelme ſebellius neuú hoġ zent ſoſiazzon eſmeg eleven predical vala el ꭓodalcodvan monda O minemú iſten ez zent ſoſianac iſtene, meľ igọn útet zereti, hoġ mivronc úteth ſemmikeppen megnem ọlheti, ozue ġọĳte ọ nemzetit, Keruen útet hoġ megkereztelne, Legottan pa- | 647 panal megkereztelttethe, es zamavala heth zaz embor ġermọk nekil, es azzoṅallat nekil, Hoġ adrianos ezt hallotta volna, Kezde meľet verni, es naġ fel zoual monda, Jai iai minemú zegeṅ, es ṅavaľas embọr en vaġoc, hoġ en eġ gọrọg azzoṅallattol meg ġozetọm, Kúldven hamar erte hozata eleibe eġ iſtbe, ki heu onnal telies forvala megkọtọzven be vettethe. Es micoron ez iſtbe fekọnnec, Monda | 648 zent Soſia azzoṅ Meṅṅei keraľ erọſiꭓ meg engọmet Kĳnec monda Adrianos Vaġonę eġeb keraľ en tọlem. Felele zent ſoſiazzoṅ Vaġon, De nem olĳan mint the, Ammeṅṅei keraľ orzaganac ninꭓen vegezetj, De te tọled tizọn ọtọd napig el vetetic te keralſagod. Felele Adrianos, En meg latom, es megfogata ſebellinoſt mind hoz'a tartozoual ṅakat vagatha Zent ſoſia azzoṅ micoron volna enne naġ kenba | 649 kealta ſebellinoſnac, es hoz'a tartozoknac batorſagoſt mivelkọdeġetọc megerọſilven tĳ zinetọket, mert im el iọnec tĳ elọtọcben anġaloc attú lelkọtọc vēni Kĳnec felele a ꭓazar, te ṅavaľas binben fekoz megſem zonọl meg eġebeket megꭓalnod, Es onnet ki vetethe, es labaĳnal fogva ọztọrọre fel akaztatha, es az ọ huſat ꭓ̇ontĳarol le faractatha, hoġ az ĳnat megh olvaſhattac volna, Holot harmad napig fúgge, es | 619 meghala, A ꭓazar paranꭓola ọ teſtet az ebeknec vetni, Neminemú azzońnepec, Kiket ọ criſtoſnac hitire tanitotvala, eÿel felveneec, es eġ iambor hazahoz viuec, ki ọ neki vtoliara tarſa lọn ọ keńńaba De neġed nap ſoc iambor azzońoknac elọtte, es holot zent piſpọkọc valanac vr iſten v̇tet feltamazta Juta eſmeg Adrianos ꝣazar eleibe. Es monda Adrianos Soc bozzukat zenvettem el en iſtenọmert ez | 651 gonoz erdọngọs azzon embọr miat, Azert veġetọc ki fogait, es ki terÿeſtec kezeit elvagiatoc, es el metec emleit, es az ọ ꝣontith mind eltọrÿetọc Talam iġes meghal. De hoġ mind ezt meg tọttecvolna, meghala, De vrnac anġala eſmeg feltamazta Ezt romaÿac hoġ lattac volna, hoġ menezer feltamadot volna, megkerdec v̇tet kiꝣoda v̇tet annizor feltamaztotta volna, Felele nekic, Az iſten ki feltamadatnac, es ọrọc eletnec vra ÿľenọket, es eġebeket ſoca- | 652 kat hoġ meg mondotvolna, tọb honnem harmicz keth ezọr embọr criſtoſhoz fordula. Annac vtanna Adrianos igọn meg haragvec, es legottan tọrrel altal úttethe, annac vtanna ńakat vagatha, Ezt a kereztenọc hoġ latac, Legottan Adrianoſnac tamadanac, De Adrianos elottec elfutamec, es ọ futtaba ọrdọg ńakat zakazta, es meghala, Fordulanac e kereztenọc zent ſoſia azzonnac teſtehoz, theven | 653 naġ ſiralmat. Tahat iọve het anġal, es v̇tet a fọldrọl fel emelec, mondnan Immar te kenodnac vege vaġon, Azert elevenúľ meg, es vr iſtennec aldomaſt, es azoknac kik tegọdet zeretnec Tahat azon anġaloc kezebe meg eleuenúle, Legottan ezt monda, Romai iamboroc alġatoc az vr iſtent, es velem ozne ọneki vallaſt teġezọmevel meṅṅecben tekente, es fohazkodvan monda, Keġel- | 661 mes iſten alġameg teſtọncket lelkọncket, Hoġ ọ zent zolgalatkara ġorſoc leheſſọnc Nezven zent Zozÿmas az azzoṅiallatoth, tahat a fọldrọl keth ſengel felÿeb al Azth latvan zent Zozÿmas, gondola ọ benne, hoġ ọ volna keſertet. Maria egÿpciaca zent lelọc altal meg eſmere az ọ gondolatkat, monda neki, zent atÿam Iſten nekọd megboꝛaſſa, hoġ engọmet keſertetnec alittaz Nem vaġoc zent atÿam keſertet De vaġoc eġ rementelen bi- | 662 nọs azzoṅiallat, Halvan azt zent zozimas naġ aÿetatoſſaggal felele neki. es koṅọrge neki iſtenert, hoġ meg mondana neki ki volna. Zola az zent azzon neki, es azt monda Zent atÿam, en vaġoc egÿptombeli Micoron vronc criſtoſ-nac halala vtan volnec tizenket eztendei leanzo Jọnec alexandriaba. es oth valec eġ parazna, Anaġ eġ bÿnọs azzoṅiallat. Ez karhoztaknac vtana lakozam a bÿnbe tizọn ọth ezten- | 663 deig, Eġ idọnec coraban micoron ſoc kerezken menne gaĺakon ieruſalembe. enes el menec velọc, Micoron akarnec be mennọm a templomba a tọb kerezkenọckel Es alla eġ teſt mellem kith en nem latoc vala, es kitola az aÿton, es nem akara engọm beboꝛatni, Azt haromzor teue ennekọm En azt latvan es meggondolvan hoġ az en bÿnọmnec ſocſagaert nem lọth melto be mennọm az zent templomba Naġ keſerúſeggel kezdec ſirnom, oth | 664 latec eġ marianac kepeth ki az ọ zent, ki ọ zent ọleben ſiat ieſoſt tartÿavala le thene ọ zent ọlebọl, es ezt monġavala, Keġelmeſſegọs ſiam ieſus, nam kozọnſegọs aṅa zent eġhaz mond engomet ir-

w

galm ṅerọ bodog aṅanac hoġ az legec Irgalmaz a binọs azzoṅiallatnac, Latode mel' ziue zerent keer, es ſir Jeſus azt halvan, zent aṅṅat ṅakon ọlele. es meg apola. es monda neki, en edọs aṅam, Leġọn vġ mikeppen te irgalmaſſagod akarija | 665 Es oth hallec eġ neminemű zooth, ki meeg azt monda Azzoṅiallat, meṅ iordan vize altal. es oth idnezűlz. es tarcz penitenciat bÿnọdrọl Es en ki iọnec a templomnac haÿlakabol, es hoġ meġọcvala a pÿaczon, talala eġ embọr, Kit en nem eſmerọcvala, es ada nekọm harom penzth, es a harom penzọn vọk harom kÿneret, Onneth elmenec ÿordan vize altal, es iọvec ez kÿetlenben ith tartvan penitenciat neġven heth eztendeig ꭓak | 666 a harom kenerrel e koraig eltem, es az vlta zent akam embọrt nem lattamvolt hanem ꭓak tegọdet maſt latlac, De kerlec tegọdet zent akam, hoġ ÿmaġ iſtent en ertem bÿnọs azzoṅiallatert es kerlec tegọdet zent akam hoġ eztendẇ ez huſvet napian hozzad nekọm ez helre criſtnſnac zent teſtet, Accoron te zent kezeidtọl hozzam vennem, El valanac eġmaſtol Be telven az eztendọ huſveth nap'a el viue neki criſtuſnac Zent teſtet a helre | 667 Latvan thahat az zent atiat, Lezalla, es terdre eſeec naġ ſiraſſal. es aÿetatoſſaggal vene hozzaia criſtoſnac zent teſtet Eſmeg kere ȯtet hoġ hozza iọne eztendọ meg az napon Es fogada zenth Zozimas hoġ el iọne Be telven eztendọ az nap, es el iọne, es iata az zent azzonnac kezeit eġbe fogvan, es zomeit be hvṅvan a foltọl fel alvan harom ſengel, legottan le boꭓatkozec Latvan tahat megholt, es naġon kezde azon ſirṅa az zent iambor, es nem meri vala az zent azzonnac | 668 teſtet illetni, De ſirvan a fọlden terdọn alvala. Tekente a foldre tahat meg irtac a fọlden Zozima, te temeſſed el ez maria egÿpciacanac ọ zent teſteth Es kezde ſirńa, mert nem vala ſem keſi Auaġ valami allat kiuel neki coporſoth auaġ ſeert xenaltvolna, es naġ hamarſaggal el iọne eġ igọn haragos orozlan, Ki az ọ kọrmọnel hamar eġ ſeert aſa legottan elmene naġ hamarſaggal onnaten zent zozimas naġ ſiraſſal, es iſteni ọrọmmel | 669 terdọn alvan eltemethe az zent azzonnac aldot zent teſteth. Amen

Forſens piſpọc micoron iozagban, es keġọſſegben ſeulenec, Vtọlſo napÿanac ideÿere intvan lelket elboxatha, Es latha keth anġalt hoġ kik hozza kozelgetnec vala Harmadicat lata hoġ elọtte ſenos torrel, es feÿer vertel meġenvala, Annac vtanna halla az ọrdogọknec renaſit es ÿvọlteſọket, Elol veġọc es haboruſagot, auaġ hadat kezdenec vele. Micoron immar elhalattacvolna, megfordulanac, es tizes ńillal | 670 ỏtet, lọvọldozni keztecvolna, De az anġal elọtte meġonvala a vertel, es a túzes ńilakat megfog'avala, es legottan meg olttÿavala Tahat az ọrdọgọc az anġalnac ellene mondanac, Hÿwſagos bezedọket ġakorta mondot es azert kenzas nekil, es ſerelm nekil nem kel a bodogoknac elọtte elni Monda az anġal nekic, Ha thủ bÿnọket ellene vetendọtọc kixin bÿnọkert el nem veez Tahat az ordog monda | 671 Ha iſten igaz ez embọr nem idnozúl, Mert irvan vaġon, Ha megnem fordulandotoc, es olanoc nē leztec mikent kixĩnkeek nem mentọc meńorzagba kÿnec az anġal meg mọnetven felele Bochanat ġonhatovl vala, De embọrọknec zokaſat meg tarta, kĳnec az ọrdọg felele Mikeppen vọth gonoſſagot zokaſabol azonkeppen veġọn ġozọdelmet a felſegọs birotol A zent anġal monda Itelteſſọnc iſten elọth, Hoġ az anġal | 672 haborkodnec, ellenſegi megtọretenec, Tahat az ọrdọg monda A mel zolga tuġia vranac akarattĳat, es nem tezi ſoc ſebọckel verĳ Kĳnec az anġal monda Mith nem teľeſitọth be ọ vra akaratkanac, Kĳnec az anġal monda Aleĳtom hoġ mindọnọkrọl penitenciat tartot volna, Az ọrdọg monda Eleb kellọtvolna kereſni a penitenciat lakodalmat, Es annac vtanna gĳmọlcet venni, Az anġal felele, Itelteſſọnc | 673 iſten elọth, De az ọrdọg eſmeg felkele a vĳadalra es monda Eġ iſtent alittocvala igaznac, hoġ mindọn nemi bĳnert ki fọldọn el nem moſatic ọrọcke hatta azt kenzani Ez embọr kedeg neminemà rnhat eġ vſuraſtol vọn, es arrol inġen ſem kenzatoth, hol vaġon azert iſtennec igaſſaga, Kĳnec az anġal monda Vezteġetọc, mert iſtennec titkon valo tọrneňit nem tuġġatoc, mert valamig a penitencia remenkọttetic iſtennec irgalmaſſaga kọnet | 674 embọrt, Az ọrdog felele De ith penetencenec ſemmi hele nincen, Kĳnec az anġal monda Iſteni tọrueňocnec melſeget nem tuġġatoc micoron lezen Tahat az ọrdọg a forſeus piſpọc lelket oth oľ igọn vėre hoġ micoron eleiben vitetọt volna mindencoron a vereſegnec iele meg tetọt, es a vereſegọth iſtennec engedeti miath a rnhanac valtſagaert vene, Mas ọrdọg monda Meg vaġon ňomornſaga Vid oda holot ọọt meg | 675 ġozheſſọc, Bereſſed rokonidath mikeppen ten magadat, Felele az anġal

Ez embọr ọ rokoni kozọt ioth mivelkọdọt Az ellenſeg felele Nem eleg az hanem mikeppen ọn magat zeretendi kÿnec az anġal felele, Az zerelmnec gÿmọlꜩe nem eġeb, hanem iol mivelkọdni, Mert iſten ad mindọnnec ọ mivelkọdeti zerent Monda az ọrdọg Miert iſtennec bezedet ọrọmeſt be nem telÿeſſittọtte, azert karhozando hoġ ez alnocſagos ſereg vÿna, az zent | [676] anġaloc ġozọdelmeſọc lọnec Monda eſmeg az ọrdọg, Ha iſten nem alnoc, es ọ bezedenec be nem telÿeſittọſe vtalatos ez embọr ken nekil nem lezen, Fogada hoġ ez velagnac ellene mond, Ọ kedeg zerete e velagot az ellen meeg monduan vaġon Ne akarÿatoc zeretni ez velagot ſem azocat kik e velagban vannac Az zent anġal felele, Nem zerette maganac azokat-kik ez velage, De zerette | [677] elſafarlani embọrọknec Az ọrdọg felele Akar mikeppen zeretteſſec ha iſtennec paranꜩolatka ellen vaġon Az zent anġal az ellenſegọket meg ġozven Maſodzor az ọrdọg alnocſagos vadolaſocra fordula, mondvan Meg irvan vaġon, ha nem hÿrdetenditọc azoknac ọ alnokſagat, o veret te kezedbọl kereſọm ki, ez nem hirdetoth a bÿnọſọknec igaz penitenciat, Zent anġal felele Micoron a halgatoc vtalÿac a bezedọt, a tanittonac ṅelve | [678] ees meg bantatic micoron latka hoġ a predicacio meg vtaltatic, Mert a bọlꜩnec e zokaſa, micoron ninꜩ ideÿe veztegleni tud ọrdọgọknec mindọn nemú ellene mondaſocban igọn fọlọtte naġ had, es vetekọdes lọn mind addiglan mig vr iſtennec akarattÿa miat az anġaloc ġozọdelmeſọc lọnec, es meg ġozven ellenſegọket, naġ mondhatatlan fenọſſeggel ez zent embọr meg kọrńńlkoztetec, Eġġic az anġaloc kọzzúl mikent | 679 beda monġa, Monda neki Tekenczedꝛe ez velagot, Tekente, es lata eġ ſetetſegọs vọlget, es neġ túzet az egbe kik neminemú falca fọldọn valanac tole, Monda neki az anġal Ez naġ neġ túz kik e velagot meg gÿotiac, Eġġic hazugſagnac túze micoron emborọc fogattac a kerezt viz fọlọt, Hoġ ọrdognec, es mindọn nemú kevelſegenec ellene mondnac Azt be nem teleſittic, Maas túz kevanatoſſagnac túze Micoron ez velagi kazdagſagot incab zeretic honnem | 680 a meńneÿeket, Harmad táz, engedetlenſegnec túze Micoron rokoninac lelket hiwſagos marhakban ſertenÿie meg felnec, Negÿed túz, Keġọtlenſegnec túze Micoron alatta valo zegeńọket foztania, es ọ nekic ꝛalardſagot tenni ſemmie alitnac, es velnec Annac vtanna a túzek eġben kozelgetven eġġe lọnec, es hozza kozelgetnecvala felven az anġalnac monda, Vram a túz hozzam kọzelget Monda | 681 az anġal, kit nem gerÿeztọttel nem eg te benned mert e túz mindọnt ọ mivelkọdeti zerent keſert Annac vtanna allelọc teſtebe boꝛattatec, Rokoni kedeg a teſtọt ſiratiacvala, kit holtnac alitnacvala, A forſeus piſpọc kedeg neminemú ideig ele, es io mivelkọdetben ọ eleteth diꝛeretọſt meg vegeze Amen

Iſten teſte fel emeleſe coron

IDvezleġ ez velagnac velagoſſaga Atÿanac igeÿe, bizon hoſtÿa, elọ teſth, telÿes iſtenſeg Bizon embọr, Aue maria: ꝛ | 682 Sent maria, iſtennec zep ańńa, mindọnhato atÿanac valaztoth zeretọ zep leańa Jeſuſnac ọ ſianac zepſegọs zileie, zentlelọknec zep ieġọſe, zentharomſagnac zep zọnetneke Anġaloknac zep azzońa, zentoknec zep vigaſaga, zizeknec zep ġọnġe Meńorzagnac zep fenoſſege Meńńei vduarnac zep ekoſſege, Vigaſagnac zep keralne azzońa, Bÿnoſọknec zep fenoſſege, es halattaknac zep hÿedelme Segel minket mindọn iora, es oltalmazmeg mindọn gonoztol Amen

| 683 Vrnac Neuebe kezdetic ez iras. es hÿuattatic zizeknec coronaianac. es maġaraztatic bodogſagos-ſon ÿmaġ erọttọnc ziz maria

Aÿthatoſſag, es zÿzeknec ġongenec hÿvattatic ez iras, Annac okaert maġaraztatic bodogſagoſon Annac okaert halgaſſatoc mind tú vr iſtennec zolgalo zizei, es leańi ha akarÿatoc meg tanulnia, es megtunnÿa mikeppen. es mizerrel elth leġọn az edọs ieſuſnac ọ edọs zileÿe az ziz maria a templomba. Es tonabba mindọn ẇ | 684 eletebe minth ọ ꭓelekọdot leġon Es ime en titoketh meg tanitlac reaÿa, anaġ kedeglen azokra, Annac ocaert micoron az vr mindọnhato iſten atÿa volna, Ez velagra ez edoſſegọs ziz mariath, es daÿkalkottanac volna ọ vele, az ọ zúlei harom eztendeiglen, Ennec vtanna eġetọmbe fel venec v́tet az o zÿlei, Tudńa mint zenth iohaꭓin, es zent annazzoń hoġ v́tet aldoznaiac, es zentọlneÿek a templomba az | 685 zizeknec kọziben vr iſtennec zolgalatkara, Annac okaert micoron vrnac templomanac eleibe iuttanac volna ọ vele Tudńamint, a diꭓọſegos ziz mariaval, Ime iſtennec zolgalo zizei, es leańi ꭓodalatos dolog meglen ꜩak harom eztendǫs leanzo, A ziz maria es Ime mindǫn embǫri ſegedſeg nekil a templomnac ǫ tizen oth garadiÿꜩchan meľ garadiꜩokon meglen az ǫreg embǫrǫkes nağ dolog vala ńugodas nekil fel mennÿe | 686 Meľ dolgokat latvan a templomnac ǫ feÿedelmi, Tudńamint, az ziz maria felǫl ꜩodalkoznacvala ǫ raÿta, Es touabba vala mindǫnǫctǫl ꜩodalatos vala kik ez diꜩǫſegǫs ziz mariat latiac vala, Es annac vtanna Tudńamint az aldozat meg leven, auağ elvegezuen meľeket zoktanak vala tennie az o tǫrnenben. es Ime mind ezǫk meg leven Adac, es zentǫltetec ǒtet az zizeknec koziben. es oth maradvan ez diꜩǫſegǫs. es ġengeſegǫs ziz maria. Tudńa- | 687 mint a templomba az zizeknec kǫzǫtte eÿel. es nappal megmaradvala az iſteni diꜩeretǫkben, Es touabba e dÿꜩǫſegǫs ziz maria kÿ ꜩák harom ezten- [illegible] ollÿgǫn heÿertuul iarvala, es eerth erkülꜩül ǒmmagat tartÿa vala, es oľ tekelletǫſſeggel zol vala, es iſtennec diꜩeretibe megmarad vala, hoğ vğmond nem alittatneÿec hoğ ez ꜩǫſegǫs ziz maria volna kiſded leanzo, de nağ; es [illegible] harmicz eztendǫs az ǫ nagh tekelletǫs zentſegǫs eletÿnek | 688 okaert, es touabba ezǫnkeppen maradvala meghÿs az zent ÿmadſagba. O annac okaert diꜩǫſegǫs azzońom ziz Maria meľ igǫn nağ atte erdǫmǫd az vr mindenhato iſtennec elǫtte O annac okaert mint tű vr iſtennec hiw zolgalo zizeÿ, es leańi iġekǫzietǫk kǫuetni az ziz mariat ha akartoc meg zentǫltetnie es akartoc ǫ vele ǫrǫcke vigadnia az ǫrǫk orzagban Meľet zerzǫt vr iſten az ǒtet zeretǫknec, Azert mongia zent Pal apaſtal eġ levele- | 689 be, hoġ embọr nem latta, es ſil nem hallotta, es ꜩak embọrnec ziuebe ſem zallot mine-mú bodogſagot zerzọt vr iſten az v̇tet zeretọknec.

Bÿnek bÿne tizen ńolcz Elſo.

Gonoz gọndolat
Bÿnbe valo ġeńerkọdes
Gonoz kevanſag
Vizza valo akarat
Hitetlenſeegh
Ayetatlanſaag
Ketọlkọdees
Begeńọknec megvtalaſa
Nemzethọz valo kevanſag
Ektelen valo vigaſag
| 690 Beketelenſeg
Jozagnac meg vtalaſa
Alhatatlanſag
Keep mutatas
Jozagnac zeġenleſe
Maganac valo erthes
Vraſagnac kevanſaga
Hÿw dÿꜩǫſeeg

Zolaſnac bÿnei

Zolaſnac, auaġ ṅelnek o bÿne huzon neeġ

Karomlas

Zwgodas

Magamenthes

Hamis hith

Haragoſſag

Ragalmaſſag

691 Hazugſag   Ruth bezed

Hÿzelkodes   Jgrecſeegh

Atkozodas

Zombe feṅogethes

Vetekodes

Jozagnac meg monetese

Gonoz tanaxh

Haboruſag zerzes

Zo viſeles

Hÿr zolas

Magas hanÿas

Tÿtok meg ielonthes

Zertelen valo veztegſegh

Zertelen valo igereth

Zertelen valo feṅogethes

Hevolkodo bezed

Sok zolas

692 Elhaġaſnac ọ bÿne huzon heet xxvij

Iſtenrọl nem gondolkodnÿ
Iſtent nem feelnÿ es nem zeretnÿ
Iſtennek halat nem adni
Jo mivelkọdetọth iſtennec nem tulaÿdonitany
El mult bÿnrọl nem bancodni
Malazthra valo nem zerzes
Malazttal nem elni, es ȯtet megnem tartani
Iſteni hÿhleſre magat megnem tartani, Auaġ megnem teritenj
Tulaÿdon akaratkat iſteni akarathhoz nem eġġeſittenj
Boloſmara, Auaġ ÿmadſagra nem igekozni
698 Az ÿmadſagokat kikkel tartozic, Auaġ felfogatta, Auaġ iſteni paranxolatbol kọteles reaia azokat elhanni, es elmulatnj
Iſtennec teſtenec vethelet, es az zent ġonaſt eġ eztendọbe elhannÿ Magat megnem eſmerni, es bintọl megnem feġelmezni, lelọknec eſmeretivel nem gondolni
Eġhazakhoz, es predicaciora nem ſÿethnÿ
Keſertetnec ellene nem allani
Hagyot penitenciat el halogatni
Minth hamarab kellene megtartani, es touab halaztani

Aue ſalutis hoſtia

Baratodnac iauan nem ọrúlni, es gonozarol nē bancodni
691 Bozzuſagot megnem boxatni Hitọth baratodnac megnem
tartani, Vethkozọket megnem feddeni, Haboruſagokath megnem laſſitanÿ
Tudatlanokat nem tanittanj
Bomorukat nem vigaztalni
Es io Inteſọknec nem engedni

Ọth erzekọnſegh Ez vtan kellene bütü zerent tÿz paranxolath Az vtan heth halalos bÿn

Az vtan kilencz ÿdegeñ bÿn Sent lelọknec ellene valo hath bÿn Iſtenre ńeeg kealto bÿnek eÿėl, es nappal Teſtÿ hath irgal- | 695 maſſagok, Lelki hath irgalmaſſagoc Wolcz bodogſagoc. Zent lelọknec heth aÿandoka Eǵhazi heth zeutſeghek Hithnec tizeketh agazathi

Aue ſalutis hoſtia filÿ dei caſtaqz matris Nam te fide apprehenſo, ſinceriter pleneqz credo Iduozleǵ iduọſſegọs hoſka iſtennek tiztha ańanak fÿa, Mert tegodet hÿthben lathlak, tiztan es telÿeſſeggel hizlek Nam tu es meus ſaluator, tociuſqz redemptor, qui es natus nimpha dei, qui in cruce expaſſum eſt Mert te vaǵ en iduọzitọm mind ez velagnac megvaltoÿa, bizoń | 696 iſtennec zent fia, kÿ a kereztfan fezúltethek Dum ſacerdos verba finit, Nil de pane remanebit, ſed eſt verum corpus-x̄pi, quod incruce ÿmolatum eſt Mikor a pap az iget el vegezi nem alhat kÿnernek alhattÿa hanem lezǫn criſtus teſte, kÿ a kereztfan aldoztathek. Deum meum te collando animo te magniſico, trinitatj recommenſo, verbo iſto quo aſſero En iſtenǫm tegǫd diċerlec, lelkǫmmel en fel magaztallak Zentharomſag diċerteſſec, es | 697 ez ige mia aldoztaſſec

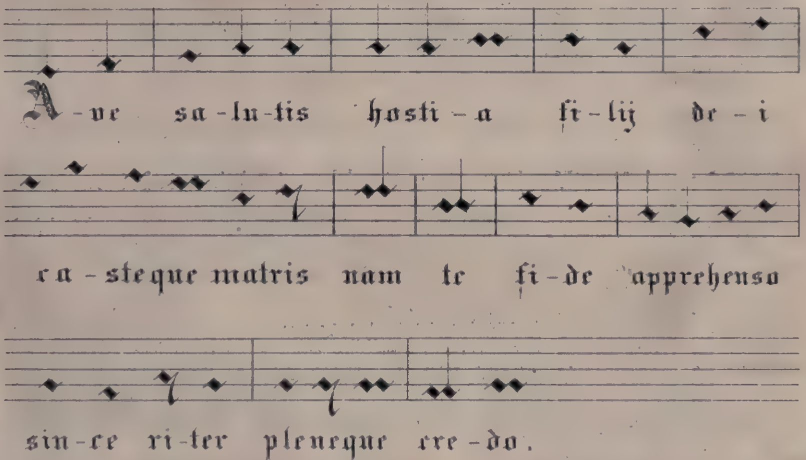
A-ve sa-lu-tis hosti-a fi-lij de-i
ca-steque matris nam te fi-de apprehenso
sin-ce ri-ter plenequr cre-do.

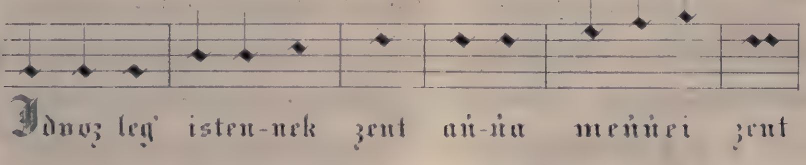
Idvoz leg' isten-nek zent aṅ-ṅa meṅṅei zent

Aue ſalutis hoſtia

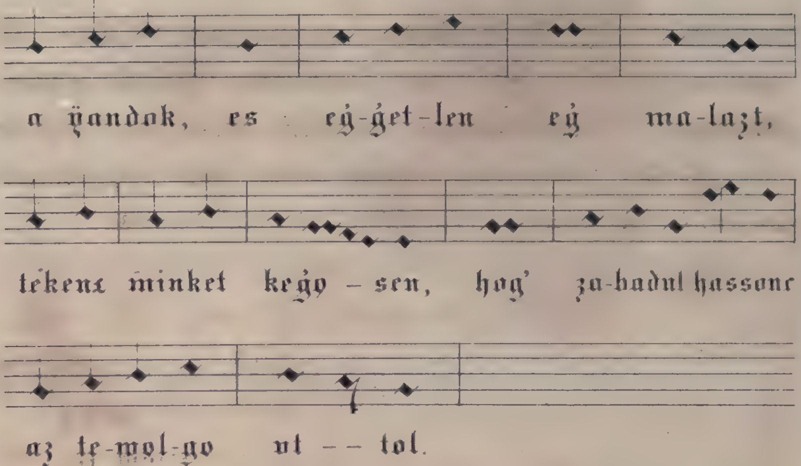
a ÿandok, es eġ-ġet-len eġ ma-lazt,
tékenx minket keġọ – sen, hoġ' za-badul hassonc
az tẹ-mọl-go vt – – tol.

Bodog ziz maria, iſtennec zent ańńa, tanixh minket tartania iſtennec paranxolatith, es halalatoſt minket neki zolgalni Meńńei malaztoth a felſegos orzagbol te ziz ańa maria ńer' minekonc | 699 boxanatoth, es zent fÿleideth haÿxad ala nekọnc [illegible] Uerÿ minekọnc malaztoth mert ańńa vaġ a malaztnac Ue ves minket el tọled, mert má nekọd kọńorgonk, zent iſtenneknec valaztot zent ańńa Vr terọmte adamoth, ki oꝭ naġon vethkozek a paranxolatoth megzegee, mert az almat meg ewe Az vtan tegodet teromte ańadnac meheben zentolee Mÿattad vilagot meg mert zamki vetoth wala, Pokol aÿthat meg thoree bÿnoſoket onnat ki hoza, annac vtanna meńorzagba fel viuee. | 700 Aldoth the vaġ maria az zentharomſagtol, keronc azert tegọdet tiztixmeg minketh ammi bÿnońcbol, Mert the vaġ irgalm ńerǫ keġǫs ziz maria Azzońoknac kozǫtte az zenthǫknec fǫlǫtte te vaġ criſtoſnac zent ańńa, mert viſeled iſtennec fiat, mert atte mehǫdbǫl teſtot fogada vr iſten Segedſegǫd miath atÿa fÿw zent lelǫc aġġon nekǫnc malaztoth, hoġ iteletnec napÿan minketh megne atkozÿon, de minket idnozihǫn Amen Jo dolog ez

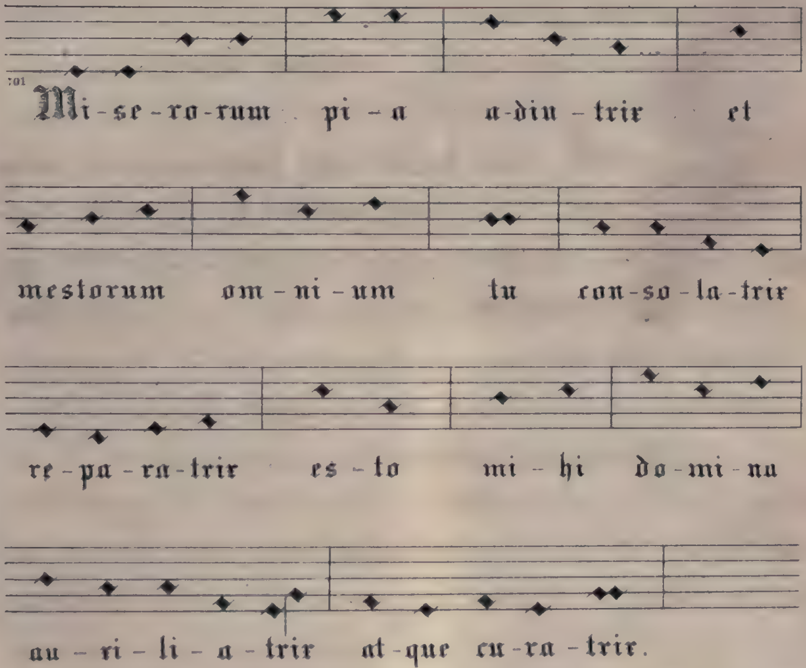
Mi-se-ro-rum pi-a a-diu-trix et
mestorum om-ni-um tu con-so-la-trix
re-pa-ra-trix es-to mi-hi do-mi-na
au-xi-li-a-trix at-que cu-ra-trix.

Miſerorum pia adiutrix

| 702 Arcus meus male vexatur, morbo lupi venenoſi ſic ſauciatur cruciatur nō eſt per quem medetur ſeu leuetur, atqʒ curetur Rogito te roſa virginum, que diceris gracioſa mater omnium flebiliū Interpella pro languore tuo filio vt curax morbo Ipſe reum eſſe noſco, et hanc penā condignam mihi vendico ſed ſupplico commenda me filio tuo vnico regi celico A reatu purget animam corporiſqʒ conferat piam medelam det graciam, per | 703 quam ex hoc adipiſcar indulgenciam vitam eternam

Maġaſaga ez

BInọſọknec keġọs ſegedſeg, es mindọn ṅomorultaknac vigaztaloia meg vÿtoÿa, Leġ ennekọm azzoṅom io ſegedſegọm, es io vrnoſom Mert en teſtọm naġon kenzatik fene farkaſnac ſebenel, ſephesültetic, es ġọttretic, ninꝛen kitọl ġogittaſſek ſem ſegelteſſek, es vigaztaſſec Kerlek tegọd zizeknec roſaÿa ki mondatol mindonọknec malaztos aṅṅanạk ſiralmaſoknac, eſedọzÿel corſagomert | 704 ieſus fÿadnal ġogÿhon meg engọm

(Itt végződik a codex négy üres levéllel).

Szótár.

ELAVULT SZÓK, FORMÁK ÉS BESZÉDMÓDOK

TÁRA.

Minden cikk elsö szava a codex irás- és betümódjával adatik; *vessző* után ugyanannak olvasása; *kétpont* után annak magyarázata; 1 *pontosvessző* után az eltérö értelmek és példák; *zárjelben* vonzata. A *számok* a codex lapjaira vonatkoznak. Minden szó, ha elöraggal fordul is elö, a törzsök betüje alatt keresendö.

A. A. Á.

a,

azon: *a* háziglan, a napiglan.

abraz,

ábráz: ábrázat; vala igen szép *ábrázu* 563. decorus *Leg. Aur.*

el-ad

(-töl): eladni magá*tól* az örök nagy világosságot 107: túladni a . . világosság*on*.

addeg:

addig.

aġ ellenſeg,

agg ellenség: ördög.

aġh lepploc,

ágyleplök: ágylepel, ágytakaró.

aġa veloie,

agya velöje 636.: agyvelöje.

aÿandoc,

ajándok: ajándék.

aÿetatlan,

ajetatlan: ajtatosság nélküli.

ayetatoſſag:

ajetatosság: ajtatosság.

aÿto tarto,

ajtótartó: ajtónálló.

acaratos

(ra), akaratos -ra: házasság*ra akaratos* 570.: ut in suum coniugium consentiret *Leg. Aur.*

meg-akazt,

megakaszt 211. ſelakaszt.

accoron:

akkoron.

aldomas,

áldomás: „áldás" értelemben; áldomást vetni, áldomásvetés 660.

alet,

alét: alít, vél, tart.

aleÿt,

alejt; ugyanaz.

alhat,

állat: állomány, substantia.

alit,

alít: vél; „semmié alítnak és vélnek" 680.: pro nihilo ducunt. *Leg. Aur.*

alittatic,

alíttatik: tartatik.

alkot:

készít, elkészít; *alkossatok* nekönk ennönk 156. ott *alkossátok* meg enneköm a husvéti báránt, *megalkoták* a vacsorát 159. (a régi bibl. is: hol akarod, hogy *alkossuk* teneked megenned a báránt. Máté XXVI.)

all,

áll; ki akara busszut állani Taliornak halálá*ról* 517.

allapic,

állapik: állapodik; megáll; *és állapék* Adrianos császárnak eleibe 638. — feláll: állapának a földi kerályok 214.

allat,

állat: állomány; ez oltári szentségben négy állat vagyon, tudniamint test, vér, lélök és istenség 10.

fel-allat,

felállat: felállít.

alnac,

álnak: álnok.

alozic,

aloszik: aluszik.

meg-alozic,

megaloszik: elaluszik (a tüzről).

altal,

által: -n keresztül; Cedron vize általa vonván ütet 195. és jöve ő Cedron *vize* által 170., ma: viz*én* keresztül.

Amburus:

Ambrus.

el-amelcodic,

elámélkodik: elálmélkodik.

el-amul,

elámul: obstupescit. *Molnár Alb.*

anglis:

anglus, angol.

anne:

annyi.

annera:

annyira.

annezor,

anneszor: annyiszor.

anneval:

annyival.

Apalin:

Apollonia.

apaſtal:

apostol.

apol:

csókol.

meg-apol:

megcsókol.

apolgat:

csókolgat.

apolgatas,

apolgatás: csókolgatás; csók.

arcel:

arcul; arcel leesék 195. arcel csapá 196. arcel vér (ver) 197. arcelcsapás.

arva

(-töl): mert imma *árvájá* leszek en atyám*tól* 364.

artandoſag,

ártandóság : ártalmasság.

az,

asz : aszik ; megasza 146.

aziu,

aszju : aszu.

el-atkoztac,

elátkoztak : elátkozottak.

meg-avolt,

megavólt : gyenge.

azon:

azon : azon idöben 191 (a Winkler-codexben e helyt *azonnal* áll).

B. B.

baratos,

barátos : barátosok lönek öszve 224.: összebarátkoztak.

batoret

(-ról): vigasztal; hogy . . az szizeknek halál*áról* bátorétanája 475. consolans eam super nece virginum *Leg. Aur.*

naġra batorkodic,

nagyra bátorkodik 356. : nagyra vetemedik.

batorſagoſt,

bátorságost : bátorsággal 632.

-be, -ba:

„ben , -ban" helyett.

bekel,

békél : hozzá simúlva érint.

bekelic,

békéllik : simúl (hozzá).

meg-bekel,

megbékél: hozzá simúlva megérint; hogy drágalátos száját *megbékélte* vala és megcsókolta vala 214. (a Winkler-codexben e helyt csak „megcsókolta" áll).

bekelkǫdes,

békélködés : hozzá simulás ; ó Júdás, *békélködéssel* avagy apolással árulod el embörnek fiát 188.

bekelkǫdic,

békélködik : hozzá békélködvén 373. hozzá simulván.

bekeſegǫs,

békeségös : béketürö ; magnae patientiae homo est, mond az illetö helyen az *Ar. Leg.*

-belǫl, -balol,

-belöl, -balól : böl, ból : ezögbelöl, ezökbelöl : ezekböl ; mennybelöl : mennyböl ; kikbelöl 495.: kikböl ; ércbelöl 518.: ércböl ; szádbalól 8.: szádból.

-ben, -ban:

böl ból és közöl helyett; nékik az ott állók*ban* hallván . . 286.; mától fogva nem iszom a vesszönek gyimölcs*ében* ; vön egy font nardos*ban* (a Winkler-codexben : ba) alkotott nömös kenetöt 151.

Bernald,

Bernáld : Bernát.

beſtÿe,

bestye : bestia.

bidǫs,

bidös : büdös.

bin:

bün.

binhꝍdtettetic,

binhödtettetik: bünhödövé tétetik, büntettetik.

binꝍſilt,

bínösílt: bünösült, bünnel vádolt; ily irégységgel bínösíltet 286.

bir

? ki nyerhetné neköm azt, hogy en ilyen embör*hez birnám* 570. (az érsekujvári codexben e helyt: ember*nek*): quis mihi praestare poterit, ut *conjungar* tali viro *Leg. Aur*.

meg-bir:

meggyöz; meghódít; és Egyiptom földét mind *megbirá* 606.

birtatic,

birtatik: meggyözetik; ha allélöknek miatta (a lélek által) a test nem *birtatik* 324.: ha a lélek nem gyözi meg a testet.

meg-bizhútt, megbizhoǵǵenec:

megbüzhödt, megbüzhödjenek.

bizlal,

bizlal: biztat 632.

meg-bizlaltatic,

megbizlaltatik: biztattatik.

bizon,

bizon: igaz; mert *bizon*, ammit mond 296.

megbizoṅitas,

megbizonyítás: igazulás? a háborúság békeségöt szerez, a békeség kedig megbizonyítást 437.

bodog,

bódog: boldog.

bodogtalan,

bódogtalan: boldogtalan.

bolꞓu,

bolcsu: bucsu.

meg-bolondultatic,

megbolondultatik: elbolondíttatik.

bꝍlceſeg,

bölcseség „philosophia“ értelemben; kezdé tanittani szent Apalin asszont filosofiára, azaz *bölcseségre* 493.

buſkodic,

búskodik: búslakodik.

buzzu,

busszu: boszu.

buzgoſagos,

buzgóságos: buzgó.

bútú,

bütü: bötü.

Ꞓ. Cs.

ꞓalad,

család: cseléd.

ꞓalah,

csalah: csalán.

ꞓe,

ce, sze, indulatszócska: tekentsed*sze*.

ꞓenal,

csenál: csinál.

ꞓerges,

csergés: csörgés.

ꞓetertek,

csetertek: csötörtök.

ꞓodal,

csodál, mint középige: csodálok *azon* hogy . . 106. csodálnak vala neki mondhatatlan *szépségén* 474.

ꞓꝍppenet,

csöppenet: egy csöppenet víz 89.

ꞓúpü,

csüpü: csöpü.

D. D.

dagaľos,

dagályos: kedvetlen, kedv-elleni; hógy ne legyen az akaratnak *dagályos* nyájaskodása, de tulajdon akaratjának szabadságából 408.

daĳcalcodic

(-vel), dajkálkodik: ki *övele* dajkálkodnék 492.

dedergꝍ,

dedergő: didergő: a hidegségről mondatik.

demaga

E valóságos Proteusa a magyar kötszóknak csak e codex lapjain is következő értelmekben fordul elő: ámbár, noha; azonban, mindazonáltal; mégis; hanem; pedig; tehát. *demaga* azt ötőle nem mondja vala . . 145.; *demaga* mikoron ütet meg nem lelik vala, tahát . . 148.; Atyám, ha lehetségös, menjön el enrólam, e kén: *demaga* nem úgy miképpen en akarom, de miképpen te 172. (a régi bibl. *valóbizony* . .); jóllehet az napnak hévségén fekögyenek, *demaga* a napnak hévségét nem érzik; *demaga* a keresztyénöknek kénjoknál nagygyal kisebb 69.; *demaga* mindöniknek jót tött vala 202.; *demaga kell* bánkódniok és szégyönködniök 5.; *demaga* őközzülök Kajfás nevü jövendőt monda 145.; *demaga* mondom tinektök 159.; mikoron *demaga* Cyriacus papa . . . 468. beatus *igitur* Cyriacus *Leg. Aur.*

de miert,

demiért: hanem mert; demiért az esztendőbeli pispek vala.

dicꝍilt,

dicsöilt: dicsöült.

dꝍglet,

döglet: öl; mire dögletsz meg enne emböröket. 310.

E. ee. E. É.

e, ee

E kérdő utoljáró mindkét formában: *e* és *é* előfordul.

ede:

ide.

ede ala,

ede alá; itt alább.

edeſtoua,

edestova: idestova.

edꝍſdꝍn,

édösdön; nagy *édösdön* szolgáltalak 358.

edꝍſcꝍdic,

édösködik; az ő szent kénjába gondolkodnak és édösködnek: örömmel mulatoznak.

eenec,

eének: evének (az e-szik ige félmultja; a Winkler-codexben e helyt: ewnek: őnek: őnek az ö-szik gyökérből).

effel,

éffél: éjfél.

egeſſegbeli,

egészségbeli: egészségben levő.

egetlen,

égetlen: meg nem égve.

eǵeb:

egyeb.

eǵeb keppen,

egyebképpen: különben.

eǵenbe,

egyenbe: egyetemben, együtt; mind egyenbe éneklönk 408.

eǵǵesúl hozza:

hozzá egyesűl: vele egyesűl, hozzá szövetkezik; istenhöz, istennel 26.

meg-eǵǵeſül,

megegyesűl: egyességet köt, szövetkezik.

eǵ iǵáſeg,

egyigyüség: együgyüség.

eǵǵúnnen,

együnnen: egy helyről.

meg-ehńeit,

megehnyejt: megenyhít.

meg-ekeſúltetic,

megékesültetik: megékesíttetik.

meg-ekǫſeit,

megékösejt: megékösít.

meg-ekoſiltetic,

megékösiltetik: megékesíttetik.

meg-elegeit,

megelegejt: megelégít.

meg-elegit,

megelégít: jól lakat.

elegǫdic,

elégödik: megtelik, péld. isteni édösséggel.

eles,

élés: élet.

elezteb,

elesztebb: először, elébb. (A 259. lapon már „először" áll, hol a Winkler-codexben még: elezteeb).

el-kilen:

külön (az „el" itt hatványító előrag).

elw,

elő: első.

elǫl,

elöl: elő-; elöveszlek (bennetöket) 168.

elozer,

elöszer: először.

elǫue,

elöve: előre.

eltetic,

éltetik: éltettetik.

eĺen,

elyen: ilyen.

eĺeten,

elyetén: ilyetén.

eml:

szoptat; bódogok az emlök, kik nem *emlettenek* 254.; *emlettem* az en emleimvel 595.

emlekoztetic,

emleköztetik: emlékezetbe hozatik.

en:

en, ma: én.

enentoua,

ennentova: innentova, ezentúl.

engedelmeſſeg,

engedelmesség: engedékenység; ez mind te *engedelmességöd* vala, hogy ez kegyötlent . . . aláztatni nem akartad.

èngedet:

engedelem.

engedetlen,

(-töl); félök en atyám*tól engedetlennek* lennöm 408.

engedọt,

engedöt: èngedékenység; hajlandóság; az nagy halálos bínökre való *engedòt.*

meg-engeztel,

megengesztel: engedékenynyé tesz, meglágyít.

en magam:

én egyedül; ily kemény itélettel kárhoztat hattál (azaz: hagytál) *enmagamat* segétség nekil 286.

enne:

ennyi.

ennectoua,

ennegtova: ezentúl.

eneim,

eneim: enyéim.

el-enezic,

elenyészik (elölem): eltünik.

el-eńeztet,

elenyésztet: elrejt 476.

el-eneſtetọtvolt,

elenyésztetött volt 239. szenv. forma az eleny*észt* szokatlan cs. formából.

meg-enheytetni,

megenyhejtetni: enyhíttetni.

enhet,

enyhét: enyhít.

ezọnkọzbe,

ezönközbe: eközben.

epeſeg,

epeség: epedés; keserv.

meg-er,

megér: beér; *kivel* ö szegéndön megérné 580.

erdọg,

erdög: ördög.

ergalmaſſag,

ergalmasság: irgalmasság.

erkelx,

erkelcs: erkölcs.

erkúlx,

erkülcs: erkölcs.

erkúlxúl,

erkülcsül; ért erkülcsül ümmagát tartja vala 687.: érett erkölcsünek viselte magát.

ermeń,

ermény: örmény.

erọkọdom,

eröködöm: erölködöm.

erọſeit,

erösejt: erösít.

-ert,

-ért: -töl, miatt; aleg szólnak vala a bánat*ért* és a sirás*ért* 305.

meg-ertekọzic,

megérteközik: értesül; *róla* megérteközvén 379.

ertelm,

értelm: értelem; nemes értelmvel 323.

es, ees,

es, és: és; is.

eſkodni,

esködni: esküdni.

eſmeg:

esmeg: esmég, esmét, ismét.

megeſmeret :

megesmerés.

eſmerǫ

esmerö : ismerös.

eſtvel ,

estvel : este.

eztendei ,

esztendei : esztendős ; mikoron volna tizennyolc *esztendei* embör 402 ; tizenkét *esztendei* leánzó 662.

eztendẇ ez huſvet napian ,

esztendü ez husvét napján 666.: *esztendő mulva* husvét napján.

ezterú ,

eszterü, kínpad ; szent Adorján *eszterün* viteték a császár eleibe 560.; Adrianus portatus super equuleo *Leg. Aur.*

etaltal ,

ét azaz éjt-által : éjtszakán által, egész éjtszaka ; mind étáltal 206.

eth ,

ett : itt.

ev :

geny ; a sebök . . . *evvel* folynak 537.

eveſǫdic ,

evesödik : eves lesz.

eziſt ,

ezist : ezüst.

ez mikeppen ,

ez miképpen : amiképen.

ezǫn ,

ezön : ezen ; önállólag is használtatik „ez“ helyett ; csak *ezön* es (ez is) igen sok volna 75. *ezönt* bizonyítja. 78.

ez zerrel ,

ezszerrel 631.: ekképen.

𝔉. F.

faÿdalm ,

fájdalm : fájdalom ; fájdal*mért* 259.

falca fǫld ,

falka föld ; néminemü *falka* földön 679.: aliquibus spatiis . . *Leg Aur.*

befed ;

befedék őneki orcáját 206. (a Winkler-codexben e hely így áll : befödék *avagy beköték* ő orcáját).

fedd

(-ról); ammi*ről* te engömet *feddesz* 497.

meg-fegy :

(innen fegyelem): megbüntet.

feġelmez ,

fegyelmez : fedd , dorgál ; büntet.

megfeġelmez ,

megfegyelmez : megfedd; büntet ; (magát): tartóztat ; magát bintől meg nem *fegyelmezni* 693. : tartóztatni.

feÿedelm ,

fejedelm : fejedelem ; mikor az apátot fejedel*m*mé tötték vala 406.

feÿedem ,

fejedem : fejedelem.

feketú ,

feketü : fekete (a Winkler-codexben e helyt : fekető).

fekǫnni ,

fekönni : fekünni.

fekú,

fekü : fekö, fekvő.

fel, feel,

fél (mint átható cs.); mire nem *félöd* ilyen nagy bínnek kín*ját?* 161. embört 240.

feled:

felejt.

felelm,

félelm : félelem; isteni félel*m*mel 577.

felelmic;

félelmik : félemlik 503.

meg-felelmek,

megfélelmék : megfélemlék 237 (gyakran fordul ez ige így, betücserével, elö a codexekben; s különösen a Winkler-codexben is e helyt).

felem,

félem 510.: félelem (a debr. codexben e helyt: félelm).

meg-felemic,

megfélemik : megfélemlik; igön megféleménck 293.

feletkozÿec,

feledközjék : feledkezzék.

felil:

felöl; ím templomnak soporlája beszakada *felil* mind földig 292.

feltamadat,

feltámadat : feltámadás.

feńcÿtec,

fenyejték : fenyíték.

meg-fenoſil,

megfénösíl : megfényesül.

fenoſegos,

fényösségös : fénynyel teli.

feſolhetetlen,

fesölhetetlen; kiknek elválhatatlan és fesölhetetlen örömök vala 155.

feſven,

fesvén : fösvény.

fezeitic,

feszejtik : feszítik.

fezúltetic,

feszültetik : feszíttetik.

fig,

figg : függ.

figgezt,

figgeszt : függeszt.

fil:

fül.

firis:

317. arany nyakláncocska *Molnár Alb.*

fives,

fives : füves, fűszeres; jóizü fives étkek, fives bor 318.

fiu zilt,

fiu-szilt : fiút-szült, mn.; ó mind tü fiuszilt asszonyi állatok 345.

fog;

ki*höz fogjam* en árva fejemet, és kihöz hajtsam magamat 376, 7.

fog:

kezd; a kór fráter keáltania *foga* 481. vala*hova* fog vala, mindeneket ő meggyöz vala 608.

meg-fog:

megkezd; ki készeritte tegödet *megfogni* ammit el nem tekélhetsz? 555.: megkezdeni, mit be nem tudsz fejezni.

foglal

(ra); hogy ennegtova jó mivelködet*re* akarod maga*dat foglalnia* 37.

ki-fog

orcájá*ból* minden szépség 271.

foġatkozic,

fogyatkozik: fogy, elfogy; megsoványodik; más embörnek jószágba való használatjából *fogyatkozik* 120.

meg-foġatkozic,

megfogyatkozik: ereje elhagyja, elhal; hía van; házam semmi*be* teneköd meg nem fogyatkozik 379.: házamnál semmiben neked fogyatkozásod, híod, nem lesz.

foľamic,

folyamik: fut; sonha sem hóba, sem esöben, sem sárba, meg nem tarthatják vala, hogy mezit láb szentegyházhoz éjjel nappal nem *folyamodt* volna 540.

el-foľamic;

elfolyamván 452.: elfutván; folyamának 458. 467. confluunt *Leg. Aur.*

fọrdit:

térít, csábít; Krisztusnak hitére *forditja* vala 618. nép-elfordító: népcsábító.

el-fọrdot,

elfordót: elfordít.

meg-fozt,

megfoszt: -kivetköztet; ne hagyjad másnak az en testömet *megfosztani* 449.

fọd,

föd: föld.

fọrtozic,

förtözik: tisztátalan lesz.

futamas,

futamás: futás.

futhamic,

futamik.

el-futamic,

elfutamik.

fel-futatic,

felfútatik: fuvatik.

meg-fűt,

megfüt; kemencét 84.

G. G.

gane:

ganej.

geńett,

genyedt: utálatos; nyomorúlt; más embörnek bódogságából bódogtalan és genyedtté leszön 120.

genetſeg,

genyedtség: rondaság, *squalor* (utóbb csak *sanies, pus* értelemben használtatott).

Gergọr,

Gergör: Gergely.

geriedetọs,

gerjedetös; mert ebbelöl *gerjedetös* leszön vala a mártiromság*ra* 557.: unde et hoc ad martyrium *ardentior* effectus.

meg-gerĳed,

(-ben); az szizeknek szerelm*ében megg*erjedött vala 474.

gĳmolx,

gimölcs: gyümölcs.

gonoz,
gonosz: balsors; barátodnak *javán* nem örülni, és *gonoszáról* nem bánkódni 693.

gorſa:
ezök a vas *gorsával* a lelköt elragadák 338. ?

Ǵ. Gy.

gÿacdos,
gyakdos: szúr, szurkál.

ǵakorlatoſt,
gyakorlatost (mint örömest): gyakorta.

ǵakorſag,
gyakorság: szúróság, szúró mivolt; feje tivisknek *gyakorságával* furdaltatik vala 234.

ǵenǵ,
gyengy: gyöngy.

ǵeńerkottet:
gyenyerködtet: gyönyörködtet.

ǵermǫkꭓe,
gyermökcse: gyermekecske.

ǵezedelmet,
gyézedelmét; l. 243. meggyőzetést jelent.

ǵil,
gyíl: gyül.

ǵÿlekozic,
gyileközik: gyülekezik.

ǵÿmolc,
gyimölcs: gyümölcs.

ǵortÿa,
gyortya: gyertya.

ǵǫÿt,
gyöjt: gyüjt.

ǵoÿtot,
gyojtott: gyujtott.

ǵǫÿteueń,
gyöjtevény: gyüjtemény.

ǵǫńerkǫdes; ǵǫńerkǫdic,
gyönyerködés, gyönyerködik: gyönyörködik.

ǵońerűſeg,
gyönyerűség: gyönyörűség.

ǵǫter,
gyöter: gyötör.

ǵǫttrelm,
gyötrelm: gyötrelem.

ǵǫttrem,
gyötrem: gyötrelem.

ǵǫttretǫnc,
gyötretönk: gyötörtetünk.

meg-ǵǫztetic,
meggyöztetik: meggyözetik.

meg-ǵúlekǫznec,
meggyüleköznek: összegyülekeznek.

ǵúleſeg,
gyüleség: gyülölség.

ǵúlǫſeg,
gyülöség: gyülölség.

ǵútt,
gyütt: gyüjt.

H. H.

ha:

vajjon; miképpen esmerheti meg embör azt, *ha* méltán járul ez szentségnek vételére 34.

meg-haboret:

megháborét: megháborít.

haborkodic,

háborkodik: praeliatur *Leg. Aur.*

meg-haborol,

megháboról: megháborúl, megháborodik.

haboroſag,

háboróság: háborúság; háború; háboruság avagy had 669. bella *Leg. Aur.*

elhadnia:

elhagyni.

haġ

(vá vé), hagy; szabad*dá* hagyá őket 120.

el-haġ,

elhagy: hagy, enged; ha ütet eképpen elhagyjok, mind őbenne hisznek 114.

meg-haġ,

meghagy: elhagy; ez velági tudományokat meghagyá 495.

hagÿap,

hagyap: köp.

haġas,

hagyás: meghagyás, rendelet.

haġomas,

hagyomás: elengedés.

haÿlak,

hajlak: hajlék.

halalatlanſag,

hálálatlanság: hálátlanság.

halalatoſt,

hálálatost: háladatosan.

halaltalan,

haláltalan: halhatatlan.

halatt:

halott.

hallas,

hallás: hallott beszéd 281.

halot viselọ,

halottviselő: gyászpad, szentmihálylova.

hamarban:

hamarjában (a Winkler -codex megſelelő helyén hamaraabban).

hamar idọn,

hamar időn: rövid időn.

harmicz:

harminc.

haſogat,

fejteget: kezdé *hasogatni* neki aszszent Pálnak mondását 436.

haſonlatos:

hasonló.

haſonlattatic,

hasonlattatik: hasonlóvá tétetik.

haznalatos,

használatos; hasznos.

meg-hat:

általhat cs. nem csak a húst *hatta* (hatotta) vala *meg* ⁝. 258. (a Winkler-codexben e helyt csakugyan *által* van).

hatalm :

hatalom; ilyen adott hatal*m*mal gonoszul ne élj 229.

hatalmazic ,

hatalmazik : elhat.

hatta ,

hagyta : hagy, hágy, committit, parancsol, rendel.

helhet ,

helyhet : helyez.

helhøztetic ,

helhöztetik : helyheztetik.

hercegne azzoń :

hercegné-asszony 524.

hertelenkodic ,

hertelenködik : hirtelenkedik ; hertelenködék nagy keserü könyhullatással a halál*hoz* 359. azaz : *siete* a halálhoz *szólni*.

meg-heruat ,

meghervadt : elhervadt.

heth ,

hett : hejt, hitt azaz : bolond.

hetfe :

ma : hétfő (A Winkler-codexben e helyt : hetf*een* bemene. . , a mienkben hetf*en*).

heuſag ,

hevság : hívság, hiuság.

hew :

hév : mn. igen meleg.

heuolkodo ,

hevolkodó : hivalkodó.

hideg corſag ,

hidegkórság : hideglelés, váltóláz.

meghidegeyt ,

meghidegejt : meghidegít.

hidegſegøs ,

hidegségös : hideggel teli.

el-hidegúl

(-töl) ; elhidegül az isteni szeretet*töl* 81.

hijedelm ,

hiedelm : hiedelem.

hijedem ,

hiedem : hiedelem (a Winkler-codexben a megfelelő helyen hiedelm) : bizodalom.

hijhles ,

hihlés : íhlés.

himt :

hint.

meg-himt :

meghint.

megh-hynya ,

meghínia : visszahíni. (Ez igével kell pótlanunk a Winkler-codexből a mienknek következő helyét a 241. lapon : az ördög látván Krisztosnak engedelmességét, asszonyállat miá akará *meghínia* Krisztus kénjának szerét).

hitſag ,

hittság : hívság, bolondság.

meg-hiuatatlan ,

meghivatatlan, ih. : visszahívhatatlanúl.

hiueľ ,

hívely : hüvely.

hiuolkodo ,

hivolkodó : hivalkodó.

hiuon ,

hivon : üresen.

hiuøn ,

hívön : híven.

hoǵ,

hogy; semminemű állat (dolog) nincsen *hogy mi* emböröknek idvösségöt szerzött volna, *hanem csak* az Krisztusnak kénja, halála 52.

hoǵ ha,

hogyha: mintha; a sérből jö vala ki oly édösségös illat, *hogyha* rakva volna nömös tömjénnel 602.; vajjon, kérdő ksz.: itt immár vettetik más kérdés arról *hogyha* a pokolnak kénja kerestetik nagyobb munkával, *avagy* kedeg a mennyországé? 117.

hoǵnem,

hogynem: hogysem helyett; többet használ embörnek *hogynem* . . .

hoǵnemha,

hogynemha: hogysem.

holot,

holott: ahol is.

holrakelve:

más nap, holnap: *in crastinum Leg. Aur.* L. *holval, hoval.*

holt:

halottá tesz; a halál megöl, de meg nem *holt* 94. *l.*

holt eleven,

holteleven: félholt, tetszhalott.

holval:

hajnal; míg *holvalra* kelnének . . 642.; *holval*ra kelvén (az idö) 643.; *holval*ra jutván 503.

honneg:

621.: honnet, honnét.

honnem:

l. hog'nem.

honnem mind,

honnemmint: hogysemmint.

hora,

hóra: óra.

hoſtat,

hóstát: külváros.

hoval:

holval, hajnalkor; hovaltól fogva deliglen: 543. reggeltöl délig.

hoza,

hozjá: hozzá.

hozaia:

hozája: hozzája.

hozaia,

hozjája: hozzája.

hozzanc:

hozzánk: magunkhoz.

be-horpentetic,

behörpentetik: behorpad.

huztatic,

húztatik: húzatik.

J. I.

ide:

idő 556. (a későbbi érsekujv. codexben e helyt már: *időben*).

idǫ,

idő; néha *óra* értelemben: hatod időkoron 240. hat órakor; harmad idő után 246. három óra után.

idvǫzite,

idvözite: idvözítő.

fel-igazit:

felegyenesít, felállít; láta három keresztfát *feligazítván* 344.

-iglan;

ház*iglan,* nap*iglan* stb.

igrecſeeg,

igrec-ség. 691. Igrec: sípos; tán síposok szeretete, muzsika szerfeletti szeretete?

iġ,

igy: ügy.

iġekozic

(-hoz), igyeközik; mindönnap jó mivelködetek*höz* és alamisnálkodások*hoz* igyeközik vala 433.

iġekozic:

igyeközik, ügyel értelemben; de miért ez utoljutott ez szentségös kénra *igyeközik*, és gyakorta róla ajtatossággal emleközik . . 56.

iġen,

ígyen: így.

iġen,

ígyen: ingyen; hogy ez elyetén embör istent *igyen* sem esmerte, sem szerette 36.

iġenlǫ,

igyenlö: egyenlö.

ÿhl,

íhl: ihlet.

ictat,

iktat: ad; vagyon kedeg enneköm sok örökségöm, és ha isten neköm nyugodalmat adand, azokat es ide *iktatom* 419.

il:

ül.

illeni:

ünnepelni.

illetic,

illetik: ülletik, ünnepeltetik.

illic,

illik neki: 227. illeti öt.

illǫ,

illö: ünnepi, mi ünnepeltetik; mindön szentöknek, kiknek, földén, *napjok illő* 536.: quorum dies, in terra eius, festi sunt.

il'eten:

ilyetén.

ymad,

imád, mint közép ige imádkozik értelemmel.

imadkozic,

imádkozik mint átható cs. vádesettel: *imádkozék* azon beszédöt 174. (a Winkler-codexben mindazáltal e helyt: imádá áll).

imma:

ime ma, ma (hatványítva, mint: már, immár).

in:

kénzó szerszám *Molnár Alb.*; hogy üket nyers *inakkal* vernék 546. nervis crudis eos caedi iussit *Leg. Aur.*

inġenſe,

ingyen se: egyáltaljában nem; jobb *ingyen se* születtem volna 333.

ingat:

mozgat; ingatja-e ömmagát (a test)? 331.

meg-indit:

megmozdít.

indoit,

indojt; indít.

indulatlan,

ih.: meg nem indúlva.

indultatic,

indultatik: indíttatik.

innectona,

innegtova: innettova, ezentúl.

innen toua,

innentova: ezentúl.

innetǫn,

239. innetön: innet (mint *onnat* találtatık *onnaton* bővített formában. A Winkler-codexben e helyt *ennekokáért* áll).

iras maǵarazo,

irásmagyarázó: szentirást magyarázó, exegeta.

iras tǫrlejte,

irástörlejte, irástörlejtő: szerző.

ireǵ,

irégy: irígy.

irgalmaz,

enged; o bánatos anya *irgalmazz* enneköm, és végy valami keves erősségöt (erősítő ételt) 280.

irgalm ńerǫ;

irgalmnyerő. 664. 700.

iſmeg,

ismeg: ismét.

J. J.

iaÿ vezic,

jajveszík: jajveszék (innen: jajveszékel). Előfordul mint indulatszó is: jajveszék azoknak! . . .

iamborſagos,

jámborságos: jámbor.

iaz,

iász: philistaeus.

iedz,

jedz (jegyz): jelent.

ieǵǫz,

jegyöz: jelent.

meg–ieǵǫz,

megjegyöz (Egy XVII. századbeli kéz így javítá ki ez igét a codex 402. lapján: *el*jegyöz).

ieǵzes,

jegyzés: feljegyzés.

ielennen,

jelennen: jelesen, névszerint.

ieleſǫl,

jelesöl: jelesül.

ielǫnvala,

jelön vala: látszik vala; mert *jelön* vala, hogy mind elhatták vala ütet 196.

ielǫnet,

jelönet (angyali): *vísio* angelica *Leg. Aur.*

ielǫnic,

jelönik: megjelenik; neked jelönem 480.

ielǫnnen,

jelönnen 480: megjelenve; sibi apparentem *Leg. Aur.* jelönnen leszön: jelen lesz.

meg-ielǫnt,

megjelönt: kijelent; tennöm magadat *meg* nem jelöntötted 596.

megh–ielǫntetic,

megjelöntetik 210: kinyilatkozik.

ieltelenne,

jeltelenne: beveték egy égő tizes (tűzes) hordóba *jeltelenne* megégnie 629. azaz nyomát, hamvát, nem hagyva.

ioob,

i-obb: inkább; illik nektök hogy egy embör haljon meg *iobb*, honnemmint a sok nép elveszszön 145.

iog,

jog: jobb, jobb kéz; mától fogva látjátok embörnek fiát ülni atyaistennek *jogja* felől 205.; atte szent *jogod* 509.

ioh,

joh: juh.

ionh,

jonh: belső rész; lélek; megháboróla en *jonhom* és megfogyatkozék az en lelköm 236.

iozag,

jószág: erény.

iozag tetel,

jószágtétel: jó cselekedet.

be-iǫvendǫ,

bejövendő: jövedelem 153.

el-iǫuet,

eljövet: eljövetel.

iǫuetǫc,

jövetök: jöjetek!

iǫuǫ iaro,

jövő-járó: járó-kelő.

iut,

jut: érkezik, ér; — *-en:* kerül -be; képzötte vala háromszáz pénzen *jutó*nak, azaz: háromszáz pénzbe kerülőnek.

iutalm,

jutalm: jutalom.

C, K. K.

camuca,

kamuka: selyem ruha, vestimentis sericis *Leg. Aur.*

capa,

kápa: csuklya.

kardfoc,

kardfok.

karhozt,

kárhozt: kárhozott; isten a *kárhoztakkal* nem gondol 333.

meg-karomlac,

megkáromlák: blasphemabant.

catrinza,

katrinča: kezkenő.

cazdag,

kazdag: gazdag.

kealt,

keált: kiált.

meg-kealtat,

megkeáltat: kikiáltat.

-ked,

-ként; aprónkéd: apránként 486.

kedeg:

pedig.

kedeglen:

pediglen.

keġo:

kégyó, kígyó.

keġǫſſeg,

kegyösség: *pietas.*

keġǫſt,

kegyöst: kegyesen.

keǵọtlen,

kegyötlen: kegy nélküli, inpius.

kel,

kell: *kell* enneköm mind attü jóakarattok 382. azaz kellö, kedves nekem . . ; *kelle* öneki 410.: kellö vala neki.

kellemetọs,

kellemetös: kellö, *acceptum.*

kemeń,

kemény: nyakas; hogy kemény lenne engedelmre 169. engedékenységre nem hajló.

kemenſeg,

keménség: keménység, nyakasság, hajthatatlanság; kegyetlenség.

ken,

kén: kín.

meg-ken:

meg-, letöröl: könyvét megkeni (azaz letörli) vala 203. (innen kez*kenő*, kézbeli törlőruha).

kenꞓ,

kencs: kincs.

kenꞓez,

kencsez: kincsez, kencset gyűjt; ne akarjatok *kencsezni* magatoknak kencset földön 497.

keneget:

törölget; a szentöknek ü seböket nömös gyolcsval *kenegeti* vala 559. sanctorum ulcera cum linteis pretiosis *extergebat Leg. Aur.*

keep mutalas,

képmutalás: képmutatás.

ker,

(-on): kér az*on*; kérönk tegöd *azon*, hogy . . 120.

meg-ker,

megkér; hogy Barrabást kérnéjek *meg*, 227. azaz kérnék *ki.*

keral,

kerál: király.

kerdezkọdic

(-től): kérdezködik; kezde *töle* kérdezködni 406.

keremes,

kéremés: kérés.

kerezken:

keresztyén (soha nem kere*sztény*).

kert:

kerítés.

kes:

kés: ásó vas helyett használtatik 668.: ferramentum *Leg. Aur.*

keſen,

késén: későn.

keſerven

(Winkl. cod. keserwen): keserűen, keservesen.

keſſeg,

készség: készület 183.

ketelenet,

kételenét: kénytelenít; hajt, reá bir.

ketelenit,

kételenít: kénytelenít.

keneſſe,

kevessé: kevéssel; ennek elötte kevessé 173.

kezerit,

készerít: kényszerít.

kezkọnọ,

kezkönö: kezkenö.

kevan,

keván : kíván.

kevanatos,

kevánatos : kivánatos ; sovárgó, kivánattal teli ; miképpen te *kevánatos* és ajétatos *lelködet* 281.

kevanſagos,

kevánságos : kivánatos : Jézus arcáról mondatik 206. (a Winkler-codexben e helyt : „kevánatosságos“ áll.

ki,

visszamutató névmás dolgokról : *kiről* igy szól; ez kenyér *kit* en adok stb. Állandóan így.

kilꝋmb:

különb.

el-kilꝋmlꝋtt,

elkilömlött : elválasztott; vannak mütőlönk *elkilömlöttek* 620.: el vannak tőlünk választva.

kÿńer,

kinyer : kenyér.

kińńen,

kinnyen : könnyen.

kiſſeb,

kisebb : ifjabb (Constantinusról mondatik).

kÿz,

kísz : kész.

kizteth,

kisztet : kisztés.

kiuil,

kivil : kivül.

clauſtrom,

klaustrom : klastrom.

koor,

kór, beteg.

cornica,

kornika : krónika.

coronked,

koronkét : koronként.

corſag:

kórság, betegség.

meg-corul:

megkórúl, megbetegül.

kꝋń:

köny.

kꝋńv,

könyv : köny.

kꝋńꝋretꝋs,

könyöretös (mint szerelmetes) : könyörületes.

meg-kꝋrńikꝋz,

megkörnyíköz : körülvesz.

megkꝋrńükꝋz,

megkörnyüköz : környékez, körülvesz.

meg-kꝋrńülkꝋztetic,

megkörnyülköztetik ; 678. környülvétetik.

kꝋſꝋntꝋ,

kösöntő : kösöntyü, karperec ; boglár.

kꝋzen,

köszen : köszön.

megkꝋuerit:

megkövérít, megtermékenyít; a kegyös Krisztus ez ilyetén embörnek ő szivét lelkét ajetatossággal *megkövéríti* 49. embörnek szivét lelkét szent malaszttal *megkövéríti*. 61.

kꝋuet,

követ : kér 477.

megkꝋzelitt,

megközelít, átható cs.: közelít hozzá.

kǫzepǫt,
közepött: a templom közepött 504.

kǫzzil,
közzil: közzül.

kǫzzúl:
közzül, -bŏl helyett; e velag *közzül* kifuta 83.

kukcľa,
kuklya: csuklya.

kúlƶen vetel,
külcsen, kölcsönvétel.

kúṅeben,
künyebben: könnyebben.

kúṅúrúl,
künyürül: könyörül.

kúṅúſeg,
künyüség: könnyüség; de előfordul ö-vel is: könnyebben 38.

𝔏. L.

lakodalm:
poenitentia 672. (lakol?).

lacozic,
lakozik: lakik.

langazo,
lángazó: kénkővel *lángazó* szömei (az ördögnek) 113.

lappag:
lappang. *Molnár Alb.*

meg-laſſit:
csendesít; háboruságokat meg nem *lassítani* 694.

laat:
örök halált nem lát 17. azaz: soha meg nem hal.

lecce:
lecke.

leel,
lél: lel.

lelkǫs,
lelkös: állat (az „animal“ rabi fordítása).

len:
lén, lön.

fel-lǫvǫldǫzic,
fellövöldözik: lövellik.

𝔐. M.

maga:
ámbár, noha; *maga* gyakorta predikállotta vala meg nekik, de ma elvégezvén . . 147. semmi róla neköm nem jelönék, *maga* éjjel és nappal imádkozom vala érötte 445. L. *demaga* is.

maganac valo erthes,
magának - való - értés: önzés?

fel-magaʒtatic:
felmagasztatik: hogy . . . az örök örömbe *felmagasztassonk* 491.

maġarſag:
magyarság: magyarázat, jelentés; így: Babylon *magyarsága* gyalázat 66., azaz a „Babylon“ szó értelme, jelentése: gyalázat.

marha:

jószág, vagyon; (egy XVII. századbeli kéz a codex 402. lapján igy javítá ki: gazdaghsag); — dolog 680. hivságos *marhákban*, in supervacuis *rebus Leg. Aur.*

maroc,

marok: nyaláb; marok vessző 636.

martirom,

mártirom: mártir.

maſt:

most.

masua,

másua: másuva, máshova.

meeg,

még: miig, míg.

meddú,

meddű: meddő.

melto,

méltó: kegyes; hogy az uristen *legyen méltó* atte szarándékoddal es irgalmasságot tenni 587. ut tui quoque peregrini *dignetur* dominus misereri *Leg. Aur.* De előfordul mai értelmében is: Krisztosnak *méltó* leánya: digna.

meltol,

méltól: méltóztatik; méltólna őneki megjelönteni 612.

meltoltatic,

méltóltatik; igaz hitbe *méltóltassék* temiattad (teáltalad) megerősülni 628. azaz méltó legyen, méltóvá tetessék. Előfordul az ujabb „méltóztatik" jelentésében is: méltóltassék megmutatni 430.

mene,

mene: mennyi, a mennyi; mind ez velágba *mene* embör vagyon, és mene volt, és mene leszön . . 47. *mene* nagy ként; — a mily; *mene* mértékkel te méröd, anneval mérik neköd és 114.

menet,

menét tehet 408. azaz mennyit.

menebe:

mennyiben; *menén:* mennyien.

menenel-annenal,

menevel — anneval: mennyivel — annyival.

mente:

menete v. menése; a hova szokta vala *mentét* 402.: szokott menni.

altal-menthe,

általmente, múlt idő az általmegy-ből mint átható cs. igéből: miképpen te . . . lelkö*det által* nem *mente* ez hallás! 281.

meń egek,

menny-egek: mennyek.

meńgꝍrgꝍ,

mennygörgő (a debr. codexb. a megfelelő helyen: mennydörgő).

mert:

hogy; látván Júdás *mert* kárhozott volna 210.; te mondod *mert* kerály vagyok 221. annak kettő oka *mert* ők ellenségesek voltak öszve 224.

met:

metsz; lábait *elmetütték*: 566. metötték; az ő kezét es *el* hanná (hagyná) *metni* 567. abscindi *Leg. Aur.*

el-metec:

elmeték emleit 651.

mia,

miá: -on át, keresztül; mind velágot miá: az egész világon *által*, világ *szerte* 153. 189.

miatt:

által, mintegy mive, munkája által; miképpen mondja szent lélök bölcsnek *miatta,* azaz általa 130.

mi elǫth,

mielőtt: mielőtt, minekelőtte.

miert kedeg:

amiérthogy . . *miért kedeg* ebek örökké ordejtnak a pokolba ű uroknak ellene 5.

mikeppen,

miképpen: hogy; hogy ő binében tanolná, *miképpen* egyebeknek megbocsátna 170.

mind a

mind a: a *minden* mn. határozott formája, mely ehez képest az igéket is határozott formában vonzza; mind az irégyök azaz valamennyi irígyek, mind a nép: az egész nép.

mindǫnha,

mindönha: mindenkor.

mindǫn nemi,

mindönnemi: mindennemű.

mindǫnǫſtel,

mindönöstel: mindenestől, egészen.

mindǫnǫstǫl fogwa,

mindönöstől fogva: egészen.

minem:

vajmi! 175. minem adatik jóért gonosz! 282.

minemde:

ugy-e nem? *minemde* elfeledheti-e az anya ü kis gyermökét-e, hogy ne könyörülne ő méhének szülöttén-e?

minezǫr,

mineször: mennyiszer. E phrasisban: *Mineször* tanitványinak mondván, némikoron fiainak, némikoron barátinak . . 167. hol-lal, néha-val, némikoron-nal visszaadható.

mini:

mennyi 190.

minnǫn,

minnön: minnen.

mintúl:

(azaz mind-től v. mindennél -bb, a régi superlativ): mindtűl kissebb 317.: mindennél kisebb, azaz *leg*kisebb.

mire:

miért; mire neköm nem szólasz? 358.

mizerrel,

miszerrel: miképen; *miszerrel* országát hagyja? őtöle tanácsot kérde 615. — miszerint, miképpen 683.

mivelkǫdet:

cselekedet.

mivelkǫdic:

átható cs. is: mibennönk két jelös *jót mivelködik.*

monno,

monnó: mindkettő, *ambo;* monnó keze 248.

morox,

Móroc: Mór (Maurus, keresztnév).

moſadec,

mosadék: moslék.

mǫvet,

mövet: nevet; de előfordul mint fn. is: leszön emböröknek *mövete* 125. (így áll e hely a Guary-codexben is).

meg-mǫuet:

megmövet: kinevet.

mul:

múl, mint cs. ige „mulat, mulaszt“ helyett: te parancsolatodnak *utát* el nem *múltam* 172.

mulat,

el-mulat cs: teszi, hogy múljék, elmúljék; ha valaki ez velágba *mulatta* volna idejét igön sok heuság*ba* 55.; valaki ez velágba idejét heába *mulatta el* 57. bánatjokat elmulatják 319.

el-mulvan,

elmúlván 267: kimúlván.

munkal,

munkál: „fárad“ értelemben is; mire *munkálottál* enhozjám? 411. (azaz fáradtál hozzám).

mú:

mi, mink.

N. N.

naddeligh:

naddélig: 543.: nagy délig.

naġ,

nagy: használtatott más melléknév v. igehatározó értelmének hatványitására: *nagy* bévön, azaz nagyon bőven.

naġġal,

nagygyal: hatványitó erővel bir szinte, és *sokkal* helyett használtatott: *nagygyal* inkább, *nagygyal* kisebb, nagyobb stb. *nagygyal* erősb tetőled 635.

naġobban,

nagyobban: inkább; de ha még ennél *nagyobban* vétközött volna ellened 40.

nam,

nám: lám.

nap zin,

napszín: napszínbe változék ő orcája 634.: színváltozott.

napot eſtig:

egész napon át estig.

naſſa,

násfa: fülbevaló, *Molnár Alb.*

ne:

nyi, -t. -re; egy mákszöm*ne* meg nem indíthatja: szöm*nyit*, szöm*nyire*.

nehezel:

nehezelvén, hogy a tolvajnak szólna 270.: nehezen vevén hogy . .

meg-nehezúl,

megnehezül: aggravari *Molnár Alb.*

neki,

néki nm.: valaki; és *nékik* mit adnak vala, abban viseli vala 152.

nekil:

nekül, nélkül; -n kivül; vala hét száz embör gyermek *nekil* 647. azaz germekeken kivül.

nemde:

„vajjon, avagy“ értelemben is: *nemde* erőtlen-e istennek keze, avagy nehez-e istennek valamit tenni? 446. nemde ez-é az en jutalmam? 488.; nemde-e: úgy-e nem?

nenel

(-ben): nevel -ben; ki ... keresztyén hit*ben* ütet neveli vala 492.

niha,

níha: néha.

nikic

545. níkik: nékik (a későbbi érsekujvári codexben e helyt már „némelyek“ áll).

nimikoron,
nímikoron: némikoron, némelykor.

no
indulatszó: *no* mikoron immár neveködnék . . 492.

Ń. NY.

ńaiaſkodas,
nyájaskodás: társalkodás, társas élet *(Komjátinál is).*

ńavaľaſſagos,
nyavalyásságos: nyomorúlt, szánatos *Moln. A.*

ńavalgo,
nyavalgó: inséges *Moln. A.*

ńel,
nyel 690.: nyelv.

ńilvabban valo,
nyilvábban való: nyilvánosabb.

el-nÿogot,
elnyogott: elnyugodt.

ńoÿt,
nyojt: nyújt.

ńoÿtozic,
nyojtózik: nyújtózik.

ńomdec,
nyomdék: nyomdok.

ńomod,
nyomod: nyom (mint tapod).

meg-ńomod,
megnyomod: tapod; lovok lábokkal megnyomodák 657.

ńomottat,
nyomodtat: gázol, tapod.

ńugodalm,
nyugodalm: nyugodalom.

ńugodas,
nyugodás: nyugvás.

ńugom,
nyugom: nyugodalom; mindön éjjel nyugom nekil imádkozik vala 542.

ńut,
nyút: nyújt.

ńú:
nyű: tép, szaggat: *nyűni* kezdé az ő vén fején való haját 593. *nyűi* haját 595.

O. O.

o,
felkiáltás „jaj“ értelemben: *o* ennekem! 445.

okoſſag,
okosság: ész; *okosságnak* itéleti 106.

okoſſagos,
okosságos; okossággal (észszel) biró.

megolt
(tüzet): elolt.

oľha,
olyha: mintha 189. (a Winkler-codexben e helyt: olyanha).

oľ meľ,
olymely: ih. mintegy: kiből fellövöldöznek vala számtalan tüzes *olymely*

golyóbisok 87. ott en hallék számtalan sirókat . . . és *olymely* mind (mint) értem vala, ekképpen mondván 87.; olymely semmibe nem követi az okosságnak itéletit 106. olymely magát melegittené 485.; mn. oly valaki; neköm sem atyám, sem anyám és *olymely senki* nincsen, ki . . 357.

oľ mint,

olymint: mintegy; hozván nömös kenetöt, *olymint* száz font volna 298. azaz mely mintegy száz font . .

oľatan:

olyatán, olyatén.

ondogſagos,

ondokságos: ondok, undok.

onnag:

640. onnat, onnét.

onnaten,

onnaten: onnan.

onnaton:

onnan.

onzol,

onszol: unszol.

ordeÿt, ordet,

ordejt, ordét: ordít.

otalm,

ótalm: oltalom.

otalmaz,

ótalmaz: oltalmaz; -től: kitől embörnek igön kell magát ótalmaznia.

meg-otalmaz:

ötöle magát inkább megótalmazja 64.

ottan:

legott.

ottogon:

o ttan, legott. (A Winkler-cod. e helyt *ottogyan*).

Ọ, Ö, O.

ọklel,

öklel: döf, szúr.

ọlelet,

ölelet: ölelés.

ọmmaga,

ömmaga: önmaga.

ọn bennette,

önbennette: önmagában „id est intra se" veti közbe a cod. 417.

ọrdọngọs,

ördöngös 629.: *daemoniacus* (csodálatos okossággal birót jelent nagy Lajos király régi népies melléknevében: „ördöngös Lajos").

ọrdọngọſſeg,

ördöngösség: ördöngös mesterség.

ọregeÿt,

öregejt: öregít, öregbít, szaporít.

ọregúlet,

öregület: öregbedés, szaporodás.

ọrọcke ſoha:

nunquam in aeternum.

ọrọkkọl ọrọkke:

örökköl örökké, most: örökkön örökké.

ọrọmeſben,

örömesben: örömestebb.

ǫrǫmeſǫn,

örömesön: örömest.

ǫrǫmetǫſt,

örömetöst (mint szerelmetöst): örömest.

ǫztǫrǫ,

ösztörő: kínpad.

ki-ǫthletic,

kiötletik: kiöntetik.

meg-ǫtletic,

megötletik: megöntetik; nagy sirással *megötletik* vala 541.

ǫtlic,

ötlik: ömlik; öntetik (t. i. ött=önt): hogy másszor ki ne *ötljék* en fiamnak vére 302.

ǫtǫle,

őtőle: maga-magától; demaga azt *őtőle* nem mondja vala 145. azaz: magától.

meg-ǫttenec,

megöttenek: megettenek (az ö-szik, eszik gyökérből).

ǫttetic,

öttetik: öntetik.

ǫzve,

-öszve: együtt; az uton lele egy figefát level*ével öszve.*

ǫzve eǵenbe:

öszve egyenbe menének Mári*ával* 294. (a Winkler-codexben e helyt: egyetömbe).

ǫzveen,

öszvén: vele öszvén, együtt.

ǫv́edǫzic,

övedözik: övedzi magát; aranyas övvel övedöznek vala.

ǫzveǵ

(-től): özvegygyé leszek en jegyösöm*től* 364.

P. P.

paǵimentom,

pagyimentom: pavimentum.

parazt,

paraszt: tudatlan, járatlan.

meg-peldaz,

megpéldáz: jelképes beszédben mond el 143.

peldazat,

példázat: exemplificatio.

penetence:

poenitentia.

pipparna,

pippárna 540. bizonyos párnanem.

piſpec,

pispek: püspök.

pǫſſǫl,

pössöl: pörsöly.

puztulvan

(től), pusztulván ih.; pusztulván maradott ő fiától 306: azaz megfosztva.

meg-puztul

(-től): magzatom*tól* megpusztúlok 277. és 364. azaz megfosztatom.

R. R.

fel-reazkodic,

felreaszkodik: felriaszkodik, felriad; felreaszkodának ez ellen az ördögök 339.

-rel:

-röl.

remenkǫdic,

reménködik: reményl, (a XVII. század óta e szó már „rimánkodik“ értelemben használtatik).

remenkǫttetic,

reménködtetik: reményletik 673. speratur *Leg. Aur.*

rez,

rész: adjon részt *övele* (öbenne) 453.

meg-rezǫgil,

megrészögil: megrészegül.

retez,

retesz: 233. rúd.

reuas,

revás: rívás; kiáltás; hallá az ördögöknek *revásit és* ivöltésöket 669. daemones clamantes audivit *Leg. Aur.* (talán a *re*-ad, most riad. gyökböl).

riuiꝺ,

rivid: rövid.

meg-riuiꝺeit,

megrividejt: megrövidít.

rokon:

felebarát; szeressed *rokonidat* miképpen tenmagadat 675.: diliges *proximum* tuum sicut te ipsum *Leg. Aur.* (a régiebbeknél: közelidet).

romaſag,

Rómaság: romai birodalom.

rothhadatoſſag,

rothadatosság 321. rothadás.

rǫg,

rög por: porszem.

S. S.

elſafarlani,

elsáfárlani: „osztogatni“ helyett: de szerette *elsáfárlani* emböröknek 677.: sed hominibus indigentibus *dispensanda* dilexit *Leg. Aur.* (Itt a „dispensator“: „sáfár“ hason szó téveszthette el a szó szerint fordító irót).

ſebeſeÿt,

sebesejt: sebesít.

meg-ſebǫſil,

megsebösíl: megsebesül.

ſebǫſſegǫs,

sebösségös: sebes, harapódzó.

ſegeꝺſeg,

segédség: segítség.

ſegeꝺſegǫs,

segédségös.

ſegenꝺǫn,

szegéndön: szegényesen.

ſem-ſem:

senem.

ſeng:

sing; a földröl két *senggel* feljebb áll: 661. cubitus *Leg. Aur.*

ſenvedek:
senyvedék : *putredo.*

ſer,
sér : sír; a *sérbe* vitetöl, atte *séröd* 315.

ſerelm,
sérelm : sérelem.

ſeres,
sérés: fájdalom; fogsérés 489. fösérés 490.

ſerzic,
sérszik : sérül.

el-ſiľezt,
elsilyeszt : elsülyeszt.

el-ſilÿet,
elsilyedt : elsülyedt.

ſiram,
sirám: siralom; köny.

ſirú,
sirü : sürü.

ſiuas,
sívás: sírás.

ſoſiazzoń,
Zsófiasszony : Zsófia asszony.

ſohol:
sehol.

el-ſokaſul:
elszaporodik.

ſokoru kọkọrú,
sokoru kökörü (a pokolbeli tüzröl mondatik 80.) sürü kékes?

ſouha:
soha.

ſoporla, ſoporlah,
kárpit; templom soporlája 291. soporláha 292.

ſuba;
soha subát és egyebnemü börrel csenált ruhát nem viselt 539.

ℨ. SZ.

za,
sza : száj; gyónásra való *szának* megnyilását 42.

elzabadultatic,
elszabadultatik : elszabadíttatik.

zandok,
szándok : szándék.

zarandek,
szarándék : szarándok; idegen, utazó : peregrinus.

zarandokſag:
szarándokság; l. 289. „bújdosás“ értelemben használtatik.

zegendọn,
szegéndön : szegényesen (mint édesdön).

zeǵenſeg,
szégyenség : szégyen.

megzeǵọneit,
megszégyönejt : megszégyenít.

zeled,
szeléd : szelid.

zelence,
szelence : „avagy pössöl“ mond a 216. l.

zellet,

szellet: daemon; valakik ö testét illetik vala, legottan . . . *gonosz szellettől* megszabadúlnak vala 599. *daemoniaci* curabantur *Leg. Aur.*

zeltelen,

széltelen: nem széles; mert a keresztfa széltelen vala.

zenic,

szenik: szünik.

meg-zenvedtet,

megszenvedtet: megtartóztat; hogy mi házasságonknak szerelmétől mindönöstöl fogván magokat *megszenvedtessék* 619.

zer,

szer: rend; mód; az dolognak *szeri:* rende, folyamatja; ez szerrel . . . él vala 577. ilymódon. Jelent készületet is: szentegyházi szer. 616.

ſereda,

szereda: szerda.

zerelm,

szerelm: szerelem; fiúi szerel*m*mel 253.

zeretetoͤſt,

szeretetöst (mint örömest): szeretettel.

zerez,

szerez: rendel; neki szolgálót *szerze* 587. azaz rendele; az örök tüzbe, ki meg vagyon *szerezvén* ördögnek 100. azaz mely rendelve van . .; csinál, készít; *szerzének* koporsót 600. operati sunt mond e helyt a *Leg. Aur.;* gyolcsba *szerezvén* 579. facta in sindone *Leg. Aur.;* tesz; kéré a dolgosokat, kik ezt *szerzík* vala 566.; elökészít; hogy magamat hozzá *szerezhessem* 570. ut me valeam praeparare *Leg. Aur.;* bínnel megkeményült szivet töredelmességre és gyónásra szerzi 42. azaz készíti elő; kikészít, felkészít; szentegyházi szerrel mindennemüvel nagy böséggel *szerzé* 616.

meg-zerez,

megszerez: elrendel; *szerezd meg* szivednek házát 615. azaz hozd rendbe.

zereztet,

szereztet: rendeltet; külön házat szereztete az ő ajtaja előtt 587. (kapuja előtt) constituit *Leg. Aur.*

zerkoͤzic

(-hoz), szerközik: szövetkezik, ragaszkodik; mit tegyek, ki *szerköztem* e gonosz nembeli*höz ?* 556.

zerkoͤzoͤt,

szerközött: ragaszkodó; a szent ajétatossághoz oly igön *szerközött* vala . . 534.

zerzes,

szerzés: csinalás; levélszerzés: levélirás; készülés; malasztra való nem *szerzés* 692. egyezség, feltétel; ilyen szerzés alatt 456.: ea tamen *conditione Leg. Aur.*

zerzettetic,

szerzettetik: rendeltetik; nem hallottátok-é minemű kén a keresztyénök ellen *szerzettetött ?* 546.

zerzoͤth,

szerzött: rendelt; a szerzött napra 559.; szerzödött, fogadott; neki jelös *szerzött* szolgálója vala 542.

zi,

szi: szív; a kemény szinek töredelmességét 42.

zidalmaſſagos:

szidalmasságos (szidalmasság *Telegdi*nél ignominia).

zikkoͤſ,

szíkös: szükös; mindönt, mivel ő leánya és ü társaságabeli vitézök, szizek is, *szikösök* valának 458.: maiasan: mindent, a mit ... szükségeltek; indigebat *Leg. Aur.*

zikibe,

szíkibe: székibe.

ziletic,

sziletik: születik.

zinǫ,

szinő: szinű.

zol

mint átható cs. i.; ez igéket, *melyeket* en nektök *szóltam* 7.

zolaĳt,

szólajt (mint szakajt): szólít.

zolas,

szólás: discursus.

zolga,

szolga; e szóval fordítja sz. Elek élete 576. az Arany Leg. *puer*-jét.

zoloſma,

szolosma: solozsma, szentének.

zomac,

szomak: szomakkígyó, coluber.

zomehozic,

szomehozik: szomjuzik.

zomehſag,

szomehság: szomjuság.

zomeſag,

szomeság: szomjuság.

zomihozom, zomiozol,

szomihozom, szomjozol: ma szomjazom, szomjazol.

zomĳoſag,

szomjoság: szomjuság.

zomorult,

szomorult: elszomorodott; ő vala *szomorultaknak* vigasztalója 428.

zorehad,

szoréhad (szorét igéből): szorítsad.

zoret,

szorét: szorít.

zorgalmazatoſſaggal,

szorgalmazatossággal: szorgalmazó sürgetéssel 85.

meg-zorol,

megszoról: megszorúl.

zo viſeles,

szóviselés: szóhordás.

zǫnetlen,

szönetlen; szünetlen 223.: azonnal (t. i. közbe ejtett szünet nélkül).

megh-zǫnic,

(-ből), megszönik -ből: elhagy; hogy te es *megszönnél* atte balgatagságod*ból* 505. (-től): félben hagy; ne *szönjél* meg az imádság*tól* 429.

zǫntelen,

szöntelen: szüntelen.

zǫrńúb:

szörnyübb.

zǫrńúe lezǫn:

szörnyüé leszön: szörnyüvé.

zú,

szü; szív.

zúle azzońiallat,

szüle asszonyiállat: melléknévül *szülő* helyett.

T. T.

taglas,

taglás: verés, botozás *Molnár Alb.*

tagohad,

tágóhad (tágót igéből): tágítsad.

tahat:

tahát, tehát; azután.

ne talantal,

netalántal: netalántán.

tanach,

tanács: tanácsos, tanácsadó.

tanaꝫoz,

tanácsoz: tanácsol.

tanaꝫozo,

tanácsozó: tanácsadó.

tanalcz,

tanálcs: tanács.

megtanittatic

(-n); Ursola istentől *ezen* megtanittaték, hogy 456.

tanittatlan

(lovakról mondatik 511.): vad.

tano,

tanó: tanu.

tanohon,

tanóhon (tanót igéből): tanítson.

meg-tanoyt,

megtanojt: megtanít 457.

tanol, megtanol:

az eredeti és helyesb forma *tanul* és *megtanul* helyett; de előfordul emez is.

tanoſag,

tanoság: tan, tanitás; tanutétel.

tanul:

tanuságot tesz (azaz: tanól; Winkler-cod. e helyt: bizonyojt).

tanuſag,

tanuság: tanoda; adák tanuságra; mikoron a tanuságban . . verágoznék 577.

tapaztalhato ſetetſeg:

tapasztalható, kézzel tapogatható, fogható.

tarſolkodic,

társolkodik: szövetkezik; *velök* társolkodék 473.: . . se iunxerunt *Leg. Aur.*; mind ezök *öszve* társolkodván 473.

meg-tart:

-től: megtartóztat; keménségöket és kezöket *től*e megtartják vala 474.

megh-tart,

megtart: letartóztat; hogy Jézost csalárdsággal *megtartanák* és megölnéjek 149. engömet nem tartottatok meg 191.; (-től): megtartóztat.

ellenth-tart,

ellent tart: ellent áll.

tanoľ,

tavoly: távol.

tegetlen:

minap.

tegodet,

tegödet: tégedet.

el-tekel,

eltekél: elvégez, véghez visz.

be-tel:

betölt, cs.; a seböket mind bete*lik* vala 261.

be-telic:

betelik, megtelik.

meg-telic:

megtelik (a Winkler-cod. megfelelö helyein néha *be*telik).

teliesǫdic

(-val) teljesödik: malaszttal megtelik.

temerdǫc,

temerdök: vastag; a szegek nem voltak élösek, hanem *temerdökök.*

tennǫn:

tennön, tennen.

teremte:

teremtő.

el-terit,

eltérít: elcsábít; öneki kedeg hire, neve, és bölcsesége és tudománya *eltérité* mind a várost, mert igön szép vala 401.

teritti magat,

téríti magát: tér, fordul; *térítté magát* az ő szent fiá*hoz* 350.

terǫm,

teröm: terem, szoba, cella.

terǫmte,

terömte: teremtő; en uram *terömtém* 654.

teſtǫs,

testös: test szerinti, anyagi (a tüzről mondatik) 79.

thetemeń

tétemény: tett, cselekedet.

megtetǫt,

megtetött: megtetszett (a tetik formából).

tettetic,

tettetik 539.: tetszik, látszik.

meg-tettetic:

megtetszik.

a vaxorat teve,

a vacsorát *tevé* 383. Másutt *alkot* használtatik.

tevǫlg,

tévölg (-ben): kételkedik; ha mind *tévölgendnek* te*benned*, en soha nem tévölgök 169.

tijk,

tik: tyúk.

tikǫr,

tikör: tükör.

tilovek,

tilovék: ezen elavult igétől: tiloszik; (a Winkler-codexben e helyt: tyloeek) tartózkodik, tiltja magát, azért nem *tilovék meg* a veszedelmnek fia ő gonosz és álnok szándoká*ról* 155.

tilt

(-től); tiltja ez szentségnek vételét az irégyek*től* 1.; (-ról); kezdék ütet *róla* tiltania 84.

meg-tilt:

eltilt megtiltván az ördögö*ket*, hogy engömet ne illessenek 88.

tiztaſagos,

tisztaságos: tiszta.

meg-tiztǫsith,

megtisztösít: megtisztel; tisztessé tesz.

titok

melléknévül; felmene *titok* házába 487.

tiviſk,

tivisk: tövis.

tiviſkelt,

tiviskelt: tövissel rakott.

torom:

torony.

megtọkell,
megtökél: elvégez, befejez.

megtọkelletic:
megtökélletik: beteljesíttetik; hogy az irás *megtökélletnéjek* 286.

tọkelletọſt,
tökélletöst: végkép.

tọr,
tőr: pallos; a nyakvágó felvevé az ő *tőrét*, és egy vágással elvágá nyakát 522 628.; szablya 669. gladius *Leg. Aur.*; lándzsa.

megtọr,
megtör: elront, elbont; ez ezt mondá, hogy *megtörheti* istennek templomát.

tọrekodic.,
töreködik, vádesettel; ammit töreködik vala 165.

tọrtenic
történik (-nek); mi történék atte leányod*nak* 429. mi történt őneki 439.

toſeer,
tözsér: kereskedő.

tudacozic:
tudakozik (-n).

meg-tudakozic:
megtudakozik -(ról): tudakozódik; megtudakozik életök*rel* 408.

tudńamint,
tudniamint: tudnillik.

tú,
tü: ti; attü: a ti.

thúr
(-től), tűr (-től): tartóztat; magát nem *türheti* vala nagy sirás*tól* 541.

túth,
tütt: tett.

V. U.

meg-vꭓodot,
megucsódott: felocsúlt.

vduarbiro,
udvarbiró: udvarmester.

az vlta,
azulta: azolta, azóta.

vroz,
uroz: oroz, lop.

meg–vroz,
meguroz: meglop.

vrſag,
urság: ország, orzás (a Winkler-codexben e helyt *orwsag*, oruság áll).

vru,
urv: orv, or, lopó.

vrẇ,
urv: orv, or. A codexben azonegy kéz apró betükkel ezt irá e szó fölibe: *lopo*.

vtol intot:
utoljutott, későbben jött, 56.

vttal,
uttal: ízben; negyed *uttal* 484. negyed ízben.

Ú, Ẃ. Ü, Ű.

ú, ẃ,

ü : ő.

v́dlj,

üdli : ünnepli 489. (a debreceni codexben e helyt : illi),

v́n kyeken,

ün kíjeken : önkéjökön, önként.

v́nǫmmagoc,

ünömmagok : önönmagok.

v́reſſeg,

üresség : érkezés, szabad idő : otium, die Musze ; alkalom ; és keres vala *ürességöt* miképpen adnája nekik ütet.

úrül,

ürül : örül.

v́tet,

ütet : öt.

V. V.

vaÿonni

550. szükséget szenvedni (az érsekujv. codexben e helyt : wayödnÿ) kinekil *vajonni* kezdnek azok . . . quibus *egebunt* hi, qui . . *Leg. Aur.*

meg-vakeÿt,

(től), megvakejt : vakít ; azokat a bizon velágosság*tól* megvakejtja 80.

val:

bir, *habet* ; kit valaki *val*, ez ömmagát nem valja 125. mü igazán tételeményönkért *valjok* ekként 269. dicsőséget val : dicsősége van ; kit bin nekil nem valhatsz ; — elkövet ; bínt követ el.

valaki:

bárki.

valamenezǫr,

valameneször : valahányszor.

valami:

bármi, bármely.

valamicoron,

valamikoron : bármikor.

valaminemű:

bármely.

valamiokert,

valamiokért : mely okért 621.

vall:

habet ; ime en drágalátos anyám, mit *vallok* te nemzetid*től!* 282. elkövet ; bint *vallottam*, mert az igaz vért elárultam 210. ad ; atyjafiának hagyá, és *vallá* az országot 617.

vallas,

vallás : *habitus*, létel ; megesmeröd mi viadalonknak (lelki küzdésünknek) erős *vallását* 624.

el-valt,

elvált : felcserél ; soha nem akartalak en tegödet egyeb fion *elváltanom* 363 : más fiúval felcserélnem.

meg-valtozhatic,

megváltozhatik : megválthatja magát 335.

valtozic,

(-be) : változik valamivé ; istembe, ugy miképpen az étel ital attestbe.

valtſag,

váltság: választás; o mely igön bódogtalan *váltság* választani az örök ként 107.

valtſag,

váltság: csere; minemű *váltságot* től ez napon 363.

meg-valvan

(-től): -től megválván azaz: kivévén, -kivül, jelös innepök*től megválván* 534. azaz: fő innepeket kivévén; gyermek*től megválván* megkeresztele két negyven ezör embört 617. gyermekeken kivül.

vaľon,

valyon: vajon.

vaſarnapon:

vasárnap*on* 210.

veȥerńe:

az esti ima ideje, estve.

veget er,

véget ér: véghez visz; senki a dolognak végét nem érheti vala 402.

meg-vegez,

megvégez: bevégez.

vegezes:

vég, bevégzés.

vegezet,

végezet: vég; halál; hogy engömet en *végezetömnek* elötte nem láttál 559.: ante exitum meum . . *Leg. Aur.*

vegezhetetlen:

végezhetetlen; véghetetlen.

veg vethes,

végvetés: végnek vetése.

velag,

velág: világ.

vellamas,

vellámás: villámás.

velleÿth,

vellejt: szed, vesz; egy kicsinded nyugodalmnak utánna esmeg egy kicsinded erőt *vellejte* 359:

vendeg fogado haaz:

vendégfogadó ház: vendégfogadó 380. elfogadó terem 403.

venerek:

venerék: ital 287. 642.

verag,

verág: virág.

vere:

veriték; a kenyves vérnek veréje 172.

vereſeg,

vereség: megverés; megveretés.

veritozic, verittozic,

veritözik, verittözik: verejtéközik, izzad.

verǫ:

verő: kalapács.

meg-verǫſil,

megvérösíl: megvéresül.

megverǫſúl:

megvérösül.

verrad:

virrad.

verteng:

vergődik, immár, en szerető fiam, látom, hogy halálodnak utolsó hóráján idején *vertengesz.*

megverúſúl,

megvérüsül: megvéresül.

vezedelm,

veszedelm: veszedelem.

vezteġetǫc

673. olv.: veszteglyetök, mert a 678. lapon áll: veszteglent: hallgatni.

vet:

kérdést vetni, vettetik egy kérdés: ma: tesz, tétetik; okát vetni: adni, okul adni, — vetenec rayta nilat 267.

vetekǫdic,

veteködik: vitáz.

veterńe,

veternye: vecsernye.

vetkozet,

vétközet: vétek.

viadal:

555. „belső küzdelem“ értelemben.

vigadoz

(Molnár Albertnél már helytelenül vigadoz*ik*).

vigaſag,

vigaság; az ü szízeségöknek *vigaságára* harmad évig való szabadságot adna 456.: inducias triennii sibi daret ad dedicationem suae virginitatis *Leg. Aur.*

megvigazic,

megvigaszik: meggyógyul.

megvigazt,

megvigaszt: meggyógyít.

vigaztatic,

vigasztatik: gyógyíttatik.

viġaz,

vigyáz: virraszt, ébren van.

viġazas:

vigyázás: virrasztás.

megvilagoſoit,

megvilágosojt: megvilágosít.

meg-villamodic,

megvillámodik (az érsekujv. codexben e helyt: megvelámodik); antequam illucesceret *Leg. Aur.*

viſelni:

vinni; kezdék az szent testöt viselni 599.

vizeth?

neköd vagyok adván fiu *vizett* 386. (így a Winkler-codexben is e helyt *vyzett*: „helyett“ értelemben).

meg-von:

elvon; jó mivelködetöktől *megvontalak* 322.

vontat:

húz; fogat neki ki kell vala *vontatni* 483. 489.

Z. Z.

zalag,

zálag: zálog.

be-zarla,

bezárlá (bezárol, bezár igéből. Az érsekujv. codexben e helyt: bezávárlá).

zǫldſeg,

zöldség: virulás, díszlés; átvitt értelemben 120.

S. ZS.

ſaag,
zság : zsák.

Pótlék a ɫ-hez

ɫuɫa,
csucsa : lándzsa.

Z
6605
H8C6

Codex Nádor
Nádor-codex

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY